CĂRȚI ROMANTICE

Khadija

IUBIRILE ORIENTULUI

MAREK HALTER

Khadija
Les femmes de l'Islam
Marek Halter
Copyright © 2014 Editions Robert Laffont, S.A., Paris

Lira și *Cărți romantice* sunt mărci înregistrate ale
Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 031 425 16 19; 0752 101 777
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro/lirabooks.ro

Khadija
Iubirile Orientului
Marek Halter

Copyright © 2015 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactori: Diana Calangea, Adriana Marcu
Corector: Păunița Ana
Copertă: Florentina Tudor
Tehnoredactare și prepress: Ioana Cristea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
HALTER, MAREK
Khadija / Marek Halter;
trad.: Aurelia Ulici. - București: Litera, 2015

ISBN 978-606-33-0242-8

I. Ulici, Aurelia (trad.)

821.111(73)-31=135. 1

MAREK HALTER
Khadija
Iubirile Orientului

Traducere din limba franceză
Aurelia Ulici

Lira®

Dacă bărbatul ar fi fost un fluviu, femeia ar fi fost podul.

Proverb arab

Nu-i prigoniți pe oameni pentru credința lor.

Nici o stricăciune în Credință!

Coran 2, 256 (versiunea română)

Pentru Khadija.

„Când eram sărac, ea m-a făcut bogat; când toată lumea m-a părăsit, ea m-a încurajat; când am fost luat de mincinos, ea a crezut în mine."

Mahomed

Partea întâi

Razia

Taif

Khadija ieşi din baie înfăşurată în faldurile unui văl mare de in. Părul greu, buclat, încă picura de apă. Adună cu limba apa care îi şerpuia de pe tâmple până la buze, apoi apăsă un colţ al vălului pe pleoape, ştergându-şi încetişor gâtul. Pomada cu mosc şi lămâiţă pe care servitoarea tocmai i-o întinsese pe gât şi pe şale îi îmbăta nările. Aruncă o ocheadă dispreţuitoare spre Barrira, care, cu braţele ridicate, ţinea în mâinile sale durdulii o minunăţie. Un murmur de încântare scăpă de pe buzele slujnicelor.

– Iată ce trebuie să îmbraci.

Tunica era de un albastru asemenea cerului nesfârşit. Un veşmânt cum puţin ochi, în tot ţinutul Hidjaz, putuseră vedea. Ţesătura era atât de fină, încât aluneca pe piele, la fel de uşoară ca o adiere. Fusese cumpărată din sudul Arabiei, dintr-o piaţă din Sanaa, de la negustori care o aduseseră din ţinuturi aflate în apropierea ţării Soarelui Răsare. Pe bani foarte mulţi: a treia parte din toată marfa unei caravane. Firele din care era împletită, se spunea, nu erau toarse din vreo plantă, ci se scurgeau din gurile unor omizi domesticite la fel ca nişte capre sau oi.

Croiala veşmântului era simplă, doar cu câteva încreţituri şi mâneci mai largi decât de obicei.

Un plastron din cornalină, agate şi foiţe subţiri de argint împodobea ca o cascadă de lumină răscroiala gâtului, închizând piepţii tunicii la îngemănarea sânilor. Şapte şnururi din piele în culorile curcubeului serveau drept centură. Şi acolo, în razele ca de foc ale asfinţitului, care pătrundeau până în adâncul încăperii odată cu briza de seară, scânteierile unui izvor miraculos se unduiau pe această minunăţie. Doar ţinând-o între degete,

şi obrajii Barrirei sclipeau de încântare. Făcu să salte tunica în lumină.

– Să mă bată zeiţa Allat dacă mint, Khadija! Poartă tunica asta, şi preaputernicul Abu Sufyan va fi la picioarele tale, imploră ea.

Un murmur se strecură printre buzele slujnicelor. Emoţia li se citea pe feţe, dar şi îngrijorarea. Cinci fete de nici douăzeci de ani. Sclave cumpărate când erau nişte copile, în pieţele din Marib sau din Etiopia. De mult învăţaseră să-şi iubească stăpâna, dar şi să se teamă de ea. *Saida*[1] Khadija bint Khowaylid era în stare de blândeţe şi mărinimie, dar furiile îi erau tot atât de neaşteptate ca şi furtunile de toamnă. De altfel, în ciuda frumuseţii fără seamăn a tunicii, nu se arăta încântată.

Ceea ce o lăsa rece pe bătrâna Barrira. Aşa că repetă:

– Ai încredere în mine, Khadija. Îmbracă tunica asta, şi Abu Sufyan va crede că are în faţa ochilor o zeiţă!

Khadija fu tentată s-o mustre. Dacă era nevoie, ştia să găsească vorbe mai tăioase decât un pumnal. Dar, aşa cum se întâmpla adesea, bătrâna slujnică se mulţumi cu o strâmbătură. Erau ani întregi de când bătrâna Barrira bint Judhaz îi ţinea piept. De când se născuse.

Povestea era ştiută şi răsştiută. Mama Khadijei o istorisise de mii de ori: pe vremea când Khadija era bebeluş, nu voia să înghită nimic. Refuza să-şi deschidă buzele minuscule pentru a primi sfârcul unui sân ca să sugă. Umm[2] Saada, mama ei, plângea, ruga, implora. Barrira, tânăra sclavă capturată din ţinutul Sham, care tocmai îşi pierduse rodul pântecului, luase pruncul la pieptul ei şi declarase că vieţile lor vor fi legate pe vecie. Barrira bint Judhaz avea să trăiască alături de Khadija bint Khowaylid sau să moară odată cu ea. Cum voiau zeii.

Timp de aproape o lună, copila şi tânăra sclavă se luptaseră. Zi şi noapte, Barrira o ţinuse pe Khadija legată la pieptul ei cu un şal mare. În fiece clipă copilul putea suge laptele vieţii. Când refuza prea multă vreme,

[1] Formă de adresare plină de respect, însemnând cea fericită, cea favorizată de destin, cea puternică (în limba arabă, în original, n.tr.)

[2] Mamă (în limba arabă, în original)

Barrira o obliga. O forţa să deschidă gura şi, fără să-i pese de ţipete, de refuz şi de încăpăţânare, făcea să ţâşnească încetişor sângele alb care o ţinea pe micuţă printre cei vii.

Se împlineau treizeci şi şapte de ani de atunci. Barrira era tot acolo, la fel de stăruitoare ca o umbră a deşertului. Treizeci şi şapte de ani care o făcuseră să se îngraşe, să se ofilească, să-şi piardă dinţii, dar nu-i potoliseră încăpăţânarea şi iubirea. Treizeci şi şapte de ani care, vai, nu iertaseră nici trupul stăpânei sale. Khadija mormăi:

– Crezi că am nevoie de o tunică pentru ca bărbatul ăsta să cadă în genunchi în faţa mea?

– Nu fi trufaşă, Khadija. Ştiu că vrei să-l farmeci, şi ştiu şi de ce.

– Nu ştii nimic... Termină cu balivernele astea de babă.

Dar Barrira lua în râs mustrările ei. Provocatoare, scuturã tunica sub ochii slujnicelor. Mătasea îşi aruncă flăcările ca şi cum ar fi îmbrăcat un trup.

– Bărbaţii fermecaţi n-au decât jumătate de creier, strigă ea. Şi, uneori, şi jumătate de creier este prea mult.

Slujnicele chicotiră. Una dintre ele prinse curaj:

– Dacă n-o îmbraci pentru stăpânul Abu Sufyan, îmbrac-o pentru noi, *saida*. O să fii atât de frumoasă!

Khadija şovăi. În realitate, abia îşi ascundea dorinţa. Barrira spunea adevărul. N-o supăra deloc să se arate înaintea lui Abu Sufyan, bărbatul al cărui clan stăpânea oraşul, drept o regină strălucitoare. Era o prostie, dar la nimic nu râvnea mai mult. În cele din urmă deznodă vălul care o acoperea şi îl lăsă să-i cadă la picioare.

– Nu eşti decât o babă nebună, Barrira. Iar eu sunt şi mai nebună că stau să te ascult.

Deşertul Hidjaz

Zimba, călăuza, întinse braţul spre nord-vest.

– Tabuk, spuse.

Soarele la asfinţit le incomoda vederea. La capătul peretelui de bazalt care se pierdea în aerul fierbinte

al orizontului, Mahomed abia zări o pată albă. Puţin mai mare decât un spic de alfa, se unduia ca o flacără în aerul încins.

Al-Saib ibn Abid plescăi din limbă.

– Tabuk! Tabuk şi ţinutul Sham!

Sub *yashmagh*, eşarfa care îi ferea gura de praf, se ghicea un zâmbet. Cu picioarele sprijinite de gâtul aspru al dromaderilor, cei trei bărbaţi stăteau pe o colină care domina cu câţiva coţi deşertul acoperit cu grohotiş din Judham, poarta bogatelor ţinuturi din nord. Umbrele se întindeau peste pietre şi se lungeau peste tufele de *qar al-luhum*[1], „rănile însângerate", cum le numeau ei.

– Două ceasuri înainte de lăsarea nopţii, reluă Zimba în stilul său concis, tipic celor din nord. Să mai mergem, iar mâine, devreme, la drum. Poate ajungem în Tabuk înainte să se lase din nou noaptea.

În spatele lor, în inima deşertului stâncos, se auzea tropotul caravanei. Duduitul adânc, surd, era întreţăiat de scârţâitul legăturilor de piele, de câte un strigăt, o chemare, de ţăcănitul nodurilor unui samar prost legat. Mai mult de o sută de animale. Cămile de Al-Dhana, îndesate, cu părul maro-închis. Ceva mai la distanţă veneau cămilele femeilor, transportând pe cocoaşe palanchine acoperite cu pânze în culori ţipătoare.

Părăsiseră Mecca în urmă cu şaptesprezece zile. În grabă. Mahomed mai făcuse deja călătoria în ţinutul Sham de două ori. Nu uitase nici una dintre minunăţiile pe care le descoperise acolo. Apa izvora neîntrerupt şi umplea bazine împodobite cu statui din piatră: tigri, păuni, berbeci, porumbei, antilope sau monştri cu coarne. Sham: tărâmul bogăţiei, tărâmul belşugului unde oamenii deşertului erau disprețuiţi.

Ochii batjocoritori ai neguţătorului Al-Saib îi căutau pe ai lui.

– Dacă mergem până la căderea nopţii, bătrânul Abu Nurbel o să ţopăie ca o făzăniţă. Femeile lui o să fie nevoite să-şi coacă plăcintele pe întuneric. Demonii vor profita de asta şi le vor face rele la gust.

[1] Caralluma, plantă din familia cactuşilor (n.tr.)

Mahomed bănui ceea ce Al-Saib lăsase nespus. Își trase capătul de la *yashmagh* peste gură și anunță că avea să-l avertizeze pe bătrânul Abu Nurbel.

Bătând ușor gâtul dromaderului cu biciușca, îl îndemnă din călcâi spre colină, apoi, cu scurte mormăieli guturale, îl îmboldi la trap, ca să ajungă în fruntea caravanei.

Al-Saib intuise corect. De îndată ce-l zări, Abu Nurbel exclamă:

– Dacă mergem până se lasă noaptea, femeile nu vor mai avea lumină să așeze corturile și să ne facă plăcintele.

Mahomed își stăpâni zâmbetul. Bătrânul negustor, care băgase bani mulți în caravană, era un om cumsecade, dar nu se putea abține să nu facă pe înțeleptul. Ținea cu tot dinadinsul să aibă ultimul cuvânt în toate. În special cu el, cu Mahomed. Să-i amintească, într-un fel sau altul, că nu era decât un tânăr fără experiență. Douăzeci și șapte de ani de viață, în vreme ce el, Nurbel al-Illih ibn Hamda, avea mai mult de cincizeci. Sau mai mult de șaizeci? Cine putea ști?

Asta nu era chiar lipsă de respect, ci mai degrabă acel răsfăț pe care le plăcea bătrânilor să și-l ofere. Într-adevăr, foarte adesea aceștia erau oameni înțelepți, dar uneori se lăsau prea mult în voia mofturilor și minciunilor. Ceea ce trebuia îndurat fără crâcnire, se gândi Mahomed.

În ceea ce-l privea pe el, Abu Nurbel avea informații corecte. Era un bărbat care nu poseda nici moștenire, nici bogății, fiind supus voinței unora sau altora, clanului, unchilor săi. Singurul său avut era numele: Mahomed ibn Abdallah.

În timpul celorlalte două călătorii în ținutul Sham, sarcina lui fusese să se îngrijească de animale și să supravegheze încărcătura. Nici măcar dromaderul nu-i aparținea, și chiar și șaua o împrumutase de la unchiul și tatăl său adoptiv, Abu Talib.

Totuşi, a treia expediţie promitea să fie altfel. De data asta, se îndrepta spre ţinutul Sham ca un adevărat negustor. Egalul lui Al-Saib şi Abu Nurbel, fie că le plăcea, fie că nu. Misiunea lui era să cumpere din pieţele bogate ale regatului Ghassan. Nu pe banii lui, bineînţeles, ci pe banii celei mai bogate văduve din Mecca: Khadija bint Khowaylid. O femeie îndeajuns de puternică pentru ca toată lumea din oraş s-o respecte ca pe un bărbat.

„Fie ca Hobal să te apere. Întoarce-te cu primul tău câştig şi vei fi un om fericit", îi spusese unchiul Abu Talib, în loc de la revedere. Ca să-i poarte noroc şi să-l ocrotească, îi dăduse o amuletă din cornalină a zeului din Mecca.

– Îţi râzi de gustul plăcintelor mele, nu-i aşa, ibn Abdallah, se veseli Abu Nurbel de parcă i-ar fi citit gândurile. Îţi râzi de oasele mele bătrâne care se bătucesc şi zornăie pe spatele cămilei de prea multe ceasuri. Eşti tânăr, şi tinereţea este nerăbdătoare. Iar tu, ibn Abdallah, tu eşti mai mult ca toţi, s-ar zice. Nerăbdător să te îmbogăţeşti. Nerăbdător să fii bărbat între bărbaţi. Simt asta. Bătrânul negustor desprinse burduful de la oblânc şi i-l întinse. Du-te să iei apă de la femei. Dacă trebuie să mai mergem câteva ore, o să mi se facă sete.

Îşi însoţi vorbele cu un clipit poznaş din ochi. Bineînţeles, ştia de Lahla. Aşa era cu bătrânii: mereu se descurcau să afle tot. Se distra, da, însă pe faţa lui boţită se citea tot atât respect câtă provocare. O grămadă de riduri care spuneau: „Du-te şi arată-ne de ce eşti în stare, dacă ţii morţiş".

Un gând atât de puternic, încât demonii deşertului îl auziră. În spatele lor răsună un urlet. Nişte ţipete ascuţite de femei. Mahomed se răsuci în şa. Acolo, în spate, sub pânzele palanchinelor, se agitau nişte braţe. Neveste, slujnice, sclave, toate urlau în acelaşi timp:

– *Ghazwa! Ghazwa!*[1] Vin năvălitorii!

Sub razele arzătoare ale soarelui la asfinţit se ridica o coloană de praf. Subţire, dar parcă deja însângerată.

[1] Termenul arab *ghazwa*, cu sensul de invazie, cucerire, jaf, a dat în franceză *razzia*, „razie" în română. (n.tr.)

Cei care ridicau acest nor erau prea departe ca să li se poată distinge numărul. Erau probabil vreo douăzeci sau treizeci de bărbaţi, nu mai mulţi, dar destui ca să prade caravana. Şi acum, că fuseseră văzuţi, nu aveau să se oprească înainte de luptă.

O vizită ciudată

După ce îmbrăcă minunata tunică, Khadija se înfioră din cap până-n picioare. La cea mai uşoară mişcare, mătasea devenea o mângâiere pe pielea goală.

Se îndreptă spre terasă. Materialul diafan nu cântărea mai mult decât adierea serii. Faldurile i se mişcau pe şolduri ca o apă vie. Părea că se scurge pe umeri, ca să se topească în dreptul mijlocului. Numai plastronul i se lovea la fiecare pas de piept şi, în mod ciudat, o făcea să se gândească la o mână care o împingea înapoi.

Se apropie de parapetul ce surplomba grădina interioară, ascuns de zidurile înalte ale casei. Soarele nu mai era decât un imens glob roşu aşezat pe crestele muntoase ce dominau micul târg Taif, aflat la câteva zile de mers de Mecca. Noaptea se lăsa deja peste imensitatea mohorâtă a văilor care se pierdeau în deşert. Aici, spre mijlocul pantei, pe un platou uşor încreţit de coline, se unduia încă verdele păşunilor şi al livezilor zumzăind de murmurul uedurilor şi de ciripitul păsărilor agitate la apropierea întunericului.

Mai târziu, Khadija avea să dezvăluie că în acea clipă îi trecuse prin minte un gând ciudat, înspăimântător. Mai mult decât un presentiment. Un fel de viziune. Era prea mult să spună că se gândise la tânărul Mahomed ibn Abdallah care-şi risca viaţa pe drumurile ţinutului Sham pentru a se ocupa de afacerile ei. Nu, ar fi fost o minciună.

Ceea ce o tulburase până în adâncul inimii în acel moment nu avea vreo formă precisă. Pur şi simplu văzuse, sau simţise, sau crezuse că simte o avertizare.

Ceva trecător. Gândul la o chemare a zeilor? Sau imaginea soarelui însângerat?

De unde să știe? În orice caz, un glas lăuntric îi șoptea să nu trebuia să poarte încă tunica. Nu, trebuia să aștepte un alt moment. S-o îmbrace acum însemna s-o murdărească.

Apoi, la fel de iute cum venise, emoția se șterse, alungată de țipetele slujnicelor.

– *Saida! Saida* Khadija!

Tulburate, agitate, țineau ridicată o oglindă de argint în mijlocul terasei.

– Vino să te vezi înainte ca lumina să scadă, ceru Barrira.

În ciuda petelor și a umflăturilor care deformau imaginea ici și colo, ceea ce era de văzut se vedea destul de bine. Splendida tunică se mula pe trupul Khadijei, scoțând la iveală aspectele atrăgătoare și defectele mai bine decât ar fi făcut-o o mână. Era mai rău decât dacă ar fi fost goală. Nimic nu scăpa privirii: linia plină a coapselor, rotunjimea pântecului și a umerilor, fermitatea pieptului greu, până la vârfurile sânilor care întindeau mătasea ca două pietre. O femeie care nu mai era tânără, dar avea un trup atrăgător pe care orice bărbat și-ar fi dorit să-l supună dorințelor sale.

Khadija tresări de silă. Fie ca Allat s-o apere! Asta era imaginea pe care voia s-o ofere acelui ipocrit de Abu Sufyan? Ce-avea să creadă? Că voia să se vândă? Că îl implora? Că era lipsită de bărbat și de plăcere? O femeie care își pierduse mințile de-a lungul lungii sale văduvii?

Nu era nevoie să stârnești imaginația unui bărbat ca Abu Sufyan al-Sakhr. Fără îndoială că mintea sa era plină de astfel de închipuiri.

Dădu o lovitură atât de puternică oglinzii, încât aceasta scăpă din mâna slujnicelor și căzu pe terasă într-un zgomot asurzitor.

– Sunteți nebune? urlă ea. Vreți să mă pierdeți?

De data asta, Barrira și celelalte femei pricepură că nu mai trebuia să insiste. Khadija își smulse atât de violent minunata tunică, încât fu cât pe ce s-o sfâșie.

Din nou goală, ceru apă şi să fie frecată cu frunze de salvie şi de cimbru.

– Khadija! O să...

– Taci şi fă ce ţi-am poruncit. Duhnesc a mosc la fel ca o beduină rătăcită. Crezi că Abu Sufyan are nasul înfundat? Voi, celelalte, grăbiţi-vă, aduceţi-mi rochia neagră cu torsade aurii.

– *Saida!* Cea neagră, dar...

– Fără discuţii! Repede! El nu mai întârzie mult.

Temătoare, cu fruntea plecată, slujitoarele începură să se agite în jurul ei. Mai întâi aduseră un nou hârdău cu apă curată. Acea apă atât de preţioasă, pentru care era nevoie ca în fiecare zi catârii să se învârtească îndelung ca să umple un rezervor care abia dacă ajungea pentru gospodărie. Cearşafurile ude trecură iute peste trupul gol al Khadijei, acoperind mirosurile iuţi şi calmând emoţiile negative.

Când baia se încheie, o slujnică foarte tânără aduse o tunică simplă din in, asortată cu rochia. Sclava mânca din ochi trupul stăpânei sale, care ridica braţele pentru a primi veşmântul.

– Cât eşti de frumoasă! şopti.

Cu o clipă înainte, Khadija n-ar fi răspuns decât printr-un mormăit dispreţuitor. Dar emoţia slujnicei i se păru atât de sinceră, încât se stăpâni, înduioşată şi ea. Pe Allat cea îndurătoare, fata asta, abia ajunsă la vârsta măritişului, chiar o găsea frumoasă! Nu vedea nici vârsta, nici oboseala trupului ei de femeie coaptă. Şi, cine ştie, oare, în nevinovăţia ei, copila vedea adevărul?

– Eşti nouă în casa mea, observă Khadija cu blândeţe.

– De trei luni, *saida.* Dar în serviciul odăii tale numai de când trăim aici, la munte.

Vorbea fluent, folosind cu eleganţă mai mult limba deşertului din sud decât pe cea din Mecca, dar într-un fel lesne de înţeles, în ciuda accentului foarte puternic care-i trăda originea.

– Cum te cheamă?

– Ashemu. Ashemu bint Shir al-Dhat. În mândria ei, ridică tonul şi înălţă bărbia, dar o coborî imediat. Aici

mi se spune doar „Ashemu cea de Departe". Barrira vrea să mi se spună aşa.

Khadija încuviinţă cu un surâs, oferindu-şi ceafa mâinilor tinere care îi prindeau părul într-o plasă fină. Acum îşi amintea.

O cumpărase pe fată chiar la începutul verii, după ce Barrira îi spusese povestea ei. În primăvară, Yakut al-Makhr, mercenarul, o capturase în timpul unei razii întreprinse contra unei caravane care se îndrepta spre Sohar, foarte departe în ţinuturile din est. Yakut jura că era tot atât de neprihănită ca un nou-născut şi, mai ales, fiică de nobil. Ceea ce era posibil. Avea pielea foarte deschisă la culoare, ochii migdalaţi şi acea distincţie a fetelor crescute în respectul faţă de cei puternici.

– E mai mult ciudată decât frumoasă, adăugase Barrira. Ticălosul ăsta de Al-Makhr cere mult. Prea mult. Nimeni nu vrea să dea atât. Totuşi, fata nu e ca altele, Khadija. Cu toate că se află în mâinile ticălosului de Yakut, nu arată nici o teamă. Poate nu ştie ce-o aşteaptă dacă individul n-o vinde.

Khadija cunoştea inima Barrirei şi cât îl detesta pe Al-Makhr, care purta un dispreţ egal faţă de toţi cei pe care îi considera inferiori. Şi mai ştia ce le aştepta pe sclavele prea frumoase, foarte scumpe. Ce femeie s-ar fi putut bucura de aşa ceva?

– Cumpăr-o, poruncise. Vom putea oricând s-o vindem în ţinutul Sham dacă nu e potrivită.

În realitate, nu fusese o afacere proastă. Îl făcuse pe Yakut al-Makhr mai atent atunci când Khadija, Al-Saib şi bătrânul Abu Nurbel doriseră să-l angajeze pentru a le apăra următoarea caravană, cu destinaţia spre nord. Ceea ce probabil că omul făcea chiar atunci.

Khadija îmbrăcă rochia de lână fină, grea din cauza de torsadelor din fir de aur.

– Pentru o fată care vine de departe, spuse ea aranjând mânecile peste brăţările de argint şi fildeş sculptat, vorbeşti mai mult decât mulţumitor limba deşertului.

– Am petrecut mult timp în ținutul Morad, alături de tata. Mă întorceam de acolo când... s-a întâmplat ce s-a întâmplat.

Un strop de tristețe i se strecurase în glas la amintirea acelui moment cumplit, dar nici o teamă nu se citea pe chipul pe care tinerețea încă te împiedica să bănuiești femeia. Barrira avea dreptate. Un caracter frumos.

Bătrâna doică bătea deja din palme, poruncind slujnicelor să se retragă. De pe scară, târșitul apăsat al sandalelor îi anunța pe servitorii care aduceau lămpile. Khadija făcu un gest spre frumoasa sclavă.

– Rămâi alături de mine, fată de departe.

Bărbații își făcură apariția, conduși de un persan cu creștetul la fel de lucios ca bronzul și care, în locul mâinii stângi, avea o teacă din piele. Dintr-o ocheadă iute măsură ținuta Khadijei, și un zâmbet subțire îi îndulci trăsăturile. Nestingherit, se întoarse spre bătrâna Barrira, ridicând din sprânceană cu o întrebare mută.

– N-a vrut, scrâșni doica.

Râsul lui Abdonai Persanul răsună până în curte.

– Ți-am spus.

– Ce i-ai spus? se miră Khadija.

Abdonai arătă spre minunăția de tunică pe care Barrira o ținea delicat la subsuoară.

– Că n-o să vrei să porți splendoarea asta în fața lui Abu Sufyan.

Se înclină, zâmbind cu acea siguranță care nu-l părăsise niciodată, nici chiar în anii când fusese un simplu sclav al soțului Khadijei. Doisprezece ani trecuseră de la moartea acestui stăpân care îi tăiase mâna în luptă, înainte de a-l face slujitor. Redevenise un om liber. Cu toate astea, atunci când Khadija îi propusese să se întoarcă printre ai săi, pe pământul Persiei, refuzase.

„Unde mi-ar fi mai bine ca aici, dacă încă ai nevoie de mine, *saida* Khadija?"

De atunci, dacă exista pe lumea asta un om în care să aibă încredere, el era acela, garda ei de corp, intendentul, Abdonai Persanul.

– Totul este pregătit în sala de ospeţe, adăugă el. Abu Sufyan a trimis doi sclavi cu o ofrandă. Un obiect înalt, învelit într-un covor de Saba. Nu va întârzia. Aşteaptă să se facă noapte adâncă, astfel încât servitorii să-i deschidă drumul pe străzile din Taif cu torţe. Îi place să se dea în spectacol.

Capcana cămilelor

Totul se petrecu foarte repede.

Noi ţipete izbucniră din caravană. Cu coada ochiului, Mahomed îl zări pe Yakut al-Makhr, căpetenia gărzii, care ridicase deja sabia. Urlând, li se adresa mercenarilor în timp ce-şi întorcea dromaderul negru.

„De-ar fi atât de curajos şi de crud pe cât pretinde", se gândi Mahomed.

Abu Nurbel îşi întoarse şi el dromaderul ca să i se alăture mercenarului. Într-un gest reflex, Mahomed se lăsă pe coasta animalului şi apucă frâul de la gâtul cămilei bătrânului. Cu o răsucire de încheietură îl ţintui locului. Bărbatul în vârstă răcni mânios, apoi ridică biciuşca gata să-l lovească în faţă.

– Abu Nurbel! Nu! urlă Mahomed. Ascultă-mă, lasă-l pe Yakut să se lupte. Condu caravana şi femeile spre răsărit, apără-le!

Cu gura căscată şi ochii holbaţi de furie, bătrânul îl scrută încremenit. Mahomed, crezând că biciuşca avea să se abată asupra lui, insistă:

– Te rog, ai încredere în mine! O să trimit cămilele bătrâne împotriva lor. Salvează caravana. Du-o departe de luptă!

Cât o străfulgerare, se înfruntară din priviri. În jurul lor, ţipetele se înteţeau. Sclavele urlau, lovind cămilele şi astfel transmiţând panica şi animalelor.

În zare, în ceaţa din jurul soarelui, linia neagră a jefuitorilor se făcea tot mai groasă. S-ar fi zis că era un şir lung de lăcuste dansând în aerul fierbinte al pustiului.

Norul de praf de culoarea sângelui era prea iute pentru goana unor cămile, se gândi Mahomed. Fără îndoială erau printre ei şi bărbaţi pe cai.

– Te rog, Abu Nurbel, ai încredere în mine, repetă el.

O grimasă sluţi faţa negustorului. Poate cu o umbră de zâmbet sau de batjocură. Mâna lovi biciuşca pe gâtul cămilei, iar aceasta se repezi spre fruntea caravanei. În aerul care tremura de zgomotul asurzitor, Mahomed crezu că aude strigătul bătrânului:

– Fie ca judecata zeiţei Allat să se împlinească, ibn Abdallah! Să te apere sau să te pedepsească!

Jefuitorii erau acum destul de aproape ca să poată fi număraţi. Mai mult de treizeci. Poate de două ori cât oamenii lui Yakut. Şi printre ei vreo zece călăreţi. În fruntea dromaderilor, caii lor galopau pe pământul tare. Copitele ridicau jerbe de nisip roşcat.

Yakut al-Makhr îşi punea în ordine linia de luptă. *Nimcha*, săbiile deşertului, străluceau în soarele care asfinţea.

Toată lumea cunoştea manevra jefuitorilor. În ultimul moment, grupul călăreţilor avea să se împartă. Unii la stânga, ceilalţi la dreapta, aveau să zboare ca vântul pentru a-i înconjura pe oamenii lui Yakut. Aveau să năvălească asupra lor din spate, în timp ce grosul jefuitorilor urmau să atace din faţă. Oamenii lui Yakut erau nevoiţi să se separe şi ei în trei grupuri de luptă, fiecare puţin numeros. O luptă inegală, al cărei sfârşit părea cunoscut dinainte.

Sau poate nu.

Şi dacă demonii deşertului aveau chef să-i acorde o şansă lui Mahomed ibn Abdallah?

În spatele caravanei care se îndepărta sub paza lui Abu Nurbel, credinciosul Bilal îşi făcea datoria.

Acest sclav din Etiopia, fără vârstă şi negru ca noaptea, solemn ca un preot al lui Allat, avea o voce în stare să dărâme zidurile. Îl veghea cu străşnicie pe nepotul stăpânului său, Abu Talib. Asta era misiunea lui în cursul călătoriei, şi o îndeplinea cu înflăcărare. De multă

vreme, fără ca nimeni să priceapă de ce, îl adora pe cel pe care el îl numea Micul Stăpân Mahomed.

În spatele caravanei, Bilal se chinuia să tragă deoparte o turmă de cămile bătrâne. Animale care cu siguranţă înduraseră mai mult de o razie, urâte, cu coastele lustruite de chingi şi poveri purtate ani întregi. Fixate de chinga de sub burtă, nişte fâşii lungi din piele, vopsite în acelaşi roşu ca praful deşertului stâncos, le ţineau legate câte şase, împiedicându-le să se depărteze unele de altele mai mult de vreo treizeci de paşi.

Mahomed i se alătură lui Bilal în galop. Erau pregătiţi. De la plecarea din Mecca, seara, în faţa corturilor, repetaseră de nenumărate ori manevra, ca şi cum ar fi spus o poveste. Îşi imaginaseră atacul jefuitorilor, furia acestora la descoperirea vicleşugului. Se rugaseră ca Allat să le dea ocazia să-şi transforme gândul în faptă şi se temuseră şi mai tare de voinţa ei.

Venise clipa. Zeiţa deşertului hotărâse. Aveau să afle.

Mahomed smulse un frâu din mâinile lui Bilal, eliberând parţial cămila din frunte.

– Eu la stânga şi tu la dreapta!

Uriaşul negru zâmbi. Urlă:

– Atenţie la tăişuri, Micul meu Stăpân! Fie ca Hobal să te apere.

Vocea lui acoperi vacarmul. Un freamăt străbătu trupul lui Mahomed.

Organizarea atacului începuse. Cu faţa spre soare, Yakut împărţea oamenii în trei grupuri. Cei de pe margini se depărtau pentru a întâmpina atacul călăreţilor. Cinci mercenari, nu mai mult. Mahomed îi admiră. Aveau un curaj extraordinar şi gustul luptei. Ei ştiau că moartea avea să-i ia înainte de căderea nopţii, că durerea avea să-i facă să urle, însă nu arătau nimic. Înaintau în trap mărunt, stăpânind zbaterea dromaderilor. Nu aveau decât o şansă: să facă goana duşmanului cât mai lungă, să taie răsuflarea cailor în galop de-a curmezişul, să toceasă nervii jefuitorilor astfel încât, în ultima clipă, să-i înfrunte, unu contra trei sau patru!

În realitate, ar fi fost de o mie de ori mai bine să mai aştepte puţin. Să lase timp cămilelor să se aşeze. Dar când Mahomed îşi dezvăluise planul, cu câteva zile înainte, Yakut explodase de furie şi dispreţ:

– Mă crezi un bărbat care să se joace cu cămilele bătrâne, ibn Abdallah?

Apoi nu mai venise vorba despre asta. Mahomed ştia când trebuia să tacă. Pricepuse că nu putea conta decât pe el şi pe Bilal. Dar, până la urmă, în orice rău există şi un bine. Surpriza putea ţine locul săbiilor.

Acum, pământul duduia sub greutatea cailor. Nu erau decât la o aruncătură de săgeată. Pe linia fină a gâtului cailor se ghiceau, între fâşiile fluturânde ale *yashmagh*-urilor, feţele jefuitorilor care răcneau cu sălbăticie. În dreptul şoldurilor străluceau lamele curbe ale săbiilor *nimcha*.

În cele din urmă, Mahomed şi Bilal reuşiră să îndemne cămilele la trap. Nu trebuia să aştepte mai mult. Erau prea bătrâne, prea încete şi prea suferinde ca să alerge. Cu siguranţă, asta era prima lor calitate.

Strigătele lui Bilal acoperiră vacarmul general. Cu coada ochiului, Mahomed îl văzu pe Yakut răsucindu-se în şa, învârtindu-şi sabia şi urlând de furie. Ţipete şi ordine mânioase, lipsite de orice noimă.

Bilal îl ignoră cu măreţie. Mahomed la fel. La un semn, o luară unul cât mai în stânga, celălalt cât mai în dreapta. Mahomed trase de frâul cămilei din frunte şi, din toate puterile, îi biciui coastele, obligând-o să-şi continue trapul.

Fie ca Allat să-i vină în ajutor! Ca fiecare lucru să se-mplinească aşa cum îi era voia! Fie ca Allat să-i ia viaţa sau să-i dea dreptate!

Abu Sufyan

Abdonai Persanul avea dreptate. Abu Sufyan al-Sakhr se prezentă la poarta Khadijei pe când afară se făcuse întuneric beznă. Îl escortau zece bărbaţi care purtau atât

torțe, cât și săbii. Nici dacă s-ar fi dus în cortul unui dușman n-ar fi fost mai bine păzit.

În calitate de administrator al casei, Abdonai îi deschise larg poarta din zidul de apărare. Se pregătise pentru asta. Șase servitori îl înconjurau, trei la dreapta, trei la stânga. Salută, înclinându-se cât de adânc se cuvenea, cu mâna beteagă lipită de piept.

Măgulit, Abu Sufyan lăsă să-i înflorească un zâmbet pe buzele subțiri. Strălucind de forță, tânăr și viguros, purta pe chip semnele unei puteri dobândite prin naștere. Avea barba tunsă scurt, asemenea înțelepților din Mecca, iar părul său lung, de stăpân al deșertului, era prins într-un inel de argint. Își scoase pelerina, lăsând-o să cadă în mâinile celui mai apropiat servitor. Arbora o ținută de călăreț: tunică scurtă în culori vii, pantaloni largi din lână fină, cafenie, susținuți de un centiron din in, care îi sublinia talia subțire și trupul vânos. Incrustată cu stele și luna din sidef, o bandulieră lată, din piele, îi trecea de-a curmezișul pieptului. La șold purta teaca unui hanger din argint. Mânerul lamei, sculptat în fildeșul unui elefant de Etiopia, înfățișa săritura unui leu din Nefud.

Cu un gest abia schițat, Abu Sufyan răspunse la salutul lui Abdonai, după care studie curtea luminată de nenumărate torțe. Conform tradiției, zidul înconjura mai multe clădiri joase, cele ale servitorilor, grădina și ograda animalelor. În mijloc, înaltă de trei etaje și așezată pe fundații groase de piatră, casa Khadijei bint Khowaylid domina împrejurimile. Era fără seamăn de înaltă în Taif. Avea o singură ușă din lemn de cedru pictat în albastru, uriașă, îndeajuns de lată încât să permită accesul unui car. La etaj, o mulțime de ferestre străpungeau zidurile. În vârf, dominând valea, lucirile torțelor alcătuiau un mare arc luminos în noapte, conturând zidurile terasei.

În canatul drept al ușii de la intrare era tăiată o alta, de înălțimea unui om, străjuită acum de doi servitori cu torțe în mâini. Fără un cuvânt, Abdonai se îndreptă într-acolo, urmat de Abu Sufyan.

Conform îndrumărilor primite mai devreme, oamenii Khadijei interveniră când însoţitorii lui Abu Sufyan voiră să-şi urmeze stăpânul. Un bărbat protestă, însă Abdonai se mulţumi să-l privească lung pe invitatul stăpânei sale, ridicând dintr-o sprânceană. Cu un gest scurt, indiferent, de parcă ar fi alungat un roi de muşte, Abu Sufyan le porunci servitorilor să renunţe. Nu era nevoie ca un sclav persan eliberat să-i amintească legile etichetei: niciodată un bărbat din Hidjaz nu ar fi luat masa cu o văduvă însoţit de escortă.

Khadija apucă mâna tinerei Ashemu şi o trase într-un coridor întunecos. În spatele ei răsunau paşii Barrirei, grei de supărare. Coridorul mărginea sala mare ce ocupa tot parterul casei, singura încăpere unde străinii aveau voie să pătrundă. În partea stângă, aproape în mijloc, se afla o deschizătură îngustă, acoperită cu o împletitură fină din lemn de migdal, care permitea observarea sălii fără a fi văzut. Centrul camerei de primire era luminat de cinci sau şase opaiţe, pe când pereţii rămâneau în penumbră. O mulţime de covoare şi perne acopereau podeaua, ca într-un cort. Khadija ceruse să fie aşezate acolo, faţă în faţă, două scaune joase din lemn şi piele. Între ele, de înălţimea unui copil, aştepta „obiectul greu şi înalt învelit într-un covor de Saba", după cum se exprimase Abdonai: darul lui Abu Sufyan al-Sakhr.

Încăperea era încă pustie, dar curând se auzi scârţâitul uşiţei şi îşi făcu apariţia Abdonai, cu Abu Sufyan pe urmele lui. Strălucind de la lumina lămpilor, ochii puternicului Al-Sakhr scrutau întunericul. Nici nu ajunseră bine cei doi bărbaţi în mijlocul camerei, că nişte slujnice se şi apropiară. Una ducea un ibric din aramă plin cu apă parfumată, alta o pânză albă, iar a treia ţinea o tavă de ceramică plină cu chifteluţe din carne de capră, cu ierburi, învelite în frunze de măcriş. În sfârşit, o ultimă fată aşeză pe covor o tavă groasă din lemn, încărcată cu pocale din argint şi o cană cu chefir aromatizat cu feliuţe de *zenj*[1].

[1] Ghimbir (în limba arabă, în original)

Arătând cu mâna teafără spre slujnice, perne şi scaune, Abdonai sugeră:

– Stăpâne Abu Sufyan, stăpâna mea te roagă să te simţi ca acasă. Va fi aici într-o clipă.

Fără să aştepte răspunsul, salută şi dispăru în beznă.

În spatele *musharabiei*[1], fără să piardă nimic din cele ce se petreceau în încăpere, Khadija zâmbi. Punerea în scenă a lui Abdonai o încântase.

Dacă Abu Sufyan era mirat, avea grijă să nu arate nimic. Ignorând slujnicele, se apropie de darul adus la cererea lui şi pipăi covorul care îl ascundea. Degetele prinseră fâşia de piele cu care era legat, ca şi cum ar fi vrut s-o deznoade, dar, răzgândindu-se brusc, se întoarse cu faţa spre slujnice şi alese o chifteluţă de pe tavă. Scoase un murmur greu de auzit pentru cele care îl pândeau în spatele *musharabiei*. În clipa următoare o văzură pe sclavă lăsându-şi ochii în jos şi aplecându-şi capul.

Când muşcă din carne, albul dinţilor săi sclipi. Barrira suspină:

– Ce bărbat frumos, Khadija...

Khadija îi făcu semn să tacă. Abu Sufyan cerceta din nou umbrele din jurul lui. Ochii îi alunecară spre *musharabia*, fără să bănuiască nimic. Ceru un pahar de chefir. De data asta, mâna îi întârzie pe braţul care-i întindea paharul şi încercă să se strecoare sub mâneca tunicii. Cu o răsucire a bustului, slujnica se depărtă. Râsul lui Abu Sufyan reverberă în sală.

Khadija îşi apropie gura de urechea lui Ashemu.

– Seamănă bărbatul acesta cu mai-marii ţării tale? şopti ea.

Ashemu încuviinţă cu un semn din cap.

Acum Abu Sufyan cerea *ibricul*, ca să se spele pe mâini. Apucă şervetul pentru a se şterge la gură, apoi îl aruncă la picioarele sclavei. Când ea se aplecă să-l adune, degetele oaspetelui îi alunecară pe şale şi pe fese. Până pe coridor, în spatele *musharabiei*, se auzi din nou râsul puternicului Al-Sakhr.

[1] Dispozitiv de aerisire naturală, des folosit în arhitectura tradiţională din ţările arabe (n.tr.)

– Da, întări, Khadija. De la un cap la altul al marelui deşert, toţi sunt la fel. O împinse pe Ashemu înaintea ei. Vino cu mine. Indiferent ce-ţi spune acest nobil, rămâi tăcută.

În spatele lor, Barrira, îngrijorată, murmură:

– Khadija, nu face prostii!

Bătălia

Zeiţa hotărî.

Călăreţii făcură un lung ocol, apoi, când ajunseră aproape, încetiniră. Caii uşori trecură de la galop la trap, apoi la pas. Erau nervoşi, băteau din copite, crupa le tremura de nerăbdare. Cu săbiile *nimcha* îndreptate spre cer, călăreţii urlară şuvoaie de insulte. Şi unii, şi ceilalţi se pierdură în praf şi în hărmălaia teribilă care părea să fi pus stăpânire pe deşert. S-ar fi zis că duşmanii şovăiau. Că se temeau de luptă. Dar nu era vorba decât de o manifestare a trufiei lor şi de o retragere vicleană, menită să-i umilească pe războinicii lui Yakut. Să-i facă să le fiarbă sângele în vine şi să-şi piardă minţile.

Şi să-i atragă într-o bătălie fără sorţi de izbândă.

Asta fu uriaşa lor greşeală. Răgazul îi permise lui Mahomed să le aşeze în cale şirul de cămile bătrâne şi moleşite. S-ar fi zis că voia să-i sfideze pretinzând că se apăra cu nefericitele animale. Jefuitorii, izbucnind în hohote de râs, începură să-i arunce ocări şi strigăte batjocoritoare.

Pentru o clipă, Mahomed se temu că oamenii lui Yakut aveau să cedeze în faţa insultelor şi să se arunce prosteşte în spaţiul dintre cămile.

Allat veghea. Nu mai avură timp. Jefuitorii îşi loviră caii cu biciuştile. Cu buzele răsfrânte, cu boturile căscate, caii pursânge săriră. Vuiet de copite şi flăcări de oţel sfâşiară aerul preţ de câteva clipe înspăimântătoare.

Mahomed lăsă liber frâul cămilelor. Nepăsătoare la urletele oamenilor, acestea rămaseră pe loc, cu gâtul întins, fără să mai priceapă ce se aştepta de la ele.

Chinuit de teamă, Mahomed îşi îndemnă cu brutalitate dromaderul să se dea în lături din calea atacatorilor, însă mândria se dovedi mai tare. Cu şalele în flăcări, cu degetele strânse pe hanger, obligă animalul să se întoarcă pe loc, cu pieptul tremurând de iadul asaltului. Avu exact răgazul pentru a-şi da seama că aşezarea cămilelor era perfectă.

Orbiţi de înfumurare, cuprinşi de nebunia beduinilor, jefuitorii galopau drept spre spaţiul liber dintre cele şase cămile bătrâne. Erau deja îmbătaţi de slăbiciunea celor pe care aveau să-i doboare. Bucuria luptei le frigea gâtlejul.

Nu observară decât prea târziu curelele care legau cămilele. Sau nu le văzură deloc. Picioarele cailor din frunte se poticniră în ele. Cămilele grele ca nişte saci cu pietre căzură, rostogolindu-se într-un nor de praf.

Curelele sfâşiau gambe şi piepturi de-a valma, tăiau muşchii delicaţi mustind de sânge. Caii scoteau nechezaturi ca venite din iad. Cu gâtul întins, cu ochii holbaţi, se clătinară şi, într-o învălmăşeală de copite şi lovituri de picioare, îşi azvârliră călăreţii, care se fură înghiţiţi de acea magmă de furie şi de sânge. Cu ţestele şi membrele zdrobite, se prăbuşeau pe solul pietros al deşertului în urletul asurzitor al oamenilor şi al animalelor.

Fascinat, stăpânindu-şi cu greu dromaderul îngrozit, Mahomed nu-şi putea lua ochii de la masacrul pe care îl dezlănţuise. Cu lovituri largi de tăiş, un jefuitor se eliberă din măruntaiele calului său, care era cât pe ce să-l strivească. Sângele îi acoperea faţa. Bucăţi de maţe erau lipite de banduliera care îi tăia pieptul. Când izbuti să se ridice, fu cât pe ce să cadă la loc. Cu siguranţă avea un picior rupt.

Îşi adună ultimele puteri, într-un efort supraomenesc, şi se aruncă înainte. Făcându-şi sabia morişcă, încercă să secere piciorul dromaderului lui Mahomed. Animalul simţi lovitura venind şi se depărtă brusc. Mahomed căzu greu la pământ, pierzându-şi arma. Se străduia să-şi recapete echilibrul, când jefuitorul îşi trimise *nimcha* drept spre pieptul lui. Mahomed se rostogoli. Lama

tăie pânza tunicii în dreptul umărului şi alunecă pe o piatră, într-un şuier de scântei.

Mahomed îl auzi scrâşnind în praful înroşit de sânge. Dintr-o mişcare, apucă sabia agresorului şi se ridică. Cu ochii închişi, cu amândoi pumnii strânşi pe *nimcha*, o lăsă să se abată peste pieptul lui. În încheieturi simţi uşurinţa cu care fierul intra în carne şi zdrobea oasele. Cu o furie care până la urmă îl lipsi de orice cuget, apăsă arma cu toată puterea de care era în stare asupra omului care se zbătea. Nişte degete năclăite de sânge îi căutau gâtul, însă nu mai aveau pic de vlagă. Urmă un tremur, gâlgâitul sângelui. Se terminase.

Mahomed împinse cadavrul şi căzu în genunchi. Deasupra lui, de jur împrejur, oamenii lui Yakut atacau cu lovituri de oţel nemiloase. Într-o străfulgerare, voi să arunce sabia jefuitorului şi să-şi caute hangerul, dar pumnul îi încremenise încleştat pe mâner. O emoţie puternică îl scutură la vederea trupului care zăcea pe jos. Pentru prima oară în viaţa lui omorâse un om.

Nu fu nevoit să se mai lupte ca să-şi recupereze dromaderul. Atacatorii care supravieţuiseră capcanei cămilelor încercau acum să fugă.

În cealaltă aripă, Bilal se descurcase la fel de bine. Panica oprise brusc atacul frontal al jefuitorilor. Razia lor era pe sfârşite. Toţi încercau acum să scape de furia oamenilor lui Yakut, pe care gândul victoriei îi stârnea ca pe nişte demoni.

Mahomed curăţă *nimcha* cu o bucată de pânză sfâşiată din hainele inamicului ucis. Cu mintea încă bubuind de violenţă, admiră arma care, înainte de a-l salva, fusese destinată să-i ia viaţa. Oţelul gros, a cărui curbă lină amintea de şoldul unei femei, lucea în amurg ca undurea apei sub lună. Nişte litere mărunte, prea mărunte pentru a fi citite în lumina zilei care se estompa, erau gravate în metal. Garda era făcută dintr-un oţel mai deschis la culoare, cu două bucle în formă de floare de Ierihon[1]. O armă frumoasă, scumpă, cum se făceau numai

[1] Zambilă (n.tr.)

în marile fierării din ţinutul Sham, probabil furată în timpul unei razii precedente.

Şi primul dintre bunurile dobândite de Mahomed ibn Abdallah în această călătorie, care, încă de pe-acum, era diferită de oricare alta.

Simţind cum sângele uscat îi crăpa pe buze şi pe obraji, Mahomed privi fix cerul purpuriu. Din adâncul inimii îi mulţumi măreţei Allat. Ea hotărâse şi alesese. Iar el era nerăbdător să afle ce aveau să spună Abu Nurbel şi Al-Saib.

Zeiţa Al-Uzza

Urmată de Ashemu, Khadija pătrunse în lumina aurie a opaiţelor.

– Nobile Al-Sakhr, fii binevenit în casa mea de văduvă!

Abu Sufyan n-o auzise apropiindu-se. Tresări uşor. Privirea îi alunecă de pe chipul Khadijei spre cel al tinerei Ashemu, apoi se întoarse la Khadija, coborând de la figura severă a gazdei sale spre somptuoasa şi austera rochie neagră. Înclină uşor din cap, ţinând mâna pe piept într-un gest respectuos.

– Verişoară Bint Khowaylid! Fie ca mâna lui Allat să te ocrotească pe tine şi casa ta! Trăieşti într-un paradis demn de reginele din Yarim.

– Vorbele tale au darul să mă măgulească, nobile Al-Sakhr. Regină nu sunt, dar casa asta, într-adevăr, este asemenea celor din ţinutul Yarim. Aşa cum ştii, soţul meu a construit-o cu zidari de acolo.

– Ammar al-Khattab, soţul tău, era un înţelept.

– Un înţelept pe care Marea Adunare din Mecca n-a ştiut să-l asculte cum ar fi trebuit.

– E mult de-atunci.

– Aşa ţi se pare? Sunt doar şase ani de când a închis ochii. Pentru mine, foarte puţini. Au trecut ca vântul.

Tonul calm al Khadijei îl derută pe Abu Sufyan. Chiar în acest reproş pe care i-l făcea, vorbele îi ieşeau de pe buze cu o blândeţe abia atinsă de ironie.

În afară de asta, prezența tinerei și frumoasei sclave străine îi ațâța curiozitatea. Îi era greu să n-o cerceteze, să nu încerce să ghicească trupul tânăr ascuns de hainele largi și modeste.

Își înclină capul și dădu din mâini în semn de protest.

– Nu, nu, verișoară Khadija! Pentru tine nu sunt nobilul Al-Sakhr! Suntem cu toții fiicele și fiii lui Al-Quraysh, primul nostru strămoș...

Khadija încuviință cu o bătaie din pleoape, după care bătu din palme. Imediat, slujnicele se întoarseră, încărcate cu tipsii cu brânzeturi și carne friptă, curmale și măsline, piure de smochine și plăcinte aburinde. Încăperea se umplu de arome. În afară de cele trei mai în vârstă, slujnicele se retraseră cu pași mărunți, în foșnet de mătăsuri.

Stăpâna casei se așeză pe un scaun, iar Ashemu se ghemui lângă ea pe o pernă. Khadija arătă spre scaunul din fața ei.

– Fie ca locuința mea să fie și a ta, vere Abu Sufyan. Ai dorit să mă vezi. O văduvă nu putea să te viziteze. Bea, mănâncă și vorbește. Te ascult.

Subjugat de tonul ei binevoitor, Abu Sufyan fu pe punctul de a se supune. Apoi își aminti de cadoul pe care i-l adusese.

– Ah! exclamă el. Verișoară Khadija, nu te puteam vizita cu mâinile goale. Asta este pentru tine.

Cu oarecare grabă, deznodă fâșia de piele și, dând la o parte marginile covorului, dezveli misteriosul obiect.

Ashemu și slujnicele nu-și putură stăpâni un strigăt. Poate chiar auziră, fără să-i dea atenție, exclamația de uimire a Barrirei din spatele *musharabiei*. Cu buzele întredeschise, Khadija aia izbuti să-și țină mirarea în frâu.

Abu Sufyan apucă o lampă și apropie flacăra ca să poată vedea mai bine.

Pe o placă groasă de alabastru se distingea trupul gol al unei femei. Un corp perfect, sculptat și lustruit dintr-o bucată. Femeia ținea în mâinile adunate sub piept, între degetele împreunate, o cupă. Părea că sânii, plini

şi tineri, cu vârfurile ridicate şi bine sculptate, se odihneau pe braţe. Fixat pe placa de alabastru, un colier de perle colorate, sticlă şi pietre înainta până în scobitura lor.

Faţa ovală, senină, era perfect conturată. Gura era mică şi buzele groase sub nasul lung, ale cărui nări se deschideau ca o cochilie de cardamom. Şuviţe late, gravate adânc în piatră, desenau părul.

Cei mai impresionanţi erau ochii de forma migdalei, care aveau încrustate în mijlocul lor două discuri de lapislazuli în loc de iris. O pastă de sticlă aurie acoperea arcul de sub gene, în vreme ce o unsoare neagră, groasă, amestecată cu pulbere de argint scânteietor, amintind de aripile întinse ale unei porumbiţe, urmărea linia sprâncenelor. O privire tulburătoare, aproape reală. Cu toate astea, distantă şi plină de înţelepciune, asemenea privirii spiritelor care străbăteau lumile inaccesibile oamenilor.

Abu Sufyan trecu lampa în spatele statuetei. Din nou, slujnicele ţipară de uimire. Flacăra tremurândă a fitilului îmbibat în ulei părea să se topească în miezul lăptos al alabastrului. În adâncul corpului sculptat, o lumină caldă, de jăratic, aproape lichidă, aţâţa o viaţă misterioasă. La fel ca slujnicele, la fel ca Ashemu, şi Khadija văzu dintr-odată chipul fremătând. Buzele groase părură că se întredeschid. Cine ştie dacă nu rosteau câteva cuvinte. Un murmur. Strania privire de lapislazuli, devenită neagră, apoi de un ocru asemănător asfinţitului, se mişcă. Se fixa când ici, când colo. Apoi veni rândul mâinilor, al degetelor care se jucau pe marginea cupei. Şi sânii atât de minunat fremătători, ca sub puterea unei mângâieri.

Abu Sufyan retrase brusc lampa. Aerul înăbuşi flacăra, fără s-o fi suflat cineva, şi viaţa dispăru din trupul statuii. Alabastrul redeveni o piatră masivă şi dură, iar privirea de lapislazuli, atât de tulburătoare cu o clipă mai devreme, era acum la fel de distantă ca aceea a morţilor înainte de călătoria lor spre lumea cealaltă.

Tot numai zâmbet, oaspetele plescăi din limbă şi clătină din cap, ca şi cum el însuşi născocise acea minunăţie. Puse lampa la loc şi trasă conturul trupului de alabastru cu degetele lui lungi şi elegante.

– Preaputernica Al-Uzza. Iată cine este această femeie. Al-Uzza, marea zeiţă a nopţii, al cărei astru străluceşte pe cer chiar înainte ca întunericul să se aştearnă asupra noastră.

Mâna i se strânse pe leul care sărea pe mânerul hangerului. Pentru o clipă, încordat, le măsură din cap în picioare pe Khadija şi pe celelalte femei aşa cum îi plăcea să-şi măsoare servitoarele şi soţiile de acasă, ca stăpân atotputernic cum se ştia, capabil să ia viaţa sau să ierte, după voinţa inimii.

Victoria lui Mahomed

– Cămilele! Cămilele! Mahomed ibn Abdallah, regele cămilelor!

Al-Saib râdea, cu pieptul tremurând de uşurare şi de admiraţie. Încă de la primele urlete, el şi Zimba, călăuza, făcuseră cale-ntoarsă, grăbindu-se spre caravană pentru a-i ajuta pe Abu Nurbel şi pe sclavi să îndepărteze cămilele preţioase şi femeile din calea jefuitorilor.

Mahomed tocmai le răspunsese la întrebările pline de îngrijorare. Da, capcana cămilelor funcţionase. Jefuitorii îşi îndreptaseră caii drept spre ele. Muriseră sau o luaseră la goană cu ce mai rămăsese din trupă. Yakut şi mercenarii lui nu pierduseră mai mult de un om sau doi. Fără îndoială, câţiva răniţi. Îi urmăreau pe răufăcători pentru a-i sfârteca înainte ca întunericul nopţii să-i salveze. Caravana era în siguranţă.

Al-Saib şi Abu Nurbel nu-şi puteau lua ochii de la Mahomed, de parcă abia acum îl recunoşteau sub crusta de sânge şi hainele sfâşiate. Al-Saib izbucni în râs.

– O să-l auzim văicărindu-se pe Yakut al-Makhr! Cu bătrânele tale cămile i-ai furat toată plăcerea luptei, ibn Abdallah. Nu ţi-ai făcut un prieten.

Bătrânul Abu Nurbel tăie aerul cu mâna.

– Yakut al-Makhr este plătit, şi încă mult, ca să ne apere caravana, nu ca să-şi facă o plăcere. Ibn Abdallah şi-a făcut datoria.

– Ibn Abdallah i-a dat o lecţie! chicoti Al-Saib. Şi Yakut nu e omul căruia să-i placă să înveţe.

Nu mai adăugă nimic. Nu merita osteneala. Reputaţia lui Yakut al-Makhr era cunoscută peste tot în Hidjaz. Fie că trebuia să atace sau să apere, nimeni nu-i punea la îndoială curajul. Era un om crud, ceea ce uneori ochii lui lăsau să se ghicească. Era mai degrabă orgolios decât viclean, mai mult înclinat spre schimbări de dispoziţie decât spre supunere. Şi foarte preocupat de aspectul şi frumuseţea lui, cu barba la fel de îngrijită ca o grădină din Sham, cu pleoapele conturate cu khol. O cicatrice mai veche îi şerpuia de la tâmplă până la nară. Ungea marginea mai deschisă la culoare cu o pomadă parfumată care le plăcea femeilor, după cum pretindea.

Renumele lui ca soldat atrăsese alături de el bărbaţi tineri care visau să-i împărtăşească gloria. Alcătuiau astfel o mică trupă foarte temută. Negustorii din Mecca îi plăteau gras ca să le apere caravanele. Asta făcuseră şi bătrânul Abu Nurbel şi *saida* Khadija, precum şi negustorul Al-Saib, deşi preţul li se păruse usturător. Bineînţeles, pentru Yakut al-Makhr, un Mahomed ibn Abdallah nu făcea mai mult decât un beduin. Un bărbat care merita un respect doar ceva mai mare decât un sclav şi ai cărui unchi, şi acum bogata Khadija, îi dădeau de milă o slujbă.

Da, Al-Saib avea dreptate. Dacă în seara asta, Yakut, fără altă rană decât cea a orgoliului său fără sfârşit, avea să li se alăture în faţa corturilor, urma să se desfăşoare o altă bătălie.

Ca de atâtea alte ori, Abu Nurbel păru să ghicească gândurile lui Mahomed. Pe un alt ton, declară:

– Fie ca Allat să-şi ţină mâna asupra ta pentru vecie. Nu vom uita ce-ţi datorăm.

Al-Saib le aminti că era nevoie să găsească un loc sigur înainte de căderea nopţii.

– Nimic nu ne garantează că jefuitorii nu se vor întoarce să se răzbune. Şi, de data asta, nu mai sunt cămile să ne apere.

– E drept, aprobă Abu Nurbel. Ai vreo idee, călăuză?

Zimba nu răspunse pe loc. Scruta deşertul stâncos şi cutele peretelui de bazalt, acum mai adânci din cauza umbrelor asfinţitului.

– Am trecut o dată pe acolo, spuse el, arătând un loc din faţă. Am găsit ceva apă. Iarna, după anotimpul ploios. E multă vreme de-atunci.

– E multă vreme, mormăi Abu Nurbel, cu îndoială în glas. Ne-ai putea duce acolo fără să ne rătăcim?

Aşa cum îi era obiceiul, Zimba îşi lăsă timp să şlefuiască răspunsul. În cele din urmă se aplecă pe o parte a şeii şi scuipă în praf.

– Plăteşti ca să fii condus, Abu Nurbel al-Illih. Nu ca să te rătăceşti. Când merg, ştiu încotro mă-ndrept.

– În cazul ăsta, să lăsăm aici un sclav, ca să le poată spune lui Yakut şi mercenarilor lui în ce direcţie o luăm, propuse Al-Saib.

– Totuşi, până la urmă se vor pierde în beznă, stărui Abu Nurbel.

– Nu, interveni Zimba. O să-i arăt sclavului semnele după care trebuie să se ia.

Un stol de ţipete ascuţite ţâşni din coloana femeilor, din spate. Urale stridente învârtejiră aerul serii. Mâinile fluturau eşarfe de culoarea palanchinului.

– Ah, făcu bătrânul Abu Nurbel cu un zâmbet abia mijit, femeile au aflat de izbânda tânărului ibn Abdallah. Desprinse burduful de la oblânc şi i-l întinse lui Mahomed. Tot nu mi-ai umplut burduful, băiete. Dumnezeu ştie unde o să ne poarte călăuza, şi încă este treaba celor tineri să umple burduful pentru bătrâni. Şi apoi sunt acolo nişte mâini nerăbdătoare să te întâmpine.

Când Mahomed era gata să întoarcă dromaderul, Al-Saib îl opri.

– Aşteaptă, ibn Abdallah! Arată-ne sabia pe care ai luat-o de la jefuitor.

Mândru, Mahomed trase arma din teacă. Petele de sânge uscat încă mânjeau oţelul lucios. Al-Saib apropie lama, ca s-o admire mai bine, înainte de a scoate o înjurătură.

– Abu Nurbel! Fie ca Allat să mă apere de toţi demonii. Abu Nurbel, priveşte aici.

Arătătorul lui Al-Saib indica o urmă neagră aproape de gardă. Nu era sânge, ci o gravură adâncă în oţel. O împletitură de litere prin care, la Mecca, era desemnată Piatra Neagră a zeului Hobal. Şi, sub ea, chiar deasupra unghiei mari a lui Al-Saib, săpate foarte clar în metal, două linii curbe, lungi cât un ou de rândunică, spate în spate cu partea bombată, având fiecare în cap un triunghi cu vârful îndreptat în afară.

– Genele lui Abu Sufyan al-Sakhr, murmură Abu Nurbel.

Al-Saib ridică faţa şi îl fixă pe Mahomed, siderat.

– Fie ca Hobal să-şi ţină mâna asupra ta, ibn Abdallah. Ai omorât un om de-al lui Abu Sufyan.

O propunere indecentă

Cu coada ochiului, Abu Sufyan pândea reacţia Khadijei. Ea nu lăsă să se vadă nimic, mulţumindu-se să păstreze un zâmbet pe buze. Oaspetele îşi desfăcu pumnii încleştaţi pe hanger, scoase un mormăit încurcat şi se aşeză. Zidurile şi tavanul sălii răsfrângeau cel mai mic zgomot. Ochii lui Abu Sufyan alunecau spre faţa frumoasei Ashemu ca apa la vale, evitându-i pe cei ai Khadijei. Arătă spre statueta de la picioarele lui şi reluă explicaţiile, de data asta pe un ton mai rece, distant, aproape indiferent.

– Că este puternica Al-Uzza, asta este ceea ce au pretins negustorii de la care am cumpărat-o în ultima mea călătorie în ţinutul Marib. Şi, de asemenea, că omul care i-a dat viaţă în alabastru a făcut-o acum multă vreme. Cu mult înaintea părinţilor părinţilor părinţilor noştri. Al-Uzza a călătorit în timp până la noi fără să-şi piardă

nimic din frumuseţe. Adevărul, verişoară Khadija, este că de când am văzut-o am vrut s-o cumpăr pentru tine şi să ţi-o dăruiesc.

Khadija îşi încreţi pleoapele şi lăsă să-i scape un râs vesel.

– Un dar atât de preţios şi măgulitor, vere Abu Sufyan! Cum să-ţi mulţumesc, eu care nu sunt demnă?

– Eşti, eşti, verişoară! Şi o ştii.

– Da? Nici nu mai ştiu numărul anilor de când am mai stat faţă-n faţă, nobile Al-Sakhr. Şi astăzi, iată-te aici, pentru a mă copleşi cu mărinimie pe mine, o simplă văduvă, închisă în casa ei.

– Eşti o femeie în carne şi oase, spre deosebire de Al-Uzza. Dar nu fi prea modestă, Khadija bint Khowaylid. Bogăţia te face demnă de toate binefacerile zeilor, mai mult decât pe oricare femeie din Hidjaz.

– Înşiri prea multe complimente, vere Abu Sufyan. Ce vrei de la mine?

– Mai degrabă să fim uniţi decât duşmani.

– Nu sunt duşmanul tău, nobile Al-Sakhr. Eu îmi văd de treburile mele, tu de ale tale. Drumurile din Hidjaz sunt destul de încăpătoare pentru amândoi, şi la fel şi mândrele *sukuri*[1] din Marib, din Yarim, din Sawakin, din Sham şi din Ghassan sunt destul de bine aprovizionate ca să ne umplem samarele cămilelor.

– Tata, Al-Sakhr ibn Harb, pe care Hobal, zeul nostru, l-a chemat la el, a murit acum un an. Ştiu ce gândeşti despre el. Pentru tine a fost duşmanul soţului tău, înainte de a deveni al tău.

– Cel care i-a pus pe Bătrânii din *mala*[2] să voteze împotriva soţului meu, da. Cel care a refuzat să-i acorde ajutorul lui Ammar al-Khattab şi i-a lăsat pe persani să-i distrugă caravana, să-i masacreze fiii şi fraţii în munţii Bayt al-Amir[3]. Şi care a sperat că văduva lui va fi prea slabă pentru a-şi apăra bogăţiile. Îndrăzneşti să mă contrazici?

---

[1] Piaţă (în limba arabă, în original)

[2] Consiliul celor bogaţi, care conducea activitatea cetăţii (n.tr.)

[3] Zonă muntoasă din Yemen (n.red.)

– Trecutul aparţine tatălui meu, fie ca Hobal să-şi ţină mâna asupra lui. Decizia luată în *mala* nu a fost a mea, pe atunci aveam doar şase ani. Khadija bint Khowaylid, văduva lui Ammar al-Khattab, astăzi eşti egala mea. Şi astăzi eu sunt stăpân al clanului Banu Ommaya. Să fim ca două degete ale aceleiaşi mâini.

Furia o încremenise pe Khadija. Ar fi vrut să-şi ţină privirea pe chipul lui Abu Sufyan, dar ochii îi coborâră pe faţa de alabastru a lui Al-Uzza, ca şi cum zeiţa ar fi putut să-i dea un semn.

Abu Sufyan observă. Imediat, se aplecă să ridice placa de alabastru şi s-o pună la picioarele Khadijei.

– Nu e un cadou din politeţe, verişoară Khadija, adăugă pe un ton coborât. Şi nu e un târg ce vreau să-ţi propun. Vrei să fii soţia mea?

– Eu?

Abu Sufyan nu-şi putu stăpâni râsul.

– Tu, bineînţeles. Ar fi trebuit să vorbesc cu unchiul tău, Abu Assad bint Khowaylid, înainte de a veni la tine, aşa cum cere legea, dar este atât de bătrân, că nu mai pricepe ce i se spune, nu-şi mai pricepe nici propriile vorbe.

– Vere Abu Sufyan...

– Eşti văduvă, şi văduvă de multă vreme, verişoară Khadija. Şi eşti o femeie care decide singură.

– O femeie bătrână, cu aproape zece ani mai în vârstă decât tine.

– Nu eşti bătrână.

– Ei, hai! N-ai trăit nici trei decenii, pe când eu mă îndrept spre amurgul vieţii. Ai vrea să mă iei de nevastă ca să te îndestulezi cu slujnicele mele tinere?

Fără să vrea, privirea lui Abu Sufyan alunecă spre chipul lui Ashemu. Văzând ironia care încrunta trăsăturile Khadijei, înclină fruntea şi îşi atinse uşor pieptul.

– Casa ta e înţesată de slujnice tinere şi frumoase, este adevărat. Tinere atât de proaspete, că încă n-au cunoscut vreun bărbat. Cu toate astea, nu te temi să te arăţi alături de ele. Nu ţi-e frică de comparaţie. Slujnicele tale

au tinereţea, dar stăpâna lor are tot restul. Un bărbat adevărat ştie de unde-i va veni plăcerea cea mai mare.

- Ai renumele de a şti cum să învârteşti vorbele cu femeile, vere Abu Sufyan. Şi, chiar mai bine, să obţii din asta plăcere. Din seara asta, voi putea sta mărturie faptului că renumele tău nu e în zadar. Însă, odată cu vârsta, înveţi cât cântăresc vorbele.

- Nu încerca să pari ceea ce nu eşti, verişoară Khadija. Nu ai fii.

- E drept.

- Vrei ca neamul să ţi se stingă la fel ca fitilul acestei lămpi? Ce-a fost nu se mai întoarce. Soţul şi fiii tăi nu se vor mai întoarce. Viaţa unei femei nu s-a sfârşit câtă vreme îşi poate vedea pântecul crescând.

- Vere Abu Sufyan... Am auzit că erai gata să iei o nevastă tânără, Hind bint Otba.

- Ai aflat, deci; ştii însă foarte bine că nu are decât şase ani, şi că nu este decât un târg.

- Câte neveste şi concubine ai deja? Te-ai săturat de ele în aşa măsură încât, pentru plăcerea ta, ai nevoie de coapsele unei văduve bătrâne?

Sinceritatea întrebării îl luă pe nepregătite. Dădu uşor din mână înainte de a râde încurcat.

- Vere Abu Sufyan, reluă Khadija cu voce calmă, priveşte în jurul tău. De ce-ai vrea să-mi las viaţa de văduvă? Vara trăiesc aici, în casa asta frumoasă, construită de soţul meu, Ammar. Iarna mă aflu în oraşul nostru, Mecca, unde nu există şase case atât de încăpătoare ca aceea pe care Ammar al-Khattab mi-a lăsat-o. Bogăţia ei, fie ca Hobal să-şi ţină mâna asupra mea, de şase ani am ştiut s-o sporesc fără ajutorul nimănui. Tu ai spus-o: sunt propria mea regină. De ce aş deveni a doua sau a treia soţie a unui bărbat? Vrei să faci din mine o mamă. Sigur că mi-ai putea oferi plăcerea asta. Dar este o plăcere căreia i se poate rezista, înainte ca noianul anilor s-o arunce în uitare. Şi în casa ta ce-aş fi eu decât o mamă, în vreme ce puternicul Al-Sakhr ar fi stăpânul bogăţiei Khadijei bint Khowaylid, văduva lui Ammar? Sunt cea care sunt, vere, şi mi-e bine aşa.

– Eşti cea care eşti, şi de asta nu poţi avea loc niciodată în *mala*. Femeile nu stau alături de Înţelepţi. Pentru treburile tale, într-o zi va trebui să te aliezi cu un clan, a doua zi cu altul. Cu Al-Saib şi Abu Nurbel astăzi. Nişte nimeni pe care îi domini cu uşurinţă. Niciodată cu egalii tăi şi niciodată nu vei vorbi în numele tău.

– Şi cum va fi altfel cu tine, Abu Sufyan al-Sakhr? Ca soţ, tu vei vorbi în numele meu. Cum se va auzi vocea mea, vocea unei femei, mai mult decât astăzi? Ultimele ei cuvinte plesniră aerul cu mult mai multă ironie decât şi-ar fi dorit. În încăpere se lăsă din nou tăcerea. Khadija se întinse să mângâie cu blândeţe chipul de alabastru şi se ridică. Darul tău e la fel de frumos ca şi propunerea ta, vere Abu Sufyan. Pentru tot timpul cât mi-a mai rămas, o voi privi pe Al-Uzza şi o să-mi amintesc de frumoasele tale cuvinte.

Abu Sufyan era deja în picioare, ţeapăn, cu mâna strânsă pe leul de pe hanger.

– Dacă nu suntem aliaţi prin căsătorie, mormăi el, ce vom fi?

Khadija zâmbi şi apucă mâna lui Ashemu, care veni să se aşeze alături de ea.

– Există alianţe pe care o femeie le poate face fără să fie nevoie să se întindă în patul celui care îi vrea bunurile, nobile Al-Sakhr.

Părăsi încăperea atât de repede, încât Abu Sufyan nu avu timp să răspundă. Abdonai se arătă în lumină. Cei doi bărbaţi se măsurară din priviri. Cea a libertului persan rămase de nepătruns.

O sectă ciudată

Înaintau cât de repede le era cu putinţă. Ziua se micşora, ajungând cât un firicel de lumină palidă deasupra orizontului. Dacă exista un drum pe pământul plin de pietre, nici unul dintre ei nu l-ar fi putut observa. Erau nevoiţi să se încreadă în călăuza Zimba, dar se temeau că şi el se rătăcise.

Cu cât înaintau mai mult, cu atât deșertul se transforma în *hara:* un câmp acoperit cu bucăți de lavă încinse de soare, care păreau părăsite acolo de demoni încă de la facerea lumii.

Cu cât înaintau mai mult, cu atât peretele de bazalt părea să se depărteze, deși se înălța în fața lor, uriaș, cu creasta abia vizibilă în noapte. Cât vedeai cu ochii, nu era nici un loc unde să-și ridice corturile și să se odihnească.

Toți tăceau. Dinspre palanchinele femeilor nu se mai auzea trăncăneala obișnuită. La început, bătrânul Abu Nurbel îl tot întrebase pe Zimba dacă era sigur de drum. Călăuza răspunsese de două sau trei ori, apoi tăcuse. Abu Nurbel la fel, economisind salivă din cauza setei. Acum, Al-Saib se întorcea neîncetat în șa. În spatele caravanei, la orizont, spre vest, ziua se transforma într-un fir gata să se rupă.

Mahomed împărtășea îngrijorarea lui Al-Saib. În ultima geană de lumină nu se ghiceau nicăieri siluetele lui Yakut și ale războinicilor lui, sau a uriașului negru, Bilal. Curând, noaptea avea să fie deplină. Nu aveau să se mai poată ghida decât după stele, mai ales dacă sclavul lăsat în urmă pentru a le arăta drumul se rătăcise și el. Fără îndoială, Yakut avea să decidă să doarmă pe pietre, în așteptarea zorilor, lăsând astfel caravana fără apărare pe timp de noapte. În acest caz, gata cu focul, cu plăcintele, cu ceaiul. Ceea ce nu-l încânta deloc pe bătrânul Abu Nurbel.

Totul se întâmplă la fel de brusc cum se stârnește o furtună. Un fel de bâzâit răsună în aerul tot mai rece. Un murmur. Sau un foșnet de frunze.

Mahomed își dădu seama prea târziu că nici o clipă nu se gândise la niște voci. Chiar și când murmurul devenise clar, își imaginase că erau valurile unui ued. Setea și pofta de apă proaspătă îi urcau în gură pe măsură ce devenea conștient de cât era de obosit. Lahla îi spălase fața de urmele luptei, dar praful îi îngroșa pielea ca o mască. Saliva îi era groasă și hainele mânjite de sângele jefuitorului atârnau pe el ca niște zdrențe dezgustătoare.

Nimcha câştigată în bătălie, prinsă la centură, îi lovea şoldul ca un bolovan.

Tocmai când se gândea din nou că Zimba se rătăcise şi că aveau să doarmă pe pământul stâncos, fără apă şi fără foc, zăriră lumina.

La început fu ca un tremur gălbui la nivelul pământului. Se apropiară mai mult. O cupolă uşoară părea să se înalţe din întuneric. Abu Nurbel voi să dea ordin să se oprească caravana. Zimba se opuse, căci trebuia să mai înainteze puţin.

– Nu e nimic de care să ne temem, îi linişti el.

Îl urmară. Ceea ce se auzea nu era nici apa, nici frunzişul, ci nişte voci care cântau. Când cupola de lumină fu la vreo cincizeci de paşi şi glasurile deveniră mai clare, Zimba îi spuse lui Abu Nurbel:

– Acum, da, pe jos.

Cămilele se aplecară pentru a-i lăsa să coboare. Abu Nurbel le porunci servitorilor să rămână aproape de caravană, şi femeilor să nu plece din palanchine. Al-Saib şi Mahomed îl înconjurară. Mahomed îşi trase arma şi, cu o autoritate de care nu era conştient, le porunci celor doi negustori să-şi ţină hangerele pregătite.

Zimba înainta cu prudenţă. Nu le era uşor să păşească pe învălmăşeala de pietre cu sandalele lor uşoare. Trebuia să fie atenţi să nu se rănească la degete în colţii lavei întărite.

Apoi, dintr-odată, văzură.

Ca despicat de o *nimcha* divină, pământul se deschidea în faţa lor. Până în vârf, peretele măsura şase până la şapte picioare, iar deschiderea faliei era lată cât o aruncătură de săgeată. La picioarele lor, deşertul oferea minunea măruntaielor sale. Un foc mare arunca flăcări în jur. O coroană de palmieri înconjura un fel de căuş de nisip cu marginile mai înalte, asemenea unui crater. În căuş, un talger la fel de negru ca noaptea reflecta cerul. Le trebuiră câteva secunde ca să priceapă că talgerul era o suprafaţă de apă nemişcată. În jurul focului, femei, copii şi bărbaţi cântau. Mulţi, poate vreo sută.

Al-Saib și Abu Nurbel scoaseră un strigăt de mirare. Zimba ridică mâna și șopti:

– Nu, așteptați. Nici un cuvânt, nu vă clintiți.

Cântecul se înălța într-un vuiet profund, sfâșietor ca un plânset, și totuși răsunând de forță și încredere. Acolo, la marginea peretelui de bazalt, cei patru bărbați îl simțiră vibrând în pieptul lor. Mahomed întinse mâna ca pentru a o scufunda în sunete. Doar atunci observă că toți cei care cântau jos țineau și ei mâinile în față, cu palmele deschise și întinse, ca în așteptarea unui dar al cerului.

Faptul cel mai ciudat se petrecu în clipa care urmă.

Talgerul de apă neagră începu să freamăte. Mici valuri tremurară ca la adierea unei brize. Cu toate astea, nu exista nici o boare de vânt. Frunzele smochinilor mari nici măcar nu se clinteau. Freamătul se transformă în val, apoi în mai multe valuri care se formau, se împleteau și se loveau la suprafața apei. Urmă un fel de clocot. Venite din străfundul deșertului, jeturi puternice, violente, sălbatice, împroșcau acum apa ca pe o lavă pe malurile craterului de nisip.

Fără a se putea desprinde din vrajă, Mahomed îl auzi pe bătrânul Abu Nurbel invocând protecția lui Allat și Hobal. Fie ca zeul închis în Piatra Neagră din Mecca să-i apere de puterea demonilor deșertului!

Totul se termină la fel de brusc cum începuse. Și încetară și cântecele.

Jos, lângă foc, bărbații și femeile își ridicară fețele spre străinii aflați în picioare, la marginea gropii, departe, deasupra lor. Zimba le făcu un semn; ridică brațele sus, le întinse încrucișate și se înclină într-un salut plin de respect.

– Acum, coborâți și salutați, le ceru cu glas răgușit.

În realitate, Zimba avea mai multe amintiri despre locul acela decât lăsase de înțeles. Găsi fără greutate cărarea care cobora în adâncul faliei. Tăiată în piatră de mâinile oamenilor, avea din loc în loc niște trepte atât

de înguste, că nu se putea ajunge la ciudata oază decât cu mare grijă.

Cei de jos îi observau, tăcuți, fără să facă un gest. Bărbații aveau bărbi lungi și părul strâns în coc. Femeile purtau părul lăsat liber, ca al copiilor, răspândit pe umeri, și le ajungea uneori până la șale. Printre ei se vedeau câțiva bătrâni, nu mai mulți decât degetele de la o mână. Toți erau îmbrăcați în tunici albe.

Ajuns primul pe nisip, printre curmalii ale căror frunze păreau desenate pe cerul înstelat, Abu Nurbel înaintă. Cu mâna pe piept, cu capul drept, cu fața înroșită de foc, salută așa cum se făcea la Mecca și în tot ținutul Hidjaz, până în regatul Saba și Marib. Anunță cine era și cine erau tovarășii lui. Când tăcu, nimeni nu-i întoarse salutul. Era limpede că printre cei de față nici unul nu pricepuse o vorbă.

Zimba înaintă și el. După ce își înclină capul, le vorbi în ebraică. Un bărbat, care nu se deosebea prin nimic de ceilalți, îi răspunse pe un ton calm. Schimbară câteva cuvinte, apoi călăuza se întoarse spre Abu Nurbel.

- Oamenii ăștia vorbesc ebraica, dar nu sunt fiii lui Moise. Nici ai lui Hristos. Fii ai lui El[1] Kessai sunt. Un tată al tatălui tatălui clanului lor l-a întâlnit pe Marele Arhanghel. Merg unde îi îndrumă destinul. Le sunt credincioși Strămoșilor. Zimba arătă spre bărbatul cu care tocmai discutase, pe nume Za Whaad el Kessai. El spune: „În noaptea asta ne ridicăm corturile aici. Aici, nisip pur. Nu pentru picioarele și spiritele noastre". Spune: „Faceți focuri, dar nu ca să frigeți carne. Pentru cei din tribul El Kessai, carnea se arde numai pentru ofrandă, atât. Numai în anumite zile". Spune: „Dacă avem cu noi femei, pot să coboare. Fără să cânte, să râdă, să geamă".

Abu Nurbel, Al-Saib și Mahomed îl ascultară pe Zimba fără să se mire. Cunoșteau atât diversitatea infinită,

[1] Cuvânt din limbile semitice, din grupa de nord-est, cu sensul de *zeu*. În funcție de locul unde este atestat poate avea diferite semnificații și servește mai ales la desemnarea unui zeu în general, sau a unui anumit zeu care ocupă un loc important în diferite panteonuri. (n.tr.)

cât şi ciudăţenia credinţelor oamenilor din deşert. Şi la Mecca se considera că oamenii, pentru a se apropia de moarte fără să se teamă de demonii de pe lumea cealaltă, trebuiau să respecte legea şi pe zei.

Bătrânul Abu Nurbel se înclină în faţa lui Za Whaad el Kessai, apoi se lovi peste frunte şi peste piept. În limbajul deşertului, înţeles de toţi, aceste gesturi însemnau respect. Fără alt cuvânt, femeile îmbrăcate în alb se apropiară şi aşezară patru urcioare cu apă rece în faţa vizitatorilor. Za Whaad el Kessai arătă cu un deget spre pieptul lui Mahomed şi rosti câteva cuvinte, Zimba deschise gura ca să traducă, apoi o închise. Abu Nurbel mormăi:

– Ce zice?

Zimba privi îngrijorat spre Mahomed.

– Spune: „Hainele celui de colo sunt pline de sânge. S-a luptat. A ucis. Nu poate rămâne aici fără să se purifice".

– Şi cum să se purifice? întrebă Abu Nurbel, stăpânindu-şi furia.

– Să-şi arunce hainele în foc şi să lase femeile să-l spele.

Al-Saib nu-şi putu suprima un rânjet. Cu voce joasă, scrâşni:

– Supune-te, ibn Abdallah. Cine ştie, poate că zeul lor va potoli furia lui Abu Sufyan când va afla că porţi *nimcha* clanului său. Sau pe cea a stăpânei tale, *saida* Khadija, când va afla că Abu Sufyan a trimis o razie peste caravana ei.

Abu Nurbel se pregătea să protesteze, când Mahomed înaintă cu un pas şi spuse:

– Mă las de bunăvoie.

Sub privirea năucită a tovarăşilor săi, îşi dădu jos mantia ţeapănă de sânge. Îşi scoase *nimcha* de la brâu, lăsând-o să cadă în nisip, se dezbrăcă de tunica murdară şi puturoasă, îşi scoase cizmele şi pantalonul sfâşiat. Sub ochii tuturor, rămase gol. Flăcările îi dansau pe piele.

Mormăind sunete de neînţeles, femeile înfăşurară hainele murdare în frunze de palmier uscate, fără

să le atingă cu mâinile. Una dintre ele îi întinse lui Mahomed un şervet de in alb. Prin semne, îi artă cum să se acopere. Când fu gata, îi întinse un urcior cu apă cu care să se stropească, apoi altul, şi încă unul, până când şervetul se îmbibă bine şi se lipi de trup ca o a doua piele.

În timp ce Mahomed strângea din dinţi ca să nu lase să se vadă cât de frig îi era de la apa rece ca gheaţa ce şiroia pe el, fiii tribului El Kessai, femei, bărbaţi, tineri şi bătrâni, îşi psalmodiau cântul ciudat.

Când totul se termină, Za Whaad el Kessai se apropie de Mahomed şi, cu ochii ţintuiţi în ai lui, rosti câteva cuvinte calme. Evident uşurat, Zimba traduse.

– Spune: „Ai purtat pe tine sângele unui om, totuşi spiritul tău e bunătate".

Apoi, fiii lui El Kessai se întoarseră brusc şi se depărtară, dispărând în noapte, în linişte.

– Unde se duc? se miră Al-Saib.

Zimba arătă spre umbrele de pe cealaltă parte a drumului pe care ajunseseră ei în fundul gropii.

– Acolo. La casa lor de sub pământ.

Destăinuiri ca între femei

Soarele nu răsărise de prea multă vreme, dar deja trecea de crestele care înconjurau oraşul Taif. Pe terasă, bucurându-se de răcoarea dimineţii, Khadija turna cu mâna ei laptele de capră îndulcit cu miere în paharul verişoarei sale, Muhavija bint Assad al-Quraysh.

Puse vasul jos, aşteptând ca Barrira să aducă pâinea caldă, umplută cu smochine. Când verişoara ei muşcă din ea, închizând ochii de plăcere, Khadija spuse:

– Frumosul Al-Sakhr nu avea ochi decât pentru noua mea sclavă, ştii, cea care este pe jumătate persană şi căreia i se spune Ashemu cea de Departe. Când i-am atras atenţia, mi-a răspuns: „Slujnicele tale au tinereţea, dar stăpâna lor are tot restul. Un adevărat bărbat ştie

de unde îi va veni cea mai mare plăcere". Sunt chiar cuvintele lui. Şi ce ochi făcea! Barrira a fost martoră.

– O, da, depun mărturie în faţa lui Allat! întări bătrâna doică.

Khadija maimuţărise intonaţia orgolioasă a lui Abu Sufyan, făcând-o pe Muhavija să chicotească. Aceeaşi ironie le lumina trăsăturile. Până la urmă le cuprinse un hohot de râs nebun, în timp ce Barrira, stânjenită, se mulţumea să dea din cap.

Muhavija îşi şterse buzele cu vârful degetelor.

– „Tu nu eşti decât o capră bătrână, dar o să ştiu eu să profit de tine!" Iată ce voia să spună.

– Exact ce am înţeles şi eu, aprobă Khadija. Şi că va putea chiar să mă lase grea.

– Să-şi însuşească averea ta prin fiii pe care o să-i dăruieşti...

– „Să fim ca două degete de la o mână", a mai spus. Avea o mină tare hazlie când l-am poftit să iasă.

Râseră din nou, dar veseliei începea să-i ia locul enervarea.

– Când mă gândesc că am *insistat* să *porţi tunica aia* frumoasă, oftă Barrira ruşinată.

– Poate că şi eu mi-am dorit, spuse Khadija, mângâindu-i mâinile ca s-o liniştească. Aş fi vrut văd ce mi-ar fi dezvăluit privirea lui, adăugă ea înspre Muhavija.

– N-ai fi văzut absolut nimic. Ochii lui Abu Sufyan al-Sakhr sunt la fel ca limba şi buzele lui: otravă nevăzută şi fără miros, răspunse verişoara. Mai luă o bucată de pâine ca s-o înmoaie în lapte, apoi arătă spre statueta lui Al-Uzza, aşezată pe terasă, la câţiva paşi. În lumina dimineţii, alabastrul răspândea o lucire verde, intensă, în care vinele pietrei preţioase păreau vii. Este foarte frumoasă, dar îţi face pielea de găină. Vrei să i-o dai înapoi?

– Bineînţeles că nu! Ar găsi pretext ca să mă atace. O s-o ofer celei care are mai multă nevoie de mâna lui Al-Uzza asupra capului său.

Muhavija şi Barrira o cercetară atent, punând din sprâncene întrebarea care nu le ieşea de pe buze.

– Ashemu, declară Khadija după ce își bău laptele. Noua, frumoasa și costisitoarea noastră sclavă.

– Khadija! exclamă Barrira.

– Da, da, bună idee, aprobă Muhavija. O foarte bună idee. Abu Sufyan va afla. O să-și pună întrebări. Această Ashemu îi va stăpâni mintea. Ah, iată o poveste care abia începe și care deja îmi place...

Khadija își goli pocalul, aprobând cuvintele Muhavijei cu o clipire din pleoape. Asta îi plăcea la verișoara ei: iuțeala cu care pricepea și vedea departe.

De altfel, chiar dacă dolofanei Muhavija îi plăcea să se lăfăie în așternutul singuratic încă mult timp după răsărit, Khadija o convinsese ușor să vină să împartă cu ea prima masă. Muhavija era cu mult prea amatoare de bârfe și destăinuiri ca să piardă o asemenea ocazie. Curiozitatea umplea golul pe care îl lăsa în viața ei un soț prea bătrân, prea indiferent și prea des însurat. Aproape de cincizeci de ani, era la fel de lipsită de afecțiune ca o văduvă uitată de clanul ei. Nu făcuse băiat, numai fete. „Cinci pietre în casă care trebuie înzestrate în douăzeci de ani, iată tot ce a fost în stare ca nevastă", spusese bătrânul ei soț. Pe urmă îi părăsise definitiv așternutul pentru niște concubine cărora le-ar fi putut fi tată sau chiar bunic.

Încă de pe-atunci rotofeie, ca un urcior foarte plin, Muhavija renunțase atât să-și mai poarte de grijă, cât și la ambiția de a seduce. Fără ca totuși să se acrească, și fără ca fierea și gelozia să pună stăpânire pe caracterul ei. Știa să dea dovadă de o minte la fel de ascuțită ca vârful unei săgeți și de o mare înțelepciune. Era plină de haz și plăcută. Altfel, indiferent cât de curioasă și de bârfitoare ar fi fost, își ținea limba când trebuia sau, dimpotrivă, se folosea de ea din plin dacă era nevoie.

Khadija, care își amintea chipul ei frumos de tânără nevastă, o iubea și nu-i disprețuia sfaturile. În urmă cu mulți ani luase obiceiul de a o găzdui la Taif în lunile de vară, departe de arșița din Mecca și Hidjaz. Rupând o pâinică cu smochine, adăugă:

- Din gura lui Abu Sufyan ies mai multe otrăvuri. Printre care și cea a adevărului.

Muhavija încruntă din sprâncene.

- Ce adevăr?

- Așternutul meu nu e singurul loc în care sunt singură. Sunt singură și în afaceri și în Marea Adunare. Atât de singură, că nu exist în *mala*. Are dreptate Al-Sakhr: pentru afacerile mele nu pot conta decât pe cei mai bătrâni și mai slabi decât mine.

- În Mecca toată lumea te respectă la fel cum îl respectau pe Ammar al-Khattab, soțul tău! protestă Barrira.

Cu un gest scurt, Khadija o făcu să tacă.

- L-au respectat foarte mult pe Ammar al meu, dar l-au omorât. Nu înțelegi ce înseamnă vizita lui Abu Sufyan?

Ochii drăgăstoși și naivi ai bătrânei sclave îi arătară că nu înțelegea.

- Stăpâna ta are dreptate, interveni Muhavija, apucând câteva frunze de mentă dintr-un mic bol ca să-și frece dinții. Aseară a venit să spună: Mă iei de bărbat, sau te fac să declari război Marii Adunări.

- Ca două degete de la mână sau fără toată mâna, scrâșni Khadija.

- Dar de ce? Ești bogată și...

- Exact, sunt bogată. La fel de bogată ca nobilul Abu Sufyan. Și curând unul din noi va deveni mai bogat decât celălalt. Mai puternic decât celălalt. Legea negoțului domnește în Hidjaz. Ajungi puternic, apoi mai puternic, și în cele din urmă cel mai puternic. Altminteri, nici măcar imensa ta bogăție nu te va împiedica să ajungi supusul unuia mai puternic decât tine.

- Trebuia așadar să urmezi sfatul nobilului Abu Sufyan, șopti Muhavija, cu un zâmbet subțire. N-ar trebui să fie așa de neplăcut.

- Să-l iau de bărbat? Ești nebună. Niciodată!

- Te înșeli, verișoară. Să te măriți, da, dar nu cu el.

- Cu cine? I-am refuzat deja pe toți unchii, frații și verii lui Ammar. Și ei m-au vrut.

– Cine vorbeşte despre ei? Toţi sunt la a zecea nevastă! Tu ai spus, vrei unul pentru care să fii regină şi prima soţie.

– Muhavija, nu glumi, n-am chef de asta.

– Unde vezi tu glumă? Trebuie să recunoşti, Abu Sufyan are dreptate: ai nevoie de un bărbat care să te facă respectată în *mala*. Şi nu se pune problema să fii a doua sau a treia soţie.

– Vezi bine.

– Eu văd, dar tu eşti oarbă. Nu vrei să înţelegi. Îţi trebuie un bărbat pentru care să fii prima soţie...

– Atunci o să fie un copil, chicoti Barrira.

– Întocmai. Ai uitat câţi ani am, verişoară?

– Văd cu ochii mei câţi ani ai, verişoară Khadija bint Khowaylid, şi dacă îi deschizi şi tu pe ai tăi, o să ne vezi pe Barrira şi pe mine. Vei înţelege ce sunt nişte femei bătrâne. Crezi că nobilul Abu Sufyan ar fi venit să mă ceară de nevastă pe mine chiar dacă aş fi avut toate bogăţiile tale? I-ar fi fost prea ruşine. Nevestele lui trebuie să fie aşa cum îi sunt caii şi cei mai buni dromaderi: animale desăvârşite. Cel mai frumos compliment ţi l-a făcut mărturisindu-şi dorinţa de a te avea.

– Ah! Ce-mi place când vorbeşti aşa, *saida* Muhavija, aplaudă Barrira. Şi eu i-am spus de-atâtea ori stăpânei, dar mă ia drept toantă. Te pricepi de minune să învârţi cuvintele aşa cum trebuie.

Surdă la entuziasmul Barrirei, Muhavija se înclină pentru a lua mâinile Khadijei.

– Eşti încă în floarea vârstei şi destul de frumoasă ca să-l faci fericit pe un bărbat plin de vigoare.

– Un bărbat tânăr şi pasional, ironiză Khadija.

– Da. De ce nu? „Slujnicele tale au tinereţea, dat stăpâna lor are tot restul. Un bărbat adevărat ştie de unde-i vine cea mai mare plăcere." Adevărat zice Al-Sakhr. Ştie ce contează. Tu trebuie să-l alegi pe cel care îţi va oferi cea mai mare plăcere. Alegând calea cea mai bună pentru tine...

Ocheada Muhavijei era cât se poate de limpede. Cele trei femei izbucniră în râs. Khadija își trase mâinile din cele ale verișoarei sale.

– Și eu care credeam că ai să-mi dai un sfat bun.

– Asta fac.

– Un tânăr care să mă vrea? N-o să se uite prea multă vreme la mine. Cum va fi sigur că a pus mâna pe afacerile mele, își va lua repede concubine, o doua și a treia nevastă. Asta propui tu?

– Stăpână...

– Stați așa, iată că am cu cine să mă mărit! oftă Khadija, mai în râs, mai în serios, descoperindu-l pe Abdonai în capul scărilor. E aici de multă vreme și îmi poartă noroc. Păcat că sclavii, chiar și eliberați, nu sunt primiți în *mala*...

Barrira și Muhavija chicotiră, ascunzându-se după degete. Chiar dacă auzise gluma, Abdonai n-o arătă. Își păstră aerul dur și sever, cel pe care îl lua când trebuia să anunțe vești rele.

Khadija încremeni. Cu o înclinare a capului, îl pofti să vorbească.

– Abu Nurbel ne-a trimis un sol. Acum nouă zile, caravana a fost atacată. Înainte să intre în Sham, foarte aproape de Tabuk.

– Vai!

– Un atac puternic. Niște dromaderi și cai. Vreo treizeci. Mai mult decât puteau învinge Yakut și războinicii lui.

– Fie ca Hobal să ne apere! Totul s-a pierdut?

Cu chipul sumbru, Abdonai le studie pe cele trei femei măcinate de îngrijorare și își încleștă degetele mâinii stângi pe masca din piele care îi acoperea ciotul. Apoi, dintr-odată, aerul său marțial fu risipit de un hohot de râs vesel.

– Nu s-a pierdut nimic, *saida*!

– Nimic?

– Nimic important. Nici un samar, nici un palanchin.

– Allat fie de o mie de ori lăudată!

– Doar douăsprezece cămile bătrâne.

– Bătrâne?...

– Şi ai câştigat un om de încredere.

– Ştiam eu că Yakut, dacă era plătit bine...

– Nu Yakut este cel care ţi-a salvat bunurile.

– Ce tot spui?

– Nepotul pe care Abu Talib ţi-a cerut să-l iei în slujba ta...

– Mahomed ibn Abdallah?

– Da. Tinerelul ăla, ibn Abdallah, el a oprit atacul.

– Neisprăvitul ăla! exclamă Barrira.

Abdonai povesti tot ce aflase de la solul lui Abu Nurbel.

– Viclean şi brav, încheie el. Fără frică de moarte. Cine ar fi crezut văzându-l atât de modest şi de ruşinos ca o fecioară?

– Nu e rănit?

– Deloc. Poate nişte zgârieturi pe care femeile caravanei le-au oblojit cu simţ de răspundere...

Tonul plin de subînţelesuri al persanului le încântă pe Barrira şi pe Muhavija. Dar lui Abdonai îi plăcea să surprindă. Zâmbetul i se şterse de pe chip.

– Asta e vestea bună. Mai este şi alta.

– Vorbeşte, se enervă Khadija.

– Abu Nurbel şi ibn Abdallah vor să ştii că nobilul Abu Sufyan a pus la cale jaful. Au dovada. O să ţi-o dea la întoarcere.

O tăcere grea urmă cuvintelor lui Abdonai. Apoi furia Khadijei izbucni:

– Escrocul! Mare escroc! Fie ca Allat să-i ardă inima.

– E război, stăpână, spuse Abdonai.

– Bineînţeles că este război.

– Nu aşa cum crezi domnia ta. Această *ghazwah* era o capcană, spuse Abdonai pe un ton ferm, ridicând o mână, astfel încât Khadija să-l asculte cu atenţie. Nu ataci o caravană care se îndreaptă spre Sham cu samarele goale. Solul ne încredinţează: ticăloşii căutau sânge şi moarte, nu bunuri. Ei bine, nepotul lui Abu Talib le-a dat sânge şi moarte. Slavă lui! Dar când bătrânul Abu Nurbel va arăta în *mala* dovada că mâna lui Al-Sakhr

ţinea săbiile jefuitorilor, poţi fi sigură că Al-Sakhr va apela la legea *thar*, legea răzbunării prin sânge.

– Vrei să spui că va trebui să tăcem? mârâi Khadija, palidă de furie. Al-Sakhr vine în casa mea, vrea să mă bage în aşternutul lui, în timp ce-mi jefuieşte caravana, şi eu ar trebui să tac? Ca să nu ceară răzbunare pentru morţii lui?

– Zic: Abu Sufyan al-Sakhr şi-a făcut socoteala asta. Fie îi omora pe însoţitorii caravanei şi te ruina, dar nu ştiai că lovitura venea din partea lui. Fie Yakut ucidea ca să te apere, şi cine ar cere răzbunare împotriva clanului lui Yakut, pentru care uciderea e o meserie? Necazul este că nu Yakut este cel care a învins, ci Mahomed ibn Abdallah, din clanul Hashim, aliatul tău.

O tăcere plină de uimire urmă declaraţiei lui Abdonai. Într-un târziu, verişoara Muhavija luă cuvântul:

– Abdonai are dreptate, verişoară, pentru că asta este voinţa lui Abu Sufyan. Vrea război. Şi totuşi, nimic nu s-a pierdut. El, puternicul Al-Sakhr, este cel care a pierdut primele două bătălii. Cea a aşternutului şi cea care urmărea să te ruineze. Este treaba ta s-o pregăteşti pe următoarea.

O iubire trecătoare

Învelit în mantia din lână aspră, prea scurtă, pe care i-o împrumutase Abu Nurbel, Mahomed nu reuşea să adoarmă. Poate că de vină era sforăitul bătrânului, sau răsuflarea grea a lui Al-Saib. Sau cuvintele repetate de o mie de ori: „Am omorât un om de-al lui Abu Sufyan". Sau gândul că în curând urma să se întoarcă la Mecca, unde aveau să-l aştepte cei mai puternici din clanul Al-Sakhr.

Aşa alesese Allat. Ea îi dăduse puterea de a respinge atacul cu ajutorul cămilelor bătrâne. Dar îi adusese pe cap o altă ameninţare, poate şi mai rea.

Oare făcuse o greşeală? Lupta asta, zeii îi erau martori, nu el o dorise.

O învălmășeală de imagini și gânduri îi năpădi mintea, alungându-i somnul. Nu folosea la nimic să țină ochii deschiși. Imaginile curgeau la fel și în bezna cortului. Cai și cămile răsturnate. Tăișuri, sânge și urlete. Părul alb al dromaderilor mânjit de cârmâz. Chipurile fiilor lui El Kessai. Fața furioasă a lui Yakut. Frumusețea nesfârșită a talgerului de apă, bărbații și femeile rugându-se, în haine albe. Apa ca gheața care șiroise pe el, cuvintele pe care le rostiseră fiii lui El Kessai. Și scrâșnetul fierului în carne. Trupuri sărind, membre tăiate. Lumina venită din adâncul faliei, urcând până sus, pe *hara*, în noaptea înstelată, ca o materie vie. Ochii Lahlei. Zâmbetul ei plin de promisiuni. Privirile indiferente ale femeilor la vederea goliciunii lui. Talgerul negru în care clocotea apa care țâșnea din pământ. Tremurul ciudat care îl cuprinsese când apa rece îi lipise șervetul de corpul sfârșit de luptă și de umblatul prin deșert. Gesturile lente, nepăsătoare, ale fetelor lui El Kessai, când ștergeau cu frunze mari de palmier urmele străinilor. Degetele Lahlei în timp ce frământa plăcintele pentru Abu Nurbel în fața focului. Femeile în tunici albe apărând brusc din întunericul unde dispăruseră. Punând urcioare cu apă proaspătă și rămurele de curmale în fața corturilor. Îndepărtându-se din nou, înainte să apuce să le mulțumească. Iar acum, în lumina mișcătoare a focului de afară, revedea gesturile iuți ale fiilor lui El Kessai, stropind cu apă nisipul pe care femeile tocmai îl curățau. Bărbați grăbiți să șteargă prezența străină. „Aici, nisip pur. Picioarele și gândurile noastre nu sunt pure", explicase Zimba.

Se ridică în șezut și se frecă la ochi ca să alunge acele imagini și gânduri. Asigurându-se că tovarășii săi dormeau, căută pe pipăite *nimcha* câștigată în luptă, o apucă și părăsi cortul. Răcoarea nopții îl calmă. O liniște apăsătoare domnea în adâncul faliei. Luna în urcare nu lumina încă bine cerul. Lucirea stelelor îmbrăca totul în unduiri argintii.

Lângă jar, un servitor deschise ochii. Mahomed făcu un semn cu mâna, iar chipul bărbatului dispăru sub

pătură. Tabăra fusese redusă cât de mult posibil. Un cort pentru femei, un cort pentru Abu Nurbel, Al-Saib şi el. Servitorii dormeau sub cerul înstelat. Sus, pe marginea faliei, câţiva oameni păzeau animalele cu schimbul.

Al-Saib şi Abu Nurbel discutaseră îndelung despre nevoia de a menţine un foc lângă caravană. În *hara* întinsă, flăcările nu erau greu de văzut de departe. Yakut şi războinicii lui aveau să-i găsească astfel, insistase Al-Saib. Şi la fel toţi răufăcătorii, demonii mari şi mici, care dădeau târcoale în Hidjaz, răspunsese Abu Nurbel. Şi dacă focul îi trezea bănuielile lui Yakut, făcându-l să se ţină departe?

Mahomed nu se amestecase în discuţie. Ce-i păsa lui dacă mercenarul îşi petrecea noaptea pe pământul stâncos şi îşi rupea spinarea tot întorcându-se de pe o parte pe alta? Nu era grăbit să-l audă făcând scandal, pentru a trece în planul al doilea faptul că bătrânele cămile salvaseră caravana. Un adevăr pe care conducătorului războinicilor, Yakut al-Makhr, i-ar fi fost greu să-l recunoască. Mahomed spera doar că uriaşul Bilal era bine, sănătos, în mijlocul acelor oameni plini de trufie şi prejudecăţi.

Aici, jos, în spatele corturilor, lumina argintie a infinitului era suficientă pentru a putea distinge micile grădini cultivate de fiii lui El Kessai. Ceva mai departe se zărea împletitura deasă a curmalilor, ale căror frunze ca nişte pumnale ascundeau craterul de nisip ce găzduia apa atât de preţioasă. Mahomed nu se îndoia că locul care li se dăduse pentru noapte fusese ales anume ca să-i ţină la distanţă.

Îşi strânse mantia la piept cu ajutorul unui ac din lemn. Având grijă ca pielea tălpilor să nu scârţâie pe nisip, se depărtă de corturi. Dacă apa misterioasă nu se zărea de jos, probabil că se observa de pe cărarea care şerpuia pe marginea prăpastiei. Era curios să vadă cum arăta sub stele.

Abia făcu vreo câţiva paşi, că un murmur îl ţintui în loc. Cu sabia ridicată, pândi umbrele. I se păru că vede deschizându-se perdeaua cortului femeilor. O iluzie

dată de flăcările gata să se stingă, fără îndoială, la fel ca murmurul pe care crezuse că-l aude.

Dar şoapta se repetă imediat ce porni la drum. De data asta, i se păru că vocea venea dinspre umbra mai deasă, la câţiva paşi în spatele cortului. Se îndreptă într-acolo.

- Mahomed ibn Abdallah...

Recunoscu silueta şi parfumul.

- Lahla!

Tânăra se grăbi spre el fără să-i pese de arma pe care o ţinea în mână. Cu un deget îi închise buzele şi se agăţă de mâneca lui, pentru a-l trage mai departe de corturi. Nu se opri decât atunci când ajunseră aproape de grădini. Atunci, buzele ei îi pecetluiră gura.

- Vino, şopti ea.

Mahomed dădu uitării cărarea şi dorinţa de a vedea stelele oglindite în talgerul misterios. Lahla îl atrase în întunericul cel mai adânc. La marginea grădinii, un pământ tare şi umed înlocuia nisipul. Aerul era mai rece, îmbibat de parfumul plantelor, amestecat cu cel al bălegarului de capră.

Fata părea că ştie drumul. Pătrunseră într-un crâng de palmieri, regăsind sub tălpi nisipul. Un nisip gros, călduţ încă de la arşiţa zilei. Lahla se întoarse dintr-odată ca să-şi înnoade braţele în jurul gâtului lui Mahomed. În timpul sărutului, tot trupul ei se lipi de al lui, cu pieptul arzând de dorinţă. Nu-şi depărtă buzele decât să-i şoptească pe un ton foarte serios:

- Bărbatul în alb, cel aspru, a zis: „Fără şoapte de femeie! Fără gemete de femeie! Fără râsete de femeie!" Va trebui să strâng din dinţi, Mahomed ibn Abdallah.

Cuvintele avură efectul invers. Fură cuprinşi de un râs nebun, pe care ea îl astupă cu un sărut plin de suspine. Dintr-odată, se agăţă cu amândouă mâinile de mantia lui, făcându-l să se clatine sub greutatea ei. Se prăbuşiră în nisip. Lahla se rostogoli peste el şi se apucă să desfacă acul care ţinea haina grea.

- Fie ca Allat să mă ajute! Am crezut că n-o să ieşi niciodată din cort! De ce ai aşteptat atât?

În nerăbdarea lor lacomă, dezlănțuită, se lăsară în voia unei încleștări de gâfâieli, buze, degete, înlăturându-și cu frenezie hainele pentru a-și găsi pielea goală și încinsă. Se făceau de-acum cinci nopți de când se lăsau în voia plăcerii. De fiecare dată îi mistuia aceeași lăcomie. Și amândoi învățaseră să se joace cu trupul dorit până ce focul li se răspândea în tot corpul.

Când era doar pe jumătate goală, Lahla apucă mâinile lui Mahomed, oprindu-l din mângâieri, și, pe un ton glumeț, îi reproșă:

– Cum nu mai ieșeai din cort, am crezut că erai cu una dintre femeile în alb. Te-au dezbrăcat și te-au spălat, și tu ai stat fără să faci nimic? Își strecură o mână spre sexul lui, și, fără să mai aștepte răspunsul, scoase un chicotit care făcu să-i tremure sânii. Mai erau și altele cărora le-ar fi plăcut să te spele. A trebuit să mă lupt cu fetele! Toate voiau să fie cu tine în seara asta! Până și bătrâna Habiba. Ea mi-ar fi luat locul. Tu ne-ai salvat, bravule Mahomed! Stăpânul cămilelor bătrâne! Fie ca Allat să te facă regele paradisului. Fără tine am fi fost morți. Sau în mâinile ticăloșilor! Toate vor să-și arate recunoștința. Eu am zis nu. Am zis că vor avea tot timpul mai târziu. La Tabuk, în ținutul Sham. Am zis: „În seara asta, după o asemenea luptă, va fi obosit. O singură femeie îi va fi destul. Eu".

Lahla își ridică sânii de fiară tânără. Sfârcurile atingeau gura lui Mahomed, iar șoldurile începură să danseze pe sexul care o aștepta. Cu un murmur tânguitor, se îngrijoră:

– Ești obosit, Mahomed ibn Abdallah?

Când Mahomed se trezi, abia dacă mai rămânea o oră până în zori. Singur printre palmieri, înfășurat în mantia lui largă. Fără să știe unde se afla. Apoi își aminti. Parfumul Lahlei. Mângâierile ei, sărutările ei. Gemetele de fericire când îl încălecase și îl făcuse să simtă plăcerea supremă.

Apoi, somnul îi fusese atât de adânc, încât nu simțise când se depărtase de el pentru a se întoarce în cortul

femeilor. Şi nici că-l înfăşase în mantie ca pe un copil. Se eliberă acum cu un zâmbet.

Frumuseţea şi afecţiunea Lahlei bint Salih. O fată de aceeaşi condiţie cu el. O fată de om sărac. Slujnică şi verişoară îndepărtată lui Abu Nurbel.

Revăzu grimasele cu subînţeles ale bătrânului negustor. De unde de ne-unde, ştia. Mai mult ca sigur, la întoarcerea la Mecca avea să râdă pe seama lor. Dar cine ar fi putut spune de pe-acum în ce condiţii aveau să se întoarcă la Mecca?

Gândurile îl smulseră cu totul din somn. Stelele de pe cer alunecaseră spre răsărit. Curând avea să se lumineze de ziuă, dar îi mai rămânea timp să admire talgerul de apă sub cerul nopţii.

Se ridică greoi, amorţit de violenţa plăcerii smulse din trupul Lahlei. Fără să facă zgomot, traversă micile grădini şi se îndreptă spre cărarea săpată în panta stâncoasă. Urcase destul de mult, când avu senzaţia că era urmărit. Se întoarse şi cercetă întunericul. De-a lungul peretelui de piatră, acolo unde nu ajungea luna, beznа era adâncă, abia dacă se distingea drumul. Şi, nu era nimeni.

Porni din nou, cu urechea ciulită şi degetele încleştate pe mânerul sabiei. Cine îl urmărea? Cu siguranţă nu o femeie. Lahla avea grijă de asta. Nici un servitor, căci toţi dormeau tun. Fiii lui El Kessai păreau a fi lipsiţi de orice curiozitate sau de orice dorinţă de a fura. Să se fi întâmplat ceva acolo, lângă caravană?

Grăbi pasul. Craterul de nisip apăru în stânga lui. Talgerul de apă reflecta de minune cerul, încât ai fi zis că o bucată din noapte căzuse acolo, pe pământ. Fascinat, Mahomed rămase pe loc câteva secunde, pentru a admira minunăţia.

Un alt zgomot răsună în spatele lui. Nişte pietre se ciocneau sub o talpă uşoară. Foarte aproape. Cincisprezece sau douăzeci de paşi, cel mult.

Mahomed îşi reluă mersul liniştit, grăbindu-se acum spre vârf. Hăul, în stânga cărării, era tulburător.

Să se lupte aici însemna, cu siguranţă, să se prăbuşească la poalele stâncii.

Când începea să se vadă creasta, găsi în dreapta lui o cavitate destul de adâncă pentru a servi drept ascunzătoare. Se ghemui acolo cu inima bătând să-i spargă pieptul, cu sabia gata să lovească.

Nu dură mult. Paşi furişaţi se strecurau pe drum. Când silueta albă apăru, Mahomed sări şi îşi prinse de piept urmăritorul, punându-i lama la gât. Corpul pe care îl înlănţuia era atât de subţire, atât de uşor, încât îl răsturnă fără probleme cu o mişcare din şolduri. *Nimcha* se lovi de stâncă, răsunând ca un clopot. Mahomed îl lipi pe atacator de pământ. După tunică şi părul lung, părea să fie unul dintre fiii lui El Kessai.

- Cine eşti?

- Nu-ţi vreau răul!

- Răspunde, cine eşti?

- Zayd ibn Harita al-Kalb. Nu mă omorî!

Părul bogat îi acoperea faţa. Vocea era tânără. Foarte tânără. Vorbea araba din nord. Mahomed îl apucă de ciuf şi trase fără milă. Celălalt scăpă un ţipăt de durere. Faţa era a unui adolescent, cu obrajii traşi, cu ochii măriţi de groază. Tăişul sabiei continua să-i apese gâtul. Cu lacrimi în ochi, gemu:

- Nu mă ucide, nu-ţi vreau răul!

- Atunci, ce vrei de la mine, Zayd ibn Harita al-Kalb?

- Să plec. Să plec cu tine. O implorare îngrozită traversa privirea băiatului. Cum Mahomed nu înceta să încrunte din sprâncene, adăugă sfios: Eu nu sunt ca ei. Eu sunt din ţinutul Kalb.

Mahomed depărtă sabia, apoi îşi luă genunchiul. În mod limpede, băiatul nu era înarmat şi nu avea mare putere, era mult prea prost hrănit ca să poată fi periculos. În picioare, Mahomed îşi vârî arma în teacă. În spate, luna se oglindea în minunatul talger de apă, perfect nemişcată, tot mai mare, ca printr-o vrajă, atât de aproape, încât părea că poate fi atinsă. La răsărit, cerul începea să se acopere de nuanţa lăptoasă a zilei care începea.

Pipăind pielea pe care tăişul sabiei o rănise la gât, băiatul se dădu înapoi până pe marginea prăpastiei. Nu era decât o simplă zgârietură, dar spaima îl făcea încă să tremure. Îşi înconjură picioarele cu braţele, abia îndrăznind să ridice privirea. Probabil că nu avea cincisprezece ani.

- De ce vrei să-i părăseşti pe fiii lui El Kessai? întrebă dur Mahomed. Nu e destul de frumos pentru tine aici? Nu te simţi bine la ei?

Cu toată frica, băiatul se strădui să-i înfrunte aerul bănuitor.

- Sunt nebuni.

- Cine?

- Za Whaad. Tatăl lui, fraţii, fiii... Toţi ceilalţi. Sunt nebuni.

- De ce?

Zayd arătă spre talgerul de apă din craterul de nisip. Pe măsură ce se lumina cerul, suprafaţa devenea tot mai albăstruie, ciudat de imaterială.

- Ei cred că zeul lor va veni să-i caute în apă. Că-i va duce drept în paradis.

Mahomed se pregătea să-i pună o altă întrebare, când un urlet sălbatic răsună din vale, repetat de ecou. Îşi înălţă capul ca să privească spre capătul drumului, dar nu observă nimic. Jos, servitorii îşi aruncară cât colo păturile şi săriră în picioare. Perdeaua de la cortul femeilor se deschise. Mahomed se aruncă spre creasta stâncii, strigând numele lui Bilal.

Era chiar el, uriaşul Bilal, cel care urlase aşa. Şi îl întâmpină pe cărare cu un nou urlet de bucurie, mândru de surpriza pe care i-o făcea.

- Cum de ne-ai găsit? exclamă Mahomed.

- Ieri-seară am văzut în ce direcţie o lua caravana, Micule Stăpân Mahomed. Am înţeles. În ultima călătorie pe care am făcut-o pe acest drum spre Tabuk, călăuza Zimba mi-a vorbit despre oamenii care trăiesc acolo, în adânc. Mi-a arătat un semn după care să mă iau: „Bilal, trebuie să te ascunzi, mergi într-acolo. Nimeni nu te va găsi niciodată".

– Şi Yakut ?

Bilal arătă caravana. Animalele se scuturau, pufnind neliniştite. În spate, Mahomed zări dromaderii lui Yakut şi ai mercenarilor săi.

– Se îngrijeşte de dromaderi. Au nevoie. Doi răniţi şi unul mort. La fel ca toate cămilele tale, Mic Stăpân. Pe cele care încă trăiau, stăpânul Yakut le-a omorât.

– Oamenii?

– Doi morţi. Mult mai puţini decât la duşmani. Şi mai ales... Bilal tăcu dintr-odată, arătând spre *nimcha* pe care o ţinea Mahomed. Micul meu Stăpân! Ai luat-o de la duşmani?

– Taci, îl opri Mahomed apucându-l de încheietură. Priveşte.

Bilal înţelese imediat.

– Genele lui Abu Sufyan al-Sakhr, şopti el. Ai ucis un om de-al lui Abu Sufyan, Micule Stăpân?

– Fii atent. Nu scoţi o vorbă. Dacă află Yakut, o să vrea să lase baltă caravana. Şi oamenii lui Al-Sakhr nu trebuie să ştie că am aflat cine a pus la cale atacul. Nu încă.

Naşterea unei pasiuni

Ziua care urmă fu cât se poate de tulbure. Vorbele lui Abdonai şi ale Muhavijei o urmăreau pe Khadija. Neruşinarea lui Abu Sufyan o scotea din fire. Manevra lui cu statueta lui Al-Uzza, ocheadele aruncate sclavelor, mai ales tinerei şi frumoasei Ashemu... Mai văzuse vreodată pe cineva atât de ipocrit şi de viclean?

Dacă, preţ de o clipă, perfidia lui Al-Sakhr înceta să-i facă inima să clocotească, vorbele Muhavijei i se strecurau în suflet şi în minte. I se părea că zeii se jucau cu viaţa ei.

Ca să-i îmbuneze, porunci să fie puse ofrande bogate pe altarul lui Hobal şi cel al lui Allat, aşezate de-o parte şi de alta a curţii. Până-n seară aerul se umplu de parfumul tămâii de Etiopia şi al florilor uscate de Persia, care

nu se ardeau decât cu ocazia marilor sărbători. Pentru Allat, căreia îi plăceau mult, arseră şi inima şi mărunţaiele unui ţap tânăr, tăiat aşa cum cerea legea. Apoi, în fruntea tuturor membrilor gospodăriei, Khadija conduse procesiunea în cinstea lui Hobal.

Sub un umbrar făcut din frunze de palmier, pe un postament făcut din nuiele de alfa împletite, o mică rocă vulcanică, abia mai mare decât un pumn şi mai neagră ca noaptea, odihnea pe un pat de cornalină. Se spunea că acolo se afla voinţa lui Hobal. Roca era fiica şi sora Pietrei Negre a lui Hobal, venerată în Kaaba sfântă de la Mecca. Puterea ei, se credea, izvora din cea a Protectorului.

Cu aceeaşi înfocare cu care o făcea şi la Mecca, Khadija înconjură de şapte ori umbrarul, de la răsărit la apus. Cu pleoapele pe jumătate închise, cu palmele îndreptate spre cer, îşi murmură rugăciunile smerite. Când termină, servitorii dădură la rândul lor ocol pietrei sacre, psalmodiindu-şi marea rugăciune de speranţă şi umilinţă în faţa unor forţe mai puternice decât cele ale oamenilor.

Cu toate astea, ziua se încheie fără ca pacea să se fi întors în sufletul Khadijei. Poruncea când una, când alta. Se enerva din senin. Slujnicele plecară capul şi începură să vorbească în şoaptă. Nici pomeneală să mai râdă.

Khadija o chemă pe Ashemu ca să-i dea perfidul dar al lui Abu Sufyan, statueta lui Al-Uzza. Şi totuşi, când tânăra sclavă apăru pe terasă, se răzgândi şi o alungă fără explicaţii.

De ceva timp, Barrira pricepuse că era mai bine să tacă. Fusese mustrată cu asprime în mai multe rânduri, cunoştea semnele. Mai târziu, cu zâmbetul viclean al femeilor bătrâne, dădu asigurări că ştia şi motivul. Puse slujnicele la treabă, căci erau multe de făcut. Să pregătească grăunţele şi făina, să smântânească laptele, să încingă cuptoarele, să spele rufele, să umple butoaiele cu apă, să scarmene lâna şi încă o mie de alte sarcini. Le ceru să muncească în linişte, ţinându-şi gurile închise. Să urmeze ordinele stăpânei scutind-o de veşnicele

lor mormăieli de supunere. Să fie la fel de discrete ca nişte umbre. Stăpâna avea nevoie de linişte ca să poată auzi zgomotul gândurilor şi murmurul inimii.

În sfârşit, Khadija se culcă, după ce pusese fruntea pe piatra, caldă încă, a altarului închinat lui Allat şi murmurase o ultimă rugăciune către Hobal. Somnul nu venea. Dimpotrivă, dorinţa de a închide pleoapele se transforma într-un chin.

Vedea faţa vicleană a lui Abu Sufyan. Vedea cum îi fuseseră masacrate caravanele, auzea batjocura bărbaţilor din *mala*. Îşi vedea slăbiciunea, neputinţa de femeie singură. De văduvă înrăită. Îşi vedea şi furia, voinţa de a nu se supune aroganţei bărbaţilor, care nu cereau de la femei decât să le satisfacă plăcerile egoiste şi să le crească puterea şi bogăţia.

Vedea limpede drumul întunecat al vârstei sale, indiferent ce susţinea verişoara Muhavija. Tinereţea este oarbă, se gândi. Uită de adevărurile vieţii în beţia iubirii şi a speranţelor nebuneşti. Dar cum să fii oarbă când ai apucat-o pe calea care duce la ofilirea trupului şi la împovărarea inimii cu regrete?

Fiecare dintre aceste gânduri era un cuţit ce i se învârtea prin măruntaie. Îşi jurase: văduvia după Ammar al-Khattab avea să fie lipsită de minciună. Îşi iubise cu adevărat soţul în fiecare clipă a vieţii lor comune. Oricare ar fi fost preţul, nu avea să-şi murdărească trupul şi nu avea să întineze amintirea bărbatului ei pentru binele afacerilor. Asta era legea pe care şi-o statornicise, şi avea s-o respecte până la ultima suflare.

O, fie ca Allat să-i dea pace! Fie ca Allat, atotputernica mamă a deşertului, războinica lumii oamenilor, să-i dea puterea de a rămâne dreaptă în faţa bărbaţilor. Dacă era nevoie, să-i ia ce-i mai rămânea din frumuseţe pentru ca unul ca Abu Sufyan să nu se mai poată bucura de ea!

Ca un ecou al acestui haos de gânduri, strigătele lugubre ale cucuvelelor răsunau în noapte. Din depărtare se auzeau răspunsurile stridente ale râşilor de munte. Mişunau în jurul oraşului Taif, profitând de întuneric, pentru a se apropia de case în căutarea prăzii. Deşi era

obişnuită cu zgomotele acestea, Khadija deveni brusc atentă la modul în care comunicau sălbăticiunile.

Curând, i se păru că-şi auzea duşmanii din *mala*, în Mecca, dezlănţuindu-se împotriva ei. Senzaţia deveni atât de puternică, încât crezu că are fierbinţeli. Avea fruntea udă. Sudoarea îi picura pe nări şi pe piept, cu toate că aerul era la fel de răcoros ca de obicei. Un curent rece îi apăsa pieptul, ca o mână duşmănoasă. Fu nevoită să deschidă larg gura ca să respire, şi simţi dorinţa de a-şi sfâşia tunica pentru a scăpa de presiunea înspăimântătoare.

Pierzându-se cu firea, se ridică. Ca în fiecare noapte, Barrira veghea într-un alcov care separa încăperea de curte. Avea somnul unei mame sau al unei străji. La primul pas al Khadijei, sări în picioare, punându-se la dispoziţia stăpânei preaiubite.

Khadija o făcu să tacă, printr-un „Nu!" poruncitor. Şi cum Barrira se pregătea să protesteze, mormăi:

– Lasă-mă în pace. Dormi.

Afară, luna plină aproape o orbi. Khadija se grăbi spre scara terasei. I se părea că doar acolo, sus, avea să poată respira.

Totuşi, cum ajunse în capul scării rămase împietrită, cu inima bătând să-i sară din piept.

Sub lumina lunii, statueta lui Al-Uzza devenise din nou transparentă. Trupul ei de alabastru părea că se transformase într-o nebuloasă, un fel de abur incandescent. Nu era cu putinţă să-i ghiceşti marginile. Se vedeau limpede doar arcada ochilor adânci şi conturul generos al buzelor zeiţei.

Speriată, Khadija se dădu un pas înapoi. Oare era o vrajă? Îşi reproşă că nu scăpase de statuetă dându-i-o lui Ashemu, aşa cum voise la început. De ce n-o făcuse? Ce voinţă duşmănoasă o reţinuse?

O cuprinse o furie uriaşă, convingerea nebună că statueta şi prezenţa lui Al-Uzza în casă erau cauza tuturor necazurilor ei. Iată de ce Abu Sufyan i-o oferise: cunoştea puterea malefică a zeiţei. Era felul lui, pervers şi viclean, de a o otrăvi şi de a o supune.

Era gata să se arunce peste piatra din care era făcută Al-Uzza ca s-o spargă, când o cuprinse groaza. Nu îndrăzni.

Ca un răspuns la furia şi teama ei, ceva se mişcă pe faţa zeiţei. Colţurile gurii se ridicaseră într-un rânjet? Sau, dimpotrivă, într-un freamăt de aprobare? Inima Khadijei îi tresări în piept. Sângele îi bubuia în tâmple. Groaza îi ardea spinarea.

Nu trebuia s-o lase pe zeiţă să-şi arate puterea asupra ei.

Ridică ochii spre lună, moment în care simţi un fel de licoare scurgându-i-se prin trup. O licoare a certitudinii şi a adevărului, care sfărâmă toate zăgazurile, arzând spaimele şi furiile.

Înaintă pe terasă, întorcându-i spatele lui Al-Uzza. Încetişor, îşi luă privirea de la lună. Noaptea i se păru mai întunecoasă ca niciodată. Umbrele munţilor desenau petale de tenebre, ca şi cum Taif s-ar fi aflat mijlocul unei flori imense şi misterioase. Şi în tot acest întuneric îi apărură, tulburi şi pâlpâitoare, o faţă şi o siluetă.

Un bărbat, un nume, un adevăr.

De când îi spusese Abdonai povestea, încercase să-l dea uitării, dar îi era fixat în trup şi în minte: Mahomed ibn Abdallah. Salvatorul caravanei sale.

Cel care risca să îndure legea răzbunării până ce tot sângele i se scurgea din corp, lăsându-l fără viaţă.

Nu-l zărise decât de patru ori. Cinci, cel mult. De la prima lor întâlnire, atunci când Abu Talib, unchiul şi tutorele lui, i-l prezentase, ştiuse. Fără să vrea să ştie, căci era un om sărac, un bărbat căruia i se făcuse pomană cu o slujbă. Cu toate astea, în ziua plecării caravanei, îşi cunoscuse destul de bine glasul inimii ca să-şi întoarcă ochii de la el.

Şi, totuşi, aici, sub razele lunii, cu privirea de alabastru lui Al-Uzza care îi frigea spatele, nu-şi putea imagina exact figura lui. Avea nasul mare şi gura mică? Obrajii şi tâmplele i se încreţeau când zâmbea? Avea fruntea serioasă când asculta? În sinea ei nu zărea decât o siluetă subţire, nervoasă, cu o claie de păr care scânteia

în soare. Şi, de asemenea, nişte mâni lungi şi fine, pe care le mişca aşa cum fac numai oamenii inteligenţi, şi care o făcuseră să se gândească la zborul păsărilor. Sunetul vocii, la fel, în mod ciudat, şi-l amintea precis. Blând, cu o anume gravitate ce nu se potrivea tinereţii trupului. Era tot ce rămânea din acest ibn Abdallah.

Exact în clipa în care, aflându-se alături de Abu Talib, îi privise insistent sânii, ea, Khadija bint Khowaylid, simţise de-a lungul şirei spinării, în piept, acel imbold de ani întregi uitat. De la Ammar al-Khattab. Imboldul dorinţei. Mai rău: imboldul speranţei iubirii.

În unele împrejurări, vârsta îţi dă puterea de a ascunde unele adevăruri şi unele nebunii. Ştiuse să nu arate nimic. Să-şi stăpânească limba şi inima. Chiar şi în faţa Barrirei şi a Muhavijei. Să se poarte ca şi cum acest băiat, cu zece ani mai tânăr decât ea, nu era decât un trup ca oricare altul. Ştiuse să se uite în altă parte. Sau să-l observe pe ascuns, când se întâlniseră din nou, fără să se poată evita. Ştiuse să-l şteargă de sub pleoapele închise noaptea, înainte de a adormi. Şi chiar să-i interzică să apară în cea de a doua viaţă, viaţa viselor. Khadija bint Khowaylid trebuia să fie o femeie tare, cu voinţă de fier.

Şi reuşise atât de bine, încât aproape îl uitase. Până ce Abdonai, în dimineaţa asta, îi spusese: „Ai câştigat un om de încredere". Chiar înainte ca persanul să-i rostească numele, bănuise că despre el era vorba. O ştiuse aşa cum ştii anumite lucruri dintotdeauna.

Apoi, imediat, durerea, vai, fulgerul geloziei! Când credinciosul Abdonai râsese amintind de dorinţa femeilor din caravană pentru tânărul erou şi mângâierile pe care, cu siguranţă, i le oferiseră. Şi acum, aici, pe terasă, sub lumina lunii, Allat şi Hobal învingeau puterea malefică a zeiţei Al-Uzza şi răspundeau rugilor ei. O făceau să cunoască adevărul: ardea de iubire pentru Mahomed ibn Abdallah.

Gândul următor veni de la sine: trebuia să-l salveze de ura puternicului Al-Sakhr!

Ah, da! Dacă Mahomed devenea soţul ei, Abu Sufyan avea să se gândească de două ori înainte de a cere sânge pentru *thar*.

Adevărul nu putea fi ocolit însă: „Tu eşti cea care visează să-l aibă pe Mahomed ibn Abdallah în aşternut. Tu eşti cea care visează la un sărăntoc drept soţ. Nu trişa: săgeata amorului te răscoleşte din cap până-n picioare".

Al-Uzza, stăpâna puterilor întunericului, rânjea pe bună dreptate în spatele ei. Şi ea ştia. Lumea zeilor ştia. Khadija bint Khowaylid nu se mai putea minţi.

În zorii zilei următoare, Khadija o trezi din nou pe Muhavija. De data asta nu-i ceru să vină pe terasă, ci îngenunche alături de rogojina verişoarei sale, după ce alungase slujnicele. Astfel ca urechile lor să nu poată auzi cea ce avea să-i mărturisească!

– Fără o vorbă, ascultă-mă, îi ceru, punându-i un deget pe buze.

Îi şopti adevărul. Când tăcu, Muhavija zâmbi calm. Pe chip i se citea acea înţelegere născută dintr-o lungă singurătate şi din grele încercări.

– Ţi-am spus-o ieri, Khadija: „Va fi un tinerel". N-ai vrut să mă asculţi.

– Allat a vrut să te ascult. Inima îmi cântă, dar mintea ştie ce mă aşteaptă. Nu un sărăntoc o să mă apere în *mala* contra lui Al-Sakhr şi a haitei lui de cucuvele pline de ură. Ammar, soţul meu, n-a putut. Cum va reuşi acest ibn Abdallah, care nu are nici măcar cămila lui?

– La întoarcerea din Sham, Mahomed al tău va intra în Mecca pe un dromader de aur. El va fi salvatorul caravanei tale, al lui Abu Nurbel şi al lui Al-Saib. De-acum în acolo, toată lumea va şti cine a pus la cale atacul.

– Când se va întoarce la Mecca, o să mă vadă cu toate ridurile mele şi...

– Nu începe din nou să te ascunzi în spatele vârstei, verişoară Khadija. Ridurile nu sunt încă aşa de adânci ca să le pot vedea în lumina dimineţii.

– Cine ştie dacă nu se va întoarce cu o soţie?

– În acest caz, îi va fi soţie doar de câteva zile.

– Totul ţi se pare atât de simplu, Muhavija! Nu se poate mătura totul cu coada măgarului.

– Exact. Uiţi cine eşti? Din clipa în care acest băiat va fi soţul tău, îţi va prelua puterea. Şi dacă ştii să-l modelezi, va deveni la fel de mare ca Abu Sufyan al-Sakhr. Sau mai puternic. Ibn Abdallah este un sărăntoc, dar Abu Talib e tutorele său. El nu este un nimeni. Nu va dori nimic mai mult decât să-i pună mâna în mâna ta. Clanul Hashim îşi va aminti că Mahomed este unul de-al lor. Tu vei fi puterea care le lipseşte. Toţi cei din *mala* care îl detestă pe Abu Sufyan, fără să îndrăznească s-o arate, vor trece de partea ta.

– Dar el? El o să mă vrea?

– Tu însăţi aminteai că e un sărăntoc.

– Nu-ţi vorbesc despre putere şi bogăţie. Va vrea să mă iubească aşa cum îl iubesc eu? Îmi va dori trupul aşa cum eu îl doresc eu pe al lui? Crezi că m-aş înjosi să iubesc un bărbat căruia i-ar fi silă de mine? Care m-ar lua pentru cămilele pe care le trimit pe drumuri? Nu sunt eu femeia aia. Allat nu-mi poate cere una ca asta.

– O, verişoară dragă! La ce bun chinul vorbelor şi al întrebărilor? Dacă faci să-i clocotească sângele, o vei afla aşa cum o află toate femeile: când vei fi goală în faţa lui.

Se sfătuiră toată dimineaţa. Până la urmă, spre amiază, Muhavija îşi convinse verişoara că luase o decizie bună, dar avea nevoie de un plan, pe care i-l şi sugeră. Khadija nu găsi mare lucru de adăugat.

Apoi îşi strânseră mâinile şi se îmbrăţişară, între râs şi plâns, ca nişte fetiţe care îşi jurau credinţă veşnică.

Khadija îi chemă înaintea ei pe Barrira şi Abdonai.

– Ceea ce o să vă încredinţez o să păstraţi în minte, cu gura pecetluită. Nici un cuvânt nu poate scăpa de aici înainte ca eu să permit asta„.

Le spuse vestea. Barrira reacţionă cu strigăte de bucurie şi lacrimi înduioşate, ceea ce nu o miră pe Khadija. Se aştepta şi la aerul fals indiferent al lui Abdonai, sub care se ghicea o furie mocnită. Îşi dădu seama fără

dificultate ce gândea el cu adevărat; deşi nu putea s-o arate, îi împărtăşea durerea într-o anumită măsură. Calmă emoţia Barrirei înainte de a i se adresa fără ocolişuri persanului:

- Nu-ţi place decizia mea?

Abdonai făcu gestul lui obişnuit. Mâna teafără apucă fâşia de piele care acoperea ciotul şi o lipi de piept. Asta îi dădea forţa să-şi răsucească buzele într-o grimasă care semăna a zâmbet.

- Nu.

- Abdonai ! se răsti Barrira.

- Nu, nu-mi place, repetă persanul cu grimasa lui de războinic. Dar mă aşteptam la asta. Când am vorbit despre capcana lui Al-Sakhr, ieri, ştiam. Şi ai dreptate să-l iei, *zaida* Khadija.

- Nu-l vreau ca să-l salvez de răzbunarea lui Abu Sufyan. Nu numai.

- Şi asta am bănuit, oftă Abdonai.

- Dacă tânărul ibn Abdallah nu mă vrea, o să fiu caraghioasă în ochii întregului oraş.

- Khadija!

Cu un gest scurt, stăpâna casei o făcu să tacă pe Barrira. Ochii ei nu-i părăseau pe cei ai lui Abdonai, care, treptat, se încreţeau de râs. Bărbatul dădu din umerii puternici, scuturându-i, ca şi cum scăpa de o povară.

- Ziua batjocurii tale încă n-a venit, spuse el. Cu braţul sănătos, înlănţui umerii bătrânei Barrira, care hohotea. Care sunt ordinele?

- Noi rămânem aici, la Taif, până la sfârşitul lunii, după care ne întoarcem la Mecca. Verişoara Muhavija va pleca înaintea noastră şi va aranja totul astfel încât întoarcerea noastră să fie un mesaj pentru Al-Sakhr. Ar trebui să-i pregăteşti călătoria, Abdonai. Şi amândoi ţineţi-vă gura. Abu Sufyan nu trebuie să bănuiască nimic. Mai ales faptul că noi ştim că el a poruncit razia.

- Khadija... După întoarcerea la Mecca, va mai trece încă o lună înainte de sosirea caravanei.

- Ştiu.

- O... o să ai nevoie de multă răbdare!

Partea a doua

Tânărul soț

Sfârșit de vară

Câtă dreptate avusese bătrâna Barrira! Timpul părea nemișcat, aproape mort. Luna se înălța noapte după noapte, în creștere și descreștere, când subțire ca un pumnal ucigaș, când dolofană ca o femeie obosită de viață. Numai ea dovedea că zilele nu erau o înșiruire zadarnică de momente efemere.

În sfârșit, sosi vremea ca arșița verii să se potolească. Umbrele, chiar la amiază, se alungiră sub picioarele oamenilor și ale animalelor. Urmată de toată gospodăria ei, Khadija înainta pe malul uedului Ibrahim. Aici, apa nu rostogolise o piatră de șapte luni. Cămilele albe încărcate cu coșuri, catârii și dromaderii oamenilor lui Abdonai ridicaseră praful de la Jabal al-Nour până la câmpia izvorului Zamzam.

Cuibărită în spatele zidurilor de apărare, înconjurată de corturile și turmele beduinilor, cu relieful stâncos strâns ca într-o palmă imensă, larg deschisă spre apus, se zări dintr-odată Mecca.

Foarte deosebită de Taif, Mecca era un oraș adevărat. Răspândite în trepte pe panta văii, zidurile caselor croiau străzi, treceri, curți umbrite de ficuși seculari. Depozite imense se înșirau în partea mai joasă, înconjurate de prăvăliile minuscule ale bazarului.

În zona mai înaltă, în inima unei esplanade deschise spre soare, incinta sanctuarului Kaaba apăra Piatra Neagră. Era un cub ridicat din cărămidă ale cărui colțuri indicau cu exactitate cele patru puncte cardinale. Scund, abia mai înalt decât un om, edificiul nu avea acoperiș, iar singura ușă era atât de îngustă, încât vizitatorii trebuiau să se întoarcă pe jumătate ca să treacă.

În mijloc, la adăpost de priviri, niște dale de bazalt înconjurau fântâna izvorului veșnic, Zamzam, care,

din negura timpurilor, adăpa Mecca şi o făcea unică în imensitatea uscată a deşertului.

Deasupra sursei de apă, susţinută de o placă de cedru, se înălţa statuia preaputernicului Hobal. Pieptul îi era acoperit cu zeci de coliere de cornalină. Faţa, abia văzută, cu ochii, nasul şi gura şlefuite de furtunile de nisip, depăşea zidul, înfruntând în linişte asfinţitul.

Piatra Neagră însăşi, de un negru mai adânc decât noaptea şi brăzdată de cute ca un val de lavă încremenit în timp, susţinea colţul de răsărit al construcţiei. Un platou întins, de cărămidă înnegrită de cenuşa ofrandelor, ieşea în afara temeliei.

În sfârşit, la vreo douăzeci de paşi de Kaaba, împărţiţi în trei cercuri, erau aşezaţi trei sute şaizeci de idoli din piatră, lemn, opal, lavă, uneori din corn sau fildeş, ori din piele sau os: toate zeităţile venerate de triburile din Hidjaz, deşertul din sud şi munţii din Taif.

Aici, an de an, pelerinii veneau de pretutindeni, din Africa, din Sawakin, din Yanbu, din Yatrib, Shurma sau Sanaa, de pe îndepărtata coastă Kunfida. Cu sutele, se învârteau între idolii lor şi zidurile sfinte ale Kaabei, în timp ce Piatra Neagră a începuturilor îşi trimitea razele spre mâinile lor întinse. Cu ochii închişi, cu pieptul vibrând de prezenţa zeilor atât de aproape, înconjurau locul de şapte ori, astfel încât palmele cu puteri neomeneşti să le liniştească temerile, durerile, să oprească marile nedreptăţi şi să le se împlinească dorinţele.

Primele ţipete, cele ale copiilor, se înălţară imediat ce cămilele ajunseră în capătul drumului care ducea la corturi. Femeile veniră în goană, strigând urări de bun venit. Khadija porunci să se strângă perdelele care acopereau palanchinul şi li se arătă tuturor, trimiţând saluturi şi zâmbete. În furtuna de văluri fluturânde, de capete cu părul ciufulit, distingea ici şi colo o faţă cunoscută şi o răsplătea cu un semn de simpatie. În spatele ei, Barrira nu renunţa la expresia aspră care o făcuse vestită în Mecca.

Toţi o venerau pe cea care făcea negoţ ca un bărbat. De mai multe ori pe an, Khadija îi ajuta să-şi ducă traiul

cumpărându-le ceea ce reuşeau să producă: roadele pământului, ţesături, împletituri, pomezi şi prafuri pentru vopsele, animale mici vii sau tăiate, lână, piele.

Într-o hărmălaie de strigăte şi saluturi, copiii beduinilor alergară alături de animale până la zidurile oraşului, unde le era interzis să intre. Corpurile lor mici, iuţi, pe jumătate goale, cenuşii de praf şi roşcovane de murdărie până la linia părului, rămaseră nemişcate, formând un gard viu perfect. Gărzile, cu *nimcha* la brâu şi suliţa în mână, deschiseră larg poarta albastră. Nu era nevoie să afle cine sosise. De dimineaţă, murmurul magic al deşertului anunţase întoarcerea *saidei* Khadija.

Fără să încetinească pasul, caravana pătrunse în liniştea oraşului. Ţăcănitul harnaşamentelor, scârţâitul samarelor şi al coşurilor şi tropotul cămilelor răsunară în umbra deja răcoroasă a străduţelor.

Aici, cele mai frumoase case erau nişte imense curţi ascunse de ziduri de două ori mai înalte decât un stat de om şi fără altă intrare decât o unică poartă cu două canaturi. Lipite şi înşirate de-a lungul zidurilor, o mulţime de încăperi joase, camere, bucătării, depozite, grajduri şi şoproane înconjurau curtea centrală. Uneori, aceasta era pavată cu grijă şi împodobită cu un copac bătrân care făcea umbră unui puţ. Camerele servitorilor şi ale sclavilor – adesea nişte dormitoare comune, cu o sumedenie de rogojini – erau mobilate doar cu strictul necesar. Încăperile stăpânilor se bucurau de spaţii mari, de o grămadă de perne, cufere, mese joase, covoare şi alcovuri acoperite cu perdele răcoroase de in, sub tavanele pictate într-un albastru care amintea de cerul în zori.

În locuinţa Khadijei, unele dintre aceste camere înşirate nu dădeau direct în curte, ci sub un portic cu arcade lungi, care le apărau de soare. Spre deosebire de cele din Taif, nici una dintre încăperi nu avea etaj. Aici, terasele acoperişurilor serveau la uscarea rufelor, a grăunţelor sau a legăturilor de alfa pentru împletirea coşurilor, rogojinilor şi a draperiilor.

Khadija nu se duse direct acasă, unde servitorii care n-o urmaseră la Taif o aşteptau nerăbdători în prag.

Abdonai conduse caravana pe esplanada de la Kaaba. O mulțime de oameni se îngrămădeau deja acolo. În Mecca, întoarcerea celor puternici era un spectacol de care nimeni nu dorea să se lipsească. Sosirile Khadijei, mai rare, căci ea nu părăsea orașul decât o dată pe an ca să se ducă la Taif, erau cele mai gustate. Toți încercau să descopere prin ce minune reușea acea femeie să-și țină rangul ca un bărbat. De fiecare dată se ivea ocazia unor cuvinte frumoase și a unor comentarii despre încăpățânarea ei de a rămâne văduvă.

De data asta însă, Abdonai observă că mulțimea era mai numeroasă și părea mai lacomă ca de obicei.

Cămila albă îngenunche la distanță de zidurile ce înconjurau Kaaba. Khadija părăsi palanchinul sigură, făcându-se că ignora privirile care îi pândeau fiecare expresie a feței, cel mai mic gest.

Ajunse la cercul idolilor, se apropie de colțul de răsărit al construcției și meditâ în fața Pietrei Negre, smulsă din tenebrele universului de către Hobal, puternicul protector al orașului Mecca. Prezența lui plină de mister, se spunea, dăduse naștere unirii dintre primul om și prima femeie.

Khadija închise pleoapele și murmură niște cuvinte pe care nimeni nu le putea auzi sau ghici, nici chiar cei care avuseseră grijă să se apropie cât mai mult. Întinse mâna, apoi făcu un pas înainte atât de repede, încât un vuiet de groază trecu printre spectatori. Timp de o clipă, crezură că avea să atingă Piatra.

Sacrilegiul nu se săvârși. Trupul *saidei* Khadija nu se atinse de întunericul lui Hobal. Palmele ei tremurau deasupra pietrei atât de aproape, că o muscă n-ar fi putut zbura în spațiul îngust care le despărțea. Dar fără să atingă.

Astfel, cu buzele rostind mereu o rugă neauzită, Khadija făcu cele șapte ocoluri evlavioase. De fiecare dată când întorcea fața spre soarele de-acum roșu, rămânea o clipă nemișcată, se înclina, cu mâna întinsă ferm, apoi își relua drumul de jur împrejur.

În sfârşit, după al şaptelea ocol şi ultima înclinare, se întoarse la cămilă şi urcă din nou în palanchin.

Numai atunci, în timp ce cămila albă se ridica graţioasă, privirea îi zbură spre cei care se îngrămădiseră ca s-o judece şi s-o critice. Erau acolo câţiva dintre bătrânii din *mala*. Feţe ridate, guri fără dinţi, dar cu ochi necruţători. Avu grijă să-l salute pe fiecare cu un gest curtenitor, cu toate că ţinea buzele strânse, semn de respect apreciat la femei. Erau acolo şi veri, oameni din clanurile Hashim, Makhzum, Abd Manaf şi Zohra, clanul lui Mahomed ibn Abdallah. Dar nici unul din casa lui Abu Sufyan al-Sakhr.

Ashemu cea de Departe

În seara aceea, ca de fiecare dată când se întorceau la Mecca, vegheară până târziu. Barrira luă din nou în mână frâiele gospodăriei. Verifică aranjarea camerelor, arătă ce mergea şi ce nu, apoi inspectă conţinutul cămărilor. La lumina unei lămpi cu ulei numără noile ţesături, controlă cât erau de pline urcioarele cu ulei şi cu grăunţe. A doua zi avea să reia controlul şi mai în amănunt, dar îi plăcea să le arate slujnicelor că întunericul nu-i ascundea nimic.

În sfârşit, se asigură că pregătirile pentru masa rituală de întoarcere mergeau cum trebuia, căci a doua zi, când soarele ajungea la amiază, uşa casei avea să se deschidă. Oricine îi trecea pragul putea să ia o strachină şi să împartă masa cu toată lumea la umbra tamarixului care trona în curte. Când oaspetele părăsea incinta locuinţei, trebuia să se considere aliat, îndatorat şi implicat în treburile puternicei Khadija bint Khowaylid. Ceea ce reprezenta o mare responsabilitate.

Nici Abdonai nu stătu degeaba. La început se asigură că animalele caravanei erau bine îngrijite în ţarcul ce aparţinea stăpânei sale, în afara zidurilor oraşului. Petrecu apoi o vreme dându-le instrucţiuni bărbaţilor din casă pentru zilele următoare, după care trecu prin

dormitoarele lor să vadă dacă totul era pregătit. Atât cât îi mai permitea lumina zilei, verifică starea teraselor, a rezervoarelor de apă, a carelor şi a porţilor. Toate astea ar fi putut aştepta până în zori, şi nu încăpea îndoială că avea să-şi reia inspecţia odată cu primele raze de lumină. Şi lui îi plăcea să arate că era un administrator vigilent.

Secera subţire a lunii noi se zărea deja pe creasta dantelată de pe Jabal al-Nour când se dădu în cele din urmă semnalul de culcare şi se stinseră opaiţele. Numai torţa de deasupra rogojinii paznicului, aflată lângă poarta închisă cu o bârnă groasă, continua să răspândească o lumină slabă, tremurătoare. După arşiţa zilei, noaptea aducea acea pace în care se bănuia deja prima adiere a toamnei.

Când agitaţia se linişti complet, Khadija se înfăşură într-un hijab mare de lână şi, desculţă ca să facă nici un zgomot, ieşi pe furiş din cameră. Prudentă, rămase nemişcată în faţa alcovului unde dormea Barrira. Spre deosebire de Taif, în casa foarte mare din Mecca bătrâna doică avea camera ei, lipită de cea a stăpânei. De fapt, era un coridor de lat care dădea în galerie. O simplă perdea servea drept uşă. Khadija cunoştea din experienţă somnul uşor, la pândă, al Barrirei. În noaptea asta totuşi, respiraţia ei aspră şi profundă se auzea de departe. Oboseala unei zile nesfârşite îi biruise vigilenţa.

Khadija se strecură într-o linişte deplină prin faţa dormitorului slujnicelor, înaintând până în colţul de apus al casei. Acolo, cu toate protestele Barrirei, poruncise să se golească o cămară veche pentru a face din ea camera frumoasei sclave Ashemu bint Shir al-Dhat, Ashemu cea de Departe.

La fel ca toate cămările, încăperea avea o uşă de lemn. Khadija voi s-o împingă. Era închisă, bârna de afară era trasă deasupra, odihnindu-se în scobitura zidului. Khadija o ridică cât mai încet cu putinţă. Sub apăsarea ei, uşa abia dacă scârţâi. O căldură umedă, încărcată de mirosul de iută, de paie, de duhoare de măsline zdrobite şi de smochine învechite, o izbi în faţă. Înăuntru

simți mișcarea unui trup. Un foșnet de cârpe, o răsuflare. Șopti:

– Sunt eu, stăpâna ta. Nu te teme.

Khadija deschise ușa, lăsând aerul greu să iasă în curte, în timp ce scruta cămara întunecată. Nu zări decât mica lucarnă, abia cât o palmă de mare. Câteva stele se vedeau strălucind pe cerul întunecat, deosebindu-l de bezna care domnea în încăpere.

– Nu te teme, Ashemu, repetă ea în șoaptă. Apoi răbufni: Nu se poate respira aici!

Întinse mâna și înaintă cu un pas. Degetele ei dădură îndată peste cutele umede și șifonate ale tunicii care acoperea mijlocul și pieptul lui Ashemu. Apucă pânza, o trase pe sclavă lângă ea, îi pipăi fața și își trecu palmele pe ceafa și pe tâmplele ude de sudoare. Scuturâ din cap.

– Buna noastră Barrira te-a închis, nu-i așa?

– Și-a dat seama că am plecat din casă.

– Ah...

– Imediat ce m-am întors, am venit aici, să te aștept. A întrebat unde am fost, și n-am răspuns nimic. Absolut nimic, jură Ashemu, fără să ridice vocea. Atunci a închis ușa. Și a spus: „Așa o să știu unde să te găsesc".

– Și n-ai țipat ca să vină să ți se deschidă?

– De ce să țip? Celelalte slujnice gândesc la fel ca Barrira. Consideră că mă alinți prea mult. Nu mi-ar fi dat drumul. Știam că vei dori să mă vezi. Ți-am promis tăcere, *saida*. Închisă aici, eram sigură că-mi țin promisiunea.

Vorbeau atât de încet, încât capetele li se atingeau. Khadija dădu un pas înapoi, moment în care nimeri cu călcâiul în rogojina lui Ashemu. Camera era atât de mică, încât cu greu încăpeau acolo două persoane. Se așeză pe un colț al rogojinii și constată că respira mai bine. Aerul rece al nopții alunga duhoarea.

– Scoate tunica asta udă de sudoare, te rog. O să te îmbolnăvești.

– Nu am alta. Cuțărul mi-a rămas în dormitorul slujnicelor. Nu am avut timp să-l iau înainte ca Barrira...

Khadija, bănuind ce se întâmplase, nu-și putu stăpâni un zâmbet. Când gelozia punea stăpânire pe ea, Barrira cunoștea toate vicleniile răzbunării. În momentul în care stăpâna o anunțase că nu ea, confidenta dintotdeauna, avea să fie mesagera către Muhavija, cearta fusese violentă.

Își scoase șalul de lână și i-l întinse sclavei.

– Scoate tunica, înfășoară-te în șalul ăsta, porunci ea.

Privirea i se obișnuise cu întunericul. Reflectată de zidurile curții, văruite în alb, sclipirea cerului înstelat și a lunii pătrundea prin ușa deschisă. Gestul cu care Ashemu își scoase tunica trăgând-o peste cap fu plin de grație, ca o mișcare de dans. Splendoarea trupului ei tânăr fu pentru Khadija o încântare, dar și o lovitură de pumnal neașteptată. Sudoarea îi acoperea pielea delicată cu un lac argintiu. Mâinile Khadijei i-ar fi putut cuprinde mijlocul. Crugul sânilor foarte tineri era ceea ce visau bărbații. Șoldurile i se unduiau spre coapse într-o linie curbă perfectă, care aluneca de la ceafă.

Khadija strânse din dinți pentru a nu lăsa să-i scape geamătul care îi îneca dureros gâtul. O, frumusețea asta de femeie! O, cât ar fi dat ca să o mai aibă încă și să i-o poată oferi celui care ajunsese să-i mistuie inima!

Cum ar fi îndrăznit să se arate goală, ea, atât de bătrână, când el putea să întindă mâna și să mângâie splendorile oferite de una ca Ashemu?

Lacrimi amare îi înțepau pleoapele. Le închise, în zadarnica încercare de a șterge ceea ce abia văzuse. Fie ca Allat s-o salveze! Nu știa cum să-și stăpânească slăbiciunea ce venea odată cu iubirea și dorința.

Fără să vrea, își descleștă dinții. Un oftat dureros îi pustii pieptul.

– *Saida?* În genunchi, acoperită cu șalul, Ashemu o cerceta cu ochii ei lucind de sideful cerului. Îngrijorată, cu un murmur în care se ghicea puțină tandrețe, repetă: *Saida?*

Khadija îi mulțumi lui Allat pentru întuneric.

– N-am nimic, şopti ea, bătând din pleoape. Nu ştiu cum ai respirat aici. Duhneşte atât de tare, că mă înţeapă ochii. Mâine, îţi promit, Abdonai va scoate bârna de la uşă şi va arde ierburi înăuntru. Nu te mai gândi atât la Barrira. Întotdeauna dojeneşte înainte de a iubi.

Ashemu nu răspunse. Nici ochii nu-i întoarse. Mai rece, regăsindu-şi vocea de stăpână, deşi în şoaptă, Khadija îi ceru:

– Povesteşte-mi ce ţi-a spus verişoara Muhavija.

– A făcut ce trebuia. Acum, în Mecca, cine trebuia a aflat despre atacul asupra caravanei tale. Se ştie de aseară, de când ai ocolit Kaaba.

– Da, am observat.

– A mai spus că, în *mala*, cei din clanurile Makhzum şi Abd Manaf i-au luat partea puternicului Abu Sufyan, la fel ca înainte.

– Nici o mirare.

– A mai spus: „Mâine, nobilul Abu Talib va fi în curtea ta".

Khadija lăsă să-i scape un hohot uşor de râs.

– Nobilul Abu Talib!

Tonul ei o miră pe Ashemu. Khadija ghici întrebările ascunse în spatele ochilor care o cercetau.

– E un nobil cât se poate de neînsemnat, care nu cântăreşte mai mult decât un liliac, preciză ea. Dacă l-ai pune pe burtă, să te ferească Allat, nici nu l-ai simţi.

Râse şi Ashemu odată cu ea.

– Asta e tot ce ţi-a spus Muhavija? reluă Khadija serioasă, temându-se acum de cuvintele pe care sclava ar fi putut să le rostească.

– Nu.

– Atunci?

Foarte încet, cu o voce lipsită de inflexiuni, Ashemu recită:

– A spus: „Stăpâna ta să stea liniştită: am văzut-o pe cea pe care trebuia s-o întâlnesc. Ea o respectă şi o admiră". *Saida* Muhavija a adăugat că poimâine soţul şi fiii ei vor pleca spre portul Djedda. Te cheamă s-o vizitezi acasă.

– Abia poimâine?

În întuneric, capul lui Ashemu se plecă. Oftatul Khadijei răsună în liniște. O vreme nu văzu nimic altceva decât cerul prea plin de stele și luna prea subțire, atârnată ca un dinte de tigru în rama ușii. Căută mâna sclavei, o găsi și o strânse, uimită că era atât de mică, gândindu-se cât de ușor ar fi fost s-o zdrobească.

– Te întrebi ce înseamnă aceste cuvinte, Ashemu cea de Departe.

– Nu mă întreb nimic. Sunt slujnica ta.

– Ba da, te întrebi. Ești frumoasă, tânără și inteligentă. Ești o sclavă și trebuie să înțelegi ce nu știi.

Ashemu nu scoase o vorbă. Khadija sesiză o răceală prudentă în această tăcere, o distanță perceptibilă până și în mâna pe care o ținea. Îi dădu drumul.

– Da, ești o fată inteligentă.

– Îți sunt credincioasă, poți cere de la mine tot ce dorești.

– Cred. Probabil că ți-e foame și sete.

– Mâine o să beau și o să mănânc.

– Termină cu prostiile! Am un urcior cu apă în cameră și îți trebuie o tunică curată. Nu poți rămâne goală sub șal. Khadija se ridică, apucând hotărât mâna lui Ashemu, așa cum o stăpână trebuie să apuce o slujnică, și îi porunci: Urmează-mă. Nu face zgomot. Barrira are auzul fin.

Se strecurară ca niște fantome pe sub arcade, de-a lungul dormitorului slujnicelor. Din spatele perdelei, respirația Barrirei se auzea mai ușoară și mai molcomă ca înainte. Ușa de la camera Khadijei scârțâi puțin. În liniștea nopții, zgomotul păru suficient de puternic încât să trezească toată casa. Nu se întâmplă nimic.

Înăuntru, strălucirea cerului care pătrundea prin două ferestre înalte apărate de un grilaj de lemn le permise să se miște fără să se lovească. Khadija o conduse pe tânăra sclavă spre cufărul din cameră. Era o piesă adusă din Sham, cu lemnul de cedru întărit cu fâșii de oțel pe care nici un pumnal nu l-ar fi putut forța.

Khadija îngenunche şi ridică atentă capacul greu. Degetele scotociră printre ţesături. Le recunoştea după pipăit, la fel de bine ca o oarbă.

– Uite, şopti. Întinse o tunică din mătase galbenă, care părea aproape albă în întuneric. Ţine, insistă ea.

– Stăpână...

Khadija se îndreptă de spate. Şalul alunecase pe umărul drept al lui Ashemu. Ca să nu cadă, îl ţinea lipit de pântec. Albul ochilor ei strălucea atât de tare, încât Khadija se întrebă dacă nu era udat de lacrimi.

– Ţine, repetă pe un ton mai aspru.

Îndesă tunica în mâinile lui Ashemu, care o apucă neîndemânatică. Şalul alunecă şi îi căzu la picioare.

– De ce eşti atât de bună cu mine, *saida?*

Khadija nu se putu abţine să nu spioneze încă o dată trupul gol, atât de tânăr, şi să se gândească la Mahomed ibn Abdallah.

– Nu pune întrebări netoate şi acoperă-te, mormăi ea.

Când Ashemu ridică braţele ca să îmbrace tunica, Khadija îi întoarse spatele, luă apă din urciorul acoperit cu un capac de lemn şi umplu o cupă de cositor. Acoperită cu tunica, silueta subţire a lui Ashemu forma acum o pată luminoasă. Khadija îi întinse cupa şi spuse:

– În viaţă există stăpâni şi sclavi. Cei puternici şi ceilalţi. Ceilalţi sunt uneori mai tari şi au mai multă înţelepciune decât cei puternici. Barrira era sclava mamei mele. Crezi că este mai departe de inima mea decât cea care m-a adus pe lume? Fără să aştepte răspunsul, se îndreptă spre colţul cel mai îndepărtat al camerei şi se aplecă asupra unui coş mare, acoperit cu un covor. Apropie-te, fiică a depărtării, îi porunci, ridicând marginea covorului.

Forma uşor de recunoscut a statuetei lui Al-Uzza apăru.

– Nu ţi-e frică de ea? întrebă Khadija.

– De ce să-mi fie frică?

– Al-Uzza nu este o zeiţă bună. Îi place partea întunecată a gândurilor noastre. Îi place tot ce este mai urât în noi.

– Acolo de unde vin eu, ea nu e zeița nimănui.

Khadija lăsă să treacă un timp, ca și cum se aștepta la o reacție a lui Al-Uzza după o asemenea blasfemie.

– Vei putea s-o iei? Nu e prea grea pentru tine?

Ashemu înaintă. Fără să șovăie, apucă mânerele coșului și îl ridică.

– Este grea, într-adevăr. Dacă nu trebuie să merg prea departe o voi duce.

– În camera ta. Vei dormi aici în noaptea asta, lângă mine. Când ziua va albi cerul, o vei duce în cămăruța ta. Abdonai va veni să sape pământul de sub culcușul tău și o s-o îngropați bine învelită în covorul ăsta. Vei veghea asupra ei în viitor.

Khadija cerceta trăsăturile lui Ashemu în întuneric, pentru a-i ghici reacția. Nu observă nici refuz, nici respingere. O remușcare îi puse un nod în gât.

– O s-o fac, șopti într-un târziu sclava.

– Nu ți-e frică?

– Frică de ce?

Abu Talib

Ritualul era același pentru toți. Invitații pășeau peste pragul porții albastre intrând în casa Khadijei bint Khowaylid. Abdonai, în ținută de ceremonie, având la brâu hangerul cu mâner din corn de țap, îi saluta respectuos. Același salut pentru toți: bogați și mai puțin bogați, puternicii clanurilor și ceilalți.

În spatele lui stăteau patru gărzi. În curte, oaspeții se îndreptau spre un umbrar acoperit cu frunze de palmier. Sub autoritatea Barrirei, slujnicele coceau acolo *kulbz*, niște plăcinte din aluat de pâine umflate ca niște broaște la căldură. Femeile umpleau strachinile din lut ars cu piure de legume și tocăniță de găinușă neagră, cu bob. Cu un deget îndemânatic, găureau plăcintele fierbinți în centru și le umpleau cu brânză de capră abia legată, ardei, mentă zdrobită și bucățele de curmale. Aveau grijă să salute fiecare mesean de trei ori. O înclinare

a frunții când soseau, o înclinare a capului când îi ofereau mâncarea, apoi alta când se îndepărtau. Aveau grijă, de asemenea, să nu le întâlnească privirea.

Cu mâinile încărcate, invitații se prezentau în fața altarului lui Hobal, în colțul de răsărit al casei. Acolo, punând strachina și pâinea umplută pe piatra destinată ofrandelor, lăsau o parte pentru sfântul protector al orașului Mecca. Îi implorau mila și îl rugau să-și țină mâna asupra lor, pentru acea zi și pentru toate cele îngăduite de soartă. Abia după aceea venea vremea să-i aducă un omagiu gazdei.

Khadija stătea sub tamarix. Lipită cu spatele de trunchiul arbustului, era așezată pe un scaun din ienupăr, frumos legat în piele cu ținte de argint, și așezat pe un covor verde cu roșu. Îi aștepta răbdătoare, cu mâinile împreunate pe coapsele îndoite sub o tunică modestă. Niște piepteni din corn împodobiți cu argint, după moda din Saba, îi împodobeau părul. Din urechi îi atârnau inele de aur, iar pe piept îi sălta un colier din foițe subțiri de chihlimbar de Africa, prinse cu o agrafă de abanos incrustat cu cornalina lui Hobal.

Nu se schimbau multe cuvinte. Invitatul îi ura prosperitate îndelungată, iar ea îi întorcea urarea. El îi dorea ca mâna lui Allat să-i ocrotească mereu casa, iar ea îi mulțumea:

– Casa ta să fie fericită și urmașii plini de viață.

Zâmbind, oaspetele adăuga:

– Fie ca Hobal Atotputernicul să te iubească și de-acum înainte și să-ți dăruiască o sută de cămile în primăvara viitoare.

– Să te iubească și pe tine, și să împărtășim ploaia lui de bogății, răspundea ea.

Aceste ultime cuvinte dezlănțuiau râsete, saluturi, mulțumiri pentru masa bună, până ce invitatul se depărta cu spatele ca să lase loc următorului. Erau adunați mai mult de cincizeci în curtea Khadijei când își făcu apariția unchiul lui Mahomed ibn Abdallah.

*

Abu Talib era un bărbat micuţ. Deşi trecuse de patruzeci de ani, silueta de pasăre, uscată ca un tufiş din Nefud, era cea unui bărbat slab şi fragil. Se spunea că era chel, dar nimeni nu putea fi sigur, nici măcar servitorii, căci îşi acoperea mereu creştetul cu o mică bonetă de pâslă. O barbă căruntă îi lungea chipul, tot numai încreţituri şi riduri, ceea îl îmbătrânea înainte de vreme.

Totuşi, era destul să-i întâlneşti privirea pentru a-i ghici tenacitatea. Devenit şef al clanului Abdul-Muttalib prin viclenia şi iuţeala limbii, îşi întemeiase renumele pe pofta de câştig. Cu toate că nimeni nu se temea de braţul lui sau de tăişul sabiei sale, reuşise să se impună în negoţul din Mecca.

Nu adăstă prea mult în faţa bucatelor Barrirei. Îşi umplu doar pe jumătate strachina şi oferi jumătate din *kulbz* pe altarul lui Allat, grăbit s-o salute pe Khadija. Când terminară cu politeţurile, stăpâna casei îşi coborî pleoapele cu modestie. După un moment de tăcere, arătă spre covorul de la picioarele ei.

– Găseşte puţin răgaz să te aşezi, nobile Abu Talib.

Arcuindu-şi sprâncenele de pe fruntea descărnată şi dezvelindu-şi gingiile golaşe, Abu Talib zâmbi. Faptul că era tratat ca un nobil îl copleşea. Totuşi, înainte de a accepta invitaţia, aruncă o ocheadă în spate. Mestecându-şi pâinea înmuiată în tocăniţă, invitaţii îl cercetau. La pândă, conştienţi că aveau să fie schimbate secrete importante între gazda lor şi cel dintâi din tribul Abdul-Muttalib, nu căutau să-şi ascundă curiozitatea. În seara asta, faima lor avea să crească, deoarece puteau să răspândească zvonuri noi prin curţile din Mecca.

Abu Talib îşi înclină trupul de pasăre în ceea ce părea a fi o reverenţă făcută gazdei sale. Profită de gest ca să-şi aşeze strachina şi pâinea pe covor, apoi ridică poalele djellabei şi se aşeză pe călcâie.

– Ştii ce i s-a întâmplat caravanei noastre în apropiere de Tabuk, începu Khadija cu un zâmbet fin pe buze, nimic care să poată stârni simţurile unui bărbat.

– Ştiu ce vorbe zboară prin curţile din Mecca de la întoarcerea ta, dezvălui prudent Abu Talib.

– Povesteşte-mi ce nu ştiu.

– Aşa se zice: o razie, dar neizbutită. Nici o cămilă pierdută din bunurile noastre. Nici un om rănit dintr-ai noştri. Abu Nurbel, Al-Saib şi nepotul meu, Mahomed, au scăpat fără o zgârietură. Hobal fie lăudat până în vecii vecilor! I-am oferit jumătate din pâinea mea chiar acum. Îmi voi petrece noaptea următoare în cucernicie la Kaaba. Fie ca marele Hobal să-mi primească bucuros recunoştinţa! Potrivind gestul cu vorba, Abu Talib îşi înclină bustul deasupra străchinii. Nimeni nu se îndoia că era profund evlavios, chiar până la superstiţie. Când se îndreptă de spate, ochii săi nu mai erau decât două crăpături înguste, scânteietoare. Abia mişcând buzele, adăugă: Ai fost bine sfătuită să-l plăteşti pe banditul de Yakut. Nimic nu valorează mai mult decât un tâlhar când e vorba să te apere de tâlhari.

– Tâlharii... Khadija ridică din sprâncene, lăsând cuvântul să-i moară pe buze. Au un nume, şi unul singur, aceşti tâlhari, spuse ea, cu glasul mai dur, dar păstrându-şi zâmbetul, astfel încât zecile de curioşi din curte să nu prindă sensul vorbelor ei.

– Unul singur se rosteşte, încuviinţă precaut Abu Talib. Aşa cum umbra cuvintelor freamătă când prea multe guri le-au repetat.

– Nu te lăsa păcălit. Nu este umbra unui nume, iar eu pot să-l rostesc întreg: Abu Sufyan al-Sakhr, şuieră Khadija, stăpânindu-şi cu greu furia.

– Ah!

– Abu Nurbel i-a spus solului: „Am dovada. O s-o aduc la întoarcere".

Abu Talib rămase tăcut şi ţeapăn, atât de încordat, încât vinele muşchilor slabi i se zăreau umflate pe gât.

– Te temi de numele ăsta? întrebă Khadija.

– Prudenţa nu are nevoie de teamă ca să fie înţeleaptă. Cunosc şi puterea pe care o posed, şi pe cea pe care n-o deţin.

– Pe care o avem şi pe care nu o avem.

Nici de data asta Abu Talib nu răspunse. Khadija îşi mişcă un picior şi aranjă foiţele de chihlimbar ale

colierului. Prin crăpăturile înguste ale pleoapelor, Abu Talib îi urmărea fiecare mișcare a degetelor.

– Ai dat dovadă de clarviziune povățuindu-mă să-l iau pe nepotul tău, reluă ea.

– Mahomed îți va fi un servitor credincios. E în firea lui. E născut pentru a-i fi credincios celui care-l angajează. Îl observasem încă de pe vremea când era încă acasă, la mama lui.

– Umblă și alt zvon. Solul lui Abu Nurbel a spus: „Nu Yakut ne-a salvat caravana, ci Mahomed ibn Abdallah, nepotul lui Abu Talib".

Abu Talib rămase cu gura căscată. Deschisese până și pleoapele.

– Nepotul meu?

– A ucis un tâlhar cu mâinile lui. Un șiretlic de-al lui i-a învins pe dușmanii noștri. Îi datorăm mult, adăugă Khadija, conștientă de fericirea pe care o simțea rostind aceste fraze.

– Mahomed? repetă prostește Abu Talib. A vărsat el sânge?

– Nu-l crezi în stare?

– O, ba da! O, ba da! Dar...

Mâna uscată a lui bărbatului flutură în aer. Khadija lăsă un hohot să-i scape printre buze, dând impresia că unchiul lui Mahomed tocmai spusese o glumă bună. Printre invitați avea să umble multă vreme întrebarea legată de acea glumă.

– Cum?... Îmi spui că nepotul meu s-a ridicat împotriva celor care merg alături de nobilul Abu Sufyan? Iată-mă în război cu clanurile Harb, cu clanul Omayya, care îl urmează pe Al-Sakhr. Fără să-i mai pun la socoteală pe Abd Kilab, Banu Makhzum, Abd Manaf...

– Așa se pare. Vei observa că aici, în curtea asta, nu s-a arătat astăzi nici picior de Banu Makhzum sau de Abd Manaf în cinstea întoarcerii mele. Nici unul n-o să se arate. La fel ca ieri, la Kaaba, la întoarcerea mea în fața Pietrei Negre.

– Într-adevăr ...

– Eşti un om înţelept, unchiule Abu Talib. Într-o mână cântăreşti greutatea văduvei Khadija bint Khowaylid. În cealaltă pe cea a lui Al-Sakhr. Şi gândeşti: „Cât de puţin atârnă greutatea văduvei! Dacă săbiile sunt trase, dacă *mala* se înclină în faţa legii lui Abu Sufyan al-Sakhr, ea va dispărea repede. Aşa cum s-a întâmplat cu soţul ei, Ammar al-Khattab, înaintea ei".

Khadija tăcu. Zâmbetul nu i se şterse cât timp ţinuse discursul. Vocea îi rămăsese egală. Abu Talib plecă ochii. Fără un cuvânt, cu vârful degetelor lui osoase înmuie puţină pâine în strachina cu tocăniţă. Împrăştie în ea brânza albă, proaspătă, şi pulpa măslinelor.

Khadija aşteptă în tăcere până ce bătrânul ridică fruntea. Atunci, se dădu mai aproape şi îl îndemnă s-o imite.

– În timp ce jefuitorii lui ne atacau bunurile, puternicul Al-Sakhr era în faţa mea, în casa mea din Taif. Fermecător cum îl ştii că este cu văduvele. Dorind să-mi ia în grijă averea.

– Chiar aşa?

Faţa lui Abu Talib exprima acum uimirea. Ochii, gura, miile de riduri de pe frunte.

– Da, în casa moştenită de la Ammar al-Khattab. Propunându-mi o alianţă care ar putea să-mi convină. Mie, care nu am pe nimeni să vorbească în numele meu în *mala*, aşa cum nu am nici un bărbat pe care să-l ţin între coapsele mele.

– *Saida* Khadija! Vrei să spui...?

– Da.

– Să devii soţia lui? A lui Al-Sakhr?

– Doar a doua.

– Vai, vai! exclamă Abu Talib.

Râsul Khadijei răsună în curte ca şi cum o glumă bună tocmai ieşise din gura căscată a oaspetelui. Cu pieptul scuturat de veselie, se lipi de trunchiul marelui tamarix, în timp ce omuleţul uscat se legăna, neîndrăznind să se întoarcă şi să vadă expresiile invitaţilor din spatele lui.

– Ce i-ai răspuns? întrebă în cele din urmă.

- Că unei văduve îi face întotdeauna plăcere să afle că un bărbat frumos vrea s-o vâre în aşternutul lui.

- Şi?

- Dar de ce Khadija bint Khowaylid, văduva lui Ammar al-Khattab, dispunând de propria avere, să devină a doua soţie când este propria sa regină şi la fel de bogată ca acela care vrea s-o supună voinţei sale?

- Într-adevăr, de ce?

Acum se cântăreau, ochi în ochi. Cei ai Khadijei zâmbitori, cei ai lui Abu Talib ascuţiţi ca acele de *tza'ab*[1]. Apoi, el clipi din pleoape şi mormăi:

- Numai că un bărbat bine intenţionat poate foarte bine să încerce să satisfacă o văduvă. Chiar şi pe cea mai bogată.

- Abu Talib! Ai vrea... Şi tu?

- Nu, nu! O, nu! Nu eu! Mama nu mi-a dat suflare pentru un astfel de destin! Era rândul lui Abu Talib să râdă vesel, fără ruşine. Apoi, într-o clipă, deveni din nou serios. Ai spus că într-o mână cântăresc greutatea ta şi în alta pe cea a lui Al-Sakhr. E drept. Dar nu ca să spun: „Abu Sufyan atârnă mai greu". Ci ca să spun: „Între cei doi, Abu Talib ştie că atârnă cel mai uşor". Nepotul meu Mahomed a vărsat sângele. Nu se ştie al cui, dar dacă sângele scurs este al clanului lui Al-Sakhr, Abu Sufyan va cere *thar*, după lege. Atunci, eu ce voi face în faţa lui Abu Sufyan? O să-i dau ce nu vreau să-i dau ca să-l liniştesc? Sau las legea *thar* să-l lovească pe nepotul meu, Mahomed? Şi dacă îi dau ce nu vreau să-i dau ca să scap, Abu Talib va fi şi mai slab şi va cântări şi mai uşor decât acum.

- Deci?

- La întoarcerea caravanei, nu-l acuza pe Al-Sakhr. Nu flutura dovada că el a plănuit razia. Prefă-te că nu ştii. Nu cere răzbunare. Lasă zvonul să se risipească în umbră. Pentru ca Al-Sakhr să nu fie nevoit să scoată sabia. Ca să uite. Atunci, îţi promit: în *mala*, toţi cei din clanul lui Abdul-Muttalib vor fi glasul tău. Şi toţi cei

[1] Pin (n.tr.)

ai lui Abd Manaf, care astăzi îţi sfidează curtea, îl vor părăsi pe Al-Sakhr, pentru a deveni glasul tău.

– Poţi face asta?

– Pot. Noi doi vom cântări la fel de greu ca şi cei din clanurile Harb şi Banu Omayya, oamenii lui Abu Sufyan al-Sakhr.

Khadija rămase tăcută, cu faţa serioasă, ca şi cum era pe punctul de a refuza. Abu Talib se legănă din nou pe călcâie.

– Ai spus că sunt înţelept, insistă el. Şi tu ai fost în trecut, când nu ai cerut răzbunare pentru Ammar, soţul tău.

– Văduvele nu cer răzbunare. Pentru asta au nevoie de braţul unui bărbat.

– Asta este drept.

– Propunerea lui Abu Sufyan m-a făcut să reflectez. Este un ticălos, dar are dreptate. Astăzi am nevoie de braţul unui bărbat ca să-mi fac auzit glasul în *mala*.

– O, da. Este înţelepciunea văduvelor. Întotdeauna am crezut asta. Şi multora dintre noi le-ar plăcea să fie acest braţ.

– Nu căuta, unchiule Abu Talib. Braţul l-am ales. Îi aparţine unui bărbat care va lega această alianţă dintre noi, alianţă pe care Al-Sakhr n-o va putea rupe.

– Cine?

– Nepotul tău.

– Mahomed?

– Mahomed ibn Abdallah.

– Fie ca Allat să mă apere până la sfârşitul zilelor mele! Mahomed?

– Dacă tu vrei, şi el vrea.

– Şi de ce n-ar vrea?

– Pentru că el are o vârstă şi eu am o vârstă. Pentru că s-ar putea râde de el în întregul Hidjaz.

– Nu te gândi la asta. Va vrea pentru că eu o voi vrea. Dintre văduvele din Mecca cunoşti alta care să-l facă mai fericit pe un băiat sărac? Şi cu el în casa ta, Al-Sakhr chiar va uita de sângele vărsat şi de *thar*.

– Nu. Tu vei vrea dacă el vrea. Aşa cum un bărbat doreşte o soţie. Nu ca o şopârlă care trece pe lângă o piatră la fel cu toate celelalte pietre. Este singura mea condiţie.

Aşteptarea

Mai târziu, Barrira pândi expresia lui Abu Talib în timp ce se strecura printre invitaţi. Aceştia se îngrămădeau în jurul lui, roşi de curiozitate. Pe toate feţele, în toate întrebările, revenea aceeaşi nerăbdare: să afle ce avea atât de important, atât de tainic să-i încredinţeze Khadija bint Khowaylid, care îi ceruse să se aşeze şi discutase atâta timp cu el.

Abia deschizând buzele uscate, Abu Talib răspundea în doi peri. Îşi înmuia pâinea în tocăniţă, o îmbiba cu sos de găinuşă neagră până ce devenea o pastă moale pentru gingiile fără dinţi, pe urmă îşi umfla obrajii. Mesteca şi tot mesteca, atât de tare, că nu-i mai ieşeau din gură decât sunete de neînţeles.

Asta ţinu atât cât fu nevoie, apoi, cu graba oamenilor importanţi, îşi lăsă strachina în mâinile unei slujnice, traversă curtea, trecu de poarta albastră cu caftanul fluturând în urma sa şi dispăru pe străduţă.

Barrira văzu ce dorea să vadă. Ceea ce gura lui Abu Talib nu rostise era dezvălui de ochii şi mersul lui vioi. Paşii lui erau uşori ca ai unui om care tocmai încheiase o afacere bună. Iar Barrira nu era singura care ghicise această încântare. Însă curioşii din curte ar fi fost cât se poate de uluiţi să afle despre ce era vorba.

Când în sfârşit ultimul invitat plecă şi Abdonai porunci închiderea porţii, Khadija se ridică din scaunul de sub tamarix. Ceea ce toţi observară atunci, dintr-o ochire, era că o făcea fără tragere de inimă, cu o atitudine foarte diferită de seninătatea lui Abu Talib. Barrira se grăbi.

– Khadija, ce s-a întâmplat? Bufniţa asta bătrână de Abu Talib nu vrea?

– Bineînţeles că vrea, o repezi Khadija. Chiar dacă îi ceream să molfăie pâine uscată, tot ar fi acceptat.

Îi întoarse spatele, şi asta fu tot. Până a doua zi, Khadija rămase tăcută în camera ei. Barrira nu reuşi să scoată de la ea nici cel mai neînsemnat cuvânt.

Nerăbdarea cu care aştepta întoarcerea caravanei, acea clipă atât de importantă, sau, poate, atât de înspăimântătoare, când Mahomed avea să se afle în faţa ei, o chinuia şi făcea fiecare zi şi mai greu de îndurat. Părea că Allat hotărâse să facă timpul să curgă mai încet. Ziua aceea pe care o îndurase cu un zâmbet nesfârşit, ascultând cum invitaţii îşi repetau automat şi cu ipocrizie urările, fusese un chin.

Khadija ştiuse că unchiul lui Mahomed avea să se lase uşor convins de binefacerile unei alianţe şi de tot ce le putea aduce unirea clanurilor lor. De multă vreme se pricepea să le sucească minţile bărbaţilor ca Abu Talib. Adesea îi făcuse plăcere şi se mândrise cu asta. Astăzi, în timp ce îndoielile cele mai groaznice îi chinuiau inima, supunerea lui Abu Talib n-o încuraja aproape deloc.

Cu câtă uşurinţă îi spusese: „Tu vei vrea dacă el vrea. Aşa cum un bărbat trebuie să-şi dorească soţia. Nu ca o şopârlă care trece pe lângă o piatră la fel cu toate celelalte pietre".

Minciună. Cum ar fi vrut să fie o femeie hotărâtă! Sigură pe sine! Sau să dispară, astfel încât refuzul lui Mahomed, indiferenţa lui Mahomed, ruşinea să n-o atingă!

O, de ce lăsase să i se strecoare în inimă iubirea asta nebunească?

La Taif, legănată de visurile seninei verişoare Muhavija, totul părea cu putinţă, simplu, frumos. Să-l iubească pe Mahomed, să-i ofere măreţia, să-l apere de veninul lui Al-Sakhr era un lucru foarte limpede. Aici, la Mecca, totul părea greu, încurcat.

Ce altceva era ea pentru Mahomed ibn Abdallah decât o bătrână înstărită care îi dădea şansa de a face negoţ în Sham? De unde i se trăgea această aroganţă

de a se crede destul de puternică pentru a se împotrivi urii sălbatice a lui Abu Sufyan?

Poate că tânărul Mahomed avea să-i accepte propunerea. Dar ar fi făcut-o din același motiv ca unchiul lui, cu șiretenie, în speranța de a încheia o afacere bună. Ca să se îmbogățească. Arătându-i, când avea să se afle goală în fața lui, doar milă și dispreț în loc de iubire și dorință. Iată ce urma să facă ea din Mahomed: un mincinos, o ființă scârbită, un bărbat mânjit de dorința aproape nebunească pe care o nutrea pentru el o văduvă bătrână.

De la moartea soțului ei, Ammar, Khadija nu se simțise niciodată atât de derutată. Când, în cele din urmă, se găsi din nou în fața verișoarei sale, nu reuși să-i ascundă nimic. Încă o dată, Muhavija știu să dea dovadă de calm și își puse în valoare experiența vastă.

Șterse ochii Khadijei cu o cârpă moale, scoase un penel pentru khol dintr-o cutiuță de cimișir și-i redă verișoarei sale acea privire strălucitoare și vie pe care toată lumea i-o știa. Pe urmă o luă de mână.

- Vino cu mine. Vei auzi cuvintele de care inima ta este însetată.

O conduse într-o încăpere îngustă, alături de camera ei. Când traseră perdeaua, o femeie scundă, grăsuță, se ridică dintr-un salt, părăsind salteaua de paie pe care așteptase.

- *Saida* Khadija bint Khowaylid!

Probabil că nu avea nici treizeci de ani. Avea ochi plini de lumină, gura nu-i putea ascunde plăcerea pentru desfătările vieții, și doar din gestul de salut putu Khadija să recunoască înrudirea ei cu slabul și austerul Abu Talib.

- Kawla bint Hakim este mătușa lui Mahomed, confirmă Muhavija încetișor.

- Mătușa preferată! corectă tânăra femeie. Sau pot spune că el e nepotul meu preferat! Fie ca Allat să mă ierte, n-ar trebui să vorbesc așa despre el, dar nu sunt decât trei ani diferență între noi. O, ție pot să-ți spun, când eram copii, eu și Mahomed ne petreceam tot

timpul împreună. Şi venind vârsta potrivită, şi odată cu ea dorinţa, de câte ori n-am rugat-o pe Allat ca Mahomed să devină iubitul meu! Dar zeiţa e mai înţeleaptă decât mine. Nepotul meu drag n-a devenit niciodată bărbatul meu.

Kawla chicoti şi îşi umflă pieptul generos. Apoi, observând aşteptarea pe trăsăturile Khadijei, izbucni din nou în râs.

– O, nu! Te înşeli. Sunt încântată. Muhavija mi-a povestit totul. O, da, cât de fericită voi fi dacă îl vei lua de bărbat pe Mahomed! Este cel mai minunat dintre băieţi. Şi o femeie ca tine pentru el, *saida* Khadija, ar fi ca şi cum Allat însăşi i-ar pune mâna în cap. Îţi jur, nici un bărbat nu te merită mai mult decât el.

Khadija o întrerupse cu un gest cam brusc.

– Ce-aş vrea să ştiu este dacă Mahomed va accepta să mă ia de nevastă.

Faţa Kawlei încremeni. Râsul, uşurinţa şi chiar lăcomia care păreau să-i mistuie buzele groase dispărură. Aruncă o ocheadă scurtă spre Muhavija înainte de a o fixa din nou pe Khadija.

– Dacă există cineva care să te iubească, el este acela, susţinu ea cu un glas grav şi molcom.

– Pentru altceva decât pentru averea mea?

– Nu va deveni soţul nici unei femei pentru bogăţia ei. Poate doar dacă ar fi deja bogat.

– Şi cu toate că sunt o văduvă bătrână.

– Asta nu este adevărat. Văduvă eşti, *saida* Khadija. Dar frumoasă, mult mai frumoasă decât mine, care sunt cu zece ani mai tânără decât tine.

Khadija nu răspunse. Nu clipi. Nu arătă că-i făcea vreo plăcere complimentul.

– Nu sunt în inima lui Mahomed, *saida* Khadija. Aş minţi dacă aş pretinde altceva. Dar îl cunosc, ştiu cine este. Nu e un bărbat pe care vârsta unei femei să-l dezguste. Şi mai ştiu că iubirea este ceea ce contează.

– Şi nu şi-a dăruit inima nici unei alte femei?

Kawla începu din nou să râdă uşor. Gura pofticioasă se rotunji.

– Când a părăsit Mecca alături de caravană, trupul lui râvnea după o fată săracă, Lahla bint Salih, o slujnică a bătrânului Abu Nurbel. Trupul, nu sufletul lui.

– Dar urmau să treacă luni până la întoarcerea caravanei.

– Lunile nu nasc iubirea dacă ea n-a încolţit din prima zi. Nu fac decât să o obosească.

– Kawla zice bine, încuviinţă Muhavija. Şi o să afli în ziua întoarcerii. Ai răbdare, Khadija. Nu-ţi mai rămâne decât să aştepţi o jumătate de lună. Ai răbdare.

Kawla apucă dintr-odată mâinile Khadijei.

– E ceva ce ştiu, şi fie ca Allat şi Hobal să mă trăsnească dacă mint: îi vei citi inima lui Mahomed în ochii lui. Faţă în faţă cu el, vei şti. Este dintre cei care nu ştiu să se ascundă. Ai răbdare paisprezece zile, *saida*, şi vei şti. Şi voi şti şi eu. Şi voi fi la fel de fericită pentru tine, cât şi pentru el.

Revederea

Să aibă răbdare...

Un chin. Primele trei nopţi, Khadija ieşi din cameră să măsoare luna de deasupra Meccăi. Nu părea să scadă defel. Îşi repeta cuvintele Kawlei bint Hakim: „Îi vei citi inima lui Mahomed în ochii lui. Este dintre cei care nu ştiu să se ascundă". Cuvinte care n-o linişteau.

Avea să ştie, da. Şi foarte probabil vestea avea s-o nenorocească.

Îşi amintea şi alte cuvinte ale Kawlei: „Când a părăsit Mecca alături de caravană, trupul lui râvnea după o fată săracă, Lahla bint Salih".

Gelozia îi sfâşie pieptul. Era atât de uşor să şi-i imagineze iubindu-se noapte după noapte, în deşert. Sub corturi, sub lună şi chiar, cine ştie, în casele oraşelor unde se făcea negoţ, Al-Aqaba, Mzipe, Amman...

„Trupul, nu sufletul lui", precizase Kawla. „Lunile nu nasc iubirea dacă n-a încolţit din prima zi."

Ce îndrăzneală! Ce naivitate! Flecăreala unei neghioabe, care nu ştie nimic despre bărbaţi. Bineînţeles că timpul face dorinţa mai aprigă. Şi dorinţa transformă duioşia în iubire. Iată ce te învaţă viaţa.

În curte, la distanţă de tamarix ca să scruteze mai bine adâncul de nepătruns al cerului şi luna care nu se subţia, Khadija gemea. Ca să-şi înăbuşe plânsul, strângea din dinţi până la durere.

Încă o dată, Barrira se pricepu că facă o minune. Puse toată casa la muncă. Nu aveau să primească o grămadă de bunuri din ţinutul Sham? Cămările, fântânile, coşurile, rogojinile, urcioarele, totul trebuia bine cercetat, golit, curăţat, pregătit să primească samarele şi noile mărfuri. Obiectele cele mai preţioase aveau să fie aşezate în cufere, în casă.

Apoi, dintr-odată, servitoarea se aşeză pe un taburet în faţa Khadijei.

– Întreaga casă trebuie să devină cuibul unei vieţi noi. Un soţ nu înseamnă numai un bărbat în aşternut. Şi zidurile trebuie primenite, să anunţe tinereţea şi promisiunile unei noi iubiri.

Khadija protestă. Nu era încă vorba despre nuntă, şi doar zeii ştiau dacă avea să fie într-o zi. Dorind să se grăbească, Barrira atrăgea energiile lor rele.

Bătrâna slujnică nu se lăsă. Zeii nu stăteau în pereţi, găsi ea pricină, numai mizeria şi praful. Cu atât mai mult nu stăteau în rogojinile vechi, ci, dimpotrivă, în ele era mucegai şi Dumnezeu ştie ce împuţiciuni groaznice.

Khadija făcu o grimasă, apoi ceda, căci nu avea chef de ceartă.

Un foc uriaş înghiţi rogojinile vechi. Fură aduse legături de stuf şi nuiele de alfa ca să fie împletite unele noi. Suveicile războaielor de ţesut începură să ţăcăne, întinzând albiturile din lână aproape transparente.

În ceea ce-l privea, fără zăbavă, Abdonai adună atâtea braţe câte avea nevoie ca să repare şi să spoiască pereţii, pe dinăuntru şi pe-afară. Un strat proaspăt de smoală acoperea terasele. Soclurile altarelor lui Hobal şi Allat

fură restaurate, cel al lui Hobal fiind împodobit cu vopsea corai.

Casa deveni un furnicar. O hărmălaie şi un du-te-vino neîntrerupte. Zgomotul lucrărilor, râsetele şi certurile se potoleau abia la asfinţit, reluându-se în zori. Vocea lui Abdonai şi a Barrirei răsunau tăioase, pline de îndemnuri şi mustrări. Când persanul înceta să-şi certe muncitorii pentru că nu-şi terminau treaba la timp, alerga în celălalt capăt al oraşului ca să supravegheze pregătirea depozitelor şi a ţarcurilor, în timp ce Barrira îşi ocăra slujnicele.

Seara, când lămpile scăldau totul într-o lumină aurie şi calmă, şi unul, şi celălalt o îndemnau pe Khadija să-şi joace rolul. Nu trebuia să se înţeleagă cu Abu Talib, cu bărbaţii din clanul lui Al-Saib şi Abu Nurbel, pentru a plănui de pe-acum vânzarea bunurilor pe care le aducea caravana? Nu trebuia să răspândească vestea şi să lase impresia încheierii unor afaceri profitabile în faţa oamenilor trimişi de negustorii din Africa? Aceştia erau mari amatori de negoţ; fără să le pese de luptele dintre clanurile din Mecca, îşi ţineau corăbiile în portul Djedda, în aşteptarea mărfurilor.

Astfel, zilele Khadijei deveniră din nou ceea ce trebuiau să fie. Atât de pline de agitaţie şi de responsabilităţi, încât nu mai apuca să se gândească la faţa lui Mahomed ibn Abdallah, la vocea şi la privirea lui. Atât de obositoare, încât la lăsarea nopţii îndura chinul aşteptării fără să se mai grăbească spre curte, ca să măsoare cât de mare era luna.

Astfel încât, atunci când, într-o după-amiază, poarta cea mare a casei, înviorată de un albastru luminos, se deschise dintr-odată, scârţâind, ea tresări. Apăru Abdonai, cu dinţii sclipind sub zâmbet. În spatele lui venea un bărbat înfăşurat într-o mantie galben-brună, de caravanier.

Mai târziu, Mahomed avea să-i mărturisească ce văzuse la ea în clipa aceea.

Era îmbrăcată într-o tunică simplă, făcută din fâșii lungi, verticale, indigo cu galben. „Ca și cum purtai pe tine noaptea și soarele", avea să spună el. O betelie albastră precum cerul, brodată cu stele, de care atârnau ramuri fine de cornalină și pe care dansau niște mărgele de argint, îi încingea mijlocul. Ochii, măriți de pudra de khol cu care își fardase pleoapele, străluceau sub buclele arămii ca aripile unei păsări scăpate din pădure. Obrajii Khadijei erau ușor fardați. Pe fiecare avea desenat cu henna stelele lui Allat. Și, așa cum cerea tradiția din Mecca pentru văduve, două linii paralele, de un albastru întunecat, plecau de la buza inferioară, alunecând pe bărbie și terminându-se în curba lină a gâtului.

„Dar, mai ales, avea să povestească Mahomed, am văzut că tu nu mă recunoșteai. Aveai chipul plin de întrebări. Cine era bărbatul pe care credinciosul tău persan ți-l aducea? Ce voia? Aducea vești proaste despre caravană? Apoi, nu știu cum, ai descoperit cine eram. Cea dintâi mi-a mărturisit-o gura ta. Nu prin cuvinte, ci printr-un ușor tremur. Ochii noștri și-au vorbit. Am știut că nu mă mai priveai ca pe un sărăntoc sau un servitor, ci așa cum o femeie privește un bărbat."

Era adevărat. La început nu se gândise că putea fi vorba despre Mahomed. Ascuns în mantia aceea, semăna cu oamenii care umblau luni întregi pe pietrele deșertului, învelindu-se în ea ziua, pe cămilă, ca să se apere de vânt, soare și praf, și înfășurându-se în ea noaptea, ca să învingă frigul. Nu era decât unul dintre acei bărbați ai nisipurilor, al căror trup nu putea fi ghicit și al căror chip se pierdea sub barbă.

Poate credea că îi trimiteau un nou sol? Poate inima ei se pregătea de pe-acum pentru o veste dezamăgitoare despre întârzierea caravanei?

Cu vârful degetelor, necunoscutul își ținea poalele veșmântului care se desfăcea când pășea. Observă banduliera, mânerul sabiei *nimcha* și sandalele din piele roșie. Sandale noi, cu vârful acoperit, cu pielea groasă și strălucitoare, așa cum se făceau numai în ținutul Sham.

Atunci îi cercetă mai bine părul lung, buclele ce se odihneau pe lâna prăfuită a mantiei. Cât o străfulgerare, se gândi că bărbatul din faţa ei nu semăna cu nepotul lui Abu Talib. Cu acel om fără căpătâi, acel Mahomed ibn Abdallah căruia îi încredinţase negoţul caravanei sale cu cinci luni înainte. Cel pe care îl avea în faţa ei poseda o siguranţă, o uşurinţă de care ea nu-şi amintea.

Până şi în felul de a se înclina în faţa ei, rostindu-şi salutul: „*Saida* Khadija! Fie ca mâna lui Hobal să-ţi dăruiască viaţă lungă", sugera că era un om conştient de propria putere.

Nu, nu, bărbatul acela nu putea fi cel pe care îl purta de atâtea zile în inimă! Totuşi, alături de străin, zâmbetul strălucitor al lui Abdonai dezvăluia ceea ce ea nu se hotăra să accepte.

În fine, aşa cum o scânteie aprinde un fir de pai uscat, totul se lumină dintr-odată. Nasul lung şi fin, încordat ca un arc. Fruntea înaltă. Pupilele întunecate, tăioase şi calme, în care juca o licărire ironică. Genele atât de lungi, că păreau să umbrească irisul auriu. Şi gura lui. Gura mare, senină, a lui Mahomed ibn Abdallah.

Era chiar el.

De ce nu-l recunoscuse pe loc? Cum era cu putinţă? Uluirea o cuprinse pe Khadija. Se îngrozi că o surprindea astfel, de parcă ar fi fost goală! Foarte departe, atât de departe de scenele atât de des închipuite. O imagine a revederii atât de naivă, atât de prostească, la fel ca visurile unei fetişcane înaintea primelor cuvinte de iubire.

Mahomed ibn Abdallah, înşelându-se asupra tăcerii ei, se înclină din nou. Îşi rosti numele, aplecându-se cu respect. Cu supunere, aşa cum trebuia să facă un servitor.

O, bucurie şi înfiorare! Abia se stăpâni să nu-şi ascundă faţa în mâini, să nu ţipe: „În sfârşit, te-ai întors!" Trebuia să se poarte ca şi cum nu se petrecea nimic ieşit din comun. Ca şi cum trupul ei, din cap până-n picioare, nu ardea. Să nu-i mărturisească faptul că pe el, şi pe nimeni altul, îl voia de soţ.

Căutându-i privirea, Mahomed rosti:

– *Saida* Khadija, caravana ta s-a întors. Mâine va intra în Mecca. Am socotit că e mai bine s-o iau înainte, ca să te anunţ.

Tonul lui egal nu lăsa să se ghicească decât respect şi un strop de mândrie. Nimic altceva.

Ea n-avea nici o idee despre expresia pe care i-o înfăţişa, despre emoţia pe care o trăda. Avea gura deschisă prosteşte şi ochii năuci? Lăsa să i se vadă fericirea şi chinul? Furia de a nu fi stăpână pe ea însăşi?

Abdonai îl apucă prietenește de cot pe Mahomed şi arătă spre umbra tamarixului. Din toate părţile curţii, ca atrase de un magnet, anunţate de nu se ştie ce mesaj nevăzut, alergară slujnicele. Apoi, cu paşi mici şi iuţi, clătinându-şi trupul obosit, Barrira se apropie.

Uimirea îi fu atât de mare, încât îşi uită toate îndatoririle. Abdonai fu cel care dădu ordine. Nou-sositul să fie servit cu lapte foarte rece şi pâine, curmale şi măsline! Să fie adus un coş cu smochine şi prăjituri cu miere coapte în zori! Pentru ca Mahomed ibn Abdallah, întors din Sham, după cinci luni de absenţă, să-şi poată îndulci gura cu deliciile din Mecca.

Vocea lui Abdonai, hotărâtă şi categorică, o smulse pe bătrâna Barrira din amorţeală. Îşi reluă rolul şi dădu noi ordine. Să fie întins covorul pentru musafiri. Să i se apropie scaunul de cel al *saidei* Khadija. Să se aducă o cană mare de apă şi şervete albe, astfel încât tânărul Mahomed să se poată spăla pe mâini.

Mahomed ibn Abdallah

Pe când curtea se umplu de rumoarea servitorilor, Khadija îşi regăsi stăpânirea de sine. Luă loc sub tamarix, intrându-şi în rolul de stăpână, amabilă, dar distantă. Văzând că frumoasa Ashemu stătea deoparte, îi făcu semn să se apropie, apoi o puse să se aşeze alături de ea, în timp ce Mahomed îşi scotea mantia. O împături cu grijă, asemenea unui om al deşertului, şi făcu din ea un taburet pentru a se instala pe covorul destinat musafirului.

Cu un gest automat, își aranja pe coapse eșarfa care ținea *nimcha*. Când slujnicele îi întinseră cana cu apă limpede și cârpa albă ca să se spele pe mâini, Khadija spuse:

– Sunt fericită să te văd înapoi, Mahomed ibn Abdallah. Solul trimis de Abu Nurbel ne-a povestit cum ne-ai salvat caravana.

Mahomed zâmbi. Un zâmbet care îi întinerea fața năpădită de barbă. Ai fi zis că avea abia douăzeci de ani. Între buze i se iviră dinții ușor depărtați, precum aceia ai copiilor. Într-o clipă, Khadija fu îngrozită. Tinerețea asta îi săgeta pieptul. Deschidea din nou rana îndoielii.

Sub degetele lui Mahomed, atât de lungi, atât de fine, la fel de elegante ca ale unui nobil, care nu se folosea de mâinile sale decât ca să mângâie sau să ucidă, străluceau încă picăturile de apă când făcu un gest menit să potolească laudele.

– Zeița Allat a vrut ca noi să fim mai vicleni decât jefuitorii. *Saida* Khadija, te pot asigura că samarele și sacii caravanei sunt plini cu tot ce ți-ai dorit.

O cutiuță din piele neagră îi atârna la gât. O scoase și trase din ea un sul verzui, pe care i-l întinse Khadijei.

Sulul, care semăna în același timp cu o frunză lungă de stuf, dar și cu o bucată de scoarță, se desfăcu. Era acoperit cu niște semne maronii, perfect aliniate. Urmă un murmur printre slujnice. Khadija și Abdonai aruncară aceeași ocheadă uimită către Mahomed. Mândria și veselia jucau mai mult ca niciodată în ochii lui. O luă înaintea întrebării lor:

– Sunt acolo socotelile pentru tot ce ți-am cumpărat și va intra mâine în depozite.

– Știi să citești și să scrii? se miră Abdonai.

– Nu. Un băiat a venit la mine, ca să fie sclavul meu. El este cel care a ținut socotelile. Știe să citească și să scrie în limba negustorilor din Sham.

– A venit la tine ca să fie sclavul tău? repetă Abdonai, nu fără un strop de ironie.

– Așa este. Bineînțeles, nu știa că nu putea fi sclavul meu, ci numai al *saidei* Khadija. I-am explicat, și totuși m-a urmat.

– De ce a venit la tine?

– S-a întâmplat după atac. Povestea e lungă...

Mahomed tăcu, lăsând de înțeles că nu se aștepta ca Abdonai să insiste. Persanul nu se supără dintr-atât, dar nici nu renunță la curiozitatea lui. Arătă spre banduliera de pe coapsele lui Mahomed.

– *Nimcha* asta este o armă din Sham?

Mahomed nu răspunse și nu-și îndreptă ochii spre fața persanului. Privirea nu-i părăsea fața Khadijei. Nu vedea nici măcar frumusețea lui Ashemu. Între pleoapele cu gene lungi, pupilele negre rămâneau fixate pe femeia care, încă o dată, se gândea la vorbele Kawlei bint Hakim: „Îi vei citi inima lui Mahomed în ochii lui".

Nu. În acei ochi mai negri decât toate nopțile pe care le îndurase așteptându-l să se întoarcă nu citea nimic. Dar pe buzele care nu se deschideau decât pentru a-i răspunde lui Abdonai, pe pielea tâmplelor și a pometilor ascuțiți, citea strălucirea unei frumuseți care nu aparține decât tinereții. Imediat îi veniră în minte mângâierile pe care fetele din caravană, acea Lahla bint Salih, și atâtea altele, cu siguranță, le împărtiseră cu dărnicie pe acea față cu pielea atât de fină. Gelozia îi ardea măruntaiele.

O, dacă Allat i-ar fi dat puterea de a ridica mâna ca să atingă cu vârful degetelor gura lui Mahomed ibn Abdallah și să șteargă de pe ea vechile urme!

O boare ușoară mișcă frunzele tamarixului. Cele mai uscate căzură ca o ploaie fină peste Mahomed. El zâmbi, îndepărtându-le din păr. Gestul o trezi pe Khadija. Deveni conștientă că se așternuse tăcerea. Cu o voce pe care o dori nepăsătoare, porunci:

– Povestește, ibn Abdallah. Bea laptele pe care ți-l ofer și povestește cum ne-ai salvat caravana.

În timpul călătoriei sale spre Mecca, Mahomed se pregătise pentru povestea asta. Și, deși nu voia s-o arate, era plin de nerăbdare să-și împărtășească aventura.

Așa că povesti. Capcana cămilelor. Disprețul lui Yakut pentru această stratagemă. Atacul, lupta cu tâlharii. Cum, pentru prima oară, mâna lui ucisese.

Nimeni nu-l întrerupse. Cu toţii, servitori, bătrâna Barrira, Ashemu şi Abdonai îl ascultară cu sufletul la gură. Cu toţii încântaţi şi uimiţi de povestea lui, dar şi de vorbirea curgătoare. Vocea lui melodioasă care amintea de cea a poeţilor deşertului avea o putere ciudată, care dădea un aer de predică unei istorioare ce ar fi putut fi un simplu rod al imaginaţiei.

Cel pe care îl aveau în faţa lor era cu totul altul decât Mahomed ibn Abdallah, aşa cum îl ştiau. Nepotul lui Abu Talib, sărăntocul, dispăruse. Deşi foarte tânăr, ştia să folosească vorbele la fel de bine ca Bătrânii.

În timp ce-i făcea să retrăiască lupta lui cu jefuitorii, istorisind despre felul în care pusese mâna pe *nimcha* în urletele muribunzilor şi despre sângele şi vârtejul animalelor împiedicate de bătrânele cămile, mâinile sale se mişcau şi vorbeau odată cu el. La un moment dat apucară arma pe care o purta la brâu şi o ridicară deasupra capului. Toţi pricepură că Mahomed ibn Abdallah nu avusese altă alegere decât să-şi năpustească sabia asupra adversarului. Cu mormăieli de bătrân războinic, Abdonai aprobă furia lui Mahomed, agitându-şi braţul ciuntit ca şi cum retrăia gesturile bătăliei.

În mod ciudat, Khadija se simţi dintr-odată scăpată de gelozie şi de temeri. Dacă nu reuşea să-i citească gândurile în ochi, totuşi nu se înşelase în privinţa lui. Cel pe care îl voia de soţ era ca nimeni altul.

Când în sfârşit Mahomed se opri din povestit ca să bea puţin lapte, Abdonai, nerăbdător, întrebă:

– Cine te-a învăţat capcana asta?

– Lasă-l să-şi înmoaie buzele! protestă Barrira. Trebuie să aibă gâtul plin de praf din cauza vorbitului. Bea şi mănâncă, nepot al lui Abu Talib.

Mahomed îşi şterse gura cu dosul mâinii şi în sfârşit îl fixă pe persan.

– Am învăţat vicleşugul cu cămilele de la cineva care cunoaşte foarte bine ţara ta.

Mâncă puţină brânză zdrobită şi curmale, bău o gură de apă şi îşi reluă povestea.

Cu doi ani înainte, făcuse prima sa călătorie în ținutul Sham. Scopul fusese doar să învețe, nu să decidă, spre deosebire de ceea ce-i permisese *saida* Khadija. Singura sa responsabilitate fusese să aibă grijă de animale.

Pe drumul spre Damasc întâlnise un negustor din Palmira. Un bărbat cu experiență, pe care negoțul îl purta adesea prin mari orașe precum Kerbala și Kufa. Se împrieteniseră repede, căci pe negustor nu-l supăraseră întrebările lui Mahomed și nici setea lui de cunoaștere.

Într-o dimineață, îi destăinuise această manevră cu care să păcălească adversarul. Caravanele aveau întotdeauna un grup de cămile bătrâne, burdufuri cu lapte care încurcau atunci când venea momentul să te aperi de un atac. Ele preferau să primească douăzeci de lovituri de bici sau chiar să simtă tăișul lamei, decât să renunțe la mersul lor bătrânesc. Dar, spusese bărbatul, dintr-o slăbiciune trebuie întotdeauna să știi să faci o forță. „Ține minte sfatul acesta, fiule. Puternic este cel care știe să se folosească de ceea ce alții disprețuiesc."

Negustorul îi arătase cum să lege bătrânele cămile între ele, nu mai mult de cinci sau șase la un loc. Și trebuiau să fie mereu ținute la distanță de marginile caravanei.

Pe nisip, desenase manevra de contraofensivă. Mai ales, povesti Mahomed cu recunoștință, îi arătase cum să-și învingă frica. „Să știi că dușmanul care te face să dai înapoi se teme de tine tot atât cât te temi și tu de el."

Când se pregăteau să plece din Mecca, Mahomed voise să-i explice capcana lui Yakut, însă acesta îl luase în zeflemea în gura mare. „Cel care târăște un șir de măgari în mijlocul atacului dat de o haită de călăreți nu va fi niciodată un războinic, ci doar un măgar bătrân", glumise el.

Abdonai izbucni în râs.

– Cu siguranță, Yakut nu e prietenul tău.

– Nu este, fu de acord Mahomed, cu un zâmbet în colțul gurii. *Saida* Khadija, Yakut se va arăta în fața ta într-o dispoziție foarte proastă. După atac a vrut să lase baltă caravana. Stăpânul Abu Nurbel a știut să-l potolească.

Yakut consideră totuşi că l-am jignit. A strigat: „Eu sunt Yakut al-Makhr, cel plătit ca să lupte şi să învingă, pentru a apăra bunurile caravanelor. Iar ăsta, Mahomed ibn Abdallah, nu este plătit decât pentru a fugi. Ce-ar fi făcut în luptă? Am fi învins fără el". Eu i-am răspuns: „Ai dreptate. Pe cel pe care l-am omorât, l-am lovit pentru că mă împiedica să fug. Iar cu cămilele, acelaşi lucru. Şi ele mă împiedicau să fug. Tu eşti cel care i-a învins pe tâlhari, Yakut al-Makhr. Eu, eu n-am făcut decât să căsăpesc nişte animale bătrâne. În Mecca, o să afle toată lumea. O să dau socoteală în faţa *saidei* Khadija". Dar vorbele mele nu l-au liniştit.

Râsul lui Abdonai umplu curtea. Barrira şi slujnicele chicotiră pline de admiraţie. Se auzi, ceea ce era un lucru rar, râsul uşor al lui Ashemu. Cu toate acestea, Khadija abia schiţă un zâmbet. Seriozitatea ei se transmise şi privirii lui Mahomed. În mijlocul hărmălaiei, văduva întrebă:

– Unde este dovada că puternicul Abu Sufyan a organizat această razie?

Mahomed ridică *nimcha* şi arătă spre gravura ce şerpuia pe oţel. Khadija recunoscu imediat împletitura de litere care, la Mecca, desemna Piatra Neagră a zeului Hobal. Dedesubt, săpate mai adânc în metal, urmau două linii curbe, spate în spate în partea rotunjită, fiecare împodobită cu un triunghi cu vârful orientat în afară. Khadija luă sabia şi i-o întinse lui Abdonai. O singură privire îi fu de-ajuns persanului.

– Genele lui Abu Sufyan. Nici o îndoială. Omul care lupta cu *nimcha* asta aparţine clanului Al-Sakhr.

Cu voce apăsată, bănuitoare, Khadija întrebă:

– Ştii ce înseamnă pentru tine, ibn Abdallah, faptul că ai ucis un om de-al lui Al-Sakhr?

Întrebarea puse capăt râsetelor. Se lăsă dintr-odată liniştea.

Înainte de a răspunde, Mahomed îşi lăsă timp să-şi treacă mâna dreaptă peste faţă.

– Sunt servitorul tău, *saida* Khadija. Ceea ce ştiu este ce s-ar fi întâmplat astăzi dacă nu s-ar fi putut întoarce

caravana la Mecca. Se plecă din nou cu umilinţă şi adăugă: Ai avut încredere în mine. M-ai trimis în ţinutul Sham să am grijă de bunurile tale, alături de Abu Nurbel şi Al-Saib. Până în ultima mea zi mă voi teme mai mult de furia şi supărarea ta decât de sabia unui războinic din clanul Al-Sakhr.

La aceste cuvinte, toate feţele se întoarseră spre Khadija. Barrira avea gura căscată de fericire. Cunoştea destul chipul stăpânei ca să ghicească, sub masca nepăsătoare, mulţumirea care-i încingea tâmplele.

Dintr-odată, dinspre intrare se auziră ţipete. Gărzile abia apucară să deschidă poarta albastră că Abu Talib pătrunse în curte, cu caftanul în vânt şi braţele ridicate, strigând în gura mare. Ţopăind de agitaţie, se grăbi spre tamarix.

Urmă o clipă de zăpăceală. Mahomed părăsi covorul pentru musafiri. Unchiul său îl strânse în braţe. O clipă, se legănară, urându-şi să-i ajute lui Hobal şi Allat să-i bucure cu toate binefacerile. Slujnicele îşi ascunseră gurile pufnind în râs.

Acoperit cu boneta de pâslă, capul lui Abu Talib abia dacă îi ajungea la umăr lui Mahomed. Chiar dacă avea de două ori vârsta nepotului, ai fi zis că era un copil în braţele tatălui. Foarte emoţionat, nu mai nimerea cuvintele, având mii de întrebări pe buze şi tot atâtea laude. Uita şi de prezenţa Khadijei.

Aceasta le făcu un semn lui Abdonai şi Barrirei. Ashemu fu în picioare dinaintea lor. Oamenii casei începeau să se risipească. Mahomed puse capăt efuziunilor lui Abu Talib. Voi să se apropie, ca să-şi continue povestea, dar Khadija îl opri cu un gest. Cu uşurinţa celei care se ştie ascultată, porunci:

– Du-te să te odihneşti în casa unchiului tău, Mahomed ibn Abdallah. O meriţi, şi ştiu ce-ţi datorez. Mâine, toată Mecca va afla ce-ai făcut, şi vei veni din nou să ne vorbeşti. Casa asta va fi a ta când vei dori.

Fără să aştepte, se întoarse şi se depărtă. Barrira, mai târziu, îi povesti uimirea pe care aceste cuvinte şi plecarea bruscă o întipăriseră pe faţa preaiubitului ei.

Veşti bune

Când noaptea se aşternu peste casă, Barrira şi Abdonai îşi spuseră părerea în faţa stăpânei.

- Este şi tânăr şi bătrân, zise persanul. E puternic. Nu e o întâmplare că a luat *nimcha* de la un om al lui Abu Sufyan. Îl ia în zeflemea pe Yakut al-Makhr, ştiind ce face. Ochii lui dezvăluie mai multe decât faţa. Nu a aşteptat povara anilor ca să ştie să se folosească de ei. Dacă vrei să afli ce gândesc în sinea mea, *saida*, iată: să devină soţul tău. Voi fi gelos şi fericit, căci o merită. Dacă el va fi cel care trebuie să-mi dea ordine, voi accepta. Merită şi asta. Chiar dacă mai poate învăţa două, trei lucruri de la mine.

- Cum aş putea uita că era atât de frumos, Khadija? exclamă Barrira. Şi cum te mănâncă din priviri! În faţa ta, ceilalţi nu contează. O, nu te strâmba aşa! Ştiu ce vrei să-mi repeţi. Că sunt o cârtiţă bătrână care nu ştie decât să spună poveşti de adormit copiii. Gândeşti: „Sunt *saida* lui Mahomed ibn Abdallah, care vrea să-mi arate ce servitor bun este. Vrea să-şi câştige pâinea, şi mâine să-l trimit din nou cu caravanele mele". Îţi zici, căci nu poţi să te abţii să nu te îndoieşti: „Are multe calităţi, dar are nevoie de mine, Khadija, ca să se arate în faţa tuturor. Aşa că mă linguşeşte şi încearcă să mă seducă prin pielea lui frumoasă de tânăr". Dar bătrânul persan care este Abdonai zice ca mine: iată un băiat care are mândrie. Vrea să devină cineva în Mecca. E bun de gură şi priceput la cuvinte. Vorbeşte meşteşugit şi ia în zeflemea fără să lase impresia că face asta. A observat purtările şi aroganţa celor puternici. Ştie să le imite fără să fie la fel de ridicol ca unchiul lui, Abu Talib. S-a întors din ţinutul Sham cu sandale roşii şi s-a prezentat la Mecca asemenea unui negustor trecut prin viaţă. Ştie să dea dovadă de curaj când trebuie. Un bărbat sărac, căruia nu-i pasă că trupul îi este pătat de sângele unuia dintre cei puternici. Are toate calităţile unui bun soţ, şi pentru asta trebuie să-i mulţumim lui Allat de mii de ori. O ştiai deja. Dar eu te cunosc, Khadija, încă te îndoieşti.

Te îndoiești mereu de tine. Pentru că ai privit în adâncul ochilor lui și n-ai știut să citești nimic. Te cunosc, draga mea. Adevărul o să ți-l spun eu: în ochii negri ai acestui ibn Abdallah n-ai știut să descoperi nimic, căci căutai ceva ce nu putea exista. În fața ta nu aveai decât un servitor venit să-ți dea socoteală. Cum să poată ghici acest sărman băiat că *saida* lui arde de dorință pentru el?

Când noaptea deveni și mai adâncă, Khadija, căreia nesomnul îi ținea ochii deschiși și pieptul greu, ca și cum Piatra lui Hobal ar fi odihnit pe el, auzi ușița camerei gemând în balamale. Apoi urmă șoapta unei chemări:

- *Saida*...

- Ashemu?

- Da.

- Apropie-te. N-o trezi pe Barrira. Khadija ghici că umbra *se mișca în încăpere. Respiră parfumul tinerei* sclave când îngenunche aproape de patul ei. Nu dormeam, îi șopti drept răspuns la întrebarea pe care sclava nu îndrăznise s-o pună.

Tăcură. Una pândea liniștea, cealaltă nu îndrăznea s-o rupă. Până la urmă, tânăra murmură:

- *Saida*, știu de ce m-ai pus să stau lângă tine sub tamarix.

- A, da?

- Ai făcut ca la Taif, cu puternicul Abu Sufyan. Voiai să afli dacă privirea servitorului tău Mahomed va părăsi fața ta ca să se așeze asupra mea. Fără să vadă zâmbetul Khadijei în întuneric, Ashemu continuă: „Să-i punem frumoasa sclavă sub ochi, ai gândit. E tânără, și el la fel. Se întoarce din ținutul Sham, așa cum unul dintre cei puternici se întoarce victorios din bătălie. Poate ar vrea, drept recunoștință, să aibă trupul unei sclave".

- Ashemu...

- *Saida*, bărbatul ăsta nu seamănă cu nobilul Abu Sufyan. Nu te vedea decât pe tine. Te privea așa cum bărbații privesc o femeie de care își dau seama că are

multe alte daruri de oferit decât trupul. Că în ea zac puteri despre care alţii nu ştiu nimic. Tăcu. Spre neliniştea ei, Khadija rămase mută, aşa că se simţi nevoită să insiste: *Saida*, bărbatul acesta nu te dispreţuieşte. Chiar dacă arată mult prea multă siguranţă, tinereţea lui este încă plină de uimire. Ţi-a văzut frumuseţea. Nu s-a gândit la vârsta ta şi a lui.

– Iar tu, la vârsta ta, vorbeşti despre bărbaţi cu mult prea mare siguranţă.

Ashemu oftă din greu.

– Să fii vândută în piaţă, goală sub ochii bărbaţilor, printre cămile şi fiare înseamnă mult. Îmbătrâneşti repede.

Khadija, neştiind cum să replice, îi strânse mâna cu duioşie. Gestul le linişti pe amândouă.

– Al-Uzza este tot sub aşternutul rău? o întrebă după o vreme.

– Îngropată de Abdonai, şi n-a venit niciodată să mă viziteze în vis.

De data asta se simţea ironia în tonul lui Ashemu. Khadija se gândi s-o pună în gardă. Ce vor zeii şi ce vicleşuguri folosesc ca să-şi arate puterea înţelegem întotdeauna prea târziu. Cu toate astea, rosti simplu:

– Vino să te lungeşti lângă mine în noaptea asta. Dacă rămân singură, n-o să adorm niciodată.

Aşa le descoperi Barrira în zori: culcate faţă în faţă, învăluite în ce mai rămăsese din noapte. Se ţineau de mână ca două surori, sau ca o mamă cu fiica sa.

Gelozia şi gândurile rele îi muşcară inima. Făcu o mişcare să dea înapoi. Ea, cea mai bătrână doică, de câtă vreme nu mai împărţise somnul cu preaiubita ei Khadija, pentru totdeauna copilul ei de trup şi de lapte?

Se răzgândi însă şi spuse aspru:

– Khadija! Khadija! Trezeşte-te!

Se delectă s-o vadă pe sclava Ashemu tresărind de groază, ridicându-se din aşternut ca şi cum treizeci de războinici gata să atace gospodăria tocmai năvăliseră în cameră.

Khadija se aşează, punând o mână liniştitoare pe şoldul tinerei. Cu un semn, ceru o explicaţie. De data asta, Barrira şopti atât de încet, că trebuia să ciuleşti urechea pentru a înţelege.

– Verişoara Muhavija este în curte. O însoţeşte verişoara Kawla. Vin drept de la stăpânul Abu Talib.

O clipă mai târziu, sub tamarix, înainte ca Ashemu să se întoarcă din bucătărie cu o cană de infuzie de ierburi, amestecată cu lapte şi miere, Kawla îşi începu istorisirea.

În ajun, petrecerea din casa unchiului Abu Talib se prelungise până târziu în noapte. Fără să obosească vreodată să răspundă la întrebări sau să repete de mai multe ori aceleaşi poveşti, Mahomed încântase pe toată lumea. Timpul trecea repede în jurul lămpilor cu ulei. Kawla ardea de nerăbdare. După-amiază, după o discuţie dură, obţinuse ca unchiul Abu Talib să nu abordeze subiectul nunţii cu nepotul său.

– Lasă-le pe femei să facă asta, i-am spus. Ele folosesc cuvinte pe care bărbaţii nu le ştiu. Nu sunt eu persoana în care Mahomed are cea mai mare încredere? Faţă de mine, nepotul tău nu are nevoie nici să se teamă, nici să se ascundă. Vei avea timp, mai târziu, să vorbeşti despre negoţ, despre clanuri şi despre putere cu Mahomed.

Abu Talib n-a fost uşor de convins. Mormăia încăpăţânat:

– Căsătoria asta nu e doar povestea unui bărbat şi a unei femei. Este vorba despre lucruri serioase, acum când sângele unul Al-Sakhr a fost împrăştiat. Viaţa lui Mahomed poate depinde de asta.

– Viaţa nepotului tău depinde de *saida* Khadija, i-am răspuns, dar unchiul nu voia să priceapă.

– Nu femeile trebuie să decidă, repeta el prosteşte.

M-am înfuriat ca să-l fac să tacă:

– Crezi că *saida* Khadija nu decide singură? Poate că persanul, fostul sclav al defunctului ei soţ, este cel care decide pentru ea?

În sfârşit, asta l-a făcut pe Abu Talib să tacă. Toată seara, nici un cuvânt despre nuntă nu i-a scăpat printre

buze. Abia când cornul subțire al lunii a dispărut de pe cerul Meccăi am reușit să stau de vorbă singură cu nepotul lui. L-am surprins când își răcorea fața în hârdăul din bucătărie, la lumina unui mic felinar. Am schimbat la început câteva drăgălășenii, așa cum obișnuiam în copilărie. Apoi, foarte încet, pe un ton de taină și în glumă, l-am întrebat:

– Te-ai iubit cu multe femei în timpul călătoriei?

Mahomed a râs. Ca toți bărbații tineri, se ferea să recunoască tulburările inimii. Am insistat. Da, iubise, așa cum se iubește când conduci o caravană. Astfel de lucruri erau simple. Făceau parte din viață. Mi-a spus:

– Asta se întâmplă mereu când femeile și bărbații au scăpat de soți și soții. De altfel, cine se supără din asta? Nu de asta sunt acolo sclavele?

– Ești liber, i-am zis. Cu toate astea, când ai plecat, nu mi-ai vorbit tu despre o fată care îți tulbura inima?

Mahomed s-a codit. Apoi, în cele din urmă, a mormăit numele Lahlei bint Salih, caraghios de încurcat. După cum a recunoscut, îi trecuse prin cap că, îndată ce caravana ajungea la Mecca, îndată ce *saida* era mulțumită de cumpărăturile făcute pentru ea, putea, da, s-o ceară de nevastă pe această Lahla, care se arătase atât de bună în timpul călătoriei.

– Ce tot spui, e o slujnică a bătrânului Abu Nurbel! am protestat. Ți-ai pierdut mințile? Vrei să iei ca primă soție o slujnică?

– Este servitoare, iar eu sunt servitor al *saidei*, a răspuns el. Am plecat din Mecca un om de nimic. Iată că la întoarcere am cu cine să mă însor. Dacă *saida* o acceptă.

– Ești nebun! Ai luptat, ai salvat bunurile unchiului, ale *saidei*, ale lui Abu Nurbel, ale lui Al-Saib ibn Abib... Ai omorât un om din clanul Al-Sakhr. Îi porți sabia. Mâine, când caravana va intra în Mecca, toți ochii din oraș se vor întoarce spre tine. Poate Al-Sakhr va veni să te provoace. Și tu vrei să iei ca primă nevastă o slujnică?

Poleită de lucirea felinarului, privirea lui întunecată, atât de adâncă, a devenit la fel de tăioasă ca vârful unui

pumnal. A tăcut, aşteptându-mă să continui. Un fel de a se purta pe care i-l cunoşteam demult. Voia să ştie adevărul încă ascuns sub cuvinte. Venise clipa să spun ce aveam de spus:

– *Saida* Khadija ţi-a rezervat astăzi o primire bună.

Mahomed a şovăit. Din vârful buzelor, a răspuns că se arătase mulţumită de el.

– Doar atât? am insistat eu. I-ai rostit numele, adineaori, în faţa tuturor. Am simţit ceva în vocea ta.

– *Saida* era altfel faţă de ziua când caravana a pornit la drum, a recunoscut el. Astăzi, nu m-a mai tratat ca pe un servitor.

Mahomed şi-a ţinut respiraţia. Pupilele le-au scrutat pe ale mele. Am continuat:

– E frumoasă. Mult mai frumoasă decât slujnica Lahla, nu-i aşa?

– Spune ce vrei să-mi spui.

– N-are rost. Ştii deja.

Era adevărat. Ştia. Freamătul gurii, clipitul pleoapelor o mărturiseau. Totuşi, a ridicat din sprâncene cu mirare şi m-a întrebat:

– Eu?

– N-ai fost în stare să-ţi dai seama singur?

– I-am luat mâinile şi mi-am lipit buzele de ele.

– Asta pentru că este văduvă? Pentru că peste ea au trecut ceva mai multe anotimpuri decât peste tine?

Mahomed nu mi-a răspuns. Aşa e el, uneori, în stare să tacă fără să-i pătrunzi gândurile. Ne-am despărţit fără un cuvânt în plus.

În aşternut, nu era nici chip să văd venind somnul. Mă suceam şi mă răsuceam pe rogojină, cercetând fiecare cuvânt schimbat cu Mahomed, căutând greşeala pe care o putusem face pentru a-l îndemna să tacă şi să plece. Nu după mult timp, o slujnică m-a trezit. Mahomed era în curte şi mă aştepta. Acum eu eram cea uimită.

Mahomed era lângă altarul lui Allat, umbră în umbră. Probabil că vedea ca o pisică. A fost lângă mine din câţiva paşi. M-a apucat de încheietură cu atâta înflăcărare, că am scăpat un ţipăt. Mi-am râs de el:

– Allat te-a dăruit cu furia leilor din deşert?

Mahomed s-a făcut că nu observă gluma. Cu o şoaptă mi-a mărturisit:

– *Saida* este de o frumuseţe la care puţine femei pot spera. Şi, sigur, nu o fată atât de simplă ca Lahla. Lahla are tinereţea, dar mai puţină viaţă pe chip şi în trup. Adevărul este că ieri, când mă aflam în faţa *saidei* Khadija, nu-mi puteam lua ochii de la chipul ei. Am făcut tot ce am putut ca să n-o arăt. Mă temeam să nu se supere. Cum m-aş fi putut gândi? Nu, niciodată. Dându-mi drumul la încheietură, a vorbit mai departe ca pentru sine: Am înşirat cuvintele ca s-o impresionez. Doar zgomote făcute de gura unui servitor care vrea să placă celei care l-a angajat. De ce şi-ar coborî ochii până la mine? Dacă doreşte, toţi cei puternici din Mecca pot apărea în faţa ei.

N-am ştiut şi nici n-am îndrăznit să protestez. Doar am şoptit:

– Mâine, Mahomed, vei şti dacă mint sau nu.

Fără să mă bage în seamă, a continuat:

– Au trecut peste ea mai multe anotimpuri decât peste mine, dar este încă destul de tânără pentru a avea din nou fii. Mi s-a povestit că ai ei au murit odată cu soţul ei. De ce şi-ar dori un bărbat care se întoarce prima oară din Sham, şi atât de sărac, încât nici dromaderul nu e al lui? Pentru nunta ce va veni contează. În viitor voi fi tot Mahomed ibn Abdallah, un bărbat sărac. Un bărbat sărac care nu-şi ţine cuvântul. Lahlei i-am promis...

– Promisiunea unei căsătorii şoptite sub cortul unei caravane nu e nimic mai mult decât un joc al seducţiei. Toate femeile ştiu asta, şi Lahla bint Salih la fel ca ele, i-am spus. Mahomed a fugit în umbră ca să se întoarcă în camera bărbaţilor, la fel de brusc cum apăruse, în timp ce eu am alergat s-o anunţ pe verişoara Muhavija, încheie Kawla. Nu puteam păstra toate astea pentru mine.

– Şi noi am alergat la tine, chicoti Muhavija, veselă şi încrezătoare, ca întotdeauna. Se ştie ce înseamnă când un bărbat începe să se vaite că nu se simte demn de o femeie. Nu există îndemn mai bun pentru iubire.

Nu mai ai mult de aşteptat cu teama în suflet, verişoară Khadija.

Întoarcerea caravanei

Când urletele copiilor răsunară în Mecca, soarele ajungea la poalele zidurilor. Caravana tocmai intra pe drumul dinspre Usfan. Imediat, trâmbiţele scobite în corn de ţap răsunară.

Încă de la primele raze de lumină ale zilei, Abdonai înşeuase o măgăriţă cu părul lung şi moale, prinzând în chingi un covor gălbui şi o şa albă. Puse un taburet sub picioarele Khadijei ca să se poată aşeza fără să-şi piardă nimic din demnitate. Păstră hamul măgăriţei în singura lui mână, având grijă să ţină tocul din piele care înlocuia mâna lipsă pe garda hangerului prins la centură. Patru servitori apucară stâlpii unui baldachin purpuriu, destinat să le apere stăpâna de soare. Aşa înaintă ea pe străzile din Mecca.

Deşi fără alai, îmbrăcată într-o tunică de toate zilele, cu un simplu colier din pietre verzi care îi prindea părul şi îi înconjura gâtul, bogata văduvă Khadija bint Khowaylid stârnea murmure în jur. Nu era a ei jumătate din caravana care se întorcea din ţinutul Sham? Trecătorii se dădeau în lături din faţa ei şi o proslăveau. Ea răspundea la saluturi şi trimitea binecuvântări cu acea simplitate indiferentă care nu aparţinea decât celor puternici.

Odată cu ea, toată populaţia din Mecca alerga spre intrarea în oraş. Beduinii, care trăiau în corturi de jur împrejurul oraşului, erau deja adunaţi între turnurile de pază care încadrau drumul spre nord. Sub sandalele lor din paie sau picioarele goale, praful drumului se ridica în valuri groase pe care căldura le purta spre cerul arzător. Zgomotoşi, agitaţi, formau o mulţime greu de pătruns. Era un joc sau un ritual. Îi împiedicau pe oamenii obişnuiţi, mici negustori, servitori ai marilor case, femei şi copii să ajungă în primele rânduri ca să-i întâmpine pe călători. Doar cei puternici, drepţi

pe cămilele lor şi gata oricând să se folosească de *hchem*, cravaşele din piele, reuşeau să-şi croiască drum prin grămada mişcătoare.

De cealaltă parte, Khadija descoperi silueta celor din Abdul-Muttalib, clanul bătrânului Abu Nurbel. Abu Talib, vorbăreţ şi dând din mâini, aşa cum îi era obiceiul, era şi el de faţă. Era înconjurat de oamenii din clanul lui, Abd Manaf. În timp ce dromaderii lor, nervoşi din cauza vacarmului, se învârteau în jurul cozii, zări dintr-odată mantia lui Mahomed.

Teama, sau un fel de ruşine inexplicabilă, prostească, îi tulbură vederea. Abdonai ridica deja pumnul din piele ca să alunge beduinii, însă ea îi făcu semn să renunţe. Era zadarnic. Avea să aştepte caravana acolo, în spate, printre femei.

Abdonai încruntă din sprâncene. Nu era obiceiul stăpânei sale. Ba, dimpotrivă, avea mereu mare grijă să se poarte la fel ca notabilităţile din Mecca, să-şi impună prezenţa feminină acolo unde nu erau decât bărbaţi.

Khadija îi ghici gândul. Cu un gest, insistă, iar credinciosul persan se supuse. Poate simţea şi el acea frică, acele îndoieli pe care ea nu le înţelegea.

Caravana nu avu nevoie de mult timp să se apropie. Hărmălaia crescu. Trâmbiţele sunară din nou, însoţite de chiotele de bun-venit ale femeilor. Khadija văzu mantia lui Mahomed zburând: îşi îndemnase dromaderul în întâmpinarea tovarăşilor de călătorie.

Din porunca lui Abu Talib, nişte servitori înarmaţi cu bastoane lungi încercară să-şi croiască drum în mulţimea de beduini, însă nu reuşiră decât să stârnească râsete şi glume proaste. În jurul Khadijei, femeile oraşului îşi reluară chiotele. Vacarmul deveni atât de mare, încât măgăriţa Khadijei, cu urechile pe spate, se dădu puţin înapoi. Abdonai îşi întoarse mâna sănătoasă şi îi strânse hamul, înainte de a o linişti cu o mângâiere ciudată cu pumnul din piele.

Caravana era acum atât de aproape, că se vedeau feţele bucuroase ale lui Abu Nurbel şi Al-Saib. Mahomed călărea între ei.

La rândul lor, cei care îi aşteptau le ieşiră în întâmpinare, urlând, învârtind deasupra capului *nimcha*, făcând animalele să se rotească. Din înaltul cămilelor, se îmbrăţişară bucuroşi, ca nişte acrobaţi. Bătrânul Abu Nurbel alunecă din şa şi fu cât pe ce să cadă de pe dromader. Al-Saib îl prinse cum putu mai bine şi, în hohotele mulţimii, îl ridică de parcă ar fi fost un maldăr de cârpe. Abu Nurbel începu şi el să râdă, căscând până la urechi gura fără dinţi. Învârti deasupra capului un *hchem*, făcându-se că-i ameninţa pe beduini.

La acest semnal, ei răspunseră cu un strigăt uriaş de bucurie, plin de respect. Apoi se îndepărtară într-o ordine perfectă, deschizând drum larg caravanei. Chiotele femeilor deveniră mai puternice. O pală de vânt amestecă praful cu mirosul iute, sufocant al cămilelor chinuite de luni întregi. Pământul tremura sub paşii lor nepăsători. Toată lumea putea vedea samarele, sacii şi coşurile de alfa pe coastele lor, pline de o bogăţie imensă şi misterioasă.

Al-Saib o zări primul pe Khadija, care aştepta sub baldachinul ei printre femeile din Mecca. Le-o arătă lui Abu Talib şi Abu Nurbel, înconjuraţi de bărbaţii din tribul lor. Fără să stea pe gânduri, îşi îndemnară dromaderii spre ea, depărtându-se de caravană, în timp ce Mahomed şi Bilal, uriaşul sclav, rămâneau în fruntea ei, conducând-o spre depozite. Spectatorii se îngrămădeau periculos în jurul lor. Le era foarte greu să stăpânească animalele.

Nici măcar o dată Mahomed nu întoarse faţa spre Khadija. Ea observă că, sub mantia dată peste umăr pentru a-i fi mai comod, nu mai purta *nimcha* cucerită în faţa oraşului Tabuk, ci un simplu hanger.

Apoi, împinsă de mulţime, îl pierdu din ochi. Abdonai urla de furie. Purtătorii baldachinului reuşeau cu greu să-l ţină deasupra Khadijei. Zarva nu se potoli decât la apropierea dromaderilor lui Abu Nurbel şi Al-Saib, care strigau ameninţări.

În sfârşit, ajunşi în faţa Khadijei, cu acelaşi gest de politeţe, pişcară gâtul cămilelor ca să-şi îndoaie picioarele

din faţă la nivelul măgăriţei. Cu toate că nu-i auzea, atât de mare devenise vacarmul, Khadija citi pe buzele lui Abu Nurbel salutul pe care i-l adresă:

– *Saida* Bint Khowaylid! Fie ca Allat să te ţină sub mâna ei! Hobal să-ţi binecuvânteze bogăţia! Bucuria de a ne îngenunchea animalele în faţa ta este la fel de mare ca bucuria de a revedea zidurile Meccăi! Vei fi mulţumită de cei în care ţi-ai pus încrederea. Ne-am dus cu bine la capăt afacerile.

La rândul ei, rosti şi ea formulele de bun-venit şi felicitările, chemând în ajutorul lor bunăvoinţa lui Allat şi Hobal. Se arătă firească şi bucuroasă, aşa cum trebuia să fie într-o zi în care bogăţia, după multe strădanii şi pericole, se aduna în depozitele ei. Cât durară toate aceste saluturi, observă privirea îngrijorată a lui Abu Talib. Vicleanul unchi încerca să afle care era adevărata ei stare de spirit.

O nouă serie de strigăte le distrase atenţia. Cămilele lăsate la urma caravanei, şi care purtau palanchinele slujnicelor, se apropiau. Copiii se grăbeau spre ele. De sus, de pe animale, aşa cum cerea tradiţia, servitoarele aruncau curmale şi smochine uscate, pumni de măsline şi chiar „prăjituri pentru drum", la fel de tari ca pietrele deşertului unde fuseseră coapte. Apoi, femeilor care întindeau mâinile spre ele le dădeau saci cu legume uscate şi tot felul de alimente pe care nu le consumaseră în ultimele zile de călătorie.

Khadija privi atent feţele femeilor care râdeau şi se agitau sub marginile palanchinelor. Erau acolo tinere, bătrâne, urâte, frumoase. Femeile tinere şi frumoase erau mai multe decât ar fi crezut. Iar una dintre ele era cu siguranţă acea Lahla bint Salih căreia Mahomed îi sărutase buzele de zece, de o sută de ori.

– *Saida*...

Chemarea lui Abdonai, şoptită, dar insistentă, rupse vraja. În faţa ei, dromaderii lui Al-Saib şi Abu Nurbel se ridicaseră. Venise vremea să se îndrepte spre esplanada unde se afla Kaaba, să facă acolo lunga rugăciune

de întoarcere şi să-şi arate supunerea şi recunoştinţa faţă de atotputernica Piatră Neagră.

Persanul obligă măgăriţa să se întoarcă. Cei patru servitori se învârtiră şi ei cu paşi mărunţi, susţinând baldachinul deasupra stăpânei lor. Mulţimea se împărţi, de-o parte cei care voiau să asiste la descărcarea caravanei, de cealaltă cei interesaţi de rugăciunea nobililor care înconjurau Kaaba. Pentru a străbate valul de trupuri agitate şi nerăbdătoare, Abdonai conduse măgăriţa în urma cămilelor celor din clanul Abd Manaf.

Dintr-odată, ţinându-şi în loc dromaderul, bătrânul Abu Nurbel scoase un strigăt de furie. Abu Talib îi făcu semn să se calmeze. Abdonai arătă cu ciotul îmbrăcat în piele spre marginea esplanadei.

Exact în capătul opus al pieţei, la depărtare de cei care înconjurau cercurile idolilor şi intonau rugăciuni în faţa Pietrei Negre, câţiva bărbaţi în mantii colorate se felicitau zgomotos.

Khadija îl recunoscu pe Abu Sufyan, splendid şi arogant, înconjurat de a săi. Cel pe care îl sărbătoreau atât de provocator nu era altul decât Yakut al-Makhr, mercenarul.

Într-o clipă, furia care îl năpădise pe Abu Nurbel o cuprinse şi pe ea, dar întâlni privirea rugătoare a lui Abu Talib. Dintr-odată, mână o acoperi pe a ei.

– Khadija! Muhavija era acolo, alături de ea, zâmbitoare. Şopti: Lasă-i pe ei să se socotească, astea sunt treburi de bărbaţi trufaşi. Nu ştiu că în victorie este ca la piaţă? Când durează prea mult, scade preţul. Mai tare, adăugă: Nu te-ai săturat de toate urletele şi de tot praful ăsta? Să ne întoarcem în curte. Vom sta mai bine de vorbă sub tamarixul tău, verişoară.

Sub tamarix, Muhavija îi dezvălui că în noaptea din ajun, când îl sărbătoreau pe Mahomed, Abu Talib trimisese un mesager secret la bănuitorul Yakut al-Makhr, explicându-i că pentru el, mercenarul, cel mai bine era să păstreze tăcerea asupra întâmplărilor din Tabuk. Dacă nimeni nu amintea public despre razie, Mecca nu avea

să afle că bătrânele cămile învinseseră, şi nu sabia lui Yakut al-Makhr. Astfel, gloria lui nu urma să fie pătată în nici un fel şi putea continua să-şi vândă serviciile cui binevoia să le plătească.

– Dar ştii cum sunt bărbaţii, chicoti verişoara Muhavija. Cu cât sabia e mai lungă, cu atât se poartă mai copilăreşte. Yakut nu s-a putut abţine de la o provocare. Ceea ce ai văzut în piaţa Kaabei adineaori este o copilărie. Cu orgoliul încurajat de tăcerea celorlalţi, Yakut a vrut să sărbătorească împreună cu duşmanii celor pe care i-a slujit. Bineînţeles, ocazia i-a încântat pe Abu Sufyan şi cei din clanul Al-Sakhr, care se temeau de reacţia ta.

Khadija înţelegea. Sub acelaşi tamarix, Abu Talib îi spusese: „Lasă zvonul să intre în umbra care o să-l facă uitat. La întoarcerea caravanei, nu arăta dovada că Al-Sakhr a pus la cale atacul. Nu cere răzbunare".

Iată de ce, cu puţin timp înainte, Mahomed nu mai purta sub mantie *nimcha* câştigată în luptă. Iată de ce îl lăsaseră să ducă singur caravana până la depozite. În ajun, sosind la Mecca, îşi făcuse rugăciunea de întoarcere în jurul Pietrei Negre. Astăzi nu mai era nevoie să se alăture tovarăşilor de călătorie sub ochii lui Abu Sufyan. În această zi de sărbătoare, dacă păstra tăcerea asupra perfidiei lor, nu avea de înfruntat nici furia clanului Al-Sakhr, nici insultele lor.

Khadija râse. Începea să prindă manevra lui Abu Talib.

– Cum ai aflat?

– De la Kawla, bineînţeles. Abu Talib i-a mărturisit planul pentru ca ea să mi-l povestească mie, şi eu să ţi-l spun ţie. Nu are el sabia prea lungă, dar e la fel de viclean ca o femeie geloasă. Muhavija pufni încă o dată, încreţindu-şi ochii. Apoi, pe un alt ton, cu o seriozitate care arăta că urmărise gândurile Khadijei, preciză: Verişoară, nu te mai îngrijora astăzi pentru toate. Lasă-l pe Abu Talib să lucreze. Lucrează pentru tine. Ce va fi mâine, va fi. Astăzi trebuie să fie ziua fericirii tale.

Avea multă dreptate. Aşa mergeau jocurile puterii. De-acum, Abu Sufyan ştia că ea ştia, şi mai ştia şi că alesese să tacă. Fără îndoială că se întreba dacă acţiona

din viclenie sau din teamă. Peste o zi sau două, bătălia urma să reînceapă.

Acum soarele era sus. Slujnicele aveau treabă. Covoare fuseseră aşezate unele lângă altele pe pământul din curte, sub bucăţi mari de pânză a căror îmbinare amintea de pereţii unui cort. De ore întregi, sub umbrarul de la bucătărie, femeile frigeau miei tineri, de lapte, deasupra jarului. Îi umpluseră cu fenicul, fructe de cactus, măsline, seminţe de anason şi ardei mici, înainte de a-i înveli într-o împletitură de alfa. Alături, în străchini din lut ars, forfotea un munte de bobi amestecat cu pudră de curcuma.

De la asfinţit, aliaţii bogatei văduve Khadija bint Khowaylid aveau să-şi proclame bucuria în oraş şi multă vreme, până târziu în noapte, locuitorii aveau să se delecteze cu aromele festinului ei.

– În seara asta trebuie să devii soţia lui Mahomed ibn Abdallah, şopti cu hotărâre Muhavija. În seara asta, cei care vor fi în curtea ta trebuie să-ţi vadă mâna în mâna lui. Şi vestea se va afla mâine pe toate buzele din Mecca.

– Eşti nebună! Nici măcar nu i-am vorbit. Nu l-am mai văzut de când s-a întors.

– Şi ce-i cu asta? Ştie ce trebuie să ştie. Şi de-acum înainte, dacă este cel pe care îl credeţi tu şi Kawla, ştie şi ce vrea. Nu mai trebuie decât s-o şi arate.

– Când curtea va fi plină?

– Sub privirile acestor bărbaţi care vor să devină puternici şi bogaţi datorită ţie, da! Cum Khadija, cu chipul întunecat şi sever, nu răspundea, Muhavija izbucni în râs. Vrei să îmbătrâneşti continuând să încruntţi sprâncenele aşa?

– Ştiu ce i-a spus Abu Talib: „Însoară-te cu văduva bogată. Vei deveni unul dintre cei puternici din Mecca, şi mâine Abu Sufyan şi clanul Al-Sakhr nu-ţi vor mai putea pune întrebări despre *nimcha* pe care o porţi". Ceea ce n-am dorit să se întâmple. Dacă vine în patul meu, cum aş putea ce sălăşluieşte în inima lui?

– Îţi mai spun o dată: ca toate femeile când sunt goale în faţa unui bărbat. Dar înainte trebuie să i-o arăţi pe cealaltă *saida* Khadija. Cea despre care nu ştie, nu mai mult decât îşi putea imagina ce însemna o luptă înainte de razia de lângă Tabuk. Cere tunica pe care n-ai vrut s-o îmbraci la Taif. Barrira va încremeni de fericire!

Căsătoria

Iată cum se petrecură lucrurile.

La ora stabilită, Abu Nurbel, Abu Talib şi Al-Saib intrară pe poarta albastră a casei Khadijei însoţiţi de vreo douăzeci de fii, veri, fraţi, nepoţi, unchi, cumnaţi şi alţi membri ai clanului lor, câţiva destul de bogaţi şi puternici ca să fie primiţi în *mala*. În urma unchiului său venea Mahomed ibn Abdallah, respectuos şi modest, aşa cum îl ştia toată lumea.

Ceva mai devreme, zvonul se răspândise în cartierul depozitelor, apoi în curţile din oraş: văduva Bint Khowaylid îi arătase cea mai mare recunoştinţă nepotului lui Abu Talib. Aşa tânăr cum era, voia să facă din el omul ei de încredere. În ţinutul Sham, unde negoţul nu era lipsit de capcane, Mahomed se arătase atât de prudent şi atât de capabil, încât bătrânul Abu Nurbel şi Al-Saib nu încetau cu laudele pe seama lui.

Despre povestea de la Tabuk, nici un cuvânt. Până şi cei din clanul Sakhr ar fi putut crede că nu existase. Faptul că Yakut al-Makhr se amestecase în clanul lui Abu Sufyan după ce se întorsese nu aducea după sine decât zâmbete cu subînţeles. Un mercenar era un om supus celui care dădea mai mult, nimic altceva. Defilase în jurul Kaabei cât timp duraseră rugăciunile tovarăşilor săi de călătorie. De atunci, nimeni nu-l mai văzuse.

Aşadar, vorbind şi râzând tare, toată lumea luă loc pe covoarele din curte. Sub tamarix, slujnicele aşezaseră cinci taburete în jurul unei tipsii. Abu Talib, Abu Nurbel şi Al-Saib se instalară acolo, la fel ca Mahomed. Ultimul taburet, cel al Khadijei, rămase gol. Aşa cum

cerea tradiția, bărbații aveau să împartă mâncarea, băutura și glumele deocheate înainte ca o femeie, fie ea și foarte influentă, așa cum era văduva Bint Khowaylid, să se așeze printre ei.

Ca să le facă pe plac, Abdonai adusese muzicanți și un poet. Imediat ce gurile se umplură, bătăile iuți ale tobelor și sunetul sfâșietor al fluierelor din trestie se înălțară deasupra larmei.

Treptat, râsetele nu se mai auziră, discuțiile încetară. Uitând de mâncare, toți se lăsară îmbătați de ritmul care lovea în piepturi și pătrundea în inimi. Și, dintr-odată, vibrantă și ciudat de răgușită, țâșni vocea poetului. Bărbatul era scund, dolofan, urâțit de o barbă în neorânduială. Își însoțea vorba cântată cu o mișcare continuă a mâinilor, ca și cum palmele și degetele puteau împrăștia puterea cuvintelor sale în cele patru colțuri ale curții. Pe când declama îi fixa cu intensitate când pe unii, când pe alții, cu ochii lui de jar, captându-le atenția.

Un murmur se strecură în rândurile asistenței. Toată lumea recunoștea poemul. Povestea despre acel vânt rece, neînduplecat, care, la apropierea nopții în deșert, trecea prin cele mai groase țesături. Un suflu ca de gheață care nu venea nici de pe pământul fără început și sfârșit, nici din cerul lipsit de soare. Un frig care era suflarea zeilor asupra inimilor oamenilor. Rătăcitorii care umblă fără oprire, departe de cei dragi, nu mai păstrează decât amintirea fericirii lor pentru a înfrunta misterele nopții.

– „Ești doar un fir de praf pierdut în pulberea universului", psalmodia poetul. „Din inima ta, sfâșiată ca o rodie de singurătate, se naște floarea otrăvitoare a absenței. De ce te pierzi în pustiul deșertului, când ai putea mângâia focul unui pântec care te iubește? Vai! Înainte de a te lăsa în voia lui Allat, Hobal sau Manat, ești destul de îmbătat de parfumul adoratei tale? Ai privit-o până la deznădejde ridicându-se goală în zori, tu care mâine, când altă zi începe, nu vei vedea frumosul decât în cocoașa cămilei tale lângă izvor?"

Acum invitaţii recitau alături de menestrel. Toţi laolaltă, uniţi ca într-o rugăciune, rostiră ultimele cuvinte ale poemului, după care izbucniră în urale zgomotoase. Apoi râsetele şi ironiile se reluară şi mai cu foc, alungând emoţia. Tobele şi fluierele începură o muzică vioaie şi plăcută. Imediat ce erau golite, pocalele de aramă erau umplute din nou cu chefir. Sub efectul aclamaţiilor, poetul trecea exaltat de la un grup la altul.

Nimeni, în afară de unchiul său, Abu Talib, nu observă că Mahomed rămânea tăcut când toţi strigau, că zâmbea atunci când în jur se auzeau hohote zgomotoase.

Când slujitorii veniră să aprindă primele fitiluri ale lămpilor, se făcu dintr-odată linişte. Văduva Khadija bint Khowaylid apăru în pragul camerei sale însoţită de bătrâna Barrira şi de frumoasa sclavă care se numea Ashemu cea de Departe.

Silueta ei se profila pe albul zidurilor pe care cerul împurpurat al serii le colora în ocru. La primii paşi pe care îi făcu, părul învăluită într-un licăr de nuanţe şi forme plutitoare. Trebui să mai înainteze puţin în lumina palidă pentru ca invitaţii să înţeleagă că iluzia venea de la tunica ei, făcută dintr-o mătase cum nu se mai văzuse prin părţile acelea.

Mai mult decât la un veşmânt, te făcea să te gândeşti la o unduire care dezvăluia silueta pentru a o ascunde imediat, înainte de a o face să renască la următorul pas. La fel ca dimineaţă, avea părul prins într-un un colier de pietre simple, şlefuite. Pe piept însă, plastronul de cornalină, de agate şi foiţe de argint sublinia linia gâtului, iar închizătoarea părea a fi la fel de vie ca un animal. La fiecare mişcare se vedea unduind, răsucindu-se sau şerpuind în adâncitura dintre sânii Khadijei.

Lungiţi pe covoare, doborâţi de festin, cu inima şi mintea încinse de muzică şi cuvinte, toţi fură copleşiţi de gânduri care nu se puteau nici mărturisi, nici împărtăşi. Văzură, de asemenea, şi frumuseţea şi trupul sclavei Ashemu, care mergea în spatele stăpânei. Că aceasta din urmă, la douăzeci de ani, era splendidă nu mira pe nimeni, dar ca o văduvă având de aproape

două ori această vârstă să stârnească o emoție asemenea celei pe care o simțeau, iată ceva ce multă vreme aveau să-și amintească.

Cu o înclinare a frunții, cu un zâmbet modest, evitând să le întâlnească privirile, îi salută rând pe rând și se apropie de tamarix.

Nu le era în obicei bărbaților să se ridice de pe taburet sau pernă ca să întâmpine o femeie. Și totuși, Mahomed așa făcu.

Cei care se aflau destul de aproape observară mutra lui Al-Saib. Mai târziu, unii susținură că Al-Talib și Abu Nurbel, în același timp, întinseseră mâna ca să-l oprească pe tânărul ibn Abdallah.

În curte, ici și colo, se zăriră câteva rânjete. Mahomed nu devenise el servitorul de încredere al *saidei?* Iar servitorii aveau datoria de a se ridica în fața stăpânei lor. Persiflările nu avură timp să se transforme în fiere, căci vocea *saidei* Khadija răsună:

– Nu ai de ce să te ridici înaintea mea, Mahomed ibn Abdallah.

Stătea în fața lui, în picioare, cercetându-l. Tăcerea era atât de apăsătoare în curte, încât se auzea țârâitul neobosit al greierilor. Mahomed își desfăcu mantia, deznodă o pungă de pânză agățată la centură și i-o întinse Khadijei. Cu voce puțin cam stinsă, în care se ghicea străduința de a părea calm și firesc, spuse:

– M-am ridicat, *saida,* căci am un dar pentru tine.

Ea șovăi. Toată lumea bănui ce gândea. Dacă lua singură punga, exista riscul să atingă mâna nepotului lui Abu Talib. Și în fața tuturor. Asta nu putea face.

Aruncă o ocheadă spre sclava Ashemu. Fata întinse mâna și apucă punga mică din pânză. Mahomed ibn Abdallah nu-și luă ochii de la *saida* nici în clipa aceea, nici câtă vreme Ashemu deznoda șnururile pungii. Ea o întinse deschisă stăpânei, care cercetă conținutul. În fața uimirii ei, Al-Saib și Abu Nurbel izbucniră în râs.

– Nu e otravă, *saida,* chicoti bătrânul Abu Nurbel. Pune sclava să guste pudra...

Mahomed zâmbea şi el. Khadija se întoarse uşor spre Abdonai. Persanul, ca întotdeauna la un pas în urma ei, înclină aprobator din cap. În curte, bărbaţii, curioşi, se ridicaseră şi se apropiau de tamarix.

Khadija vărsă puţină pudră brună în palma lui Ashemu. Tânăra sclavă îşi apropie buzele şi, cu vârful limbii, luă un strop.

– E dulce, exclamă ea. E dulce, *saida!* Apoi, dintr-odată, înghiţi ce-i mai rămânea în mână. E bun!

O spusese cu atâta încântare, încât toţi izbucniră în râs. Mahomed explică:

– Se numeşte *sukar, saida.* Vine din Persia. Cu pudra asta, chiar şi rădăcinile cele mai amare devin delicioase.

– Mahomed spune adevărul, interveni Abu Nurbel. Slujnicele mele îmi fac zeamă de chitră cu pudra asta şi e mai plăcută la băut decât laptele de măgăriţă. Ridicându-se de pe taburet, puse mâna pe umărul lui Mahomed şi adăugă: Acest nepot al lui Abu Talib ne dă asigurări că pudra de *sukar* te va îmbogăţi, după cum va îmbogăţi întreaga Meccă. Ar putea să aibă dreptate: nu s-a născut încă cel care să prefere amărăciunea în locul dulceţii.

Abu Nurbel tăcu, păstrând mâna pe umărul lui Mahomed. Erau amândoi faţă în faţă, stând la mare depărtare, ca şi cum, în pofida întunericului tot mai adânc al nopţii, care stingea culorile una câte una, tunica îi intimida. Abu Talib îşi scărpina nervos barba, aruncând scurte ocheade către nepotul său.

– A venit noaptea, *saida* Bint Khowaylid, zise Abu Nurbel. Trebuie să ne întoarcem la casele noastre înainte să ne rătăcim pe străduţele din Mecca. Ziua a fost lungă şi frumoasă. Ne-ai oferit un ospăţ pe cinste şi multă bucurie. Fie ca Allat să te aibă în grija ei pentru o viaţă lungă, şi lui Hobal să-i placă bogăţia ta. Mâine o vom lua de la capăt, împreună. Noi, cei din clanurile Abd Manaf, Hashim, Abdul-Muttalib, alături de tine, *saida.* În ce priveşte cele întâmplate la Tabuk, ştim noi ce ştim, şi tu la fel ca noi. Tu şi Abu Talib aţi avut înţelepciunea de a lăsa totul să se mărginească la un murmur în Mecca. Când va trebui, o să ne aducem aminte de asta

în *mala*. Şi dacă tu nu ai pe nimeni care să-ţi apere cuvântul în marea adunare, îl vei avea pe al nostru, cel al lui Al-Saib, Abu Talib şi al tuturor celor care sunt aici în seara asta.

Câteva mormăieli de aprobare răsunară în spatele lui Abu Nurbel. Abdonai le făcu semn servitorilor să se apropie. Flăcările roşii de catran ale torţelor dansară pe chipurile invitaţilor şi dădură din nou viaţă licărului din tunica Khadijei.

Poate că asta stârni zâmbetul ciudat care înflori pe faţa bătrână a lui Abu Nurbel. Îşi luă mâna de pe umărul lui Mahomed, ca să-i atingă încetişor pieptul.

– *Saida*, înţelepciunea lui Hobal cel puternic te-a îndrumat când l-ai ales pe Mahomed ibn Abdallah pentru treburile tale. Sunt la fel ca tine, nu mai am fii. Dar dacă nepoţii mei se purtau ca acest nepot al lui Abu Talib, nu m-aş mai fi dus să-mi mănânc plăcintele pe pietrele deşertului. Păstrează-l pe acest bărbat alături de tine, şi ne vei vedea pe toţi fericiţi.

Abu Nurbel avea prea multă experienţă ca să nu cunoască dublul înţeles al cuvintelor sale şi stânjeneala pe care aveau s-o stârnească. Pentru a împiedica apariţia unei situaţii jenante o salută imediat pe Khadija, dorindu-i în numele tuturor o noapte lungă şi frumoasă. Cu un gest pe care toată lumea îl pricepu, apucă mâna lui Abu Talib şi îl trase spre poarta albastră. Toţi îl urmară. Mahomed nu ştia ce să facă. În spatele lui invitaţii se îndepărtau, ducând cu ei şi şoapta despre ceea ce, încă din zori, se zvonea prin Mecca.

Cu o voce pe care nici Ashemu, nici Barrira, nici Abdonai n-o recunoscură, Khadija spuse:

– Îţi mulţumesc pentru dulceaţa darului tău, nepot al lui Abu Talib. Vorbele lui Abu Nurbel sunt drepte. Dacă nu se gândeşte numai la afaceri.

– *Saida*...

Nu mai găsi nici un cuvânt de adăugat.

Acolo, la poartă, dispăreau unii după alţii. Khadija îşi trecu limba peste buzele uscate şi îşi lipi punguţa

cu *sukar* de piept. Licărul tunicii aruncă sclipiri în întuneric.

– Eu nu am decât un singur fel de a-mi spune gândurile. Poartă-te cum îţi cere inima, Mahomed ibn Abdallah. În seara asta poţi să bei acest *sukar* în lapte de cămilă, alături de mine. Sau poţi să-ţi urmezi unchiul. Indiferent ce vei alege, mâine vei fi cel în care văduva Bint Khowaylid şi-a pus încrederea.

Cuvintele îl încremeniră pe Mahomed, ca şi cum îi era greu să le înţeleagă. Hărmălaia vocilor răsuna pe străduţe, în spatele zidurilor. Acum, toţi invitaţii trecuseră de poarta albastră, larg deschisă în întuneric. Cu torţa ridicată, un sclav aştepta.

Barrira o trase după ea pe Ashemu în umbrarul de la bucătărie şi îndemnă slujnicele să se depărteze de stăpâna lor.

– *Saida*, nu am cuvinte să descriu ce se ascunde în mine, şopti Mahomed. Şi nu sunt...

– Eu ştiu cine eşti, îl întrerupse Khadija. O ştiu mai bine decât tine. Dar tu, tu n-o cunoşti decât pe *saida* Bint Khowaylid. Cea care va bea laptele de cămilă împreună cu tine, dacă dorinţa te îndeamnă, îţi este o străină.

– Da.

Mahomed sublinie cuvântul cu o înclinare a capului. Sclipirea unei lămpi din apropiere îi lumină ochii. Khadija fu uimită. Pricepu că vesela Kawla spusese adevărul. Bărbatul care se afla în faţa ei nu ştia să mintă.

Începu să tremure atât de tare, încât dădu înapoi. Se sprijini de trunchiul tamarixului, după care se lăsă să alunece pe taburet. Mahomed se apropie iute, dar ea îl reţinu cu o mână, fără să-l privească.

– Acum tu trebuie să alegi, Mahomed. Ca bărbat liber şi care nu datorează nimic nici mie, nici unchiului Abu Talib.

I se păru că avea nevoie de un răgaz nesfârşit ca să răspundă, dar poate nu dură mai mult decât zborul unui fluture. Tânărul se aşeză pe taburet în faţa ei.

– Când sunt aproape de tine, *saida*, simt cum puterea ta se uneşte cu a mea. Ea mă susţine şi mă îndeamnă

să fiu așa cum dorește Allat să fiu. Am mai simțit forța asta când eram departe de Mecca. Am plecat la drum spre ținutul Sham cu gândul acesta în minte: „*Saida* m-a angajat. Ea m-a vrut și, din primul moment, mi-a acordat încrederea ei". Iată ce gândeam. Credeam că fac lucrurile din datorie față de tine. Dar ieri, când m-ai primit în curtea asta, când m-am așezat aici, sub acest tamarix, și când ți-ai îndreptat ochii spre mine...

Tăcu, lăsând gestul să exprime ceea ce nu putea ființa. Khadija nu rupse tăcerea, ci se mulțumi să-și aplece fruntea. Mai târziu avea să dezvăluie că, în timpul acestei scurte tăceri, în sfârșit își pierduse temerile. Pricepuse că ea și preaiubitul său Mahomed cel sărac aveau să se unească în fericirea iubirii. Și pentru totdeauna.

Când reuși să respire mai bine și fu sigură că vocea nu-i mai tremura, porunci să se închidă poarta principală. Apoi, cu un râs nervos, îl întrebă pe Mahomed dacă *sukar* trebuia turnat în lapte înainte de a-l încălzi sau după.

– Persanii îl toarnă în laptele cald, spuse el. Dar cunosc mai multe feluri de a-l gusta.

Zâmbea, își mușca buzele, bucuros peste măsură. În timp ce li se aduceau două cești fierbinți cu lapte, se liniștiră. Khadija îi întinse punga cu *sukar*.

– Tu trebuie să-l torni.

În loc să ia punga, Mahomed se ridică.

– Laptele este prea cald ca să fie băut aici.

În picioare, șovăi puțin înainte de a-i întinde mâna. Khadija începu iarăși să tremure. Atât teama, cât și dorința îi strângeau măruntaiele ca într-o gheară. Șopti:

– Cel care trece pragul camerei unei văduve nu poate fi decât soțul ei.

– Am ales.

– Sub tunică, cea pe care vrei s-o cunoști nu mai are trupul fetelor care merg cu caravanele.

– Fetele care merg cu caravanele nu vor fi soțiile mele, Khadija bint Khowaylid, dacă îmi permiți să-ți spun așa.

*

Ghemuite în întuneric, Barrira şi Ashemu îi văzură părăsind cercul de lumină. Dinaintea lor, slujnica purta lampa şi tava cu pocalele pline cu lapte fierbinte. Când ajunseră în faţa camerei Khadijei, o lăsară pe slujnică să intre şi să aşeze tava, după care aceasta ieşi. Barrira gemu. Tocmai descoperise că se ţineau de mână. Apoi Mahomed închise încetişor uşa în urma lor.

Barrira se aşeză şi plânse, cuprinsă de fericire, agăţându-se de încheieturile lui Ashemu, care îi ştergea lacrimile şi îi lipea capul mare, bătrân, la sânul ei. Doica uitase toate geloziile şi iertase frumuseţea prea mare a sclavei Ashemu cea de Departe. În cele din urme, visul de a o vedea pe mult iubita ei Khadija în braţele unui soţ se împlinise.

Până dimineaţă şi-i imagină goi, unul în faţa celuilalt, în lumina slabă a lămpii şi bând laptele de cămilă îndulcit cu *sukar*. Şi-l imagina pe Mahomed întinzând mâinile pentru a încinge cu îmbrăţişările lui trupul soţiei sale, sărutându-i buzele, descoperind splendoarea şi rotunjimile rafinate de trecerea timpului. Cine altul decât el, tânărul şi înţeleptul ibn Abdallah, ar fi ştiut mai bine să presare pudra de dulceaţă pe trupul nerăbdător al Khadijei?

La primele raze de lumină ale dimineţii, Abdonai le găsi pe tânăra sclavă şi pe bătrâna doică încă agăţate una de alta. Nu părăsiseră umbrarul, dar până la urmă le furase somnul. Persanul nu se miră, nici nu puse întrebări. Ştia ce aşteptau. La rândul lui, şi el aştepta.

Soarele sfâşia deja umbrele dese când uşa camerei Khadijei se deschise. Soţii se arătară în prag, uniţi ca şi cum i-ar fi învăluit un singur veşmânt.

Ca să ştie, Barrirei îi fu de-ajuns o singură privire către chipul Khadijei. Ceea ce îşi imaginase cât ţinuse noaptea era nimic faţă de fericirea care se citea pe chipurile celor doi soţi.

Fără să se gândească, îşi duse mâna la gură şi imită strigătul întrerupt al bufniţei, care exprima marea bucurie a nuntirii. Ashemu, la rândul ei, apoi slujnicele

din curtea Khadijei bint Khowaylid îşi uniră glasurile cu acela al doicii.

În scurtă vreme, toate casele din Mecca aflară că zvonul era realitate. Văduva Bint Khowaylid nu mai era văduvă şi Mahomed ibn Abdallah, nepotul lui Abu Talib, nu mai era un om fără căpătâi.

Partea a treia

Fiii

Vărul Waraqa ibn Nawfal

O lună întreagă, în Mecca nu se vorbi decât despre nunta asta. Aşa cum era şi de aşteptat. Vestea stârni râsete sarcastice. Aşadar, văduva Bint Khowaylid nu mai era văduvă! Şi soţul nu numai că era un simplu servitor, ba avea chiar şi cu zece ani mai puţin decât ea! Curând începu să circule povestea lui Abu Assad, patriarhul clanului Khowaylid.

Acest bătrân locuitor din Mecca, atât de bătrân încât nimeni nu-i mai ştia vârsta, era fratele bunicului Khadijei. Trăia într-o locuinţă impunătoare, având curte şi slujnice. Nu se ridica din pat decât pentru a face vreo douăzeci de paşi. Îl considerau surd şi nu cu toată mintea întreagă.

Regula şi tradiţia cereau totuşi ca nici o uniune a unui membru al tribului Khowaylid, nici o căsătorie în sânul clanului să nu se încheie fără consimţământul lui. Or, unii pretindeau că, imediat ce aflase despre noaptea nunţii văduvei Khadija cu Mahomed ibn Abdallah, Abu Assad fusese cuprins de o furie care era cât pe ce să-l doboare. O zi întreagă nu încetase să mormăie insulte şi blesteme. „Nici vorbă ca o Khowaylid să-şi pună averea de văduvă în mâinile unui neisprăvit! De când lumea", ameninţa el, şi Hobal îi era martor, „numai cei puternici se puteau căsători cu cei puternici!"

Se arătă atât de furios, încât Khadija se îngrijoră. Conform tradiţiei din Mecca, nu exista căsătorie adevărată decât după ce patriarhul clanului celor doi soţi îşi punea degetul mare pe o tăbliţă subţire de lut moale, între urma degetului bărbatului şi cea a femeii. Nu numai că furia neaşteptată a lui Abu Assad se transforma în insultă, dar ameninţa să le distrugă căsătoria. Aşa că se grăbi să se ducă la un înţelept al clanului Khowaylid, vărul ei, Waraqa ibn Nawfal.

Waraqa era cunoscut de toată lumea. Se spunea că era memoria vie a Meccăi. Slab, uscat, fără vârstă, alb la păr dar în plină putere, știa să mânuiască în mod iscusit condeiul numit stil. Haniful[1] Waraqa era scrib, deopotrivă poet și erudit. Vară sau iarnă, străbătea cu pași mari orașul, acoperit până la glezne cu o mantie neagră. O siluetă ușor de recunoscut dintr-o mie. Mantia lungă avea menirea de a-i ascunde infirmitatea din naștere: venise pe lume cu un picior mai scurt decât celălalt, ceea ce din când în când îl făcea arțăgos. Vorbea mai multe limbi și dialecte și își asumase sarcina de a consemna pe tăblițe de lut și suluri de papirus căsătoriile, decesele și faptele mărețe ale neamului Khowaylid.

Când era cazul, tot el era cel care rezolva neînțelegerile și amintea de hotărârile Strămbunilor.

Însă Abu Assad abia dacă-l lăsă să vorbească. Arătând spre cer cu un deget strâmb, o luă martoră pe Allat și, scuipând tot atâta salivă câte cuvinte, promise că niciodată, niciodată nu avea să-și apese degetul mare pe tăblița de lut. Nepoata lui, Khadija, îl putea primi în așternutul ei și peste tot unde voia pe acest neisprăvit de Mahomed, dar nu făcea altceva decât să-și piardă onoarea. Iar el, Abu Assad, șeful clanului prin vârstă, interzicea ca Waraqa să lase cea mai mică urmă despre această nuntă pe papirusul care reprezenta cronica de familie a clanului Khowaylid.

Waraqa, pe cât pe înțelept, pe atât de viclean, îl lăsă pe bătrânul patriarh să tune și să fulgere, asigurându-l că voința avea să-i fie respectată întru totul. În același timp îi ceru Khadijei să găsească un alt mijloc decât argumentele raționale pentru a-l face pe unchiul ei să consfințească uniunea.

Khadija, aflând de decizia unchiului, fu cuprinsă la rândul ei de o furie nebună.

– Să i se taie degetul bătrânului! Astfel vom avea semnătura lui, țipă ea înainte de a-și lua seama.

[1] *Hanif* – în perioada preislamică, astfel erau numiți cei ce respingeau idolatria și urmau exemplul lui Abraham. (n.red.)

În sfârșit, trei zile mai târziu, Ashemu cea de Departe, cea mai frumoasă dintre slujnicele Khadijei, a cărei splendoare îi lăsase cu gurile căscate pe toți cei care o văzuseră, apăru în curtea bătrânului Abu Assad.

Ceea ce s-a petrecut apoi în camera bătrânului nimeni n-a știut vreodată, și nici nu și-a putut măcar imagina. Abu Assad nu mai era de mult în stare să ia ceea ce fără îndoială i se oferise. Cu toate astea, în dimineața următoare, sclava Ashemu era înapoi la stăpâna ei, în tovărășia înțeleptului Waraqa, purtând în mâini o tăbliță de lut foarte moale, unde se putea vedea urma degetului mare al patriarhului.

Înainte ca soarele să usuce lutul fin, Waraqa înscrise numele noilor soți în cronica familiei. Cerneala și stilul consemnară astfel noua alianță dintre clanurile Hashim și Khowaylid.

În scurt timp, lumea se deprinse să vadă un alt Mahomed ibn Abdallah prin oraș. Purta haine noi sub mantia largă. Prin curți învățară să-i cunoască vocea și purtările de negustor. Vocea era plăcută și adesea veselă, iar purtările pline de siguranță. Mulți fură mirați să-l descopere atât de dur în afaceri pe acest tânăr vesel și politicos. Abu Talib aproba cu mândrie de câte ori i se spunea acest lucru. Nepotul lui, Mahomed, era un Hashim prin ramura Abdul-Muttalib, și legile aspre ale negoțului curgeau din negura vremurilor în sângele clanului Hashim. Cui voia să-l asculte, Abu Talib dădea asigurări, umflându-și pieptul slăbănog:

– Nu știți încă nimic despre nepotul meu, Mahomed. Fie ca Allat să vă dea viață lungă, ca să aflați cine va deveni!

Și în casa Khadijei uimirea fu mare. Că *saida* Khadija strălucea de fericire, Barrira și Abdonai nu se mirară. Descoperiră însă cu plăcere că tânărul ei soț se arăta modest și plin de atenție față de toți. Cunoșteau oameni care, după ce se îmbogățiseră peste noapte, deveniseră răi și aroganți. Mahomed nu era dintr-aceia.

Într-o dimineaţă, în curtea pentru cămile, lângă teascuri, el îl opri pe Abdonai.

- În casa asta, tu ştii tot, şi eu nu ştiu nimic. Tu eşti stăpânul, iar eu nu voi fi niciodată dacă nu mă înveţi ce ştii.

Formula îi plăcu lui Abdonai, care îi promise imediat tot ajutorul lui.

- Khadija mi-a povestit cum ţi-ai pierdut mâna, reluă Mahomed. Mi-a spus că eşti cel mai mare războinic din Mecca.

- Aşa-i place *saidei* să creadă, răspunse persanul râzând.

- Eu am o *nimcha*. Am luat-o de la un bărbat când l-am ucis în luptă. Cu toate astea, nu ştiu cum s-o folosesc. Arată-mi. Cum Abdonai şovăia, Mahomed insistă: Cel care a vărsat sânge pentru prima oară, chiar dacă a făcut-o ca să se apere, va trebui mai devreme sau mai târziu să înfrunte răzbunarea. Mă gândesc să plec din nou pe drumurile spre Sham sau Marib, şi nu mai am cămile bătrâne pe care să le folosesc dacă sunt atacat.

Într-o dimineaţă, Khadija îi văzu antrenându-se pe acoperişul casei. Seara, îl întrebă pe Mahomed dacă voia să devină un adevărat maestru al armelor. Râzând, el îi răspunse că-i plăcea să cunoască regulile luptei.

- Şi-apoi, într-o zi va trebui să plec din nou la drum cu o caravană. De data asta, Yakut al-Makhr nu va mai fi cu noi. Bătrânele cămile nici atât.

- În cazul ăsta, trebuie să exersezi serios, nu ca un copil pe acoperişul casei.

Îi porunci lui Abdonai să-i sfătuiască soţul cum să cumpere dromaderi şi să-l însoţească în afara oraşului, departe de privirile curioşilor, ca să-l înveţe mânuirea spadei şi a hangerului.

Câteva zile mai târziu, Mahomed îi uimi pe oamenii casei când se aşeză lângă tânărul Zayd, sclavul care se întorsese cu el din ţinutul Sham, şi-l rugă să-i arate cum să se folosească de stilul pentru scris. Cu răbdare, învăţa pe dinafară semnele cifrelor şi regula socotelilor, nota cu exactitate vânzările, schimburile şi cumpărăturile.

– *Saida* Khadija, soţul tău învaţă de la un sclav ce ar putea învăţa de la mine, bombăni înţeleptul Waraqa.

– Mahomed te consideră un savant prea mare, nu îndrăzneşte să-ţi ceară ce-i cere sclavului nostru.

O spusese atât ca să liniştească orgoliul eruditului hanif, cât şi pentru că era adevărat. Cu toate astea, Waraqa credea de cuviinţă că era datoria lui să-i verifice cunoştinţele lui Zayd. Lui Mahomed, care se arătă mirat, îi replică:

– Nu puţini sunt cei care se laudă cu nişte cunoştinţe de care în realitate n-au habar. Când eşti sclav, orice mijloc este bun pentru a te face de neînlocuit pentru stăpâni.

Observaţia lui Waraqa era dispreţuitoare. Bătrânul înţelept nu arăta mai multă încredere în ştiinţa şi sinceritatea lui Zayd decât în judecata lui Mahomed.

Khadija, care observase afecţiunea născută între soţul ei şi tânărul sclav discret, eficient, mereu îmbrăcat în alb, spuse după plecarea lui Waraqa:

– Nu te supăra de bănuiala lui, iubitule. Nu poate să-i facă plăcere gândul că un sclav de mai puţin de douăzeci de ani ştie să mânuiască stilul şi să socotească la fel de bine ca el. Râzând, adăugă: Ştii să măgulești pe cineva la fel de bine ca şi mine, când e nevoie. Nu uita asta când o să-l vezi din nou pe Waraqa.

Aşadar, se luă hotărârea ca tânărul Zayd ibn Harita al-Kalb să fie supus unui test sub tamarix. Khadija, înconjurată de Mahomed şi Abdonai, se aşeză pe perna ei. Waraqa şi sclavul venit din Sham se aşezară în faţa lor, pe taburete.

Waraqa fu primul surprins de cunoştinţele tânărului. Avea şi el suluri de papirus care veneau din nord, şi putu să constate că scrierea sclavului era aidoma celei de pe ele. În privinţa cifrelor şi a socotelilor, trebui să accepte că sclavul ştia mai mult decât el. Ca să-şi ascundă stânjeneala, îl întrebă pe Zayd:

– De unde vii, de ai învăţat atât de multe la vârsta ta?

Zayd îşi scutură părul lung şi negru şi îl consultă din priviri pe Mahomed. Acesta îl încurajă cu un semn din cap.

– M-am născut în ţinutul Kalb, spuse tânărul cu voce timidă. Ţinutul aparţine regatului Ghassan. Tata era admirat acolo pentru îndemânarea cu care sculpta piatra pentru temple. El este cel care mi-a arătat cum să mânuiesc stilul şi m-a învăţat să citesc. Voia să devin ca tine, un scrib în slujba unui stăpân puternic.

Apoi, cum Waraqa şi Khadija nu ştiau precis unde se afla regatul Ghassan, le dădu de înţeles că era vorba despre un regat foarte prosper, în nordul îndepărtat al deşertului, la malul mării. Un regat alcătuit din cetăţi supuse puterii neţărmurite a celor care, şi mai la nord, în oraşul oraşelor numit Bizanţ, venerau un zeu unic şi fără chip.

– Zeul atotputernic, încheie el, care nu poate fi cunoscut şi pe care îl întâlneşti numai în scrierile de pe sulurile de papirus.

Waraqa aprobă. Asta o ştia mai bine ca oricine din Mecca, el, hanif, fiu de hanif. În cuferele lui existau multe dintre aceste papirusuri despre care vorbea sclavul din Kalb. Le moştenise de la tatăl lui, care le moştenise de la strămoşii strămoşilor lui. Era departe de a le fi citit pe toate, căci erau mult prea multe. Şi scrierea lor îţi ardea ochii, atât era de greu de deslușit. Dar conţineau istorisiri despre faptele măreţe, puterea şi voinţa acestui zeu care nu exista nici în pietre, nici în vise. Nici măcar în furtuni, în lumină sau în vânt. Un zeu care nu trăia decât în cuvintele celor pe care el îi alesese ca profeţi, pentru a-i duce mai departe ideile şi legile.

– Şi zeul ăsta e zeul tău? îl întrebă pe neaşteptate pe Zayd.

Băiatul şovăi. Khadija îl surprinse aruncându-i din nou o privire lui Mahomed, ca pentru a-i cere voie. Mahomed îl pofti să continue. Atunci Zayd îşi dădu încă o dată, cu un gest familiar, coama pe spate şi încuviinţă.

– Da. Cred în zeul unic al oamenilor din nord. Așa m-a crescut tata. Cred în Dumnezeu și Hristos, profetul Lui întrupat.

– Și ce s-a întâmplat cu tatăl tău, de ai ajuns sclav aici, la noi? întrebă Waraqa, fără să-și îmblânzească tonul.

– Frigurile l-au omorât. Acum șase veri.

– Spune-ne povestea ta.

Zayd întoarse capul spre Mahomed. Acesta spuse, ca să-l încurajeze:

– Înțeleptul Waraqa are dreptate. Povestește ce mi-ai povestit mie. E vremea ca stăpâna ta, *saida* Khadija, să audă cum ți-ai dus traiul până acum.

Tânărul își strânse agitat pulpanele tunicii albe; când se simți în stare să vorbească, începu.

Cu șase ani înainte, pe când avea unsprezece ani, familia sa părăsise Dumat al-Jandal, orașul unde se născuse, ca să se mute la Palmira, unde tatăl său urma să repare coloanele unui palat. Asta era o promisiune de îmbogățire pentru toți ai lui. Dar, vai, abia trecuseră de hotarul ținutului Kalb, că frigurile și dizenteria îi uciseră în câteva zile pe tatăl, mama și frații lui. Ceva mai înainte, băuseră apă murdară dintr-un puț.

Zayd fusese și el bolnav, dar mai puțin decât rudele lui: așa că niște negustori din Ghassan îl luaseră și îl îngrijiseră pe orfan. Cum se pusese pe picioare, îi spuseseră: „Noi te-am salvat. Ești al nostru". Nu avea cum să se opună. Așa erau legea și obiceiul.

El era mezinul, și mama lui insistase să bea lapte de capră, așa că nu fusese nevoit să-și potolească setea cu apa infestată.

Apoi... apoi, nu o dată Zayd regretă că supraviețuise frigurilor. Noii lui stăpâni erau trufași. Violenți. Cu cât lunile treceau, cu atât corvezile deveneau mai grele. Curând, nu mai avu decât un gând: să fugă. Dar, vai, trecură peste trei ani trecură înainte ca ocazia să se ivească.

În acea zi, o ceartă în piața din Tabuk se transformă într-o mare îmbulzeală. Un vas cu jăratic se răsturnase și aprinsese baloturile de lână, apoi urcioarele cu ulei. Curând, flăcările amenințau toată piața și casele din

jur. În panică, negustorii nu se mai gândiră decât să-şi salveze bunurile. Cu riscul de a lua foc, Zayd puse mâna pe un măgar înhămat la o droşcă pe cale să se facă scrum. Era prilejul atât de aşteptat: nimeni nu mai controla porţile. Măgarul, recunoscător, îl duse la trap spre sud, departe de Tabuk, acolo unde cei din Ghassan nu se aventurau niciodată. Dar băiatul nu avu nevoie de prea mult timp ca să se rătăcească.

În goana lui, avusese destulă minte ca să fure un burduf de apă şi o mână de curmale. Era prea puţin. Încă din a patra zi începură să-l chinuie setea şi foamea. Măgarul, înnebunit de sete, început să muşte. Zayd îl abandonă, lăsându-l să se lupte cu *hara*. Sub imperiul halucinaţiilor, i se părea că stâncile deşertului erau foarte aproape, că trebuia doar să întindă mâna pentru a le atinge. Dar, la fiecare pas, se depărtau, dansând în aerul fierbinte, negre ca apa unei fântâni. I se părea că le simte răcoarea pe pielea arsă a feţei...

Îşi simţea trupul străin. Pierdu orice noţiune a timpului. Ceea ce se întâmplă apoi nu-şi mai amintea decât aşa cum îţi aminteşti un vis. Noaptea se lăsă dintr-odată, asemenea unei perdele care cade. Văzu în întuneric cum se năştea o lumină. O lumină care părea să crească şi să gonească pe pământ. Îşi aminti de nebunia care îi cuprindea pe toţi cei care se pierdeau în deşert. Asta îi dădu puterea să înainteze. Să reziste.

Descoperi în sfârşit o vale luminată de un foc de frunze de palmier. Apa craterului. Fiii lui El Kessai îmbrăcaţi în alb. Văzându-i, se crezu mort de-a binelea. Zeul lui atotputernic îi deschidea în sfârşit porţile raiului!

Cu gura uscată, Zayd îşi întrerupse povestea. Abdonai, fascinat, îi turnă apă în pocal. Waraqa se aplecă înainte.

– Fiii lui El Kessai? Despre cine vorbeşti, băiete?

– Oameni ai zeului unic, răspunse Mahomed. Ei sunt cei care ne-au oferit adăpost în noaptea de după razie. Şi noi am văzut acea lumină care ieşea din pământ, în plin deşert.

În puține cuvinte, îi povesti hanifului ciudata întâlnire cu acela pe care îl numeau Za Whaad. Descrise frumusețea talgerului de apă din craterul de nisip, a cărui suprafață se schimba după cum se reflecta în ea cerul sau luna. Povesti despre legile lor aspre. Opreliștile.

– Acei oameni nu trăiesc decât pentru a face pe plac zeului lor unic. Zeul oamenilor din Sham și Ghassan. Printre ei l-am găsit pe băiat, încheie Mahomed, arătând spre Zayd. Voia să fugă. M-a implorat: „Ia-mă cu tine și o să fiu sclavul tău". I-am spus că nu va fi al meu, ci al *saidei* Khadija, stăpâna mea. Astăzi, soția mea.

Privirea lui Waraqa o întâlni pe cea a Khadijei, tăcută și zâmbitoare. Ridică poalele mantiei care atârnau pe pământ și își încreți pleoapele.

– Acei fii al lui El Kessai te-au primit când mureai de sete și de foame, îi spuse lui Zayd, și tu i-ai părăsit așa cum i-ai părăsit și pe negustorii din Ghassan. Asta îți place să faci, băiete, să-i părăsești pe cei care te ajută să-ți continui viața?

– Trebuia să plec.

– De ce?

– Nu mă ajutau să trăiesc. Voiau să mă înec pentru ei...

– Să te îneci? întrebă bătrânul scrib, cu un aer încurcat.

– Da. Za Whaad, tatăl lui, frații, fiii... toți cei care sunt alături de el cred că Zeul cel Unic va veni să-i caute în apă. Iar pe mine credeau că Zeul mă trimisese la ei, însetat, ca să-i conduc pe lumea cealaltă. Spuneau: „Zeul te-a îndrumat spre noi ca să nu ne rătăcim traversând întunericul din măruntaiele pământului".

Vocea lui Zayd devenise ascuțită. Lăsă capul în jos. Părul îi acoperea fața palidă. Tremura de frica încă vie în amintirea lui. Mahomed interveni:

– Amintirea e apăsătoare pentru băiat. Înțeleptule Waraqa, mi-a povestit îndelung istoria lui. Lasă-mă să-ți explic cine sunt acei oameni despre care vorbește.

Totul începuse cu mulți ani în urmă. Credincioșii unui profet numit El Kessai mergeau prin deșert căutând apă. Nu numai apă de băut, ci și ca să se spele.

Aşa era legea lor sfântă: nu-şi puteau adora zeul unic decât purificându-se cu ajutorul apei. Or, trecu un anotimp până găsiră un ued. Crezură că zeul lor nu-i mai voia. Unii se lăsară să moară, deznădăjduiţi la gândul că fuseseră abandonaţi.

Într-o noapte văzură o stea de foc care, într-un vuiet infernal, se zdrobi la mai puţin de o zi de mers faţă de locul unde îşi aşezaseră corturile. Porniră în căutarea ei, dar n-o găsiră. Se petrecu însă o minune: în cădere, steaua crăpase stânca roşie a deşertului. Se formase o groapă mare de nisip, unde apa zeului lor îi aştepta într-o asemenea cantitate, încât se puteau cufunda în ea toţi odată. Cel care conducea familiile lui El Kessai spuse: „Creatorul ne-a încercat. Este un semn". Deciseră atunci să se scufunde în adâncul apei pentru a ajunge în paradis. Nimeni nu reuşi. Fie se întorceau în pragul sufocării, fie se încăpăţânau şi se înecau. Traseră de aici învăţătura că nu erau destul de puri ca zeul să le deschidă porţile adâncurilor lui.

– Sunt nebuni! exclamă Zayd. Puritatea lor este o nebunie. Pentru ei totul este interzis. Chiar şi râsul. Voiau să mă scufund odată cu ei. Să fiu îngerul care deschide poarta de sub pământ. Asta m-ar fi înecat. Astfel că, atunci când l-am văzut pe stăpânul Mahomed coborând pe drumul care ducea până la crater, am înţeles că avea să mă salveze. De asta am vrut să fiu sclavul lui. Al *saidei*, vreau să spun, se corectă el repede.

Cu toată drama pe care o evocase, aceste ultime cuvinte destinseră atmosfera de sub tamarix. Khadija râse.

– Ceea ce este al meu este şi al soţului meu. Toată lumea de aici o ştie. Tu ai un stăpân şi o stăpână, Zayd ibn Harita al-Kalb. Atâta vreme cât nu vei vrea să fugi de la noi...

– Niciodată, *saida!* Niciodată. Jur în faţa zeului meu! strigă tânărul, ridicându-se.

Waraqa se ridică şi el, puse înainte piciorul sănătos şi arătă cu degetul spre băiat. Zeflemeaua i se citi în glas când spuse:

– Ah, Zeul! Aici zei sunt mai mulţi, fiule. Stăpânul tău te va conduce la Kaaba noastră şi îi vei vedea. Sute de zei. Şi cel mai mare dintre toţi: Hobal. Şi mai puternică decât toţi: Allat. Aici, în Mecca, un zeu fără chip nu este decât un zeu lipsit de putere. Un zeu fără putere nu este decât năzărirea unui creier zăpăcit. Cine poate crede într-un Atotputernic fără chip, dacă nu nişte nebuni rătăciţi în deşert?

– Eu nu sunt nebun! protestă Zayd, între lacrimi şi furie. Nici tata nu era. Cei ai lui El Kessai, ei...

Se întrerupse, căutând din priviri ajutorul lui Mahomed. Nu-i întâlnise pe oamenii lui El Kessai? Şi nu văzuse că nu aveau nimic în comun cu el? Cum Mahomed nu intervenì, Waraqa ridică mâna în semn de împăcare. Ironia îi încreţea ochii, dar cu voce mai blândă, aproape afectuoasă, rosti:

– Nu te înflăcăra, fiule. Cine spune că eu nu sunt la fel de nebun ca tatăl tău?

Mirarea îl lăsă pe Zayd cu gura căscată.

– Dacă ştii să citeşti scrierea evreilor la fel de bine cum ştii să scrii... continuă bătrânul înţelept.

– O cunosc puţin şi pe cea din Ghassan...

– Dar nu ai învăţat să taci şi să nu întrerupi un bătrân când vorbeşte! Verişoară, oftă Waraqa, adresându-se Khadijei, băiatul ăsta are prostia vârstei sale. Dar are şi ochi pe care eu nu-i mai am. Va putea fi folositor ca să descifreze sulurile tatălui meu şi ale strămoşilor lui.

Khadija îi făcu lui Mahomed un mic semn din cap. Acesta declară:

– Băiatul rămâne în gospodăria mea şi a soţiei mele. Te vei vedea cu el după trebuinţă.

Waraqa încruntă din sprâncene, proasta dispoziţie făcându-l să strângă din buze.

– Soţul tău, verişoară Khadija, spuse el ca şi cum Mahomed nu se afla la doi paşi, trebuie să înveţe că ceea ce se scrie cu vârful stilului se citeşte cu agerimea ochilor. Bâlbâielile unui sclav nu sunt destul ca să-l înveţe. Dacă învaţă numerele pentru negoţul lui va fi destul

ca să-i impresioneze pe negustori. În rest, dacă îi pasă de memoria strămoşilor şi de ceea ce scapă puterii oamenilor, să vină să mă vadă.

Fiu şi fiice

Astfel, supunându-se poruncilor înţeleptului Waraqa, Khadija şi tânărul ei soţ trăiră zece ani de adâncă fericire. Zece ani în care se părea că în nici o clipă zeii din Mecca nu se gândiră să le întunece bucuria. Totul îi împlinea. Foarte repede, Khadija rămase însărcinată şi dădu naştere unei prime fiice pe care, în bună înţelegere cu Mahomed, o numi Zaynab. Ca să amintească de momentul când, la umbra tamarixului, cel care îi devenise soţ îi oferise zahărul nunţii[1].

Îndemnat de noile răspunderi ale paternităţii, Mahomed porni din nou pe drumul spre Sham. Zayd, Bilal şi Al-Saib îl însoţeau. Abu Nurbel era prea bătrân pentru o asemenea călătorie.

– Nu mai ai nevoie de părerile şi bombănelile mele, iar eu am nevoie să-mi mănânc plăcintele în liniştea curţii de aici, îi spuse el lui Mahomed. Ce mai trebuie să înveţi, o să te înveţe Al-Saib.

I-l recomandă pe unul dintre verii lui, al cărui clan avea pământuri la nord de Mecca. Bărbatul, mai tânăr cu doi sau trei ani decât Mahomed, se numea Abu Bakr al-Siddiq. După doar câteva zile petrecute în deşert, se dovedi un bun tovarăş, cu o fire deschisă şi veselă. Când ajunseră în oraşul Homs, sus, în nordul regatului Ghassan, erau deja prieteni.

După cinci luni, la întoarcerea caravanei, o altă fiică îl aştepta pe Mahomed în braţele Khadijei. Aceasta nu-şi ascunse supărarea. Sperase ca soţul ei să găsească la sânul ei un fiu.

Dezamăgirea ei îl distră pe Mahomed. Acoperind-o de mângâieri şi sărutări ca în primele zile ale căsniciei,

[1] În arabă, numele înseamnă „giuvaierul de preţ al tatălui" sau „floare parfumată" – aici, cu aluzie la florile de tamarix (n.red.)

o asigură că Allat avea să le dea fii în curând. „Timpul zeilor nu este cel al oamenilor", spuse el.

Pentru a-şi arăta iubirea faţă de nou-născută, o ridică deasupra capului ca s-o arate întregii case adunate pentru întoarcerea lui, şi o numi Ruqayyah, „cea care se ţine dreaptă". Şi zeii o iubiră pe copilă. La fel ca Zaynab, fata mai mare, supravieţui primelor zile şi primelor luni, care se dovedeau fatale pentru o mulţime de prunci.

La primii nori ai toamnei, pe când îşi recăpătau suflarea în aşternut după ce îşi mai potoliseră dorinţa, Khadija îi spuse lui Mahomed:

– Acum trebuie să te duci înaintea puternicilor din Mecca şi să le vorbeşti ca soţ al bogatei Khadija bint Khowaylid.

Prin asta înţelegea: „Îţi vei lua locul în *mala*, marea adunare". Ocazia era desăvârşită. Clanurile din Mecca trebuiau să hotărască în legătură cu construirea noilor turnuri pentru poarta din sud, mărirea depozitelor din est şi un zid care să înconjoare esplanada unde se afla Kaaba.

Din ce în ce mai mulţi pelerini veneau în fiecare an să-şi salute idolii şi să-şi lase destinele, speranţele sau răscumpărarea păcatelor în seama atotputernicei Pietre Negre a lui Hobal. Renumele Meccăi se răspândise cu mult dincolo de Hidjaz, ajungând până în Yarim şi Sanaa, bogatele regate din sud, şi chiar de cealaltă parte a mării, până în Africa, în Aydat şi Sawakin. Astfel se extinseseră şi legăturile comerciale ale oraşului, ceea ce-i permisese să-şi sporească bogăţia.

Pe de altă parte, mulţimile care uneori se adunau în neorânduială în jurul sfintei Kaaba aduceau şi o grămadă de tulburări, hoţi şi tâlhari periculoşi. Tot atâtea ameninţări pentru negoţ şi bunul renume al oraşului, pe care mai-marii trebuiau să le prevină şi să le pedepsească. Pentru asta, era nevoie de mai multe controale la porţile Meccăi şi mai multe ziduri de apărare în interior.

– Propune în *mala* să plăteşti jumătate din costul lucrărilor, îi zise Khadija soţului ei. Asta îi va impresiona pe toţi şi va pune stavilă limbilor otrăvite. Şi, de data

asta, arată-te în faţa tuturor cu *nimcha* însemnată cu emblema lui Abu Sufyan sub mantie. Clanul Sakhr o va recunoaşte. Ceilalţi la fel. Îţi vor admira curajul şi vor înţelege că ai o memorie bună.

Aşa se face că, atunci când veni momentul, Mahomed se prezentă în faţă la Dar Nadwa[1], palatul străbunilor. Înăuntru, într-o sală cu banchete din piatră de-a lungul pereţilor, se ţinea adunarea.

Înaintă cu modestie în spatele unchiului său, Abu Talib, şi al şefilor de clan aliaţi Khadijei: Hashim, Abdul-Muttalib, Banu Awamm, Banu Assad. Alături de el se afla noul lui prieten, Abu Bakr.

Aşa cum prevăzuse Khadija, Abu Sufyan şi ai săi nu avură nevoie de mult timp ca să descopere *nimcha* sub mantie. Cu indiferenţă, Mahomed ţinea mâna pe mâner, ca şi cum păstra acolo, sub palma lui, amintirea despre Tabuk. Bineînţeles, cei din clanul Al-Sakhr şi aliaţii lor aleseră să nu ia în seamă provocarea.

Când veni rândul lui Mahomed să vorbească, anunţă că oferea oraşului banii pentru lucrările la zidul care înconjura Kaaba, precum şi o mare parte din noile împrejmuiri.

- Afacerile soţiei mele, Khadija bint Khowaylid, şi ale mele au mers foarte bine în ultima vreme, declară el. Dacă au fost bune pentru casa noastră, trebuie să fie la fel şi pentru Mecca, fie ca Hobal cel puternic să ne iubească şi să ne apere.

Abu Sufyan se ridică imediat şi îi salută cu înflăcărare generozitatea. Dichisit ca întotdeauna, îmbrăcat cu un caftan purpuriu, şeful clanului Al-Sakhr nu-i putea lăsa ultimul cuvânt lui Mahomed. La rândul lui, anunţă că tribul lui oferea materialele şi oamenii trebuincioşi pentru restul lucrărilor.

- E o bucurie pentru ai mei, precum şi o datorie pentru noi toţi, proclamă el cu emfază.

Ambele propuneri fură primite cu bucurie şi cu laude pentru înţelepciunea lui Abu Sufyan şi a lui Mahomed.

[1] Casă de reuniuni, în limba arabă, în original (n.red.)

Cu entuziasm, bătrânii din Mecca declarară că în oraşul lor, care cândva fusese abandonat deşertului, şi despre care nimeni nu mai crezuse că putea reveni la viaţă, începea o eră nouă.

– Să devină într-o zi la fel de înfloritor ca marile oraşe din sud şi din nord, despre care se spune că sunt poleite cu aur! strigară ei într-un glas.

Apoi se duseră să depună ofrande şi să înalţe ode lui Hobal, învârtindu-se în jurul Pietrei Negre din Kaaba. Deciseră că acea zi, a zecea din a opta lună a anului, avea să fie sărbătorită pe vecie drept ziua puterii oraşului Mecca.

Mai bine de o lună, în gospodăriile din Mecca se vorbi numai despre asta. Toată lumea, sau aproape toată lumea, o lăuda pe Khadija bint Khowaylid. Nimeni nu se îndoia că vorbele rostite de tânărul ei soţ în faţa adunării fuseseră ale ei. Ea se arăta foarte mândră de asta. Ceea ce-şi dorise atât de mult din primele zile de văduvie se întâmplase: glasul ei se făcea auzit printre bărbaţii din Mecca.

Cu toate astea, Abu Talib, a cărui fire era mereu înclinată spre prudenţă şi bănuială, repeta cui voia să-l asculte:

– Mesajul este limpede. Abu Sufyan îi transmite *saidei* Bint Khowaylid că este la fel de important ca şi ea. Ştie că nu e momentul pentru vorbe de ură, nici pentru război. Să se arate amabil faţă de Mahomed nu-l costă decât răbdare. Ştie că pacea nu durează niciodată mai mult decât egalitatea dintre zi şi noapte.

Şi pentru a lăsa să se înţeleagă limpede că nu trăiau decât un moment al iluziei, îşi întări cuvintele bătând din palme.

Un fiu numit Al-Qasim

Abu Talib se înşela. Pacea dură mai multă vreme decât credea el. Bogăţia şi fericirea domneau netulburate în casa Khadijei, ba mai mult: zeii îi împliniră

în sfârşit dorinţa cea mai fierbinte. Când Mahomed se întoarse de la Saba şi Marib cu o nouă caravană încărcată cu mărfuri preţioase din regatele de la sud, Khadija îi puse un fiu în braţe. După şapte ani de căsătorie! Pe altarul lui Allat şi în fumul minunatelor ofrande, copilul fu numit Al-Qasim, „Cel care împarte", căci, spuse Khadija, din acel moment nimic nu avea să mai fie ca înainte.

- Soţul meu este mai bogat decât mine! exclamă ea. Are timp. Viaţa neamului său respiră în braţele lui.

Allat îl iubi pe acest fiu. Şi de data asta, în pofida nenumăratelor de temeri, a nenumăratelor griji şi a tot atâtor nopţi nedormite, pruncul supravieţui primilor ani ai copilăriei. Trecu de primul an, apoi de următorul, la fel de vioi ca surorile lui.

Belşugul se aduna cu nemiluita în casa Khadijei. Mahomed pleca şi venea, conducând caravane din ce în ce mai bogate. Dacă, din când în când se arăta ameninţarea vreunei razii, mercenarii numeroşi şi plătiţi gras îşi făceau o plăcere din a-i pune pe fugă. Când era cazul, Mahomed li se alătura, mânuind sabia şi arcul cu priceperea pe care o deprinsese de la Abdonai. După ce respinseră astfel mai multe atacuri, caravanele lui dobândiră un asemenea renume, încât încercările de jaf deveniră din ce în ce mai rare.

În Mecca, neamurile Hashim şi Abdul-Muttalib, clanurile lui Abu Talib şi Mahomed, erau de-acum considerate la fel de nobile şi de puternice ca Al-Sakhr şi Khowaylid. O noblеţe şi o putere pe care nimeni nu mai încerca să le pună la îndoială. Pacea dintre mai-marii oraşului era un câştig pentru toată lumea. Prin urmare, zeii îşi păstrau mâna asupra capului Khadijei şi a soţului ei fără ca vreo umbră să le strice bucuria.

Până şi Abu Talib începu să creadă că, măcar de data asta, trecerea timpului nu va însemna năruirea păcii. Când se încheie al optulea an de la căsătorie, Khadija dădu naştere unei alte fete. Mahomed nu se arătă deloc dezamăgit. Cât despre Khadija, ea nu-şi putu stăpâni

un reproş la adresa zeilor Hobal şi Allat. O supărare care îl făcu să râdă pe soţul ei.

Bebeluşul era aşa de durduliu, încât Barrira avu ideea să-i spună Umm Kulthum, ceea ce însemna „Mămica bucălată". Khadija protestă. Nu putea numi astfel un copil! Îşi vor bate joc de ea până la sfârşitul zilelor! Mahomed o linişti. Numele făcea trimitere la bogăţie şi duioşie, iar fata avea să fie cea mai fericită dintre femei: mulţi aveau să fie bărbaţii care să vrea să guste din dulceaţa ei. Înţeleptul văr Waraqa înregistră numele copilului în cronica familiei fără să protesteze.

La fel ca surorile şi fratele ei, Umm Kulthum învinse bolile şi slăbiciunile care ucideau atâţia prunci la Mecca. Totuşi, o idee chinuitoare începu să mistuie gândurile Khadijei: să-i dea un alt fiu mult iubitului ei Mahomed. Un al doilea fiu. Şi poate şi alţii.

Bătrâna Barrira fu prima care-i ghici neliniştea. La întrebările ei, Khadija răspunse fără ocolişuri:

– Vreau un fiu.

– Khadija! Ai deja cel mai frumos fiu din Mecca! Al-Qasim este la fel de frumos ca tatăl lui.

– Ştii foarte bine ce vreau să zic. Un bărbat puternic nu poate avea trei fete şi un singur fiu. Mahomed are nevoie de un al doilea fiu pentru a deveni ceea ce trebuie să devină.

– Nu-i supăra pe zei cu o toană. Nu tu eşti cea care decide ce se naşte şi când se naşte.

– Fereşte-te să vorbeşti ca Waraqa! Cu ce te poate supăra că vreau un al doilea fiu?

Barrira îşi cunoştea prea bine stăpâna ca să ţină pentru ea un adevăr pe care, cu siguranţă, Khadija nu putea să-l ignore.

– La ce bun? N-o să mă asculţi.

– Nu mai face atâtea mutre, ştiu ce gândeşti. Că nu sunt în stare. Că doar fete ies din pântecul meu. Şi de ce nu spui şi că sunt prea bătrână pentru ca soţul meu să dorească să-mi facă încă un fiu?

Barrira îşi pierdu răbdarea.

– Ce doreşte soţul tău în aşternut tu o ştii mai bine decât mine. Şi ai încă vârsta de a aduce copii pe lume. Dar ai şi vârsta de a muri pentru că ai dat prea multă viaţă. O ştii. Ai văzut-o în jurul nostru de atâtea ori. Nu ţi-a fost învăţătură de minte?

Cearta le lăsă tremurând de furie şi fără să scoată o vorbă zile întregi. Cu prima ocazie, Barrira îi dezvălui verişoarei Muhavija planul nebunesc al stăpânei sale adorate.

Cu trecerea anilor, Muhavija nu-şi pierduse nimic din vioiciune şi veselie. Începu prin a o linişti pe bătrâna doică, dar în scurtă vreme temerile Barrirei i se strecurară în suflet. Văzuse şi ea femei murind în chinuri îngrozitoare din dorinţa de a avea cât mai mulţi urmaşi.

Khadija o considera sufletul ei pereche, aşa că nu-i fu greu s-o convingă să i se destăinuie, însă discuţia nu aduse nici o schimbare: verişoara ei repetă stăruitor că Mahomed avea nevoie de un al doilea fiu.

– Trebuie să se menţină în *mala* la fel de puternic, la fel de bogat cum sunt ceilalţi. Trebuie ca sângele şi sămânţa lui să-i întrupeze puterea. Aşa este şi nu altfel. Asta este ceea ce trebuie să facă o soţie pentru iubitul ei: să-i dăruiască copii de parte bărbătească.

– Se poate. Dar după câte înţeleg, soţul tău se bucură de mare autoritate în *mala*, cu toate că nu are decât un fiu.

– Asta este ce gândesc cei care nu văd mai departe de ograda lor, răspunse Khadija enervată. Abu Sufyan are trei fii. Mâine va fi vremea urmaşilor.

– Poate că ai dreptate. Dar gândeşte-te şi la asta: Mahomed nu are nevoie să fie văduv. Sau să aibă o a patra fiică.

Ultima observaţie, cu toate că fusese însoţită de un râs uşor, era singurul argument care o putea face pe Khadija să cadă pe gânduri. Toate femeile ştiau de la cea mai fragedă vârstă cum să facă pentru a rămâne grele, dar ce era în burta lor, băiat sau fată, numai zeii ştiau.

Cu o expresie încăpățânată, Khadija respinse avertismentul.

– Încă o fiică ar însemna că zeii nu ne mai iubesc pe Mahomed și pe mine.

– Ce nesătulă și capricioasă ai devenit, o certă Muhavija. Cască ochii mari, verișoară. Ești împlinită mai mult decât oricare altă femeie din Mecca. Și asta nu te mulțumește! Un fiu! Să însemne asta că ai nevoie de un motiv „bun" ca să petreci mai mult timp în așternut cu frumosul tău soț? Du-i mai degrabă ofrande lui Allat ca să-ți ierte lăcomia. Și culege plăcerea cu soțul tău fără să-ți pese de-i fiu ori fiică...

Spusese toate astea cu un zâmbet tandru, cu puțină invidie și admirație, cum numai Muhavija știa s-o facă. Khadija, pregătită să se supere, râse odată cu ea. Părea să se lase convinsă. Dar nu era decât joc și aparență. Muhavija nu se lăsă păcălită. Insistă:

– Soțului tău i-ai vorbit?

– Nu, bineînțeles că nu! protestă Khadija. Femeile nu discută astfel de lucruri cu bărbații. Le împlinesc, și gata. Asta îi face fericiți pe soții lor.

În zilele următoare, toți din casă, nu numai bătrâna Barrira, observară cum Khadija se arăta mult mai înflăcărată în rugăciuni și în grija pe care o purta altarelor lui Hobal și Allat. O luă chiar și pe verișoara Muhavija într-o lung și zelos înconjur al Pietrei Negre.

– Așadar, nu ți-ai schimbat gândul? se aprinse Barrira. Nu există măgar în tot Hidjazul care să fie la fel de încăpățânat ca tine!

În loc de orice răspuns, Khadija se mulțumi să râdă ironic. Pe Muhavija, care și ea îi observase încăpățânarea, o asigură, încreținд ochii:

– Te înșeli, bună verișoară. Ți-am ascultat argumentele. Am recunoscut că aveai dreptate: m-am purtat ca o femeie capricioasă. E vremea să le mulțumesc zeilor că-mi ocrotesc atât de bine casa și bărbatul.

Timp de o jumătate de lună nu mai vorbi despre dorința ei de a avea un fiu. Când se apropiară anotimpul

rece şi momentul plecării lui Mahomed cu o nouă caravană, în penumbra camerei, încolăcită pe trupul soţului său, Khadija şopti:

– Vreau să-ţi dăruiesc un al doilea fiu.

Pentru o clipă, mirarea îl lăsă mut. Mângâind gâtul şi umărul soţiei sale, îşi lipi buzele de buzele ei şi apoi murmură:

– Tot ce-mi dăruieşti tu primesc cu bucurie. Dar tu dăruieşti prea mult, şi eu puţin.

– Te înşeli. De la tine am mai mult decât am avut vreodată. Îl sărută la rândul ei, dar opri mângâierea care făcea să crească dorinţa. Vremea trece, şi tu trebuie să ai încă un fiu, repetă ea hotărât.

– Al-Qasim înseamnă toată fericirea mea de tată.

– Ai prea multe fete şi nu destui fii. Abu Sufyan are trei. Mâine puterea ta în Mecca va reveni fiilor tăi.

– Abu Sufyan are trei soţii şi tot atâtea concubine. Eu, în noaptea în care m-ai primit în aşternutul tău, mi-am spus: „Khadija bint Khowaylid va fi singura mea soţie şi unica mea concubină".

– Iubitul meu! Cu lacrimile arzându-i ochii, Khadija nu-i mai opri dezmierdările. Lăsă degetele soţului ei să plăsmuiască din nou fericirea. Dar pe când el îşi lipea buzele de sânul ei, cu voce răguşită şi pierdută, şopti: Curând nu voi mai putea, iubitul meu. Voi fi prea bătrână. Pântecul meu te va primi aşa cum te primeşte deşertul. Trebuie să vreau acum acest fiu, şi tu la fel. Verişoara Muhavija susţine că este un capriciu. Nu. Ea nu înţelege. Curând, va fi prea târziu... Curând nu voi mai fi decât bătrâna ta soţie.

Lacrimile i se urcaseră în gât. Gâfâind încă de dorinţă, Mahomed se ridică. O cercetă cu privirea, iar emoţia îl cuprinse şi pe el.

– Femeie, murmură el. Femeie!

Lacom, o dezbrăcă şi o mângâie cu o înfocare ce alungă îndoielile şi cuvintele în bucuria deplină a plăcerii care le tăie răsuflarea la fel ca în primele zile de iubire.

Mai târziu, mult mai târziu, în lunile grele care urmară, Khadija îşi aminti de acea noapte ca de una care

încununa desăvârşita fericire a vieţii ei, aşa cum asfinţiturile, la apropierea nopţii, aprind flăcări pe cerul celor mai frumoase zile. Căci, în curgerea vremurilor liniştite, ghemul nenorocirii, care atât de mult timp rămăsese nemişcat, începu să se deşire.

Moartea lui Al-Saib

Mahomed şi caravana se întoarseră când primele călduri ale primăverii făceau zorile apăsătoare. Samarele şi sacii atârnau greu, împovărând paşii cămilelor. Afacerile fuseseră repede încheiate în regatele din sud, unde soseau mărfuri preţioase din Persia şi, uneori, rarităţi din îndepărtatele ţări de la Răsărit, unde soarele se înalţa întotdeauna prima oară. Totuşi, dacă de obicei apropierea de Mecca le stârnea râsete şi nerăbdare, de data asta Mahomed şi tovarăşii săi înaintau cu chipuri posomorâte.

Cu douăzeci de zile înainte, pe când se pregăteau să străbată stâncile întortocheate care înconjurau marea câmpie Darb al-Kabsi, un vânt primejdios se pornise. Praful smuls din pământ, în vârtejuri orbitoare, făcuse brusc aerul la fel de greu de respirat şi de întunecat ca un nor. Trecea prin pânză şi printre pleoape, se înfigea în gură şi în gât. Surprinşi pe întinderea unui platou deasupra văilor cu pereţi abrupţi, fuseseră nevoiţi să lupte multă vreme împotriva acestei furtuni violente, cu feţele şi ochii legaţi, înainte de a găsi un adăpost.

Cum se întâmplase accidentul? Nimeni nu ştia exact. În aura de lumină care traversa o clipă vârtejurile de nepătruns, poate că Al-Saib crezuse că vede nişte animale depărtându-se? Furtuna îl orbise într-atât încât nu mai distingea umbrele mişcătoare ale caravanei? Totuşi, nimeni nu ştia mai bine ca el ce nenorociri aduceau furtunile din deşert.

Dacă urlase şi ceruse ajutor, nu fusese auzit. Vuietul vântului, lupta pe care fiecare o ducea ca să ajungă la adăpost, îi împiedicaseră să-şi dea seama că dispăruse.

Doar după ce-şi recăpătă suflul, când furtuna se mai potoli puţin, Mahomed se miră de lipsa lui.

Porni înapoi pe drumul pe care îl făcuseră. Abu Bakr, tânărul văr al lui Abu Nurbel, i se alătură imediat. Fură nevoiţi să rătăcească tot restul zilei înainte de a găsi trupul lui Al-Saib, alături de dromaderul său, cu şalele zdrobite.

Căzuseră într-o falie dintre stâncile roşii ca o bucată de carne, şi care purta numele de *zakzoum*. Nu era mai lată de două sau trei staturi de om. Aceste falii puteau fi atât de adânci, încât cu greu le puteai ghici fundul. Înşelătoare, aproape de nevăzut, brăzdau cu marginile lor tăioase şi ucigaşe platourile înalte care păreau atât de uşor de străbătut.

Cu preţul vieţii, Abu Bakr şi Mahomed coborâră în fundul hăului şi, după nenumărate strădanii, reuşiră să care trupul lui Al-Saib la caravană. Îl înmormântară acolo, lăsându-l în voia îndurării zeilor.

Acum, că se apropiau de Mecca, Mahomed reflecta posomorât la vestea pe care trebuia să le-o dea unchilor, fraţilor şi soţiilor lui Al-Saib. Îşi căuta cuvintele şi modul cel mai blând în care să le rostească, însă nu le găsea. Moartea nu are decât cuvintele morţii. Abu Bakr, încurajându-l cu o privire, îi aminti că zeii erau singurii judecători ai destinului omenesc. Doar ei aveau puterea să ia înapoi vieţile şi bucuriile oamenilor la fel de neaşteptat cum le dăduseră. „Allat cea mare a stârnit acel vânt rău ca să-l ucidă", spusese el depunând trupul lui Al-Saib în groapa mormântului. „Vrea să ne aducă aminte ce suntem şi ce nu suntem." Mahomed îi apreciase vorbele. Măcar nenorocirea asta făcuse să se nască între el şi tânărul Abu Bakr o prietenie neclintită, pe care n-o simţise încă pentru vreun alt tovarăş.

Dar, vai, nici unul, nici celălalt nu-şi imaginau ce-i aştepta. Moartea lui Al-Saib, oricât fusese de zguduitoare, nu era decât un necaz mărunt faţă de ceea ce urma.

*

Când caravana ajunse doar la jumătate de zi de mers până la Mecca, Mahomed îl trimise pe credinciosul Bilal înainte, pentru a le anunța sosirea.

Spre mirarea tuturor, sclavul etiopian se întoarse înainte de amiază. Abu Bakr îl văzu primul apropiindu-se în goană. Dromaderul lui ridica praful drumului ca și cum l-ar fi urmărit niște demoni. Cu mult înainte de a ajunge la caravană, urletele bărbatului răsunară în aerul uscat:

– Dușmanul a pus mâna pe Mecca! Micule Stăpân Mahomed, e o nenorocire. Au cucerit Mecca. Îi dau foc! Sunt corturi străine de jur împrejurul orașului!

Groaza îl făcea să tremure pe uriașul negru. Abu Bakr și Mahomed îl copleșiră cu întrebări chiar înainte ca animalul său să îngenuncheze. Ce dușmani? Câți erau? De unde veneau? Ce se întâmplase cu oamenii de vază ai orașului? Și Piatra Neagră? Care erau casele cărora li se dăduse foc? Casa *saidei* Khadija arsese?...

Bilal nu știa. Nu știa nimic, sau aproape nimic. Avusese grijă să nu se apropie prea tare.

– Înaintam pe drumul de pe coasta muntelui Umar. Drumul obișnuit, cel care duce la poarta din sud. Mă gândeam deja la ce aveam să le spun tuturor celor pe care îi cunoșteam. În mod ciudat, n-am întâlnit pe nimeni. Nici un măgar, nici un beduin, nici un copil. Știți cum este de obicei. E un du-te-vino neîncetat. O turmă de capre aici, alta dincolo. Și astăzi, nimic. Mi-am zis: „Nu e firesc". În loc să continui spre câmpie, mi-am îndemnat cămila pe drumul de pe colină. Și acolo, chiar imediat după cotul de deasupra țarcurilor de la Al-Layt, am văzut.

Mai jos de Kaaba, împresurând corturile beduinilor din câmpie, pe drumul dinspre Jarul, care duce la miazănoapte, și chiar mai sus, în cartierele celor bogați, urcând până la puțuri și la uedul Al-Mahsab, în jurul corturilor de pânză dungată ale beduinilor, sau în cealaltă parte, în sud-est, și până la pantele prăfoase din Ajyad... peste tot se înălțau zeci de corturi negre,

din acelea care se ridică pentru taberele din deşert sau în timpul bătăliilor.

Erau atâtea, încât ai fi zis că douăzeci de clanuri s-au instalat acolo, asigură Bilal, cu mâinile rotindu-se mai repede decât se înşirau cuvintele. Ori că toţi locuitorii din Mecca au hotărât să-şi părăsească locuinţele pentru a trăi la fel ca beduinii!

Cât de departe reuşise să vadă, străzile păreau pustiite şi pieţele lipsite de viaţă. Câteva fumuri se ridicau din curţile caselor. Goală părea şi esplanada pe care se afla Kaaba. Şi la fel de pustiu era în jurul depozitelor.

– Poate că duşmanul o fi luat totul, încheie sclavul fără convingere.

– Turmele? întrebă Abu Bakr. Le-ai văzut? Le-au luat?

Turmele de oi şi capre, da, Bilal le observase. Despre cămile nu putea spune nimic.

– Le ţin lângă puţuri, pe drumul spre Arafat. De unde mă aflam, era cu neputinţă să văd aşa departe.

– Şi oamenii înarmaţi erau mulţi? se interesă la rândul lui Mahomed.

Bilal încruntă sprâncenele, parcă mirat de răspunsul pe care avea să-l dea.

– Nu, de fapt, nu.

Acum, dacă se gândea la asta mai calm, fără presiunea dorinţei de a se întoarce grabnic la caravană pentru a anunţa pericolul, ceea ce-l uimise cel mai mult era faptul că Mecca părea pustie. Un oraş lipsit de viaţă.

– Dar poate mă înşel. Am rămas departe, stăpâne Mahomed. Nu voiam să mă zărească.

Mahomed mângâie cu o mână umărul uriaşului şi îl asigură că salvase caravana. Apoi, după ce schimbă câteva cuvinte cu Abu Bakr, decise să se apropie de Mecca şi să verifice singur ce se întâmplase cu adevărat. Tovarăşul său voi să-l însoţească, dar Mahomed refuză.

– Rămâi aici, prietene. Caravana are nevoie de tine. Strângând banduliera spadei *nimcha* pe piept, adăugă: Dacă nu sunt înapoi mâine în zori, nu te apropia de Mecca. Du caravana până în portul Djedda. Bilal te va ajuta. Acolo vei putea să descarci mărfurile, şi negustorii

vor şti poate ce s-a întâmplat aici. În deşert, zvonul e mai iute decât un ecou în munte.

Abu Bakr protestă din toate puterile. Cât despre Bilal, care păstra în minte imaginea năucitoare a unui oraş mort, insistă şi el să-şi însoţească stăpânul.

– E datoria mea, tună el cu vocea care făcea să tremure stâncile. Nu sunt sclavul tău?

– Atunci, nu mai sunt stăpânul tău. Nu mai eşti sclavul meu. Eşti un om liber.

Uriaşul negru rămase cu gura căscată. Mahomed îl strânse în braţe.

– Abu Bakr mi-e martor. O spun în faţa lui: eşti un om liber, Bilal din Mecca. Dacă totul merge bine, înţeleptul Waraqa va nota în cronica sa eliberarea lui Bilal. Zeii o ştiu, şi tu, şi prietenul meu Abu Bakr, precum şi toţi servitorii *saidei* Bint Khowaylid care sunt în jurul nostru. Viaţă lungă lui Bilal din Mecca, omul liber!

Înainte ca emoţia să se stingă, Mahomed îşi îndemnă dromaderul în direcţia oraşului său preaiubit. Silueta lui se confundă curând cu deşertul.

Oraşul pustiit

Asemenea lui Bilal, în apropiere de Mecca, Mahomed părăsi drumul care urca pe Jabal Umar. Cunoştea bine acest versant al colinei unde, cu câţiva ani înainte, se antrenase pentru luptă cu persanul Abdonai. Locul era izolat, tocit de pietrişul uedului pe care marile ploi de iarnă îl săpau şi îl transformau fără încetare. Un loc perfect pentru a învăţa arta războiului. Pereţii de bazalt roşu se afundau într-un pământ plin de colb şi pietriş, de unde răsăreau arbuşti, plante cenuşii, hăţişuri pline de spini, populate de insecte şi de şerpi. Deasupra pantelor şi a drumurilor care se măcinau sub copitele cămilei se înălţau culmile greoaie, tocite şi lustruite de vânt. Din când în când, sub efectul soarelui sau din simpla dorinţă a zeilor, crăpau ca nişte fructe prea coapte, şi atunci bucăţi mari de stâncă se desprindeau ca nişte

petale. Ploile, roua şi focul soarelui urmau să le înnegrească în scurtă vreme. Unele formau promontorii fără cusur, de unde Mecca putea fi admirată aproape de la un cap la altul.

Mahomed îşi făcu dromaderul să îngenuncheze la umbra unei culmi şi îi legă picioarele ca să nu se rătăcească. Cu grijă, înconjură stânca până la o lespede ieşită în afară, unde se ghemui. Mecca era acolo, sub ochii lui, la trei sau patru aruncături de săgeată. I se părea că pluteşte deasupra ei ca o pasăre. O Mecca aşa cum nu mai văzuse niciodată.

Bilal spusese adevărul. Nenumărate corturi îngrămădite înconjurau oraşul. Corturile beduinilor, uşor de recunoscut după materialul în dungi brune şi purpurii, se întindeau ca întotdeauna la marginea Meccăi. Acum erau până şi ele sufocate printre zeci sau poate sute de alte corturi. Împrăştiate în apropierea ţarcurilor, aceste adăposturi din pânză întunecată erau mai numeroase în nord, lângă puţuri.

Deşi noile corturi semănau cu acelea pe care le foloseau caravanierii pe drumurile Arabiei, Mahomed înţelese foarte repede că nu era vorba despre o tabără de negustori sau de pelerini veniţi să se închine la preaputernica Piatră Neagră a lui Hobal. Şi în privinţa asta Bilal spusese adevărul. Sanctuarul Kaaba era gol cum Mahomed rareori îl văzuse până atunci. Nimeni nu se afla între cercurile idolilor. Nimeni nu se reculegea în faţa zidurilor sacre.

Totuşi, nu părea să fie vorba nici de o invazie. Până unde bătea privirea lui Mahomed, nu zărea nici un zid dărâmat, nici o poartă forţată, nici o urmă de luptă. Nu existau nici războinici sau semnele unui asediu. Nicăieri nu se vedeau baricade sau apărători la porţile oraşului. Străzile nu arătau nici urmă de distrugere. Într-adevăr, se ridica fum ici şi colo, însă nu erau incendiile imaginate de Bilal. Cel mult câteva focuri în curţi.

Cea mai apăsătoare era liniştea desăvârşită care domnea în Mecca. Rotocoalele de fum care se ridicau spre cer acum că soarele anunţa a treia parte a zilei

reprezentau singura dovadă de viaţă. Străzile, *sukul* şi împrejurimile depozitelor, de obicei un furnicar de lume la lăsarea serii, erau la fel de părăsite ca şi sanctuarul sfintei Kaaba!

Mahomed nu văzu nici un pândar postat pe drumuri, nici un om înarmat. Între corturi nu observă bărbaţi dornici să-şi manifeste bucuria victoriei pe seama captivilor, aşa cum se întâmplă întotdeauna după lupte. Zări totuşi o mână de femei care se învârteau printre corturile nou ridicate. Mersul lor lent nu sugera nici vioiciunea caracteristică pentru nevestele învingătorilor, nici spaima învinşilor.

Cu inima strânsă de o îngrijorare surdă, Mahomed se ridică. Ce se întâmplase? Unde erau Khadija şi copiii?

Încercă să descopere casa lor, însă era prea departe ca să poată distinge zidurile care se confundau cu cele ale locuinţelor din jur. În mod ciudat, îi era mai uşor să vadă casele familiei lui Al-Saib, care încă nu aflase veştile rele, sau pe cele, mai aproape de Kaaba, aparţinând clanului Al-Sakhr şi lui Abu Sufyan. Toate păreau goale. Părăsite. Ca întregul oraş.

Imaginându-şi fuga bărbaţilor, a femeilor, a copiilor şi a animalelor în faţa unui pericol despre care nu ştia nimic, panica de neînţeles în oraşul unde se născuse, Mahomed se îngrozi. Liniştea care domnea peste câmpia îngustă şi lungă, peste culorile spălăcite de căldură, nu putea fi decât urmarea unui dezastru.

Se ghemui din nou, şi, apărându-şi ochii de soare, îşi fixă privirea pe Kaaba. Atunci îi veni o idee. Era aproape o certitudine. Furaseră Piatra Neagră!

Nişte clanuri de departe, cu zei slabi şi geloşi, fii ai lui Huwazin, ai lui Al-Fijar, ai lui Al-Kinana se aliaseră cu siguranţă şi atacaseră paşnicul oraş Mecca. Şi luaseră Piatra Neagră a lui Hobal, de mii de ori sfântă şi acum pângărită!

Din negura timpurilor, de când Hobal îşi aruncase piatra pe acest pământ prăfos şi sărac, de câte ori nu încercaseră să o fure triburile geloase pe puterea Meccăi, invidioase pe bogăţia ei? De zece ori, de o mie de ori.

Şi mai mult. Nici papirusurile lui Waraqa nu puteau ţine socoteala. Oare astăzi vor fi reuşit?

Piatra Neagră a lui Hobal nu mai era pe soclul ei în inima pieţei? Din locul unde se afla, Mahomed nu putea s-o vadă, căci incinta de apărare, pe care Khadija şi el însuşi o ridicaseră, ascundea soclul sfânt. Tremurând ca şi cum ar fi fost învăluit într-un linţoliu îngheţat, desfăcu în grabă banduliera spadei, ca să-i fie mai uşor, şi alergă spre culmea unde aştepta dromaderul. Cătărându-se de-a lungul unei falii, îşi sfâşie palmele şi degetele de colţii stâncii. Frica de ce avea să descopere îi tăia răsuflarea mai mult decât efortul sau teama ca lespezile de bazalt să nu cedeze sub greutatea lui şi să-l zdrobească în cădere.

Zadarnic. Nu văzu mai mult când ajunse în vârf. Pentru a zări Piatra Neagră dincolo de zid, ar fi trebuit să se caţere pe culme sau să fie o pasăre.

Liniştea de moarte, fumul, corturile, pustietatea – toate acestea nu puteau avea altă explicaţie decât sfârşitul puterii lui Hobal asupra oraşului.

Dacă nu vedea nici o urmă de luptă era pentru că, luaţi prin surprindere, fără îndoială în urma unui viclesug josnic, conducătorii Meccăi nici măcar nu luptaseră pentru a împiedica furtul profanator. Doborâţi de ruşine, incapabili să strângă o trupă care să-i pedepsească pe hoţi, fuseseră nevoiţi să fugă spre Taif şi împrejurimi. Sau poate, într-o tresărire a orgoliului, se năpustiseră în deşert pe urmele necredincioşilor? Asta ar fi explicat de ce străzile erau goale.

Atunci, ce era cu acele corturi îngrămădite în spatele taberei beduinilor?

Mahomed se gândi încă o dată la Khadija. Nu era ea femeia care să abandoneze câmpul de luptă.

Şi dacă puternicii din Mecca nu fugiseră? Poate, luaţi prin surprindere, fuseseră asasinaţi într-un atac fulgerător? Şi ceilalţi, înnebuniţi de această crimă, părăsiseră oraşul?

Dar Khadija? Se afla oare într-unul dintre acele corturi de la marginea oraşului? Şi fiicele sale? Şi Al-Qasim?

Nu mai putea aştepta. Trebuia să intre în Mecca. Acum. Imediat. Mahomed dezlegă dromaderul şi se repezi prin văile strâmte, abrupte, spre poarta dinspre vest.

Moartea neagră

Mahomed tocmai înconjura o zonă cu stânci surpate când auzi un zgomot. Nişte voci. Îndemnând prudent animalul, descoperi de cealaltă parte albia largă a unui ued pe ale cărei maluri pietroase creşteau arbuşti cu frunzele cenuşii de praf. În sezonul ploilor, uedul se transforma într-o mlaştină care se usca încet, lăsând în urmă un nămol foarte fin. Cu acesta, localnicii modelau cărămizi pe care le uscau apoi la soare. Pământul fusese săpat de atâtea ori, încât odată cu trecerea anilor se formase un fel de bazin. Acolo, în locul cel mai îngust şi mai adânc, se agitau nişte siluete.

Era imposibil de deosebit bărbaţii de femei. Trupurile şi feţele dispăreau sub *yashmagh* şi sub mantii, ca şi cum erau gata să înfrunte o furtună în deşert. Unii dădeau cu sapele, lărgind o groapă. Degetele strânse pe mânerele uneltelor erau şi ele acoperite cu cârpe. La un moment dat se auzi o poruncă, şi muncitorii se opriră din săpat. Alături de ei se aflau câţiva indivizi înarmaţi cu bastoane. Şi unii şi ceilalţi, ajutându-se de unelte, se apucară să târască, apoi să împingă în groapă vreo zece saci lungi, prost legaţi, care se desfăcură în cădere.

Groaza muşcă în ceafa lui Mahomed. Ce îngropau acolo erau nişte cadavre! Departe de marele cimitir din Mecca, situat în partea cea mai înaltă a oraşului, lângă drumul spre Taif. Nişte cadavre prost înfăşurate în cârpe vechi. Morţi pe care îi aruncau unii peste alţii, ca pe nişte animale putrezite, într-o groapă comună. Fără ca măcar să sape un mormânt pentru fiecare. Fără ierburi şi ofrandele care trebuiau să-i însoţească până în faţa zeilor.

Acum necunoscuţii se străduiau să acopere trupurile cu puţin pământ şi pietriş. Imediat ce îşi terminară treaba, se îndepărtară cu paşi mari de groapă.

Nici o rugă nu se înălţă în aerul care tremura de căldură. Nici un hanif nu veni să citească numele morţilor, al strămoşilor lor şi al clanurilor, pentru a-i face cunoscuţi zeilor. Nici un fiu, nici un tovarăş, nici o soţie, nici o slujnică nu urlă bocetele obişnuite.

Indivizii se îndreptară spre catârii înhămaţi la brancarde făcute din crengi cu care transportaseră cadavrele aruncate în groapă. Pe când se puneau în mişcare, una dintre târgi se desfăcu, împiedicând catârul. Cel care îl avea în grijă încercă, neîndemânatic, să o repare, în timp ce bărbatul care părea să fie şeful îi îndemnă pe ceilalţi să meargă mai departe. Mahomed crezu că recunoaşte vocea, puternică şi obişnuită să comande. În drum spre omul cu catârul rămas în urmă, care nu reuşea să scape de targa desprinsă, bărbatul făcu un gest poruncitor, plin de enervare. Braţul îi ieşi de sub mantie. Un braţ fără mână şi îmbrăcat în piele.

Din reflex, Mahomed strigă numele persanului:

– Abdonai !

Mai jos, siluetele încremeniră. Capetele se ridicară. Mahomed le bănui teama. Nu erau oameni din Mecca? Nu-l recunoşteau?

Strigă din nou numele lui Abdonai şi îşi îndemnă dromaderul la vale. Mai jos de ued, Abdonai îşi grăbea tovarăşii, poruncindu-le să se depărteze. Apoi ţinu piept stăpânului care se apropia. Din faţă nu i se vedeau decât ochii printre creţurile de la *yashmagh*. Când Mahomed ajunse la vreo zece paşi, ridică mâna sănătoasă învelită în cârpă.

– Opreşte, stăpâne Mahomed, opreşte! Nu te apropia de mine. Ieşi din cimitir prin tufişurile de acolo şi aşteaptă-mă.

– Abdonai, ce s-a...

– Stăpâne, te rog! Fă ce-ţi cer.

Mahomed voi să mai protesteze, dar vocea şi privirea lui Abdonai îl făcură să tacă. Persanul îi făcu semn

să plece, apoi, ajutat de singura lui mână, se apucă să desfacă legăturile încurcate ale tărgii.

Când i se alătură, tovarăşii săi erau de-acum departe. Abdonai arătă spre umbra unei culmi şi rosti sec:

– Să nu rămânem aici. Urmează-mă.

Mahomed observă că persanul avea grijă să se ţină la distanţă. Din atitudinea lui ţeapănă, pricepu că era zadarnic să-l iscodească înainte să se decidă singur să pună capăt misterului.

Ceea ce făcu imediat ce ajunseră la umbra bazaltului. Îşi opri catârul şi, fără să descalece şi fără să-şi dezvelească faţa, spuse:

– Stăpâne Mahomed, nu mă învinovăţi. Nu-ţi pune încă dromaderul să îngenuncheze. Înainte, trebuie să-mi arăţi mâinile.

– Să-ţi arăt mâinile?

– Da. Vârful degetelor. Te rog.

Mahomed nu-şi putu stăpâni un zâmbet în care se simţea nedumerirea.

– Abdonai? Ce se petrece? Ai înnebunit?

– Puţin, e adevărat, recunoscu Abdonai pe un ton acru. Dar nu atât cât s-ar putea şi cât ar trebui, fără îndoială. Te rog, arată-mi degetele.

– Uite...

Mahomed dădu din mâini, cu degetele bine întinse, bătătorite de luni întregi de strunit hăţuri. Abdonai bătu uşor coastele catârului ca să se apropie şi cercetă fiecare deget al stăpânului său cu atenţie. În cele din urmă, de sub pânza care-i acoperea chipul se auzi o exclamaţie de uşurare.

– Nimic! Nu ai nimic! Nici urmă... Fie ca Allat, dacă ne mai vrea, să fie răsplătită. Eşti teafăr, Mahomed ibn Abdallah! Eşti teafăr şi sănătos!

Abdonai devenea el însuşi. Îşi descoperi faţa şi, cu o mişcare din şolduri, se aruncă de pe catâr. Apoi, cu o lovitură de baston peste picioarele dromaderului, îl făcu să îngenuncheze. Cu mâna sănătoasă îşi trase tânărul stăpân la piept şi îl strânse cu o emoţie neobişnuită.

- Stăpâne Mahomed! Dacă ai şti cât am sperat la întoarcerea ta! Am îmbătrânit. Nu mai pot fi singurul bărbat din casă, în stare s-o susţin pe *saida* Khadija.

- Ea ce face? Ce face soţia mea?

- Bine, bine! Fii liniştit. Zeii încă o apără. Cu toate că face prea multe şi n-ar trebui. Aşteaptă, aşa cum soţiile trebuie să aştepte: cu burta la gură. Vei fi din nou tată, stăpâne Ibn Abdallah. Dacă vor zeii. Dar mai ştim ce vor? Copiii tăi sunt şi ei bine. Fetele, fiul, toată casa Bint Khowaylid se ţine bine. E un miracol în nenorocirea noastră. Nu se poate spune mai mult de-atât. Fie ca Allat să ne arate îndurare!

Abdonai vorbea nestăpânit, cum rareori o făcea. Teama, furia, supărarea se amestecau în glasul lui şi îi umbreau ochii încercănaţi, umflaţi de oboseală. Părea că îmbătrânise dintr-odată, umerii lui puternici se lăsau sub greutatea tunicii care îi acoperea. Şi mâna lui, care n-o părăsise pe cea a lui Mahomed, unica lui mână, în stare să rupă gâtul unui miel dintr-o lovitură, părea nesigură.

- Ce s-a întâmplat, Abdonai? Spui: „nenorocirea noastră"... Au furat Piatra Neagră a lui Hobal ?

- Să fure Piatra Neagră? Cu ochii holbaţi de mirare şi de nedumerire, Abdonai îşi cercetă stăpânul. Nu, nu! Nimeni n-a furat nimic. Piatra Neagră din Kaaba e tot acolo unde trebuie să fie. Dar poate ar fi fost mai bine să fie furată. Poate ar fi fost mai puţin îngrozitor.

- Abdonai...

- În Mecca a dat năvală moartea. Da, moartea[1]. O boală foarte grea. O boală duşmănoasă, care îţi intră în corp prin degete.

- Despre ce vorbeşti?

- E prea mult de explicat. Foarte complicat. *Saida* o s-o facă mai bine decât mine... Şi Waraqa. Haniful ştie astfel de lucruri. Poate chiar şi tânărul tău sclav din Kalb.

- Zayd?

Abdonai încuviinţă.

[1] Moartea Neagră - epidemie de ciumă (n.tr.)

– E foarte priceput în astfel de lucruri, se pare.

Își trase mâna din cea a lui Mahomed, care întrebă:

– Care dintre cunoscuții mei au murit?

– Nenumărați. Zayd o să-ți spună. El ține lista.

– Tovarăși?

– Vai! Bătrânul stăpân Abu Nurbel. Trei dintre nevestele lui și aproape toate slujnicele. Măcar, după moarte, slujnicele și soțiile nu-i vor lipsi. Greu va fi pentru stăpânul Al-Saib. Prima nevastă a fost secerată de boală chiar la început. Și jumătate din casa lui. Va primi o veste foarte tristă la întoarcere...

– Al-Saib nu mai are ce veste să primească. Și el a murit. Acum zece zile.

Mahomed nu mai adăugă nimic. Abdonai deschise gura să întrebe despre cauza morții, dar se mulțumi cu un mormăit. Vestea dispariției unui om nu-l mai putea mira. Și, cine știe, poate că zeii voiseră să-l scutească pe bunul Al-Saib de vestea morții celor dragi.

– Și unchiul meu, Abu Talib? reluă Mahomed îngrijorat.

– A părăsit Mecca. Din casa lui n-au mai rămas aici decât câteva slujnice și verișoara ta, Kawla. Ea stă cu *saida*. Și verișoara Muhavija. Toate sunt bine. Cu privirea pierdută în deșert, Abdonai făcu o grimasă și continuă: Niște vii printre morți, iată ce suntem. Boala umblă peste tot și atacă tot ce mișcă, la fel ca un tigru înfometat din Nefud. Bătrânii, tinerii, femeile, nevestele, fecioarele, copiii, răi și buni... Tot ce trăiește îi place. Și ia, și ia. Te scoli dimineața, și seara ai negru în vârful degetelor. Atunci e sfârșitul. După patru sau cinci zile, uneori mai puțin, începi să putrezești de la picioare. Când apare într-o casă, trebuie să fugi ca să nu te prindă și pe tine. Dar în realitate nu, nu este destul. Dacă vrea să te prindă, te prinde. Cu ciotul îmbrăcat în piele, Abdonai arătă spre uedul transformat în cimitir pe care tocmai îl părăsiseră și explică: De asta am vrut să-ți văd degetele adineaori. Trebuie să fii prudent. Prudent și fără milă. La cel mai mic semn, nu te apropii. Ești în fața unui mort care stă încă în picioare. Te poate ucide la fel de bine cum o face

cu *nimcha*. Vei vrea să-i iei pe unii în braţe, să-i consolezi, dar nu. Trebuie să fugi.

– Fugi de vii, nu de morţi? se miră Mahomed. De boala asta au murit cei pe care îi îngropai adineaori?

– Ah, asta... Abdonai aprobă cu un pufnet dispreţuitor, care lăsă să se vadă din nou mândrul războinic care fusese. Morţii cad acolo unde îi părăseşte viaţa. Nimeni nu îndrăzneşte să-i atingă. Dacă nu faci nimic, putrezesc acolo. La început i-au lăsat pe loc, în voia muştelor şi a soarelui. Apoi, oamenii şi-au părăsit casele.

– Din cauza bolii locuiţi în corturi? exclamă năucit Mahomed.

Abdonai încuviinţă.

– Leşurile se îngrămădesc în curţi, în cămări, în camere... Sunt peste tot. Nu se mai poate respira, nu mai îndrăzneşti să deschizi ochii. Aşa a apărut ideea corturilor lângă cele ale beduinilor. După o vreme, *saida* mi-a spus: „Abdonai, dacă nu-l purtam în pântec pe fiul soţului meu, m-aş fi dus singură să ard toţi acei morţi. Dacă n-o facem, niciodată nu ne vom putea întoarce acasă". Am înţeles. Şi fac eu ce nu poate face ea.

– Focurile din curţi?... Focurile pe care le-am văzut?

– Da, sunt ruguri funerare. Când au curaj, când soarele le-a uscat bine, ard leşurile în curţi, laolaltă cu tot ce le-a aparţinut. Waraqa spune că este purificare. O să-ţi povestească. A citit asta în sulurile lui. Şi să arzi morţii este mult mai simplu decât să-i cari nu se ştie unde. Ce ai văzut adineaori, cei pe care i-am îngropat, sunt cei pe care putreziciunea încă nu i-a atins. Dar nu e uşor. Trebuie să găsesc sclavi care să mă ajute. N-au mai rămas mulţi, femei şi bărbaţi.

– Şi tu? Cum ai putut scăpa de boală?

– Zeii... Abdonai ridică mâna sănătoasă, învelită în cârpe, şi o frecă de pumnul din piele pentru a-şi dezveli degetele. Priveşte. Nici cea mai mică urmă. Poate că la boala asta nenorocită morţii morţi sunt mai puţin periculoşi decât morţii vii.

– Clanurile Al-Sakhr, Abd Manat, Hanifa?... Toţi cei puternici din *mala*? Ei ce fac?

– Ah, ei! Abdonai rânji cu privirea plină de mânie. Ei nu mai sunt în Mecca de multă vreme. Imediat ce moartea neagră a început să sară de la o casă la alta, au fugit, la Taif sau aiurea. Prea lași ca să se bată cu ea alături de noi.

– Au părăsit Mecca? exclamă Mahomed șocat.

– Toți, sau aproape. Mai ales cei mai bogați și mai puternici. Luând cu ei tot ce aveau de preț, ca și cum orașul nostru avea să dispară... Și fără să se uite înapoi. Pot s-o spun: eu, Abdonai Persanul, care a fost sclav în casa Bint Khowaylid douăzeci de ani din viață, iubesc mai mult Mecca decât șobolanii ăștia!

– *Saida* n-a vrut să-i urmeze?

– Să-i urmeze? Nu-ți cunoști nevasta. Ar fi trebuit să-i vezi furia când a aflat de plecarea lor.

– Ce a făcut?

– *Saida* s-a dus în fața Pietrei Negre. A îngenuncheat în fața izvorului Zamzam și i-a cerut lui Hobal să răzbune afrontul care îi era adus. Striga atât de tare, încât au crezut că-l jignea pe Hobal. Nu erau jigniri, erau strigăte de durere, o dorință de dreptate. De altfel, Hobal nu s-a supărat. *Saida* este cât se poate de vie. Abdonai șovăi, apoi își fixă privirea în cea a stăpânului său. Așa se face că... Mulți oameni cred că moartea asta neagră este voința lui Hobal. O boală neagră ca Piatra Neagră.

– O pedeapsă pentru Mecca? De ce?

Persanul ridică din umeri.

– Cine știe ce vor zeii? Waraqa, poate... Haide, e vremea să o revezi pe *saida*. O să fie furioasă că te-am întârziat cu pălăvrăgeala mea, ca o slujnică bătrână. Abdonai deschise sacul de piele care atârna la crupa catârului și scoase o pânză albă, curată. Strânge-o bine în jurul capului și ferește-ți mâinile, îl sfătui. Va trebui să trecem prin locuri unde demonul bolii e teribil de vioi și de puternic. O să vezi bolnavi și morți. Nu te apropia. Respiră încet sub eșarfă. Unii spun că nu trebuie să privești bolnavii sau morții decât cu un singur ochi. Eu îi privesc cu amândoi larg deschiși. Adevărul este că nimeni nu știe cum ne ia moartea asta neagră și perfidă.

Regăsirea

Mahomed o luă pe urma catârului lui Abdonai. Ocoliră poarta dinspre Jarul, care dădea în strada principală din Mecca, apoi urcară spre nord, spre cartierul Al-Hajun, luând-o pe străduţele invadate de buruieni uscate şi pe cărările dintre corturile beduinilor. Treptat, corturile negre ale oamenilor din oraş deveneau tot mai numeroase faţă de cele vărgate ale nomazilor. Ascunse sub hijaburi lungi, femeile se mişcau fără vlagă. Dromaderul lui Mahomed atrăgea atenţia. Printre cutele eşarfei, Mahomed ghicea privirile curioase. Îngrozite.

La un moment dat ajunseră destul de sus încât să poată vedea esplanada peste zidul nou al sanctuarului. Kaaba era neatinsă. Înăuntrul cubului fără acoperiş se vedeau chipul lui Hobal şi idolii care aşteptau în cercurile lor nemişcate. Fără îndoială, Piatra Neagră era încă la locul ei, dar nimeni nu îi dădea ocol şi nimeni nu se ruga.

Catârul lui Abdonai făcu un salt brusc, smulgându-i persanului un mormăit de furie. Mahomed zări o grămadă de carne putrezită şi de cârpe murdare într-o ravenă plină de limba-soacrei. Cadavrele fuseseră aruncate în grabă peste pietrele încinse de soare. Printre hainele sfâşiate se vedeau resturi umane, membre de femei şi de bărbaţi, amestecate. Mâinile chircite erau la fel de negre ca pietrişul de bazalt. Pielea se coşcovea, mistuită de putreziciunea care urca în sus spre braţe şi le lăsa arse, sfrijite, ca şi cum fuseseră aruncate în foc. La subsuori şi pe piept, rănile uriaşe lăsau să se zărească în interiorul corpului. Şi acolo, moartea se prelingea, infectă şi duhnitoare.

Fascinat, Mahomed nu reuşea să-şi desprindă privirea de această monstruozitate. Cu o lovitură de baston pe gâtul dromaderului, Abdonai îl făcu să tresară. Mahomed ridică fruntea. O culoare sângerie se înstăpânise asupra orizontului.

– Ai văzut destul, mormăi persanul sub *yashmagh*. Şi vei mai vedea şi altele. Pe ăştia nu vrea să-i care nimeni. Aşteaptă ca soarele să-şi facă treaba. Apoi îi vor arde.

Îşi reluară urcuşul spre *shi'b*, „ravenele de sus", cum erau numite cartierele celor bogaţi. Ici şi colo, în câte o curte, corturile păreau abandonate. O femeie cu degetele mai negre decât noaptea apăru dintr-odată, purtând trupul gol şi inert al unui copil. Îl ridică spre Mahomed, urlându-şi durerea, lăsând să se vadă buboaiele purulente care sfâşiau pieptul fiului său. Cu un ţipăt sălbatic, Abdonai trase un bici de sub mantie şi îl făcu să plesnească la trei paşi de femeie.

– Nu te apropia! Du-te în cortul tău şi învelește copilul! Cel puţin să aibă un mormânt decent şi să nu putrezească alături de ceilalţi!

În loc de răspuns, femeia căzu în genunchi, lipindu-şi buzele de fruntea micuţului mort, pe care îl strânse la piept cu degetele bolnave. Apoi amândoi se prăbuşiră pe-o parte.

Cu gura tremurând de groază, Mahomed închise ochii. Cum era cu putinţă aşa ceva? Ce zei se puteau răzbuna astfel pe oameni?

Furios şi nerăbdător, Abdonai apucă funia dromaderului şi îl trase după el. Pe măsură ce se apropiau de cartierele de pe înălţimi şi de puţul vecin cu *mala*, corturile beduinilor şi cele ale oamenilor din oraş păreau aşezate cu mai multă grijă şi mai regulat. Se înghesuiau unele în altele şi, peste tot între ele, aşteptau turme de capre pe care le păzeau, aparent fără teamă şi îmbrăcaţi normal, copii sănătoşi. Câteva femei, şi ele în tunici simple, chiar dacă aveau vălurile bine strânse în jurul capului, umblau de colo, colo prin curţile îngrădite de crengi pline de spini şi agave pe jumătate uscate. Corturile negre erau dispuse ca în orice gospodărie, în jurul unor bătături unde animalele umblau în voie.

Sub privirile curioase ale beduinilor, servitorii Khadijei alergară înaintea catârului lui Abdonai, agitând beţe lungi. Persanul ridică pumnul din piele, înainte de a-şi desface eşarfa.

– Nu mă mai recunoaşteţi?

Oamenii se întoarseră spre Mahomed, care îşi punea dromaderul să îngenuncheze.

– Şi pe el l-aţi uitat deja? se răsti Abdonai. E stăpânul vostru!

Servitorii se grăbiră să-l salute, îi luară mâinile şi le lipiră de frunte, urându-i să se bucure de îndurarea lui Allat.

Puţin mai în spate, atrasă de zgomot, o femeie ridică perdeaua unui cort, cu faţa în parte ascunsă de capătul unui *hijab* pe care îl ţinea cu dinţii. Îi dădu drumul scoţând un ţipăt ascuţit. Mahomed o recunoscu imediat.

– Barrira! spuse Abdonai.

Dar doica se întorsese spre interiorul cortului, strigând:

– Khadija! Khadija! Bărbatul tău s-a întors! Bărbatul tău e aici!

Copiii se îngrămădiră să iasă. Zaynab, cea mare, şi fratele mai mic, Al-Qasim, ţâşniră primii, urlând. Apoi cea care se arătă fu Ruqayyah, a doua fiică a lui Mahomed, cu un zâmbet larg pe buze.

Atunci Mahomed căzu în genunchi, cu braţele larg deschise, ca să-i primească la pieptul lui. Al-Qasim apucă tunicile surorilor lui şi le ţinu. Cu mutra serioasă, ameninţătoare, îşi întrebă tatăl:

– Tu nu eşti bolnav? Nu ai degetele negre? Arată-mi!

Tatăl, năucit, nu găsi nimic de răspuns. Abdonai strălucea de fericire şi amuzament. Apoi, la fel de serios cum îi poruncise fiul său, Mahomed întinse mâinile:

– Verifică tu, fiule.

Al-Qasim o făcu cu atâta atenţie, că Zaynab se enervă.

– Vezi bine că are degetele sănătoase, Qasim! strigă ea. Vine de departe. E tatăl nostru. Dacă ştia că are boala nu se apropia de noi!

Se aruncă în braţele care se întindeau spre ea. Ruqayyah li se alătură nerăbdătoare, acoperindu-l pe Mahomed cu sărutări, în timp ce Al-Qasim le observa, mereu serios şi aspru. Acum şi bosumflat, aşteptând ca surorile lui să-i lase în sfârşit locul. O mână blândă şi iubitoare

i se așează pe ceafă. Nu ridică ochii ca să-și recunoască mama. Khadija, care se stăpânea să nu sară de gâtul preaiubitului ei, zise:

– Destul, fetelor, lăsați-vă tatăl să-și salute fiul. Și cum ochii îi întâlneau în sfârșit pe cei ai lui Mahomed, adăugă: Nu te supăra pe el. A trebuit să-i învăț să fie prudenți. Asta și multe alte lucruri. Al-Qasim este la fel de curajos și de socotit ca tatăl lui. A devenit micul nostru bărbat.

Ea slăbise. Tunica neagră lăsa să i se ghicească rotunjimea pântecului. Avea pometii proeminenți, și cearcăne de oboseală îi adumbreau privirea. Pentru o clipă, Mahomed se gândi că vârsta o prinsese din urmă, ștergându-i semnele tinereții, atât de mult timp păstrate. Îi apăruseră riduri în jurul gurii, pe frunte, pe tâmple și pe gât. Obrajii, care fuseseră mult timp întinși și tari, se moleșiseră încet, exprimând mai degrabă duioșie decât senzualitate. Părul tras spre ceafă, și prins cu un simplu pieptăn, strălucea mai puțin. Totuși, frumusețea ei avea încă destulă putere pentru a alunga, prin simpla ei prezență, ororile pe care Mahomed tocmai le descoperise. Fu șocat și își admiră soția ca și cum o vedea pentru prima oară.

După ce Al-Qasim își primi partea de mângâieri și de felicitări, când în sfârșit se îmbrățișară, unindu-și trupurile acoperite de pânza groasă, Mahomed își dădu seama că, în ciuda căldurii, Khadija tremura din cap până-n picioare. Înnodându-și brațele pe după gâtul lui și închizând ochii, cu lacrimile curgându-i pe obraji, șopti printre hohote:

– Iubitul meu, iubitul meu, iubitul meu! Am așteptat atât întoarcerea ta, încât mă rușinez. N-am știut să fiu curajoasă. Ar fi trebuit să-ți trimit un mesaj să te anunț. Să-ți spun: „Nu veni! Mai ales nu te apropia de Mecca, preaiubitul meu soț. Aici nu mai există decât fructele putrezite ale morții". Ar fi trebuit să-ți trimit fiul și fiicele. Să-ți spun: „Ai grijă de ei, căci ei sunt ziua de mâine. Ei sunt viața orașului Mecca, atunci când va renaște

după ce furia neagră a lui Hobal se va potoli". Dar n-am avut curaj. Am fost slabă. În fiecare zi mă trezeam imaginându-mi că te apropiai de mine. Şi gândul acesta îmi dădea putere. Mă împiedica să-mi pierd minţile. Aici unde răul, înainte de a ne ucide, ne ia minţile.

Din nou se îmbrăţişară şi rămaseră înlănţuiţi sub ochii tuturor, ai lui Abdonai şi ai Barrirei, ai beduinilor, ai slujnicelor, ai vecinilor veniţi în goană, ca să-l salute pe primul dintre puternicii din Mecca care îndrăznea să le împărtăşească soarta.

Khadija se desprinse în sfârşit de soţul ei. Mahomed îi şterse obrajii uzi cu vârful degetelor, însă ea le prinse imediat în mâini ca să le sărute unul câte unul. Liniştită, spuse:

– Fie ca Allat să-şi ţină mâna asupra ta, soţul meu. Şi ca sărutările mele să te apere de umbra morţii. Acum vino în cort să-ţi răcoreşti faţa şi să te hrăneşti. Trebuie să-ţi fie foame. Şi avem multe să ne spunem. Ultima ta fiică doarme. O s-o vezi mai târziu. E cuminte. O să-ţi placă. E puternică.

– Nu e puternică, de vreme ce doarme tot timpul, chicoti Barrira. Suge, doarme. Asta este tot ce ştie să facă. Nu ştie nici măcar să plângă.

– Nu este ca tine! strigară în cor Zaynab şi Ruqayyah, pufnind.

Al-Qasim nu le luă în seamă. Îşi puse mâna mică pe burta mamei sale şi îşi privi fix tatăl.

– Fratele meu este acolo. El este cel mai la adăpost de boală.

Mahomed râse în faţa îndrăznelii fiului său. Ceilalţi se mulţumiră cu un surâs subţire. Nu era prima oară când îi auzeau cuvintele, şi trecuse multă vreme de când îşi pierduseră naivitatea de care dădea acum dovadă Al-Qasim.

Khadija ghici temerile care întunecau feţele celor din jur. Nu, încă nu putea rămâne singură cu preaiubitul ei, aşa cum ar fi dorit, ca să guste din plin revederea. Îşi chemă slujnicele.

– Anunţaţi că stăpânul Mahomed s-a întors.

Când Barrira voi să conducă din nou copiii sub cortul slujnicelor, Al-Qasim protestă.

– Nu merg cu fetele, rămân cu tata!

Khadija şovăi. Dar Mahomed pusese deja mâna pe umărul fiului său.

– Tu rămâi cu mine, iar Zaynab şi Ruqayyah pot să stea şi ele dacă doresc.

Fireşte că doreau. Al-Qasim bombăni, stârnind noi ironii din partea surorii mai mari. Khadija îşi conduse soţul spre cel mai mare dintre corturi.

– Vino. Trebuie să te vadă toţi. Şi, întâlnind privirea lui Abdonai, continuă: Ne vom ocupa de noi puţin mai târziu.

Ceea ce era adevărat. Un simplu şi mare adevăr al momentului. Care nu prevestea nimic despre viitor.

Povestea lui Zayd

Mahomed se spălă pe faţă şi pe mâini. Slujnicele îi aşezară în faţă chefir şi plăcinte umplute cu brânză de capră şi ardei iute, apoi oamenii din casă, dar şi alţii, aduşi de zvon, se adunară în jurul cortului.

Pe feţele tuturor se citeau oboseala şi teama. Erau mai ales femei. Îl salutau pe Mahomed invocând îndurarea lui Allat, dar niciodată nu rosteau numele lui Hobal, pe care îl considerau vinovat că lăsase oraşul de izbeliştе. După ce îşi arătară respectul faţă de Khadija, ca şi cum era de-acum *saida* tuturor, cei abia sosiţi luară loc pe covoare, sub baldachinul de pânză ridicat cu această ocazie.

Verişoara Kawla şi verişoara Muhavija i se alăturară lui Mahomed, la fel cum făcură şi cele două mai tinere soţii ale lui Abu Nurbel, slujnicele lor şi cele trei concubine supravieţuitoare ale lui Al-Saib. Când Mahomed le anunţă moartea stăpânului lor, fu mirat de calmul cu care o primiră. Păreau să fie prea obişnuite cu moartea ca să se mai emoţioneze.

Cât despre femeile lui Abu Bakr, când aflară că el nu era decât la o jumătate de zi de mers, la fel de puternic şi sănătos ca atunci când plecase din Mecca, izbucniră în lacrimi.

Zayd veni în goană, cu faţa roşie de bucurie şi părul cel lung răvăşit. Sărută mâinile stăpânului său ca un fiu. Mahomed observă că între Al-Qasim şi el se născuse o afectuoasă complicitate frăţească. Unul protector, celălalt admirativ. Prin priviri, gesturi şi vorbe, Al-Qasim nu-l trata pe Zayd ca pe un sclav; dimpotrivă, îi arăta chiar un anume respect. Când Zayd luă loc într-un colţ a cortului, în timp ce Mahomed termina de mâncat, Al-Qasim se duse să se aşeze foarte aproape de el.

După ce salută câţiva tovarăşi din *mala,* Mahomed se miră de numărul mic de bărbaţi prezenţi şi de lipsa lui Waraqa. Khadija răspunse furioasă că, în cea mai mare parte, bărbaţii din Mecca se purtaseră ca nişte laşi. Mahomed îşi dădu curând seama de asta. Haniful nu fugise. De la primele semne ala bolii, studia şi căuta fără încetare un leac.

– Citeşte vechile papirusuri, îl lămuri ea. Spune că stă scris în ele ce ni se întâmplă. Uneori, studiază împreună cu Zayd. Haniful susţine că băiatul ştie câte ceva despre boală, dar nici unul din ei nu doreşte să-mi vorbească despre asta. Waraqa spune: „Tu eşti femeie, *saida.* Astfel de cuvinte nu ştiu dacă pot fi înţelese de femei". Va fi fericit că te-ai întors. Ţie o să-ţi încredinţeze secretul său.

Era tot atâta enervare câtă ironie în tonul Khadijei. Mahomed făcu un gest liniştitor.

– Da, o să-mi vorbească. Dar nu-l voi asculta fără să fie de faţă soţia mea.

Se auzi râsul scânteietor al Khadijei. În cort se aşternu tăcerea. De cât timp nu mai auziseră râsul *saidei* Bint Khowaylid?

Cu o bătaie scurtă din palme, Khadija nu le lăsă timp să se mire şi mai tare. Taburetul său, care de obicei stătea sub tamarixul din curte, se afla lângă stâlpul din mijlocul cortului. Se aşeză, arătându-le tuturor că venise vremea să vorbească şi să asculte.

– Soţul meu trebuie să fie înştiinţat de felul cum a pătruns moartea neagră în Mecca şi de toată nenorocirea care a urmat după asta. De multe ori am spus-o: înţelegând clar ce ni se întâmplă, înseamnă să învăţăm să ne batem, nu să fugim, aşa cum au făcut cei care, pe lângă tragedia care a lovit Mecca, aruncă asupra noastră şi ruşinea.

Îi făcu un semn tânărului Zayd. Sclavul din Kalb îl mângâie afectuos pe cap pe Al-Qasim şi se apropie de stâlpul din mijloc, faţă în faţă cu Mahomed, care stătea alături de Khadija. Cu o voce monotonă, dar care putea fi auzită clar chiar şi de către cei care erau afară din cort, îşi începu povestea.

– Nenorocirea asta mare, spuse el trecându-şi mâna prin păr, s-a abătut asupra oraşului la ceva mai mult de o lună de la plecarea stăpânului Mahomed şi a stăpânului Abu Bakr spre pieţele din Sanaa şi Marib. O caravană a clanului Banu Hawazin, un puternic clan de la răsărit de Taif, a sosit într-o zi la porţile Meccăi. Se întorcea din regatul Ghassan şi a fost întâmpinată cu bucurie. Cuferele şi coşurile lor erau pline, gata să crape. Afacerile promiteau să fie prielnice, căci negustorii din Africa, mereu dornici de bunuri de la miazănoapte, erau de faţă. Totuşi, când caravana a ajuns la poarta dinspre Jarul, câţiva dintre noi am observat că unele lucruri nu erau în regulă.

Am aflat astfel că, pe drumul de întoarcere, după ce trecuseră de orăşelul Yathrib, mai mulţi servitori ai caravanei fuseseră cuprinşi de friguri. Friguri care îi uciseseră în câteva zile, înnegrindu-le şi putrezindu-le trupul. Nobilul Ailan ibn Nizar, care conducea caravana, nu se arătase îngrijorat. Pe drumurile deşertului, astfel de întâmplări nu erau puţine. Sau, poate, aşa cum ne-am gândit mai târziu, nu voia să sperie femeile şi servitorii. Căci dacă în deşert frigurile sunt ceva foarte obişnuit, înfăţişarea pe care o căpătaseră corpurile bolnavilor înainte de a muri era ceva ce nimeni nu mai văzuse până atunci. Iar asta era înfricoşător. Ibn Nizar s-a grăbit din

tot sufletul să ajungă la Mecca, pentru a-şi pune mărfurile scumpe în depozite.

Zayd îşi trase sufletul, îşi trecu mâinile prin părul buclat şi îl privi pe Mahomed. Acesta, foarte atent, îl încurajă cu un gest din cap.

– La început, totul a mers cât se poate de bine, continuă tânărul sclav. Nobilul Ibn Nizar i-a condus pe ai săi pe esplanada de la Kaaba. Au dat ocol, s-au rugat şi i-au mulţumit marelui Hobal prin ofrande bogate. Dar seara, puţin după asfinţit, nobilul Ibn Nizar a simţit cum îl cuprind frigurile şi a descoperit că vârfurile degetelor i se înnegreau. A cerut slujnicelor să-i cureţe pielea mâinilor, însă totul a fost în zadar. La culcare, amintindu-şi de morţii caravanei sale, s-a aşezat gol în faţa celei de-a treia soţii şi a rugat-o să ia o lampă cu fitilul gros şi să-i cerceteze fiecare parte a trupului.

Am aflat mai târziu că, sub braţul drept, soţia sa a găsit două împunsături una lângă alta, asemenea unei muşcături de şarpe. „Nici un şarpe nu m-a muşcat, a stăruit el. Nici în cort, nici pe şaua dromaderului. O muşcătură de şarpe? Ce prostie! Aş fi simţit."

În cort, lumina căpătase o tentă purpurie, semn că nu mai era mult până la apus. Barrira ceru să fie aduse lămpi. Faţa lui Zayd păru dintr-odată foarte palidă, iar părul foarte negru. Îşi mută taburetul mai aproape de un opaiţ şi reluă:

– Ibn Nizar, aşadar... În dimineaţa următoare, degetele i se înnegriseră de tot. Rănile se umpluseră de puroi. Înainte de sfârşitul dimineţii, şi-a pierdut cunoştinţa. Când soarele era la amiază, un bărbat din Africa, din Sawakin, a venit la el, dornic să cumpere câteva lucruri aduse din piaţa de la Bosra. Însă, descoperind starea nobilului Ibn Nizar, a fugit anunţând în jur că moartea neagră intrase în Mecca. Ţipetele lui i-au alarmat pe trecători. În faţa unei mulţimi de oameni îngrijoraţi, a povestit că nişte călători din nord îl încredinţaseră că boala apărea mai întâi la degete, care se înnegreau precum cărbunele. Şi că, în ţările foarte puternice de la miazănoapte, pe ţărmul mării, decimase oraşe întregi.

Împotriva acestui blestem nu aveai altceva de făcut decât să te rogi la zei şi să fugi în deşert, cât mai departe de morţi.

Negustorii din Sawakin au părăsit Mecca fără să mai aştepte apusul soarelui. Mulţi au fost cei care au luat în bătaie de joc aceste vorbe. „Negustorul din Sawakin şi-a pierdut minţile!" spuneau ei râzând. Astăzi ne dăm seama cât de înţelept era acel om. Nu putem decât să sperăm că au plecat, el şi caravana lui, înainte ca boala să-i prindă din urmă.

Nobilul Ibn Nizar a murit patru zile mai târziu. În timpul acestor patru zile, a treia lui soţie s-a îmbolnăvit şi ea, precum şi mai mulţi dintre servitorii lui. Lucrul care i-a impresionat cel mai tare pe locuitorii din Mecca a fost să afle că unul dintre servitorii nobilului Otba, din casa clanului Al-Sakhr, care făcuse afaceri cu servitorii lui Ibn Nizar, fără să intre nemijlocit în legătură cu el, a murit de aceeaşi boală. Curând, mulţi au început să aibă degetele negre. Apoi nobilul Abu Nurbel şi-a pierdut prima soţie.

În a treisprezecea zi de la sosirea caravanei, groaza s-a răspândit pe străduţele din Mecca. Molima se strecura în case ca un şacal rătăcitor. Intra peste tot, şi fiecare nouă zi venea cu alte şi alte leşuri. Nimeni nu era iertat. Femei şi bărbaţi, bătrâni şi tineri, stăpâne şi slujnice, bogaţi şi sclavi.

Nobilii din *mala* au decis să-i aducă sacrificii lui Hobal. Patru zile... Timp de patru zile s-au învârtit în jurul sfintei Pietre Negre. Însă chiar şi cei care se prosternau în faţa marelui Hobal şi-au văzut degetele înnegrindu-se. Alţii s-au prăbuşit cuprinşi de friguri, cu rănile supurând sub tunici şi mantii. Unii îşi spuneau: „Ce se întâmplă în Mecca este voinţa lui Hobal. Este pedeapsa lui Hobal".

În cort, umbrele se lungeau. Se auzi în depărtare bubuitul furtunii, una dintre acele furtuni fără ploaie. Barrira ceru să se mai pună ulei în lămpi. Mirosul fitilelor arse le înţepa nările. Zayd continuă:

– Înţeleptul Waraqa se întreba care era motivul unei asemenea pedepse. „Care e greşeala? Ce-am făcut noi, cei din Mecca, încât să-l supărăm pe Hobal?" Nimeni nu ştia să răspundă. „De ce numai Hobal?" au întrebat unii. „Sunt destui zei care îşi ţin mâna asupra oraşului Mecca. Boala este poate voinţa lui Allat cea mare, sau a lui Al-Uzza, sau Manat."

Înţeleptul Waraqa nu le-a respins afirmaţiile, dar tot nu era lămurit. „Ce greşeală ar fi putut face oraşul pentru ca zeii să-i vrea pieirea?" Încă o dată, nimeni n-a ştiut să răspundă. Toată lumea face greşeli în fiecare zi, încă de la începutul timpurilor şi de la naşterea oraşului Mecca, nici mai mult, nici mai puţin. De ce, dintr-odată, să vină această pedeapsă?

Zi după zi, leşurile se adunau, oamenii se prăbuşeau, cu trupurile negre şi putrezite. În case, în curţi, pe străduţe, pe drumuri şi în pieţele publice. Nimeni nu se mai ducea la depozite şi la ţarcuri.

Vestea bolii din Mecca s-a răspândit în tot ţinutul. „Ocoliţi mai ales oraşul sfintei Kaaba!" se striga pe drumuri. „Cine se apropie, moare." Puternicii nobili care nu erau încă atinşi de boală au plecat cu toţii odată, în aceeaşi dimineaţă, luându-şi cu ei soţiile, servitorii şi oamenii sănătoşi din clan. Se povesteşte că toţi au trebuit să-şi arate degetele şi să ridice braţele pentru ca stăpânii cei mari să fie siguri că nici unul nu lua cu el boala.

Tăcerea care se lăsă în cort fu întreruptă de vorbele Khadijei:

– Au fugit! La fel de ruşinos ca nişte laşi pe câmpul de luptă! Scoasă din minţi de furie, se ridicase de pe taburet şi stătea în picioare în faţa lor, cu braţele întinse. Asta au făcut! Au fugit la Taif sau şi mai departe. Ca nişte laşi ce sunt, ne-au părăsit, au abandonat Mecca! Au abandonat Kaaba şi Piatra Neagră.

Indignarea făcea să-i tremure pieptul. Mahomed o revăzu pe *saida* primei lor întâlniri. Era frumoasă. Impresionantă. Un murmur de încuviinţare ieşi din toate piepturile. Khadija se întoarse spre soţul ei.

– Poţi să-ţi imaginezi una ca asta? Au plecat cu sclavii, cuferele, animalele, covoarele, mercenarii şi soldaţii. Au plecat lăsând aici poporul. Slujnicele şi săracii... Se întrerupse închizând ochii, ca şi cum revedea dimineaţa aceea îngrozitoare. Abdonai a venit să mă trezească: „*Saida, saida!* Vino repede, pleacă toţi!" Încă nu se crăpase de ziuă. Am aprins un opaiţ şi am alergat ca să-i ajung din urmă când îşi scoteau caii din curţi. Erau acolo nobilii din clanurile Banu Makhzum, Hashim din Abu Tab, Al-Khattab şi toţi cei din clanul Al-Sakhr. Toţi erau acolo. Mai mulţi decât puteam număra. Unchiul tău, Abu Talib, era şi el. Dar n-a îndrăznit să întoarcă spre mine capul când m-am pus de-a curmezişul în drumul lor.

Am strigat: „Ne abandonaţi, becisnicilor! Lăsaţi Mecca fără apărare! Vă abandonaţi oraşul!" Şi ştii ce a făcut Abu Sufyan? A râs. Vorbele astea mi le-a spus: „Verişoară Bint Khowaylid, de când eşti tu slabă? Şi nici de forţa săbiilor *nimcha* nu aveţi nevoie: cine va veni să vă fure boala? De la miazănoapte de Hidjaz până în munţii Assir, cine ar vrea să se apropie de Mecca în ziua de azi? Nu noi abandonăm oraşul. Hobal şi Allat l-au abandonat. Eu mă supun furiei lor. Ar trebui să faci la fel. Să iei ce trebuie şi să-ţi duci pântecul plin în faţa soţului tău înainte ca degetele să ţi se înnegrească şi rodul tău să putrezească. Dacă vrei să rămâi, e treaba ta. Nu acuza pe nimeni că nu vrea să-ţi împărtăşească încăpăţânarea." A trebuit ca bunul Abdonai să mă dea deoparte din drum ca să nu mă răstoarne copitele calului, iar cele o sută de cămile care îl urmau să mă calce în picioare.

Din nou, furia crescu în cort. Afară, un val de murmure străbătu mulţimea. Khadija se apropie de Mahomed.

– Vărul Abu Sufyan credea că mă insultă şi mă disprețuieşte tratându-mă astfel. Ceea ce şi eu am crezut până m-am întors în curtea casei noastre. Dar mă înşelam. Tocmai rostise un adevăr: „Verişoară Bint Khowaylid, de când eşti tu slabă?" Da. De când? De când bântuia în jurul nostru boala? De când îi auzisem pe unii şi pe alţii spunând: „Este voinţa lui Hobal! Mecca trebuie pedepsită! Moartea neagră e mai puternică decât orice.

împotriva voinței zeilor nu se poate lupta". Slăbiciuni, prostii și minciuni!

Aceste ultime cuvinte Khadija le adresă mai mult celor care o ascultau decât soțului său. Tăcu în timp ce toți, cu o înclinare a frunții sau cu un cuvânt, o aprobau. Își mângâie ușor pântecul rotunjit și îi spuse lui Mahomed:

– Nu eram slabă. Mecca nu era slabă. Dar frica ne orbea. Și, în pântec aveam viața sădită de soțul meu. Viața asta refuza ca frica să-mi închidă ochii și să mă prostească. Le-am spus Barrirei și lui Abdonai: „Priviți în jurul vostru: în case se moare în fiecare zi. În corturile beduinilor, de jur împrejurul Meccăi, mor doar câțiva, ici și acolo. De ce?" Nu știau. Apoi înțeleptul Waraqa a zis: „În corturi, beduinii respiră aerul deșertului. Noi suntem închiși între zidurile noastre și respirăm aer infectat". Cuvintele înțeleptului ne-au dezvăluit dintr-odată ceea ce nu mai eram în stare să vedem. El a adăugat: „*Saida* Khadija, dă exemplu. Pune să ridice un cort de caravană printre cele ale beduinilor și vezi dacă boala te urmează".

Khadija se așeză. Acum vorbea calm. Își mângâia pântecul, ca și cum sub mătasea tunicii liniștea copilul care trebuia să vină. Dincolo de oboseala chipului, a ridurilor de curând apărute, toți puteau vedea duioșia și forța. Iar în privirea pe care o ațintea asupra soțului ei se citeau mândria și ușurarea celei care, în sfârșit, nu mai este singură.

Povesti cum, urmând sfatul înțeleptului Waraqa, instalase toată gospodăria în acele corturi unde se aflau.

– Beduinii ne-au primit ca pe frații și surorile lor, fără teama că boala se putea răspândi printre ei. Vai, greu a mai fost să le lămurim pe femeile și soțiile abandonate, pe slujnicele și servitorii din alte case să accepte să-și pună corturile alături de noi, printre beduini! S-au încăpățânat încă multă vreme să stea în aerul infectat dintre zidurile lor, și când, într-un târziu, le-au părăsit, mulți purtau deja răul cu ei. Atunci am pus să li se instaleze corturile la distanță, departe de puțuri și de turme.

Fu întreruptă de niște țipete care veneau de afară. Mahomed se grăbi să iasă, urmat de Khadija și Zayd. Un grup de bărbați, cu fețele ascunse de întuneric, împingeau cu niște bastoane un nefericit pentru a-l alunga din tabără.

– Are degetele negre! Se poate să ne molipsească, spuse un bărbat, înainte de a se afunda în întuneric.

Strigătele se depărtară.

– Pentru ca moartea neagră să nu se răspândească dincolo de Mecca, precum și în interiorul orașului, trebuie să fim nemiloși, explică Khadija, întorcându-se în cort. Oricine poate vedea: după trei luni când nimic nu i-a stat în cale, molima e gata să dea înapoi.

Lăsase pentru prima oară oboseala să i se simtă în glas. Barrira, mereu la pândă, îi aduse o cană cu lapte de cămilă. Khadija îl bău dintr-odată și, înapoind cana goală, își continuă discursul.

– Iată totuși o veste bună: haniful a găsit în papirusuri o boală asemănătoare. Se spune acolo că tot ce rămâne în urma morților trebuie ars fără a sta pe gânduri. Hainele, obiectele, chiar și cele mai prețioase. Trebuie arse cadavrele uscate de soare, iar cenușa trebuie îngropată departe de puțuri. Trebuie îngropate departe de drumuri și de locurile de trecere cadavrele pe care putreziciunea încă nu le-a cuprins. Ca să ferim copiii, nou-născuții și femeile însărcinate, trebuie să-i ungem cu ulei. Se întrerupse brusc, dându-și seama ce spusese. Fie ca Allat să-mi vină în ajutor! Curând nu vom mai avea ulei!

– Am adus eu din Sanaa, o liniști Mahomed. Patru cămile sunt încărcate cu urcioare pline. Caravana nu este decât la un sfert de zi de Mecca, sub paza lui Abu Bakr. Așteaptă semnalul meu ca să ni se alăture. Nu avem numai ulei, ci și țesături curate și noi, grâne, piele, obiecte pe care boala nu le-a întinat.

Mahomed înaintă câțiva pași. Ca la un semn, toți se ridicară. Khadija luă mâna soțului ei și o sărută cu ardoare.

– Vouă, tuturor celor care sunteţi aici, în marele cort al Khadijei bint Khowaylid, vă promit! strigă ea. Acum, pentru că soţul meu, nobilul Mahomed ibn Abdallah, s-a întors, vom învinge moartea neagră şi vom salva Mecca.

Moartea unei zeiţe

Luna strălucea atât de puternic, încât trecea prin pânza cortului şi lumina clar toate obiectele: cuferele, covoarele, urcioarele şi chiar patul.

Khadija nu dormea. Asculta respiraţia regulată a soţului ei şi pândea, sprijinită între perne, umbrele mişcătoare ce se desenau pe pieptul lui gol.

După dragoste şi ultimele mângâieri, el se întorsese pe-o parte, cu un braţ pe după mijlocul ei, şi adormise imediat, aşa cum se deprinsese în lungile călătorii prin deşert. Avea şoldul lipit de coapsa Khadijei, trupurile fierbinţi se contopeau unul în celălalt, iar sângele lor clocotea încă de dorinţa de a se amesteca într-un singur şi unic foc al vieţii. Cu un gest automat, Khadija îşi mângâie burta rotundă. O senzaţie care îi trezi amintirea dezmierdărilor lui Mahomed.

În sfârşit, era acasă. În sfârşit, nu mai trebuia să-şi ostoiască nerăbdarea visând la mirosul lui. Putea să-l atingă. Putea să-i sărute pielea delicată, atât de albă sub lună, încât părea aproape feminină.

Era acasă. La fel de frumos, de zvelt şi de calm ca la plecare. Nespus de dornic să-şi împletească trupul cu al ei. Ca şi cum grozăvia pe care o înfruntase într-o singură zi nu-l putea atinge. O, cum arsese de nerăbdare din prima clipă a revederii! Imediat ce Barrira strigase: „Khadija! Bărbatul tău este aici, bărbatul tău s-a întors", chiar înainte să-l vadă, dorinţa îi împunsese şalele. Vârsta, maternitatea, oboseala trecerii timpului, viaţa îngrozitoare din aceste ultime luni nu-i moleşiseră dorinţa pentru soţul său. Ba dimpotrivă. Niciodată nu i se păruse atât de chipeş, atât de puternic. Aşa cum nu mai era altul!

Când se gândea la Mahomed în lipsa lui, i se întâmpla să tremure, să i se înmoaie picioarele, ca atunci când mâinile bărbatului, asprite de pielea hăţurilor, îi cuprindeau mijlocul.

Poate violenţa acestei dorinţe era urmarea dezastrului care o înconjura? A fricii care o chinuise fără încetare în toate acele luni de luptă singuratică împotriva morţii negre, a egoismului şi neputinţei?

Căci îi fusese frică. O frică mută, înăbuşită, ascunsă în spatele hotărârii, al furiei şi al tăriei pe care trebuise să le arate tuturor.

O minciună. Să-i mintă pe toţi, fără odihnă, să nu se lase, astfel încât ceilalţi să-şi păstreze curajul, să nu se dea bătuţi în faţa bolii. În fiecare zi bănuia privirile care o pândeau, aşa cum pândea muşcătura morţii negre.

Saidei Bint Khowaylid nu trebuia să-i fie frică. Ea nu putea abandona Mecca în mâinile monstrului care îi pusese pe goană pe cei care nu erau cu adevărat puternici. Hotărâse imediat regulile datoriei sale: să nu lase niciodată îndoiala să se întoarcă. Să vorbească răspicat. Să nu lase să se vadă nimic, niciodată.

În vremea asta, în fiecare noapte se lupta şi gemea sub pături, strângea din pumni pentru ca teama care îi ardea tâmplele să nu-i atingă rodul pântecului. Următorul fiu al soţului ei.

Mai devreme, când vorbise în cortul cel mare, o singură privire a lui Mahomed îi fusese de-ajuns ca să ştie că înţelegea. El ghicise, el, soţul, care o cunoştea bine, că nu i se adresa doar lui. Ea era *saida*, singura puternică din Mecca. Cuvântul ei îi apăra pe toţi cei care erau acolo, şi care nu trebuiau să-şi piardă niciodată curajul.

N-o chinuia decât un singur neastâmpăr: să apuce mâna bărbatului ei atât de dorit şi să-l ducă departe de toţi. „Vino, vino, iubitul meu! Vino în cortul nostru!"

Şi asta pricepuse Mahomed. Şi ştiuse cum să-i transmită răbdarea lui, să-i trimită priviri pline de promisiuni, când ceilalţi mai voiau să-l ţină, să-l mai atingă. Când verişoara Kawla, în lacrimi, se ghemuise în braţele lui ca şi cum şi ea ar fi vrut să o ia într-un aşternut şi s-o

facă să uite de boală, de frică, de ruşinea abătută asupra casei sale din vina lui Abu Talib.

Apoi, în sfârşit, perdelele cortului lor căzuseră. Numai atunci îşi arătase Mahomed nerăbdarea. Înlănţuindu-şi soţia, îi sărutase ochii, buzele, gâtul, se delectase cu gemetele ei de fericire, îi scosese tunica, îşi lăsase palmele să alunece pe pântecul plin, chemându-şi fiul să vină.

Ea îi întinsese şipul cu ulei de măsline murmurând:

- Apără-ne, iubitul meu.

Şi, încetişor, mângâierile atât de dorite veniseră. Îşi amintea că-şi ţinuse respiraţia ca să nu piardă nimic din jocul degetelor atât de pricepute. Îşi amintea geamătul care îi tremura în gât. Şi apoi, ca o ploaie de iarnă, lacrimile o potopiseră. O mare de lacrimi. Toate acele lacrimi stăpânite de-a lungul lunilor pentru a rămâne, faţă de toţi şi împotriva tuturor, *saida* Bint Khowaylid. Cea care nu mai ceda în faţa fricii, ci doar în faţa zeilor, dacă voinţa lor era să distrugă viaţa din Mecca.

Lacrimi, plâns, hohote. În sfârşit, se putea elibera de acest torent de nelinişti. Se agăţase de bărbatul ei şi îi înfipsese unghiile în ceafă, aşa cum te agăţi de stâncile nemişcate ca să nu fii luat de furia unui ued.

Bărbatul ei nu se supărase. Ghicise fericirea sub valul de suferinţă. Ghicise cum creştea dorinţa care răvăşeşte totul. Continuase s-o mângâie. Răsturnând-o pe-o parte, intrase în ea aşa cum un prinţ se aruncă într-o lume adâncă şi luminoasă. În aceste momente de încântare când o purtase spre bucuria plăcerii, nu încetase să zâmbească.

Fie ca zeii, întunecaţii şi înspăimântătorii zei, dacă încă le purtau de grijă celor pe jumătate vii din corturile Meccăi, să fie mulţumiţi! Şi să vadă. Să recunoască acest adevăr: iubirea dintre Mahomed ibn Abdallah şi soţia lui, Khadija bint Khowaylid, era cea mai curată, cea mai puternică şi mai cinstită, fără ipocrizie şi minciuni.

O iubire pe care nimic, nici moartea neagră, nici otrava fricii şi a fugii laşilor nu putuseră s-o slăbească.

*

Acum, sub lumina lăptoasă a lunii, în calmul dorinței potolite, ca și cum sorbise o putere nouă din frumusețea soțului ei, Khadija se gândi că era cu putință. Poate spusese adevărul adineaori, în fața tuturor, în cortul cel mare. Mahomed ibn Abdallah se întorsese la Mecca. Nu aducea pur și simplu bogățiile atât de trebuincioase în caravana lui, aducea și puterea de a învinge moartea neagră. Și, în sfârșit, lui avea să-i încredințeze Waraqa acea știință atât de prețioasă la care ea nu avea dreptul să ajungă, ea, *saida!*

„Ceea ce spun sulurile din moși-strămoși, urechile unui bărbat trebuie să audă. Așa este și de când lumea și pământul. Tu ești *saida* Bint Khowaylid, stăpâna casei și a bogăției tale, sigur, dar tu ești femeie. Urechile tale nu sunt făcute pentru sulurile străbunilor, nici gura ta pentru decizii în *mala.* Așa este."

Khadija închise ochii, dându-și seama că o cuprindea furia față de Waraqa. Trebuia să se stăpânească. Bătrânul hanif poate că era limitat în multe privințe, dar fusese curajos când atâția alții se arătaseră lași. Niciodată nu se gândise să părăsească Mecca. Tot ce afla din sulurile lui pentru a lupta împotriva bolii, se grăbea să încredințeze tuturor, bărbat sau femeie, puternic sau servitor, bogat sau sărac. „Răul este pentru toți. Leacul va fi pentru toți!" repeta el.

Dar și ea, Khadija bint Khowaylid, avea secretele ei. Waraqa și Mahomed nu aveau să afle niciodată ce făcuse ea cu trei nopți înainte ca Abu Sufyan și nobilii să fugă din Mecca.

Ideea îi venise cu câteva zile înainte. Boala mistuia orașul de la un capăt la altul. Într-o dimineață, Abdonai o anunță de moartea bătrânului Abu Nurbel. Din gospodăria celui care fusese un tovarăș fidel al defunctului ei soț nu mai rămâneau decât jumătate dintre femei, slujnice și servitori. Moartea neagră se răspândea din curte în curte. Toți se convingeau că Hobal voia pierderea Meccăi. Frica hrănea cuvintele. Fără încetare se auzea: „Nu vă mai duceți la Kaaba. Cei care au deja

degetele negre se târăsc acolo, se întreabă de ce Hobal nu-i bagă în seamă. Mor în faţa Pietrei Negre, la fel de bine ca la ei acasă".

Mulţi îşi smulseră de la gât amuletele de cornalină, semnul puterii lui Hobal. În curţi, cenuşa altarelor care îi erau dedicate se răcise. Unii îi aduceau încă ofrande lui Allat, dar li se spunea: „Puterea lui Allat este pentru cei care călătoresc în deşert. Dacă Hobal îşi întoarce faţa de la Mecca, câtă vreme rămânem în casele noastre, zeiţa va fi la fel de neputincioasă ca şi noi. Trebuie să fugim în deşert ca să rămânem în viaţă".

Auzind aceste vorbe, Waraqa, înţeleptul, mormăia ca în faţa unor prostii copilăreşti. Dar nu spunea nici ce gândea, nici ce ştia, ci se mulţumea să răspundă: „Cine cunoaşte voinţa lui Hobal ? Cine cunoaşte voinţa zeilor? Au cuvinte ca să ne vorbească? În fericire la fel ca în nenorocire, nu le auzim decât tăcerea".

Oamenii îi întorceau spatele furioşi.

– Cum îndrăzneşti să rosteşti astfel de cuvinte, hanifule? Deci nu ştii să vezi ceea ce este neîndoielnic? Hobal a aruncat Piatra Neagră în deşertul nostru ca să îmbogăţească Mecca. Astăzi, ne trimite moartea neagră ca să ne pedepsească pentru greşelile noastre.

– Despre ce greşeli vorbiţi? bombănea Waraqa, înainte de a le întoarce spatele.

Cine greşea, cine avea dreptate? Cum ar fi putut decide ea, Khadija?

Dar în ziua morţii lui Abu Nurbel, la asfinţit, se hotărâse. Se întâlni cu Ashemu în camera strâmtă.

– Nu ştiu de ce s-a abătut boala asupra noastră, îi spuse ea sclavei pe care o iubea ca pe o fiică sau o soră. Nu ştiu dacă este voinţa lui Hobal sau a lui Allat să ne pedepsească. La fel ca şi haniful, nu ştiu ce greşeală am făcut.

Dacă Ashemu fu surprinsă să audă aceste cuvinte, n-o arătă. Cu frumoşii ei ochi îşi cercetă stăpâna atent. Şi mai încet, Khadija adăugă:

– Nu aud pe nimeni spunând că răul ne vine de la Al-Uzza. Dar de când Abu Sufyan mi-a oferit femeia

de alabastru, la Taif, am ştiut că nu era binefăcătoare pentru casa noastră.

– Ştiam că vii după ea, *saida*, murmură Ashemu.

Împinse coşurile şi ţesăturile la picioarele patului. Statueta de alabastru apăru aşa cum Abu Sufyan o adusese, cu ani înainte, în casa din Taif.

– Nu va trebui să scotoceşti, continuă sclava. Am scos-o de sub pat acum câteva nopţi. Nimeni nu m-a văzut şi nu m-a auzit.

Khadija îi scrută chipul în lumina pâlpâitoare a lămpii. Ca de multe alte ori, i se păru că Ashemu ştia mai multe decât lăsa să se vadă. Îi ghicise voinţa chiar înainte ca ea să se hotărască?

Ca pentru a confirma, Ashemu adăugă:

– M-am gândit că n-o să vrei să le spui nimic Barrirei sau lui Abdonai. Că vei prefera să fim numai noi două ca să terminăm cu ea.

Cu un gest indiferent, arătă spre statueta de la picioarele ei.

– Nu te temi de ce vom face? se miră Khadija.

– Statueta asta din piatră a rămas sub aşternutul meu timp de mai mult de zece ani şi în nici una dintre nopţi nu mi-a stricat somnul.

– Crezi că nu este o zeiţă adevărată?

– Nu ştiu. Poate este pentru tine. Sau pentru cei care o venerează.

Ca pentru a-i aminti Khadijei gestul pe care îl făcuse Abu Sufyan la Taif, Ashemu trecu lampa în spatele statuetei. Imediat piatra se lumină, răspândind o ciudată licărire verde pe pereţii camerei înguste. O clipă, cele două femei nu se putură înfrâna să nu admire silueta care li se înfăţişa în faţa ochilor. Senzualitatea creaturii din piatră avea un farmec căruia era greu să nu-i cazi pradă. Făcând lumina opaiţului să danseze pe pieptul statuetei, Ashemu mângâie gâtul şi umerii de alabastru.

Văzând uşurinţa cu care se juca cu statueta, Khadija nu era sigură că nu repetase, singură, în camera ei, de mai multe ori aceste gesturi.

– Termină, îi porunci. Ia lampa.

Ashemu se supuse. Rosti cu blândeţe, privindu-şi stăpâna în ochi:

– Cine poate şti ce vor zeii de la noi? Haniful spune: „Voinţa zeilor nu este decât o taină ale cărei semne noi nu ştim să le descifrăm".

– Waraqa ţi-a spus asta?

– Mie, nu. Dar când vorbeşte cu Zayd trag cu urechea. Ştii, pentru mine este ca şi cum zeii n-ar exista. Zeii tatălui şi ai tatălui tatălui meu m-au lăsat de izbelişte acum mult timp. Iar în casa ta, binele pe care îl primesc vine de la tine, nu de la Hobal sau de la Allat.

Khadija deschise gura să protesteze. Cuvintele lui Ashemu o umpluseră de teamă. Dar în faţa calmului şi a zâmbetului sclavei, se strădui să nu arate nimic.

– Crezi că vărul Abu Sufyan nu mi-a oferit statueta decât ca să mă sperie?

– Voia să vadă dacă frica te va duce în aşternutul lui.

Asta Khadija îşi amintea la fel de bine ca şi Ashemu.

– Ceea ce este sigur, încuviinţă ea, este că nobilul Abu Sufyan nu mi-a făcut acest dar spre binele meu şi al casei mele.

– Poate doar frica dă acestei pietre forma şi existenţa lui Al-Uzza? Dar mie nu mi-e frică s-o sparg ca să te scap de viclenia stăpânului Abu Sufyan. Şi cum o vedea pe Khadija şovăind, Ashemu adăugă: Dacă te temi de furia lui Al-Uzza, pot s-o fac singură.

– Nu! trebuie s-o fac eu.

Tăcură fără să se scape din ochi. Apoi, arătând încă o dată că era pregătită pentru acest moment de multă vreme, Ashemu şopti:

– Să aşteptăm a doua parte a nopţii. O să aşezăm statueta în samarul unei catârce. E prea grea ca s-o putem duce prea departe. Mai ales tu, stăpână, cu burta la gură.

– Ai dreptate. S-o învelim într-o tunică. Noi ne acoperim cu mantiile. Dacă ne văd, vor crede că îngropăm pe cineva din casă. Nimeni nu va îndrăzni să se apropie de noi.

Acum se înțelegeau fără cuvinte. Pentru ce le mai rămânea de făcut, nu aveau nevoie să-și vorbească.

Khadija conduse catârca dincolo de puțurile din nord, pe drumul spre Arafa, deasupra grohotișului de bazalt care șerpuia în vale. Locul era periculos. Adesea, animalele mici rătăcite se rostogoleau peste marginea cărării și dispăreau într-o cădere mortală. Nici măcar beduinii nu îndrăzneau să-și arunce acolo hoiturile, pradă fiarelor și răpitoarelor.

Scoaseră statueta din samar și o dezveliră din cârpă, apoi o așezară, cu grijă, pe o stâncă mare, deasupra pantei. Nu mai rămânea decât s-o împingă.

Khadija își stăpâni gestul.

Luna era doar pe jumătate, dar razele ei răzbiră prin statuetă. Paloarea verzuie a alabastrului se aprinse. Pieptul lui Al-Uzza apăru în toată splendoarea lui. Uimirea o făcu pe Khadija să simtă iarăși un nod în gât. Dacă exista o femeie care să aibă un piept la fel de frumos ca al acestei statuete, sigur ea era sclava Ashemu bint Shir al-Dhat, zisă Ashemu cea de Departe.

Dintr-odată Khadijei îi trecu prin minte un gând – convingerea că Ashemu mințea. Ashemu era o slujitoare a lui Al-Uzza. Îi cunoștea puterea. Cu toate astea se sacrifica pentru ca familia Khadijei bint Khowaylid să fie iertată. Răzbunarea lui Al-Uzza avea să se abată asupra ei.

– Pleacă! îi strigă. Pleacă, Ashemu! Nu trebuie să fii aici. Întoarce-te acasă. Voi aștepta să te depărtezi. Dacă Al-Uzza vrea să lovească, va ști că nu tu i-a zdrobit chipul din piatră.

Sclava îi apucă mâinile pentru a le duce la buze.

– Nu. Unde vei merge tu, voi merge și eu. Ce faci tu, voi face și eu. În fiecare zi din prima clipă când m-ai primit în casa ta, mi-ai dat viață. Sunt a ta, *saida* Bint Khowaylid!

Khadija își smulse mâinile și porunci:

– Pleacă!

Dar Ashemu se repezi și împinse cu amândouă mâinile statueta. Khadija țipă. Trupul din piatră se legăna,

sălta, se zdrobea într-o ploaie de alabastru. Noaptea răsună de un clinchet limpede, aproape vesel şi ciudat de curgător.

Apoi se lăsă tăcerea. Cele două femei se agăţară una de alta, tremurând. Inimile le băteau atât de tare, încât li se păru că amândouă se găseau într-un singur piept şi dădeau cadenţa unei singure vieţi.

Tăcere, nimic altceva. Ashemu şopti:

– Vezi, *saida*...

Khadija îi astupă gura cu palma. Rămaseră astfel un lung moment. Stăteau cu urechile ciulite, dar nu se auzeau decât rumegatul catârcei şi zgomotul copitelor.

Se întoarseră acasă fără să rostească un cuvânt. Şi în zilele următoare, nu pomeniră nici măcar o dată despre asta. Temându-se în taină de un semn al lui Al-Uzza. Înspăimântate. Şi când Abu Sufyan, Abu Talib şi toţi ceilalţi hotărâră, după trei zile, să părăsească oraşul, Khadija nu se putu abţine să nu se întrebe dacă nu cumva era răzbunarea lui Al-Uzza.

În ochii lui Ashemu citi răspunsul: „Nu. Nu, sunt doar nişte laşi care fug". Dar ce ştia ea, doar o simplă muritoare?

Acum, în cort, cu coapsa fierbinte lipită de şoldul soţului ei, Khadija tot nu ştia. Îşi purificase casa distrugând femeia de piatră? Potolise dorinţa de răzbunare a lui Al-Uzza? Zeiţa avea să se răzbune pe Ashemu? Sau toate astea rămâneau în liniştea care stăpânea grohotişul de pe drumul spre Arafa?

Aşa cum spunea haniful: „Voinţa zeilor este o taină ale cărei semne nu ştim să le descifrăm".

Cu mâna pe pântecul rotund, Khadija se aplecă, sărutând gâtul lui Mahomed. Îi sorbi mirosul iubit, parfumul de bărbat care doarme.

Nimeni nu avea să ştie niciodată ce făcuse ea pe drumul spre Arafa, împreună cu Ashemu. Dar dacă exista cineva care putea să-i liniştească îndoielile, nesiguranţa, s-o cureţe de urmele chinurilor, de toate nedumeririle, de imensa hidoşenie cu care moartea neagră acoperea

fiecare ființă vie din Mecca, acela era el. Acest bărbat cu pielea fină, atât de blând când o pătrundea în fascinația dorinței.

Revelațiile lui Waraqa

A doua zi, imediat după purificarea din zori, Khadija îl conduse pe Mahomed la cortul înțeleptului Waraqa. Slujnicele îi coceau plăcintele. Înainte să se ridice perdeaua, Khadija își cercetă din priviri soțul. El încuviință fără o vorbă.

De cum intră, Mahomed lăsă să-i scape o exclamație de uimire. Abia dacă mai rămânea loc să se așeze pe o pernă veche. Pe duşumea era o adevărată harababură, sub care dispăreau covoarele și patul îngust. Peste tot erau întinse cufere deschise care dădeau pe-afară de suluri scrise. Alte suluri, precum și învelitorile lor din pânză și piele, se îngrămădeau pe lângă hanif. Așezat pe o pernă în mijlocul acestui morman fără nici o noimă, înfășurat în mantia lui neagră, cu o bonetă din păr de cămilă pe creștetul chel, stătea aplecat deasupra unui fel de taburet lung. Două pietre plate, gravate cu semne, țineau capetele desfăcute ale unui papirus.

Cu sprâncenele încruntate de supărare, înălță capul. O sclipire îi lumină fulgerător privirea înainte să-și reia mina mohorâtă.

– Mahomed ibn Abdallah! În sfârșit te-ai întors. Te-ai întors în frumosul nostru oraș! Îi trimise o ocheadă rapidă Khadijei, apoi se întoarse spre soțul acesteia: Ai sosit ieri, după câte mi s-a spus.

– Da.

– Și n-ai venit să mă vezi. Nu știi că aici fiecare clipă contează? Waraqa întinse mâinile și își depărtă degetele sub ochii oaspetelui. Ieri, mâinile mele erau sănătoase. Astăzi, degetele ar putea fi negre.

– Dar nu sunt, replică Mahomed cu un zâmbet ușor.

– Nu zâmbi. Nimic de aici nu te îndeamnă să zâmbești.

– Te înşeli, vere Waraqa, interveni Khadija, pe acelaşi ton senin ca soţul ei. Mai importantă decât zâmbetul este fericirea soţiei care îşi reîntâlneşte preaiubitul. Viu şi la fel de frumos ca la plecare. Înţelepciunea ta este uriaşă, hanifule. La fel şi nerăbdarea. Dar iart-o pe cea care poartă într-însa pe fiul soţului ei pentru că este, în felul ei, la fel de înţeleaptă şi de nerăbdătoare ca tine.

Waraqa deschise gura, cu buzele subţiate de furie. Khadija ridică mâna, liniştindu-l.

– Cel puţin ştiu în ce stare eşti. La fiecare trecere a soarelui şi a umbrelor, slujnicele vin să mă asigure că degetele tale sunt cele ale unui om sănătos. Fie zeii lăudaţi.

– Zeii, zeii! pufni înţeleptul. Ştii despre ce vorbeşti? Cu un mormăit dispreţuitor, Waraqa făcu un gest spre Khadija, ca şi cum voia să-o alunge din cort. Omul n-are habar să facă o tăbliţă din lut moale ca să-şi scrie pe ea numele, dar face, din acelaşi lut, zei cu sutele! Apoi i se adresă lui Mahomed: Sunt lucruri pe care trebuie să le afli. Indiferent de ce pretinde nevasta ta, astăzi poate fi ultima mea zi. Sau mâine. Şi dacă boala mă ia în stăpânire, mâine va fi prea târziu. Aruncă o privire plină de reproş spre Khadija, apoi arătă spre grămada de tăbliţe şi mulţimea de suluri care îl înconjurau. Unele aparţin tatălui tatălui tatălui meu. Tot ce au lăsat în urma lor strămunii noştri este aici. Sunt o mulţime pe care încă nu le-am citit niciodată. Măcar le-am terminat aproape pe toate cele care sunt scrise într-o limbă pe care o cunosc. Sclavul tău Zayd ştie bine limba iudeilor. M-a putut ajuta. Este un băiat bun, Mahomed ibn Abdallah. Dar nu este decât un sclav. Nu este născut nici în Al-Quraysh, nici în Mecca. Ce am eu să-ţi spun, trebuie să audă un bărbat născut aici. Un bărbat care îşi poate ţine cuvântul şi care este ascultat în *mala*.

Rostind aceste ultime cuvinte, Waraqa o privi din nou pe Khadija. Ea simţi cum o cuprinde furia. Iată că, încă o dată, haniful voia s-o ţină departe de ştiinţa lui! Îşi adună mâinile pe pântecul rotunjit şi îl măsură

pe bătrânul înţelept cu toată obrăznicia de care era în stare.

– Vere Waraqa, sclavul meu Zayd poate auzi ce ai tu de spus, dar eu, stăpâna lui, nu pot?

– Femeile nu sunt născute ca să audă ceea ce pot auzi bărbaţii. Undeva în aceste suluri, se spune că bărbatul ştie să ridice cetăţi, şi femeia să le distrugă.

Mânioasă, Khadija nu se lăsă descurajată.

– Sigur nu sunt atât de ştiutoare ca tine, hanifule. Am auzit totuşi vorbindu-se despre regine care au construit imperii. Regina din Saba, Zenobia...

Waraqa făcu ochii mari de mirare, căutând un răspuns, însă Khadija nu-i lăsă prilejul.

– Ce ai să-i spui soţului meu, Mahomed, n-au mai rămas mulţi bărbaţi care să poată auzi, vere Waraqa. Cum ar putea? Au fugit ca nişte găini din faţa râsului. Iar dacă tu eşti aici, cu toate sulurile tale şi degetele fără pată, este pentru că slujnicele ţi-au cărat cuferele şi te scutesc de treburile grele.

– Aşa vrea tradiţia: numai cei din *mala* pot auzi ce am de spus.

– Tradiţia... unde este tradiţia în corturile noastre? Unde este în Mecca mistuită de boală? Vrei să le vorbeşti celor din *mala*, dar nici un bărbat nu se mai aşază pe băncile adunării. Ceea ce se decide, se decide în cortul cel mare al saidei Khadija. Când ai spus că nu mai trebuia să rămânem în curţi şi case, te-am ascultat cu toţii. Când vrei să ne înveţi cum să ne apărăm, le vorbeşti şi bărbaţilor, şi femeilor. Dar ai nevoie de urechile unui bărbat ca să audă ce ştii? Ce ne poţi spune altceva, hanifule, decât care ne este drumul vieţii în viitor? Şi în Mecca de astăzi, cine altcineva decât noi o duce în viitor?

În timp ce vorbea, Khadija îşi trăsese mătasea tunicii pe burtă, strângând-o uşor în palme. O rază care pătrunse prin intrarea cortului atinse faţa slabă a hanifului.

– Te înşeli cu totul! exclamă el. Orgoliul te orbeşte, *saida* Bint Khowaylid. Cu toate vorbele şi vicleniile tale, te înşeli. Ceea ce am să-i spun soţului tău nu este despre

viaţa din viitor, dacă mai urmează una, ci despre cea din trecut.

Mahomed înaintă ca să apuce mâna soţiei sale. O făcu să se aşeze pe o pernă veche şi luă loc alături de ea, faţă în faţă cu Waraqa. Cu vocea lui care ştia să fie pe cât de supusă, pe atât de blândă, rosti:

– Hanifule, o ştii, ceea ce sunt astăzi îi datorez Khadijei bint Khowaylid, soţia mea. Dacă mă socoteşti în stare să te ascult, tot ei i-o datorezi. Ceea ce eu pot auzi şi înţelege, soţia mea trebuie să audă şi să înţeleagă odată cu mine.

Urmă o tăcere. Privirea hanifului se îndreptă spre Khadija. Amândoi păreau cuprinşi de aceeaşi mirare. Tonul lui Mahomed ibn Abdallah fusese inedit. Respectuos şi liniştitor, dar fără să lase loc de discuţii. Puterea asta de a se impune, el, Waraqa bint Assad, o bănuise de multă vreme, şi îl îndemna acum să-i dea ascultare.

Închizând pleoapele, ca pentru a se reculege, începu:

– Ştii cum Piatra Neagră de la Kaaba a devenit Piatra Neagră a lui Hobal, iar Hobal zeul oraşului Mecca, Mahomed ibn Abdallah?

– Ştiu ce ştie toată lumea, răspunse Mahomed uimit.

– Atunci, nu ştii nimic. Mai bine să începem cu începutul.

Povestea Pietrei Negre

– Iată cum a fost, începu haniful Waraqa.

Ceea ce se povestea peste tot în Hidjaz, şi chiar mai departe, şi ce toată lumea credea, era că Piatra Neagră căzuse într-o zi din cer, ca o stea. Se adâncise în colbul pământului, între colinele Safa şi Marwa, acolo unde sfânta Kaaba fusese păstrată generaţie după generaţie. Adusese prosperitate şi putere în Mecca. Şi această minune, se vorbea, era lucrarea şi voinţa zeului Hobal. Deci, marele Hobal era venerat din negura timpurilor. Oamenii veneau de departe pentru a-l copleşi cu ofrande şi a da ocol Pietrei Negre. Se temeau aşa cum trebuie

să te temi de un zeu care ţine în palma lui neamurile unui oraş.

– Iată ce se transmite din gură în gură de zeci de ani, poate chiar de sute, explică Waraqa.

Tăcu o clipă, apreciind cât de atenţi erau cei doi. Ceru să i se aducă un pocal cu chefir. Khadija se ridică, transmise ordinul unei slujnice, apoi îşi reluă locul.

Haniful îşi înmuie limba şi buzele, arătă spre grămada de suluri împrăştiate în jurul lui şi îşi reluă discursul.

– Printre aceste suluri scrise de vechi *hunafa*, scribi şi oameni de carte, unele povestesc o cu totul altă istorie decât cea pe care astăzi toată lumea o răspândeşte în privinţa puterii pe care Hobal o are asupra oraşului Mecca.

Asta se întâmpla pe vremea stră-stră-strămoşilor părinţilor noştri. Cu multă vreme în urmă, oamenii veneau să se încline şi să venereze Piatra Neagră a sfintei noastre Kaaba. A urmat apoi o epocă întunecată şi tulbure, când nimeni nu mai păstra amintirea vremurilor vechi. Din Hidjaz până în regatul Ghassan, în câmpiile şi oraşele de la miazăzi, în regatul Saba, războaiele dintre triburi erau neîncetate. A apărut atunci un războinic puternic, pe nume Amru ibn Luhayyi, care era stăpân peste cei din tribul Khuzaa, oameni care trăiau din pradă şi jafuri. Amru era deştept. Avea forţa unui războinic, dar nu se putea bucura de avuţia lui. A pus mâna pe putere în Mecca şi Hidjaz, a cumpărat caravane şi a devenit negustor. Maniera lui de a face comerţ era la fel de temută ca aceea de a purta războaie. Sub el, oraşul a prosperat şi şi-a impus forţa peste un teritoriu vast. În acea epocă, oamenii din Mecca se rugau deja în jurul Pietrei Negre, dar o făceau din obişnuinţă, fără să ştie de unde-i venea puterea sfântă.

Într-o zi, când îşi însoţea caravana în ţinutul Sham, Amru a observat în oraşele bogate şi liniştite de acolo că locuitorii veneraau nişte pietre cărora le dădeau forme de oameni sau de animale ciudate. I-a iscodit pe înţelepţi, care i-au răspuns că fiecare dintre zeii lor avea o întrupare. Una dintre pietre îl reprezenta pe Hobal, zeul

atotputernic al războiului şi al păcii. Asta i-a plăcut lui Amru. A cumpărat statuia şi a adus-o la Mecca. Aşezând-o lângă Piatra Neagră, le-a spus tuturor că Hobal îi ocrotea sub palma lui. Toţi trebuiau să-l venereze şi să-l iubească pentru că le oferea siguranţă şi îi apăra.

Iată cum a pătruns Hobal în oraşul nostru. Şi cum Amru, ca să-i impresioneze pe cei care încă nu-l urmau, a povestit că Piatra noastră Neagră şi sfântă fusese adusă de mâna acestui zeu din Sham.

Waraqa tăcu, cercetându-l pe Mahomed. Dar cea care vorbi prima fu Khadija:

– Hanifule! Hanifule, tu spui că nu Hobal a aruncat Piatra Neagră pe pământ lângă Kaaba?

Cu un aer furios, Waraqa ridică mâna.

– Linişte!

La rândul ei, Khadija făcu un gest de enervare. Dar cum Mahomed nu dădea nici un semn, tăcu. Haniful luă o nouă înghiţitură din pocal şi, pe un ton mai puţin certăreţ, reluă:

– Spun ce este scris. Nu ştiu nimic altceva decât ce este scris de părinţii părinţilor şi strămoşii lor. Cu toate astea, povestea lui Amru nu dezvăluie adevărul despre originea Pietrei Negre.

Cu multă grijă, de sub un taburet lung aşezat în faţa lui, scoase un scrin îngust din cedru negru şi, aşezându-l pe genunchi, îl deschise. Înăuntru se găsea o fâşie lungă, mai îngustă decât celelalte suluri care zăceau pe podea. Era răsucită cu grijă în jurul unei baghete de ienupăr, aurie şi lustruită. Marginile fâşiei erau roase, iar vechimea şi îndelunga folosinţă decoloraseră nuanţa verde.

Waraqa o ridică plin de grijă, sub privirile fascinate ale Khadijei şi lui Mahomed.

– Cei care şi-au scris povestea pe acest sul trăiau cu mult înainte de Amru. Trăiau, ca să zicem aşa, la începuturile lumii. În acele timpuri când lua naştere Mecca. Încă de pe-atunci se vorbea despre Piatra Neagră.

De data asta, Waraqa nu mai ceru linişte din partea verişoarei sale, Khadija. Goli pocalul, îşi trecu dosul

palmei peste buze şi barba albită şi începu din nou să vorbească.

– Povestea este simplă, reluă el. Este povestea unui profet din cele mai vechi timpuri, pe nume Ibrahim. Era născut în apropierea unuia dintre marile oraşe de piatră din cealaltă parte a deşertului Nefud, unde trăiesc astăzi persanii. Oamenii din aceste oraşe adorau tot felul de zei. Tatăl acestui Ibrahim le dădea formă din piatră şi lemn. Cel mai adesea, semănau în acelaşi timp cu nişte oameni şi cu nişte animale.

Într-o zi, Ibrahim i-a spus tatălui său că zeii nu puteau fi asemenea unor figuri atât de groteşti. Cearta dintre tată şi fiu s-a aprins. Pentru a dovedi că zeilor puţin le păsa de întruparea lor în piatră sau în lemn, Ibrahim a intrat într-o noapte în atelierul tatălui său ca să spargă şi să ardă toate statuetele pe care tocmai le făcuse. Jignirea era îngrozitoare. Toată lumea a început să se teamă de răzbunarea zeilor. Altarele au fost acoperite de ofrande. Dar nu s-a întâmplat nimic. Absolut nimic.

Atunci, Ibrahim s-a dus în piaţa sfântă a oraşului său şi a proclamat că trebuia să fii nebun să crezi că zeii luau astfel forme, jumătate om, jumătate animal.

De data asta era prea mult! Ca să nu sfârşească bătut cu pietre, Ibrahim a fost nevoit să fugă împreună cu nevasta. Au mers spre nord, unde au trăit ca nişte beduini, păstorind o mică turmă de oi şi capre. Au ajuns în cele din urmă într-un oraş al cărui nume nu-l ştiau. Într-o dimineaţă, când tocmai se spăla pe faţă la un izvor, Ibrahim a auzit o voce. În jurul lui, nimeni. Cuvintele veneau tot mai multe. Ibrahim s-a speriat. „Ai avut dreptate să distrugi idolii făcuţi de tatăl tău", a spus vocea. „Cine îmi vorbeşte?" a întrebat Ibrahim. „Zeul tău este cel care îţi vorbeşte. Un zeu care nu are chip. Nici de om, nici de animal, nici de lucru. Un zeu care este cuvânt şi care poate fi auzit de toţi."

Ibrahim s-a gândit: „Mi-am pierdut minţile". Dar zeul cuvântului i-a zis: „Nu eşti nebun. Mergi spre apus, şi eu te voi urma".

Ibrahim s-a supus zeului său. Multă vreme i-a mers bine, în afară de un singur lucru: nevasta lui nu-i dăruia un copil. Era stearpă. El îmbătrânea şi se temea că va rămâne fără urmaşi. Pentru prima oară de la căsătoria lor, a luat în aşternut o altă femeie decât nevasta lui. Slujnica lui, Hagar. Nu peste mult timp, aceasta i-a dăruit un fiu care a primit numele de Ismael.

Nevasta lui Ibrahim nu îndura să-l vadă pe bărbatul ei cu fiul slujnicei. Într-o zi, când Ibrahim şi turma lui se aflau la apus de ceea ce astăzi poartă numele de ţinutul Sham, i-a alungat pe Hagar şi pe Ismael.

Cei doi au luat-o pe drumul care ducea spre sud, traversând deşerturile Maydan şi Hidjaz. Aflând că nevasta îi izgonise pe Hagar şi pe fiul ei, care nu avea nici un an, Ibrahim a fost cuprins de ruşine. A închiriat cămile, le-a încărcat cu hrană şi apă şi a plecat grabnic pe urmele lor.

Imediat ce s-au întâlnit, şi-au continuat drumul spre miazăzi, căutând un loc bun ca să ridice o casă unde Ismael să poată creşte şi să devină bărbat.

Într-o zi, au ajuns într-o vale care lui Ibrahim i s-a părut potrivită. Dar Hagar a observat că, deşi valea semăna cu albia unui ued mare, nu se vedea nici un izvor. Aşa că a zis: „Fără apă, viaţa nu va fi cu putinţă".

Ibrahim, de felul lui un om foarte stăruitor, s-a căţărat pe una dintre colinele care se înălţau deasupra locului unde îi lăsase pe cei doi. Pe Safa, colina noastră! exclamă Waraqa, furat de povestea pe care o spunea şi însoţind-o cu gesturi largi şi expresii ale feţei.

Aşa bătrân cum era, Ibrahim a ajuns repede în vârf. De acolo nu a zărit decât colb şi bazaltul deşertului. A coborât din nou, a urcat pe colina din partea cealaltă. Pe Marwa noastră! Aceeaşi dezamăgire! Dar s-a încăpăţânat. De şapte ori a sărit de la Safa la Marwa! Cu toate astea, cât de departe bătea cu privirea, nu zărea nici o plantă care să arate că exista vreun izvor.

A opta oară, n-a mai urcat pe Marwa. A coborât la Hagar, ca să-i spună că avea dreptate. În timp ce se apropia, a auzit ţipetele fiului său care cerea apă. Inima

i s-a strâns. La ce bun că bătuse atâta drum dacă fiul lui nu avea casă?

Micul lui Ismael era culcat pe o piatră mare, neagră, cu o formă ciudată. O piatră care nu semăna cu nici una din jur. Şi care nu arăta nici ca un om, nici ca un animal. În setea şi furia lui, Ismael lovea pământul cu picioarele. Poc, poc, poc, piciorușele lui foarte mici de bebeluș izbeau în pământ. Dintr-odată, pământul s-a deschis sub călcâiul lui, ca şi cum o *nimcha* uriaşă lovise. Apa a ţâşnit. Apa izvorului Zamzam, care nu seacă niciodată!

Ibrahim a început să ţopăie de bucurie: găsise locul unde să construiască o casă pentru fiul lui. Zeul lui, zeul cuvântului, i-l arătase. Pentru a-i mulţumi, a spus: „O să ridic aici casa lui Ismael şi o să folosesc această Piatra Neagră ca piatră unghiulară. Astfel, toată lumea o va vedea". Asta stă scris aici, Mahomed ibn Abdallah.

La început se aşternu tăcerea. Lucru plăcut lui Waraqa, care cerceta cu ochi strălucitori chipul Khadijei şi pe al lui Mahomed. Foarte palidă, cu buzele uşor tremurând, *saida* fu prima care întrebă:

– Vere Waraqa, ce vrei tu să spui este că acest Ibrahim a spart statuile zeilor şi că nu s-a întâmplat nimic?

– Absolut nimic. Piatra a devenit pietriş şi lemnul cenuşă.

Waraqa părea că se bucură, renunţând dintr-odată la toate grimasele care-i exprimau nemulţumirea.

– Hanifule, spuse Mahomed îngrijorat, cu o voce şovăitoare, vrei să spui că noi dăm ocol Pietrei Negre de şapte ori pentru că acest Ibrahim a urcat de şapte ori pe Safa şi Marwa?

Waraqa era încântat. Cu toate astea, clătină din cap şi bătu cu vârful degetelor în ruloul de pergament.

– N-o spun eu. Sulul ăsta foarte vechi o spune.

– Spune că atunci când ne învârtim în jurul sfintei Kaaba, nu ne învârtim ca să-i mulţumim lui Hobal ?

– Poţi s-o iei şi aşa.

– De asemenea, mai spune, interveni Khadija, care îşi recăpătase siguranţa, că nu Hobal a avut puterea

să cheme boala asupra oraşului Mecca. Şi că nu foloseşte la nimic să ne temem de el, sau să aşteptăm să ne salveze. Dar dacă există un alt zeu care ne-a dat apă şi viaţa între Safa şi Marwa, îl jignim refuzând să ocolim Piatra Neagră şi Kaaba, aşa cum facem.

– Poţi să înţelegi şi astfel, repetă Waraqa, de data asta înclinând capul în direcţia ei, cu un zâmbet subţire.

– Hanifule, reluă Mahomed, crezi se poate să ne înşelăm de atâta vreme în privinţa zeilor?

– Omul se înşală şi numărând cămilele, femeile, nădejdile. De ce nu s-ar înşela şi în privinţa zeilor?

– Crezi că boala se trage de la greşeala asta?

– Răul se trage mereu din greşeli.

– Atunci ce trebuie să facem, hanifule?

Cu un chicotit ironic, Waraqa închise capacul cutiei de cedru care păstra sulul foarte vechi.

– Mahomed ibn Abdallah, eu sunt hanif, nu sunt cel care decide în *mala*. Tu, tu eşti cel care decide, şi acum ştii ce trebuie să ştii. Ironic, bătrânul înţelept arătă cu degetul spre pieptul Khadijei. Spui că nevasta ta a ştiut mereu să te conducă pe drumul cel bun în alegerile tale. Ea este cea căreia trebuie să-i ceri sfatul.

Speranţa

Mai târziu, mulţi îşi amintiră despre acele zile ca despre momentul în care speranţa revenise în Mecca.

Înainte ca soarele să ajungă la amiază, caravana condusă de Abu Bakr şi Zayd, grăbită de Mahomed, sosi în oraş. Încă din zori, Abdonai, ajutat de servitori sănătoşi, pregătise depozitele. Cu multă grijă, înlăturase şi arsese tot ce rămăsese acolo de la începutul molimei.

Bunurile caravanei fură descărcate doar de tovarăşii lui Mahomed şi Abu Bakr. După-amiază, Khadija şi slujnicele începură să împartă urcioarele cu ulei femeilor sănătoase, pentru a se putea apăra ele şi copiii lor.

Surpriza se ivi la asfinţit. Pe când numărau morţii din acea zi şi pe oamenii care se îmbolnăviseră

de curând, înlăturându-i cu groază şi pe unii, şi pe ceilalţi, un fum se înalţă de pe esplanada sfintei Kaaba.

Cei mai curioşi şi cei mai cutezători se apropiară. Ofrande ardeau pe soclul Pietrei Negre. Aceleaşi ofrande pe care, la fiecare întoarcere la Mecca, negustorii şi cei puternici i le dăruiau lui Hobal. Astăzi, totuşi, nu ardeau la picioarele statuii acoperite de cornalină. Tămâia, petalele uscate venite din Saba şi Marib, coarnele de ţap şi intestinele de miel sfârâiau în faţa Pietrei Negre.

În jurul ei, *saida* Bint Khowaylid, soţul ei, Ibn Abdallah, şi Abu Bakr dădeau ocol la fel ca înainte de dezastru. Oamenii lor îi urmau, verişoarele Kawla şi Muhavija alături de slujnice şi servitorii liberi, bătrâna Barrira alături de Abdonai.

În spatele stăpânilor, toţi se rugau ocolind de şapte ori, aşa cum cerea dintotdeauna adorarea sfintei Pietre Negre de la Kaaba. După şapte ocoliri, se reculegeau, cu ochii închişi şi palmele îndreptate spre cer. Mai parfumau focul ofrandelor încă o dată cu tămâie şi îşi reluau drumul în jurul Pietrei Negre, ocolind din nou de şapte ori.

Asta dură până ce umbra colinelor Safa şi Marwa se întinse pe pământul esplanadei. Atunci, privitorii reuşiră în sfârşit să întrebe:

– De ce aceste ofrande şi rugăciuni? Vreţi să câştigaţi din nou îndurarea lui Hobal ? Pedeapsa lui continuă să apese asupra noastră. Moartea neagră ne mistuie, şi lui nu-i pasă de noi!

Khadija fu gata să le răspundă. Dar tăcu şi, cu o privire, îl lăsă pe Mahomed să vorbească.

– Ce vrea Hobal de la noi, la fel ca voi, nici eu nu ştiu. Dar nu e destul să văd degete înnegrite ca să cred că mă pedepseşte. M-am întors în Mecca de puţină vreme. Am găsit-o pe soţia mea cu pântecul rotunjit. Încă două luni şi voi avea un alt fiu. Nu vreau să se nască într-un oraş al deznădejdii şi resemnării.

Numeroase erau femeile care îl ascultau. Multe îi aprobară cuvintele cu un oftat. Altele, la fel ca bărbaţii din mulţime, erau gata de ceartă. Şi totuşi, încrederea

soţului *saidei* Bint Khowaylid îi intimida. Mahomed profită de asta ca să adauge:

– Nu ştim decât un lucru: sfânta Piatră Neagră a fost lăsată aici pentru ca Mecca să se nască şi să trăiască prin vieţile noastre. Cele ale strămoşilor noştri, ale părinţilor noştri şi mâine cele ale fiilor noştri. Când vine pe lume un copil, viaţa lui nu e sigură. Cu toate astea, nu-i întoarcem spatele dacă îl cuprinde boala. Ne luptăm să rămână sănătos şi să crească. Şi nu sfâşiem pântecul care l-a născut. A nu mai veni să ne rugăm şi să ne învârtim aici, în jurul sfintei noastre Kaaba, înseamnă să sfâşiem pântecul care ne-a născut în mijlocul deşertului. Dacă am făcut o greşeală, noi, poporul din Mecca, iat-o: am întors spatele Pietrei Negre, aşa cum nişte soţi care se urăsc îşi întorc spatele în aşternut.

În zilele următoare, în zori, cei care voiau îl puteau vedea pe Mahomed ibn Abdallah, însoţit de tânărul său fiu, Al-Qasim, şi de tovarăşul de caravană, Abu Bakr, dând ocol Pietrei Negre. La asfinţit, *saida* Bint Khowaylid venea să se roage şi ea împreună cu fiicele mai mari şi verişoarele. Cele două soţii ale lui Abu Bakr şi, curând, din ce în ce mai multe femei li se alăturară.

Şi, totuşi, în fiecare zi, alte degete se înnegreau. Părea că nimic nu se schimba, şi neîncetat trebuiau să adune, să îngroape sau să ardă alte cadavre.

În a şasea zi, o arşiţă cumplită se abătu asupra ţinutului Hidjaz. Pânza corturilor, fierbinte, se scorojea şi se rupea. Viaţa devenea de nesuportat.

Zilele treceau şi căldura nu se potolea. Într-o seară, Khadija se simţi rău, abia putea respira. Se duse imediat să îndeplinească ritualul la Kaaba şi nu-i mărturisi nimic soţului. În dimineaţa următoare însă, rămase în aşternut.

Barrira nu o scăpă o clipă din ochi. Era mereu cu gura pe slujnice, cerând să fie tot timpul căni pline cu apă lângă patul stăpânei.

– Trebuie să bei, Khadija. Trebuie să bei!

Khadija bea, dar i se părea că apa ieşea imediat prin pori. Şiroia de sudoare, cearcăne mari i se săpau sub ochi. Cu ajutorul unei cârpe ude, Barrira îi ştergea faţa şi pieptul, cu gesturi pe care le-ar fi avut pentru un copil. Khadija se enerva şi o gonea. Doica o lăsa să bombăne şi îşi vedea de treabă. Un singur gând o obseda: Khadija avea să-l piardă pe fiul lui Mahomed care creştea în pântecul ei? O altă nenorocire avea să se adauge dezastrului din Mecca?

Şi totuşi, în fiecare seară, Khadija părăsea cortul ca să se ducă să dea ocol sfintei Kaaba, deşi Barrira încerca din răsputeri s-o împiedice.

– Nu te mai duce acolo! Nu eşti în stare să păşeşti pe pământul fierbinte. O să-ţi pierzi fiul. Şi de ce o faci? Ce merită un zeu care te priveşte cum îţi pierzi copilul?

– Taci! îi răspundea Khadija. Vorbeşti fără să ştii. Soţul meu mi-a spus: „Roagă-te pentru nopţile noastre, eu mă rog pentru zile". Şi el ştie de ce o face, bătrână nebună!

Dar Khadija ştia mai bine ca oricine că Barrira spunea adevărul, şi că singură se punea în primejdia de a-şi pierde pruncul învârtindu-se pe dalele fierbinţi ale esplanadei. Cele şapte ocoluri în jurul Pietre Negre le făcea cu paşi foarte mici şi cu mâinile strânse pe viaţa care creştea în ea, susţinută din cele două părţi de Muhavija şi Kawla. În acele zile, în furia ei dezlănţuită, arăta ca o bătrână.

A paisprezecea zi de arşiţă fu precedată de o noapte fără lună, la fel de fierbinte. Când Mahomed se întoarse de la Kaaba împreună cu Al-Qasim şi Abu Bakr, bătrâna Barrira îi ieşi în cale.

– Soţia ta nu va mai naşte dacă tu o trimiţi să se învârtească în jurul sfintei noastre Pietre! strigă ea. Zeul tău va fi poate mulţumit. Dar tu, tu îţi vei pierde fiul care e pe drum şi poate chiar soţia. Cincizeci de ani am ajutat să vină pe lume prunci între coapsele femeilor, ştiu despre ce vorbesc.

De multă vreme Mahomed se obișnuise cu violența Barrirei. Nu se supără, cu atât mai mult cu cât trebuia să-i dea dreptate.

– Soția mea face după cum e voia ei, nu după a mea. Așa este de la căsătoria noastră.

Barrira mormăi și oftă din nou. Mahomed spunea adevărul, și se temea de acest răspuns.

– Atunci găsește un mijloc prin care să-i schimbi voia, dacă vrei să ai un al doilea fiu, pufni ea, întorcându-i spatele.

Mai târziu în acea zi, Zayd veni să-și vadă stăpânul. Era îmbrăcat în alb din cap până-n picioare, cu părul frumos pieptănat. Ținea în mâini un sul cu cifre, asemenea celor care se foloseau odinioară pentru socotelile comerciale. Cu un zâmbet cum nu i se mai văzuse de mult, i-l întinse lui Mahomed.

– Citește cifrele. Privește coloana celor ale căror degete s-au înnegrit în ultimele șapte zile. Alături este coloana celor care au murit în aceleași zile. Mai sus, sunt cifrele celor șapte zile de dinainte. Dacă desfaci sulul, vei vedea socotelile pentru lunile trecute, și așa mai departe.

Cu fruntea brăzdată de riduri, Mahomed cercetă ultimele cifre. Nu era sigur că înțelegea ce citea. Ridică fruntea și întrebă:

– Doi morți în șapte zile?

– Doi! confirmă Zayd emoționat. Doi! Și de trei zile, nici unul. Mai sunt bolnave trei femei, care vor muri curând. Dar de șapte zile, un singur bărbat și-a văzut degetele înnegrindu-se! Iar dintre cei care s-au întors de la miazăzi cu tine, nici unul nu s-a îmbolnăvit... Nu voiam să te înștiințez prea devreme, stăpâne Mahomed, voiam să fiu sigur. Oamenii își ascund morții și bolnavii. Abdonai a căutat alături de mine. Cifrele sunt corecte: molima se duce!

Tânărul Zayd avea ochii plini de lacrimi. Râdea și hohotea în același timp. Mahomed se ridică pentru a-l lua în brațe și a-l liniști.

Înainte de a-i face semn să citească sulul cu voce tare, îl trase în cortul Khadijei şi alungă slujnicele. La rândul ei, Khadija îşi simţi gâtul înecat de suspine. Luă mâinile soţului ei şi le scăldă în lacrimi. Se îmbrăţişară fără un cuvânt, sfârşiţi de fericire şi de epuizare.

Ruşinat, ştergându-şi obrajii uzi, Zayd îşi plecă uşor capul, fără a îndrăzni să-i privească. Când se desprinse de soţul ei, Khadija îi mângâie fruntea aşa cum ar fi făcut cu un fiu.

– Du-te să-i arăţi cifrele hanifului. Dar ţine-ţi gura, nu le spune încă nimic celorlalţi. Înţeleptul Waraqa va fi cel care le va anunţa vestea tuturor când va considera că e bine.

Când rămaseră singuri, Khadija şi Mahomed nu îndrăzniră să scoată un cuvânt nici unul, nici celălalt. Aveau aceleaşi gânduri, dar erau încă stăpânite de îndoială.

– Se poate oare ca arşiţa asta să omoare boala? întrebă ea în cele din urmă.

– Dacă este aşa, arşiţa nu trebuie să-l omoare pe cel care va veni pe lume. În noaptea asta vei dormi în camera ta, la răcoarea curţii.

O umbră de teamă trecu pe faţa Khadijei. Într-un târziu, încuviinţă.

– Ai dreptate. Am fost prima care a venit în cort, trebuie să fiu prima care să se întoarcă în curtea sa.

Tot restul zilei, Mahomed, Abdonai şi tovarăşii sănătoşi din caravană curăţară încăperile casei Khadijei şi arseră tot ce mai era de ars. Când li se alătură, Abu Bakr izbucni uimit:

– Ce faci? Vrei ca soţia ta să se întoarcă în casa ei?

Mahomed îl luă deoparte şi îi anunţă vestea cea bună: boala părăsea Mecca. Tremurând de bucurie, Abu Bakr îşi strânse prietenul la piept, ca pe un frate.

– Tu, tu şi *saida* aţi învins boala.

– Noi n-am făcut nimic! protestă Mahomed Dar poate arşiţa care a dat peste noi a distrus răul?

Abu Bakr râse, ca şi cum nu credea în aşa ceva. Apoi se grăbi să caute ajutor, spunând:

– Şi eu vreau ca femeile şi fiii mei să se întoarcă în curtea şi în camerele noastre.

Înţeleptul Waraqa se arătă cel mai puţin impresionat dintre toţi când Zayd îi arătă cifrele. De mai multe ori ceru să i se repete felul în care sclavul din Kalb le obţinuse şi verifică fără să uite nimic.

Arşiţa nu-i îmblânzea temperamentul. Slujnicele îi ofereau mereu cârpe ude ca să-şi răcorească fruntea, însă le alunga cu vorbe aspre. O clipă mai târziu, nu reuşea să-şi găsească suflul în aerul fierbinte şi le chema înapoi.

– Întoarce-te la *saida*, îi porunci lui Zayd. Înştiinţeaz-o că anunţul poate aştepta până mâine în zori. Spune-i să nu se bucure prea tare: un rău poate fi urmat de un altul. Poate degetele nu ni se vor înnegri, dar soarele e în stare să ne ardă trupurile cu totul.

Femeile lui Abu Bakr voiră să ştie de ce se întorceau acasă. Încă se temeau de molimă.

– *Saida* Bint Khowaylid se duce să doarmă în camera ei în noaptea asta, răspunse Abu Bakr. Soţul ei, Mahomed, o încredinţează că va fi mai bine acolo decât sub cort pentru ea, care în curând va da viaţă unui fiu. Ceea ce e bun pentru ea, nu e bun şi pentru voi? Credeţi că îi vrea răul?

Femeile lui Abu Bakr, nelăsându-se intimidate de acest argument, strigară că răul încă dădea târcoale cu siguranţă prin case. Abu Bakr le luă frica în râs. Se tot certară până când, exasperat, bărbatul sfârşi prin a-şi încălca promisiunea.

– Încetaţi să vă mai văitaţi! răcni el dintr-odată. Boala s-a dus. S-a terminat. Moartea neagră nu va mai mistui Mecca!

Ca să le convingă, aminti cifrele pe care le dăduse Zayd.

Nu trebui mult timp ca vestea să se răspândească. De la un capăt la altul al Meccăi răsunară strigăte şi plânsete. Bucuria şi tristeţea se amestecau, aşa cum

se întâmplă după acele bătălii teribile în care învingătorul numără atât de mulţi morţi, încât fericirea este la fel de amară ca înfrângerea.

Revenirea în case se făcu treptat. În a patra zi după ce Khadija se întorsese în curtea ei, fu nevoie să mai îngroape încă doi morţi. Zayd socoti că mai rămâneau încă trei femei şi doi bărbaţi bolnavi. Acum, când ei urmau să moară, în vreme ce boala îi ierta pe supravieţuitori, disperarea lor şi nedreptatea zeilor părea şi mai mare.

Una dintre femei, o tânără slujnică din casa lui Abu Nurbel, în care deja nu mai rămânea multă lume, nu mai avu răbdare să aştepte ca moartea neagră s-o ia. Cu trei sau patru luni înainte, Barrira o ajutase să nască şi o îndrăgise. De când degetele i se înnegriseră, îi aducea în fiecare zi, rămânând la distanţă, puţin lapte şi plăcinte. Într-o dimineaţă, o găsi cu un pumnal înfipt în burtă. Mâna înnegrită, sfâşiată şi sângerândă, odihnea încă pe ceafa copilului cu gâtul tăiat.

Totuşi, zi după zi, teama îi părăsea. De fiecare dată când se trezeau, frica de a găsi umbra ucigaşă în vârful degetelor slăbea. Luna nouă creştea şi, odată cu ea, speranţa că în curând Mecca avea să-şi recapete puterea.

Barrira pleacă

Pentru Khadija, decizia soţului ei de a se întoarce la umbra răcoroasă a casei fu o mare uşurare. Îşi regăsi puterile şi somnul îi deveni din nou liniştit. Aşternutul era îndeajuns de răcoros ca Mahomed să poată dormi lângă ea. În miez de noapte, se trezea ca să-şi pună mâna pe burtă şi să simtă viaţa cum mişcă. Pentru prima oară de multă vreme, asta o făcea să râdă. Îşi făcuse obiceiul de a-i chema în fiecare dimineaţă, pe Al-Qasim şi surorile lui să-şi salute frăţiorul.

– E nerăbdător să vă cunoască, spunea ea.

– De unde ştii că va fi fratele şi nu sora noastră? întreba Zaynab.

– Pentru că știu, răspundea calm Khadija.

Al-Qasim râdea de Zaynab.

– Ești proastă. Bineînțeles că știe, pentru că este în burta ei!

Într-o dimineață, când se întorcea de la Kaaba cu fiul lui, Mahomed îl descoperi pe unchiul său, Abu Talib, în mijlocul curții, sub tamarix, în fața Khadijei, care stătea pe taburet, înconjurată de Abdonai și de servitori.

Înainte chiar ca Mahomed să se apropie, unchiul se înclină adânc, cu fața ascunsă în palme.

– Mahomed! Mahomed ibn Abdallah, nepoate... Mă vei ierta?

Într-un potop de vorbe, povesti cum se temuse să nu-și piardă soțiile, familia. Plecase să se ascundă la Taif, dar acolo teama de moartea neagră fusese copleșită de enervarea față de purtarea despotică a lui Abu Sufyan. Atunci alcătuise o caravană spre Yathrib și stătuse acolo toate aceste luni, făcând puțin negoț cu evreii, până ce un beduin îi spusese că molima se stinsese la Mecca. Pornise la drum imediat, cu toată arșița care chinuia până și cămilele.

– Și când am văzut fumul de la Kaaba încă de pe drumul dinspre Jarul, o, nepoate! Nepoate...

Rușinea și hohotele îl făcură să tacă. Pe taburetul ei, Khadija îl fixa indiferentă, cu gura strânsă. Mahomed spuse:

– Nu mie mi-ai lipsit, unchiule Abu Talib, ci soției mele și tuturor celor care au rămas în Mecca să apere viața împotriva morții în timp ce tu fugeai.

Abu Talib nu avu timp să răspundă. Ashemu țâșni în curte, strigând:

– *Saida! Saida!* Vino repede!

Arătă ușa unei cămări goale. Cu toții se grăbiră într-acolo. Înainte să ajungă, o auziră pe Barrira care urla:

– Nu vă apropiați! Nu vă apropiați!

Khadija, cu mâinile sub pântec, ajunse în pragul cămării în urma celorlalți. Barrira, bătrâna ei Barrira, era ghemuită pe jos, îngrămădită într-un colț, fluturându-și mâinile.

– Khadija! Khadija, sunt negre! Nu țipa. Avea vocea calmă. Adăugă ca o constatare, aproape cu indiferență: Boala m-a prins din urmă.

Khadija făcu o mișcare, însă brațul lui Mahomed o opri. O strânse încetișor lângă el. Îl auzi murmurând:

– Nu.

Barrira întâlni privirea lui Mahomed și aprobă cu un semn.

– Nici gând să vă apropiați de mine. Am venit în cămara asta pentru că este goală și o s-o puteți curăța ușor mai târziu.

Auzindu-i vorbele, Ashemu gemu. Îngenunche în lacrimi la picioarele Khadijei, care îi prinse mâna. Cu o voce răgușită, sufocată, Barrira continuă:

– E vina mea. N-am putut rezista. Sărmana fată care și-a înfipt pumnalul în burtă, alaltăieri, în ajunul morții ei, m-a făcut să-i promit că voi avea grijă de fiul ei. I-am promis. Am crezut că băiatul încă nu luase boala. I-am spus: „O să mă uit mereu la încheieturile lui. O să-l dau cu ulei. Va deveni un băiat frumos". Prea târziu. Era un vis. Și i-a tăiat gâtul. Și tot ce am putut face a fost să-l îngrop cum se cuvine. Să nu-l cuprindă putreziciunea. Barrira tăcu, privindu-și mâinile, agitându-le ca și cum cântăreau și acum copilul. Era atât de mic. M-am gândit: „Ce putere poate avea boala într-un boț de om?" Acum lacrimile îi curgeau pe obraji, deși avea un zâmbet ciudat. Destulă ca să ucidă o bătrână ca mine, e limpede. Cu atât mai bine, cu atât mai bine! Trebuie să mor. Nu este o nedreptate ca o femeie atât de bătrână ca mine să moară pentru un copil. Dar n-o să-ți văd fiul, Khadija. Fiica mea va naște și nu voi fi acolo...

Khadija tremura din cap până-n picioare. Mahomed o susținea ca să nu se prăbușească. Barrira rostise cuvintele care, de multă vreme, îi bântuiau inima: „fiica mea". Fiica pentru care își dăruise fiecare clipă a vieții ei.

– Va fi un băiat frumos, mai îngăimă doica, cu voce tot mai slabă. Un băiat frumos dacă ai bine grijă de ea, Mahomed ibn Abdallah. Soția ta ți-a deschis ușa.

Ea te-a condus. Ea te conduce, du-te în deşert şi ea va şti să te conducă.

În timp ce rostea aceste ultime cuvinte, o cuprinseră frigurile. Urmă o tăcere. Hohotele Khadijei se alăturară celor ale lui Ashemu şi ale slujnicelor care se îngrămădeau în jurul ei. Barrira îşi strânse mâinile pe piept şi le împreună. Brusc, îl fixă pe Abdonai.

- Abdonai, fă pentru mine ce aş face eu pentru tine. Vocea din nou era limpede şi calmă. Nu vreau să mor de boala asta. Nu vreau să putrezesc în casa asta. Am văzut destul din hidoşenia asta - şi tu la fel. În camera mea, sub pat, vei găsi o punguţă cu ierburi şi prafuri. Fă-mi un ceai, Abdonai. Dacă ai ţinut la mine în toţi aceşti ani, dă-mi ceaiul acesta bun. Şi apoi, fii prudent când îmi înveleşti trupul ca să-l pui în pământ. Am îmbrăcat deja trei tunici. Şi când va trebui o să mă înfăşor în mantia asta. Nu vreau să te revăd prea curând. Am rezistat bine umăr la umăr atâta vreme.

Respiraţia grea a persanului umplu încăperea, dar Abdonai nu scoase un cuvânt. Ochii n-o părăseau pe Barrira. Ea zâmbi şi încuviinţă cu o uşoară înclinare a frunţii. Cu glas abia auzit, Khadija spuse:

- Viaţă bună pe lumea cealaltă, iubită Barrira. Viaţă frumoasă ocrotită de mâna lui Allat cea puternică. Pentru tine nu va exista nici întuneric, nici durere. Pacea ta va fi veşnică. Cât timp voi trăi, voi fi fiica ta.

Strângând din dinţi, Abdonai respectă dorinţa Barrirei. Aşeză pocalul cu apă caldă şi otravă în cămară şi închise uşa în urma lui, după ce Barrira îi trimise un zâmbet de mulţumire.

Toată lumea din casă aştepta sub tamarix. Khadija avea mâinile strânse în mâinile lui Mahomed, iar hohotele şi gemetele slujnicelor răsunau în curte. Mai târziu, Khadija îi spuse lui Abdonai:

- Va fi îngropată în adevăratul cimitir din Mecca, alături de femeile din neamul meu.

Ceea ce şi făcură la asfinţit. Vestea morţii Barrirei se răspândise. Când Mahomed şi Abdonai lăsară să alunece

în groapă corpul greu al bătrânei slujnice învelit în pânză albă, toţi cei care supravieţuiseră erau acolo. Ca înainte de boală, aşa cum cerea tradiţia, şoptiră şi înălţară rugi lui Allat, mulţumindu-i pentru timpul lăsat vieţii şi timpul lăsat morţii.

Pentru mulţi era ca şi cum Barrira luase în mormântul ei răul care voise să-i distrugă pe toţi. Şi în timp ce se întorceau spre străduţele din Mecca şi în casele regăsite, răsunară strigătele de bucurie ale copiilor beduinilor care anunţau primele caravane ale celor puternici care se întorceau din Taif.

Fatima

Spre uimirea tuturor, Mecca îşi reluă viaţa foarte iute. Totuşi, bucuria regăsirii şi eliberarea de rău nu ştergeau amintirea morţilor şi nici pe cea a părăsirii şi trădării.

În casa Khadijei, toată lumea se pregătea de următoarea naştere a *saidei.* Cu toate astea, moartea Barrirei stăpânea toate gândurile. Slujnicele, atât de obişnuite cu vocea ei aspră, cu furiile şi râsetele bătrânei doici, se întristau din nimic. Abdonai, ca să ascundă o grijă pe care abia dacă o considera demnă de un bărbat, se închise într-o tăcere furioasă. Dintr-odată, el, care străbătuse anii fără să obosească şi fără altă emoţie decât fidelitatea faţă de Khadija, păru îmbătrânit şi neputincios, ca un soţ abandonat.

Deşi se străduia să se arate senină, Khadija însăşi suferea cumplit de dorul Barrirei şi de teama viitoarei naşteri. Îl privea pe Al-Qasim jucându-se şi se bucura puţin. Curând, urma să aibă un frate cu care să se joace şi să se ciondănească. O, cât de frumos avea să fie următorul băieţel al soţului ei preaiubit! Avea să-i moştenească ochii, bărbia, pielea moale şi atât de dorită. Avea să moştenească, la fel ca Al-Qasim, privirea puţin distantă şi amuzată a lui Mahomed. Privirea care o făcuse să se topească de iubire pe ea, soţia lui, iubita lui.

În clipa următoare se lăsa pradă îndoielii. Cum putea crede că va fi băiat? Cât i-ar fi plăcut ca bătrâna ei Barrira să fie acolo ca s-o țină de mână în ziua nașterii! Era pentru prima oară când avea să nască îngrijită de altcineva. Verișoara Muhavija îi găsise deja o moașă.

– E la fel de pricepută ca Barrira, o încurajase Muhavija. Ea este cea care a adus pe lume toți copiii femeilor noastre. Nu te teme.

Totuși, Khadija se temea.

Nașterea nu fu mai grea sau mai dureroasă decât celelalte. Khadijei i se păru chiar că fusese mai ușoară. Moașa se arătase la fel de pricepută, calmă și delicată ca Barrira. Sângele ucigaș care le lua pe atâtea femei nu se scursese din pântecul ei odată cu pruncul. Dar când luă copilul în mâini, Muhavija anunță cu un zâmbet trist:

– Este o fată, Khadija. O fată foarte frumoasă!

– *Saida* Bint Khowaylid, nu trebuie să mai naști, căci altfel vei muri, o avertiză moașa. Copilul acesta trebuie să fie ultimul. Totul s-a terminat cu bine pentru că așa au vrut zeii. Cu toate astea, ai o vârstă, *saida*. O naștere în plus te va ucide și va ucide și copilul pe care îl vei purta.

Khadija nu țipă. Nici măcar nu plânse. Le ceru Muhavijei și Kawlei să-i arate pruncul lui Mahomed, dar, când soțul ei voi să vină lângă patul ei, refuză.

– Nu vrei să-ți vezi soțul? se miră Muhavija.

– Nu vreau s-o vadă pe cea care n-a fost în stare să-i dea un alt fiu. Nici pe cea care este acum prea bătrână ca să-i ofere pântecul ei.

– Khadija!

Khadija apucă mâna Muhavijei.

– Dacă Mahomed întreabă de ce nu-l primesc în camera mea, spune-i adevărul. Lui nu-i voi ascunde niciodată nimic.

În fața fetiței abia născute, Mahomed își dădu frâu liber bucuriei și refuză să audă ceva ce ar fi putut să-l întristeze.

– E frumoasă și minunată! strigă el, sărutând bebelușul pe frunte. Priviți-o, va trăi mai mult decât mine!

O simt. Verişoară Kawla, te implor, convinge-o pe Khadija: puţin îmi pasă că nu mai am un fiu. Al-Qasim este toată fericirea mea. Fiecare dintre copiii mei, fată sau băiat, înseamnă un munte de fericire. Îmi sunt mai scumpi decât o picătură de rouă în Nefud! Spune-i asta soţiei mele. Oare am învins moartea neagră ca să ne întristăm că avem o fiică şi nu un fiu?

Când Muhavija îi descrise bucuria lui Mahomed şi îi repetă cuvintele, asigurând-o că nici măcar o dată soţul ei nu arătase părere de rău că avea o a patra fiică în loc de al doilea fiu, Khadija rămase indiferentă. Seara şi dimineaţa următoare se mulţumi să întrebe dacă bebeluşul era sănătos. Kawla o asigură că fetiţa era cât se poate de sănătoasă şi plăcută la vedere. Încă o dată, insistă:

– *Saida*, n-o vrei în braţele tale? N-o vrei la sânul tău?

– Sânul meu e uscat, replică aspru Khadija. Doica o va alăpta mai bine decât mine.

După câteva zile în care nimeni n-o văzu în curte şi când slujnicele nu mai vorbeau decât de singurătatea în care se închisese stăpâna lor, Khadija întrebă dacă soţul ei îi dăduse un nume fiicei sale.

– A făcut-o, răspunse Muhavija binedispusă. S-a dus să dea ocol Pietrei Negre cu ea în braţe. Dar care este numele ei, nimeni nu ştie. A promis că nu-l va rosti decât în faţa ta.

Khadija aprobă cu un semn. Cu capul plecat, apucă mâinile verişoarei sale şi le sărută.

– Nu mă învinui, Muhavija. Am nevoie de inima ta. Curând voi fi cea care trebuie să fiu.

– Atunci, nu întârzia prea mult. Fac tot ce pot să-ţi ţin în ordine gospodăria. Dar Barrira nu mai este să vegheze ca slujnicele să-şi ţină gura. Măcar ar trebui să ieşi şi să-ţi reiei locul în curte. Altfel, cine altul decât soţul tău va primi mustrările şi batjocura?

Mustrarea verişoarei Muhavija nu rămase fără urmări. A doua zi, Khadija îl chemă pe Abdonai la ea în cameră şi-l întrebă:

– Ce face soţul meu?

– E trist şi fericit. Cunoşti motivele şi pentru una, şi pentru cealaltă. Amândouă se trag de la tine.

– Se duce în *mala?*

– Face ce are de făcut, ca de obicei. Se joacă adesea cu fiul său, se ocupă de depozite, se duce la Kaaba şi peste tot este salutat aşa cum trebuie să fie. În *mala,* nobilii care s-au întors îi arată un mare respect. Abu Sufyan este umil. Toţi ştiu ce-i datorează. Într-un cuvânt, soţul tău ar putea să le rupă gâtul. Nu te îngrijora pentru *mala.* Sunt multe alte lucruri de făcut în Mecca.

– Te înşeli, Abdonai. Eu îi cunosc. Astăzi fac pe umilii, dar rămân nişte şerpi. Veninul le fierbe în gât. Curând, îl vor scuipa. Curând totul va fi la fel ca înainte de molimă. Vor uita degetele negre şi fugarii. Abu Sufyan şi ai lui nu s-au schimbat, o ştiu bine. Ce trebuie să aflăm este ce se vorbeşte despre soţul meu pe la spate.

– Cum aş putea să ştiu, *saida?* Eu îţi păzesc casa. Păzesc depozitele şi ţarcurile. Toate trebuie puse în ordine. Negoţul va începe din nou. Cei cu care vorbesc eu nu arată decât respect pentru stăpânul meu, soţul tău. Cei care nu-i vor binele nu vin să-şi toarne veninul în urechea mea.

Reproşurile se simţeau prea tare în tonul lui Abdonai ca să poată fi ignorate de Khadija. Privindu-l drept în ochi, murmură cu blândeţe:

– Fac ce trebuie să fac.

Abdonai clătină din cap. Cu mâna sănătoasă, îşi frecă mănuşa din piele. Zâmbetul slab se pierdu în tristeţea privirii.

– *Saida,* te cunosc de prea multă vreme ca să nu ştiu că nu faci nimic fără un motiv serios. Barrira nu mai este aici ca să-ţi spună tot ce crede rău despre tine, şi nici eu nu mai am de ce să te apăr. Dar lasă-mă să-ţi spun un adevăr: soţul tău este cel mai răbdător dintre bărbaţi. În casă, nimeni nu uită ce a făcut alăturându-ni-se în corturi, şi toată lumea se miră de purtarea ta. În afară de el.

În aceeaşi zi, mai târziu, Khadija o chemă pe Ashemu.

– Ştii ce a spus despre mine femeia care mi-a scos din pântec ultima fiică?

Tonul ei era calm, dar aspru. Dacă se miră, Ashemu nu arătă nimic. Îşi plecă iute capul, aşteptând continuarea.

– A zis: „Nu mai naşte, căci altfel vei muri aducând pe lume rodul soţului tău". Tăcerea care se lăsă le încremeni pe amândouă într-o clipă care păru nesfârşită. În cele din urmă, cu mai multă blândeţe, Khadija făcu un semn spre patul pe care stătea. Vino să te aşezi lângă mine, Ashemu cea de Departe.

Sclava îi dădu ascultare cu un aer stânjenit.

– *Saida,* dacă tu crezi că ai născut o fiică în loc de un băiat din cauza celor pe care le-am făcut pe drumul spre Arafa...

– Nu ştiu dacă asta cred sau nu, o întrerupse Khadija. Haniful a citit în sulurile lui că a existat un bărbat, Ibrahim, care a spart statuile zeilor pe care le făcea tatăl său. Şi că nu s-a întâmplat nimic.

Ashemu încuviinţă cu un semn. Khadija adăugă:

– Bărbatul acesta avea o nevastă stearpă. Stearpă eu nu sunt, dar fac fete.

– Fete şi pe Al-Qasim.

– Da.

Nu îndrăzneau să se privească. Peste câteva clipe, Khadija apucă bărbia lui Ashemu şi o întoarse spre ea.

– Ce am să-ţi spun, vreau să înţelegi şi din privirea mea. Khadija bănui că durerea şi emoţia ei o impresionau pe tânăra sclavă. Încercă să zâmbească. Ce am să-ţi spun... Bănuieşti?

Obrajii lui Ashemu se împurpurară. Bineînţeles că bănuise. Khadija îi mângâie obrazul.

– E bine. Nu te teme. Ştii că te iubesc. Cine altcineva în casa asta, în afară de tine şi de soţul meu, a dormit în patul ăsta alături de mine? Respira greu, ca şi cum făcea un mare efort. Nu era decât furie, supărare şi disperare. În cele din urmă, când se linişti cât de cât, reluă: Zeii ţi-au dat o mare frumuseţe a trupului şi a feţei, cu scopul să aduci viaţă şi nu moarte. Eu, eu nu trebuie

să mă plâng. Allat mi-a dăruit zece ani de fericire la vârsta la care femeile încetează să mai fie soţii şi concubine. Dar astăzi s-a terminat. Iată ce a spus moaşa, cea care scoate viaţa dintre coapsele noastre: „Tu nu vei mai naşte". Nu rosteşte ea astfel de cuvinte fără rost. Neveste ca mine a văzut nenumărate. A mai spus: „Ca să nu te pui în primejdia de a rămâne grea, nu există decât o soluţie. Să nu mai deschizi coapsele pentru soţul tău". Şi a încheiat: „Pentru preaiubitul tău nu mai există plăcerile patului". Iată adevărul, fiică Ashemu. Moartea neagră m-a iertat, dar pântecul mi-a murit. Atunci îţi cer ţie: Nu-l lăsa pe soţul meu să rătăcească în acest deşert al simţurilor. Devino concubina lui, plăcerea şi pântecul lui. Dăruieşte-i fii.

- Nu...

- De ce nu?

Khadija ţipase. Ashemu se făcu mică.

- N-aş putea.

- N-ai putea? Îţi face scârbă?

- Nu, nu...

- Atunci? La vârsta ta încă n-ai primit bărbat între coapsele tale? Asta se învaţă...

- Nu, nu asta e...

- Atunci ce este? Răspunde!

- *Saida!* Te iubesc ca pe o mamă, *saida*. Fără tine...

- Iar eu, pentru că te iubesc ca pe o fiică, te vreau pentru el. Te temi de gelozia mea? Ai dreptate. O să fiu geloasă. Va fi o fiere mai amară decât fierea de cămilă. O să-mi ardă inima. O să mă doară. Dar de ce crezi că m-am închis zilele astea în cameră? În vreme ce toţi sunteţi afară, întrebându-vă dacă n-am înnebunit. Mamă rea, soţie rea! Şi *saida* rea. Vrei să ştii? M-am închis ca să-mi calc în picioare orgoliul şi gelozia, pentru a fi în stare să-ţi spun: ia-l pe soţul meu în aşternutul tău, Ashemu cea de Departe, sclava care ocupă în inima mea acelaşi loc ca fiicele mele, dacă asta e cu putinţă.

Cu un nod în gât, cu ochii uscaţi şi arzători în acelaşi timp, Khadija se ţinea agăţată de tunica lui Ashemu, ca şi cum avea să se prăbuşească şi să se transforme

în praf. Apoi, recăpătându-şi suflul, îşi muşcă buzele arse şi continuă, mai încet şi mai calm:

– O să-ţi spun ce nimeni nu ştie. În prima noapte când soţul meu a venit în acest culcuş, aici, în camera asta, aducându-şi zahărul şi laptele de cămilă să-l bea între sânii şi coapsele mele, mi-a spus: „Khadija bint Khowaylid, cât vom trăi, vei fi unica mea soţie. Nu vreau nici a doua, nici a treia soţie, nici concubină, pe nimeni altcineva decât pe tine, preaiubita mea. Am jurat în faţa lui Allat. Fie să mă audă şi să mă pedepsească dacă voi face altfel". Iată vorbele lui. Dar în seara asta, îi voi deschide camera mea, mă voi pune în genunchi pe acest pat şi îl voi elibera de promisiune. Îi voi spune: „M-am rugat şi le-am vorbit zeilor. M-am dus în faţa altarului lui Allat. M-am dus să ocolesc Kaaba, noaptea, când toată lumea doarme şi când se rostesc dorinţele pe care nimeni altcineva decât Piatra Neagră nu trebuie să le audă. Am dus ofrande. Dacă vor ca eu să fiu ofrandă, o voi face şi pe asta".

Tot agăţată de Ashemu, Khadija aplecase capul. Abia auzite, cuvintele îi ieşeau din gură ca nişte pietre care îi zdrobeau dinţii. Zăbovi câteva clipe tremurând, apoi se ridică. Mâinile sale dădură drumul brusc tunicii ca să apuce gâtul sclavei.

– Fetiţo, nu mă umili refuzând această minunăţie de bărbat pe care ţi-l ofer! N-aş putea suporta să te ia decât dacă aş şti că se va bucura de frumuseţea ta ca de un dar de la mine. Nu mai ai douăzeci de ani, ci treizeci. Frumuseţea ta se va duce, Ashemu. Lasă-l pe soţul meu s-o culeagă şi să-i ia fructul înainte de a se ofili, ca tot ce ţine de timp.

– *Saida...*

– Nu, nu vreau să aud. Ştiu să citesc dorinţa în ochii tăi la fel ca în ochii tuturor femeilor. Şi ştiu de ce, în tot acest timp, în casa mea, nu ai avut bărbat. Tu, cea mai frumoasă dintre toate cele care trăiesc aici, alături de mine. Nu sunt oarbă. Între noi nu va fi nici ruşine, nici teamă, nici minciună. Aşa suntem noi făcute. Dacă în aceşti din urmă ani soţul meu venea într-o seară

în camera ta ca să te ia, așa cum avea dreptul ca stăpân, l-ai fi respins? Nu. Dar ai știut să te ții în umbră. Și nu mă fac de rușine cu frumusețea ta. A venit clipa răsplății pentru tine. Mâine vei fi o femeie liberă. Concubina soțului meu nu poate fi o sclavă. Vărul Waraqa va veni s-o scrie în cronica neamului nostru: sclava Ashemu, cumpărată din piața din Mecca acum mai bine de zece ani de către *saida* Bint Khowaylid, este o femeie liberă. Va putea pleca și veni după bunul plac, fără stăpân și stăpână. Și acesta va fi adevărul dacă, te implor, îi dăruiești băieți. Fie ca Mahomed ibn Abdallah, soțul Khadijei bint Khowaylid, să fie tatăl unor urmași care să rămână în amintire pentru anii care vor veni. Pe urmă, după o vreme, dacă nu-ți va fi bine printre noi, vei putea să pleci unde te va îndemna inima.

Și totuși nu așa se petrecură lucrurile.

La asfințit, Mahomed intră în camera Khadijei, ținând pruncul în brațe. Puse imediat copila în brațele mamei sale și o observă cum râdea și plângea în același timp, acoperindu-și fiica de sărutări și oferindu-i un sân greu de lapte.

Tot timpul cât copilul supse lacom, ca și cum în laptele ăsta recunoștea un gust și o putere pe care nu le avea sânul doicii, soții tăcură. Numai când Khadija, cu obrajii uzi de emoție, își luă fata de la piept și o întoarse pe burtă cu acel gest atât de obișnuit al mamelor, punându-i capul pe umărul ei și legănând-o încetișor, ca s-o ia somnul, amețită de cât era de sătulă, Mahomed observă:

– Ești palidă și tristă, iubita mea, deși ții în brațe fericirea noastră.

Khadija își plecă fruntea și sărută fețișoara rotundă, astfel ca el să nu-i vadă tremurul buzelor. Știa că nu era plăcută la vedere. Asta voise să-i arate lui Mahomed, compunându-și o mască mincinoasă. Tristă, cu cearcăne negre de oboseală, tenul palid, părul prea întins sub un șal cenușiu, purtând o tunică întunecată și fără

formă – iată imaginea pe care o arăta. Aspectul unei femei bătrâne, cu toate că nu era încă aşa.

Când Mahomed îşi puse mâna pe a ei, cea cu care ţinea copilul, Khadija nu-şi putu stăpâni un tremur. Era atât de aproape de ea, încât îi ghici căldura trupului prin veşmântul subţire.

– Celei de-a patra fiice i-am dat două nume, o înştiinţă el. Fatima, aşa cum li se spune acelor tinere cămile, cele mai puternice, pe care mamele lor le întarcă înainte de vreme. Căci asta este ce i s-a întâmplat din prima ei zi...

Khadija deschise gura să protesteze, dar Mahomed o opri, ridicând un deget.

– ... şi Zahra, „Strălucitoarea". Căci este fără margini fericirea pe care tatăl ei o simte de fiecare dată când o vede. Fie ca Allat şi Hobal să mă audă! Fiica noastră Fatima Zahra, carne din carnea mea, va fi puterea şi frumuseţea zilelor mele până la ultima mea suflare.

Cum pe Khadija începu să hohotească de plâns, Mahomed îi luă copila din braţe, o înfăşură într-o pătură şi o puse în leagănul de lângă pat. Când termină, se întoarse spre soţia lui, care se prăbuşise abătută peste aşternuturi. Serios şi puţin ironic în acelaşi timp, aşa cum ştia el să fie, cu voce calmă, cu fruntea uşor aplecat, spuse:

– E timpul acum. Te ascult.

Khadija vorbi. Dintr-o suflare, repetă cuvintele pe care moaşa le spusese după naştere şi îl anunţă că o chemase pe Ashemu la ea.

Când tăcu, faţa lui Mahomed, până atunci încordată, se destinse. Ridurile care i se săpaseră între sprâncene se şterseră, şi buzele pline, pe care le ştia atât de dulci, se întinseră într-un zâmbet care se transformă în râs. Un râs care făcu să i se zguduie pieptul.

– Eşti nebună, nevastă! Vrei să fiu ca acel Ibrahim despre care vorbea haniful Waraqa? Acel Ibrahim care şi-a luat slujnica de nevastă pentru că soţia îi era stearpă? Râse din nou cu poftă. Dar tu nu eşti stearpă, şi m-ai făcut tată de patru ori!

– Nu sunt nebună. Știu ce trebuie să fie o soție pentru preaiubitul ei. Și știu de ce este nevoie în Mecca pentru a te ține drept și puternic în *mala*.

Din nou Mahomed clătină din cap.

– Ești nebună, și frumoasă, și bună ca multe alte neveste. Răspunsul meu este nu.

– Nu?

– Nu, niciodată.

– Mahomed!

– În fața ta, aici, în camera asta, în fața zeilor și în inima mea, am făcut un jurământ. Tu ești unica mea soție. Așa este și așa va fi. Eliberează-o pe sclava ta Ashemu. Merită. Să poată să-și găsească un soț demn de frumusețea și fidelitatea ei. Dar acesta nu va fi Mahomed ibn Abdallah, soțul Khadijei.

La început cuprinsă de stupoare în fața acestui refuz neașteptat, Khadija urlă că era o nebunie. Țipătul trezi fetița, care începu să plângă. Atunci Khadija tăcu, o luă la piept și o legănă ca să adoarmă la loc, murmurându-i numele, „Fatima, Fatima!" în timp ce Mahomed, așezat pe un taburet, răbdător, cu o sclipire de amuzament și de mulțumire în ochii aurii, le admira pe amândouă, atât de minunate, mamă și fiică.

Dar imediat ce Fatima adormi la loc, Khadija făcu ce-i făgăduise lui Ashemu. Veni să îngenuncheze imploratoare în fața soțului ei, asigurându-l că îl elibera de promisiune. Deși șoptea pentru a nu trezi din nou pruncul, vocea îi era la fel de insistentă:

– Te iubesc mai mult decât pe mine însămi, Mahomed. Nu trebuie să rămâi așa, fără o soție adevărată, fără mama fiilor tăi, fără amanta care am fost pentru tine când ai dorit să mă iei.

Rugămințile și vorbele ar fi continuat dacă Mahomed n-ar fi întrerupt-o, acoperindu-i de sărutări fruntea, ochii și gura, desfăcându-i tunica pentru a-i prinde sânul din care fiica lor, Fatima, nu supsese, cântărindu-l și sărutându-l și pe el.

– Acum sunt tată atât cât trebuie ca să știu ce este durerea celor care își stăpânesc laptele, așa cum faci tu.

Şi după ce îşi puse buzele pe sfârcul întărit al Khadijei, pentru a suge şi el ca un copil, adăugă: Niciodată nu-mi voi ostoi setea din alţi sâni. Aminteşte-ţi vorbele Barrirei, tu mi-ai deschis uşa vieţii fericite. N-o închide. Nu există alta pentru soţul tău.

Partea a patra

Apusul unei vieți

Viață nouă, noi griji

Arșița ținu mai mult de o lună după nașterea Fatimei, apoi zăduful se potoli la fel de brusc cum venise. Era începutul verii. Moartea neagră dispăruse pentru totdeauna. Vestea bună făcu înconjurul Arabiei.

Străinii se arătară totuși prevăzători. Cercetași veniți de peste tot din Hidjaz, precum și din pieţele din Sham și Marib, sosiră să verifice vestea. La întoarcere, povesteau despre depozitele goale, despre beduinii care nu aveau nici o grijă, despre străduțele și curțile locuite din nou, dar nu foarte pline de viață. Mulți dintre cei puternici continuau să rămână la Taif, așteptând sfârșitul verii și temperaturi mai blânde. Dar nicăieri în oraș, vizitatorii nu găsiră vreo urmă a îngrozitoarei morți negre. Cei mai insistenți ar fi descoperit imensele gropi comune împrejmuite cu stânci date cu var de un alb orbitor. Umbla vorba că erau mai mult de zece. Zvon, căci nimeni nu îndrăznea încă să se apropie.

În sfârșit, Abu Sufyan se întoarse. Și, odată cu el, mai-marii clanurilor care îl urmaseră. Nici nu reveniră bine în Mecca, la casele lor, că se și grăbiră să ocolească Kaaba și să depună ofrande la picioarele lui Hobal. La fel ca înainte. Le lipsea totuși apa necesară purificării. Căldura uscase atât de tare pământul, încât trebuiră lungite sforile găleților ca să ajungă la izvorul pe care nimeni până în acea zi nu-l văzuse încă secând.

Viața în Mecca își reluă ritmul obișnuit. Trâmbițele tăiate din corn de berbec făceau iarăși să răsune chemările aspre la apropierea caravanelor. Cele ale notabilităților din Mecca porniră spre nord cu trei luni întârziere. Alții o luară pe drumul către sud, în vreme ce negustorii din Africa se întorceau.

Pofta negustorilor era tot mai înverșunată. Mecca își revenea, dar era departe de luxul de dinaintea molimei.

Curăţaseră atât de bine curţile şi arseseră bunurile din casă pentru a se apăra de moartea neagră, încât acum le lipsea totul. Depozitele erau goale. În locuinţele lor, cei puternici nu aveau servitori, slujnice şi sclave, căci cei mai săraci muriseră în număr mare. Lipsa aceasta nu avea să dureze însă mult. Înainte de sosirea iernii, pieţele aveau să mişune de sclavi, şi cei mai zdraveni dintre servitorii liberi aveau să fie primiţi cu braţele deschise.

La venirea toamnei, Mecca zumzăia de o viaţă nouă, agitată şi veselă, uitând deja de catastrofa care zguduise oraşul.

Pelerinii apărură din nou la Piatra Neagră. Ofrandele ardeau la picioarele statuilor lui Hobal şi ale celor trei sute şaizeci de idoli care se ridicau în piaţa sfintei Kaaba. Rugile adresate zeilor din Mecca răsunau pe esplanada sacră. Nu trecea zi fără ca mulţimile să vină să se închine în faţa Pietrei Negre şi să dea ocol idolilor. În fine, începură din nou să vândă şi să cumpere cu preţuri mari amulete din cornalină, asemenea celor care acopereau, în lungi coliere, statuia lui Hobal.

În *mala*, mai-marii susţinură că mâna zeului din Mecca ocrotea din nou oraşul şi că viitorul era sigur.

Totuşi, în curtea Khadijei, fumurile nu se înălţau decât în faţa altarului lui Allat. Abu Talib se arăta speriat la fiecare vizită. Într-o seară, observând că unchiul lui Mahomed căuta din ochi altarul abandonat al lui Hobal, Khadija zâmbi. Un zâmbet care arăta oarece amuzament şi mult dezgust.

– De ce te temi, nobile Abu Talib?

Încurcat şi încă prea conştient de greşeala lui, Abu Talib nu ştiu ce să răspundă.

– Uită-ţi teama, vere, continuă Khadija, cu o voce din care răzbătea ironia. Hobal este zeul celor care au fugit din Mecca. Pentru cei care au rămas şi au supravieţuit bolii, nu mai este decât o piatră de cornalină. Ştii cine sunt strămoşii care au aşezat statuia adusă din Sham în incinta sfintei Kaaba? Dacă vorbele mele te sperie, cere-i soţului meu să te ducă la haniful nostru. Waraqa o să-ţi spună ce conţin sulurile din vechime.

Abu Talib încuviinţă cu modestie. Privirea liniştită, dar tăioasă a lui Mahomed îl făcu să răspundă în grabă că abia aştepta să asculte cuvintele înţelepte ale bătrânului Waraqa alături de nepotul său. Era un prea fin cunoscător al bărbaţilor şi femeilor ca să nu-şi dea seama că se schimbase ceva în puterea *saidei* Bint Khowaylid, precum şi a soţului ei.

Pasiunea de pe vremea căsătoriei lor nu dispăruse. Povara anilor petrecuţi împreună adăugase înţelegerii lor răbdare şi tenacitate. Totuşi, era ceva care îi făcea să fie altfel decât înainte de cumpănă.

Mai puţin flexibili şi mai aspri în purtări, aşa deveniseră. Ironia şi vioiciunea tăioasă a *saidei* erau mai poruncitoare. Se arăta mai puţin dornică să placă. În privinţa nepotului său, vicleanul Abu Talib nu-i mai găsea deloc cumpătarea din trecut. Mahomed devenise un bărbat sigur, dar şi mai distant, cu judecată coaptă, şi a cărui privire te judeca fără greş. O privire pe care o simţea de pe acum plină de experienţă şi cunoaştere.

Este adevărat că prezenţa înţeleptului Waraqa devenise ceva obişnuit în curtea *saidei*. Avea acum o încăpere în care se îngrămădeau sulurile din vechime. La ora mesei, toată casa îl putea vedea pe hanif în mantia lui neagră, şchiopătând încet până la umbra tamarixului, unde îşi avea propriul taburet. Uneori, mânca într-o linişte pe care nici Khadija, nici soţul ei n-o tulburau. Alteori, Waraqa vorbea atât de mult, încât abia apuca să se hrănească. Atunci nu se adresa decât *saidei*, lui Mahomed şi sclavului Zayd. Imediat ce se ivea o slujnică, închidea gura sau o gonea. Dacă Abu Talib se apropia, tăcea, măsurându-l cu un aer dispreţuitor.

Unchiul Abu Talib credea că acesta era efectul morţii negre. Lupta împotriva răului fusese îngrozitoare. Cei a căror carne nu fusese atacată şi putrezită alcătuiau acum un fel de clan. Aveau în comun un spirit întărit de toate acele încercări şi plăcerea confruntării.

În anii următori, când se va fi petrecut marea schimbare, Abu Talib avea să se laude adesea că, pentru el, mirarea nu era aşa de mare, spre deosebire de atâţia alţii.

„Ceea ce vedeți, avea să spună, eu am prevăzut de mult că va veni."

Mai mult decât Abu Talib, persanul Abdonai se arătă atent și adesea îngrijorat de schimbările pe care le bănuia în inima și în mintea preaiubitei sale *saida*.

Își reluase locul sub tamarixul din curte și își impusese voința asupra regulilor din gospodărie și, când fusese nevoie, asupra negoțului caravanelor. Cât despre soțul ei, acesta își regăsise locul în *mala* și conducea la fel ca înainte afacerile familiei.

Khadija hotărâse ca nici o slujnică să n-o înlocuiască pe credincioasa Barrira. O instală totuși pe Ashemu în cămăruța bătrânei doici și, împreună, se ocupau de treburile casei. Precum și de copii, care acum erau cinci, risipiți prin curte de dimineața până seara, fără ca țipetele și veselia lor să înceteze vreo clipă.

La fel ca surorile și fratele ei, Fatima se dovedi zdravănă. Trecând vara, apoi toamna și primăvara, devenea mai puternică, rezistentă și liniștită. Al-Qasim îi arăta o dragoste pe care n-o oferise niciodată surorilor mai mari. Mahomed, din joacă, dar și pentru a o liniști pe Khadija, luă obiceiul de a-i spune Fatimei „al doilea fiu al meu".

Al-Qasim se grăbea să-și imite tatăl, numind-o „fratele meu". Slujnicele râdeau, dar Abdonai se arăta mirat.

- Al-Qasim, o fată este o fată. Nu e bine s-o tratezi ca pe un băiat.

- De ce?

- Într-o zi, când vei fi mare, o să știi de ce.

- De ce te-aș asculta, Abdonai, dacă nu poți să-mi răspunzi?

În ochii lui Al-Qasim, care nu avea pe-atunci decât șase ani, scânteiau viclenia și plăcerea pentru discuții aprinse a mamei lui. Faptul îl impresiona foarte tare pe Abdonai.

- Dacă sunt pe lume băieți și fete, asta nu se întâmplă ca să fie la fel. Ție, ție ți-ar plăcea ca fetele să fie fete și nimic altceva. O să vină și asta.

- Tata o ia pe Fatima în braţe şi îi spune: „Bună, al doilea fiu al meu". Crezi că tata nu ştie ce zice?

- Tatăl tău e tatăl tău.

- Şi eu sunt primul lui fiu. Nu pot greşi repetând ce spune el.

La fel ca slujnicele, Abdonai sfârşea prin a râde, recunoscându-se învins. Reacţia Khadijei îl neliniştea însă. Isteţimea fiului ei îi stârnea doar un zâmbet care nu-i lumina deloc ochii. Abdonai îşi cunoştea stăpâna de prea multă vreme ca să nu-i ghicească dezamăgirea că nu adusese pe lume al doilea băiat şi durerea de a nu mai putea fi mamă.

În prezenţa soţului ei, lăsa impresia că totul era bine. Dar imediat ce Mahomed părăsea curtea, redevenea tăcută şi rece, uneori până la indiferenţă. Ea care dăduse dovadă de atâta voinţă şi energie, ea care învinsese toate obstacolele, lăsa acum amărăciunea s-o cuprindă. Şi, pentru prima oară, credinciosul Abdonai vedea, neputincios, semnele vârstei marcând faţa posomorâtă a *saidei*.

Se gândi să-i vorbească despre tristeţea stăpânei sale lui Mahomed, însă ocazia nu se ivea, iar timiditatea îl împiedica. Până la urmă, nu era decât un servitor. Un fost sclav pe care zeii din Persia natală îl abandonaseră de mult. Totuşi, la fel ca Abu Talib, nu avea să arate nici o mirare faţă de tot ce avea să se întâmple mai târziu, oricât de îngrozitor şi de ciudat ar fi fost.

Lupta

Veni iarna, iar nori grei se adunară deasupra oraşului. La trei zile după ce Mahomed şi Abu Bakr se întoarseră din sud, unde conduseseră prima lor caravană de după molimă, începu să plouă.

În primele momente avură parte de o furtună caldă şi violentă, cum erau adesea în acea perioadă a anului. Apoi ploaia torenţială luă o întorsătură neaşteptată: picăturile, la fel de mari ca perlele, se izbiră de pământul

uscat, de stânci, de grohotiş, se sparseră în spinii arbuştilor, se zdrobiră de pereţii de bazalt, dintr-odată mai întunecaţi şi mai roşii. Loveau în acoperişul corturilor în care trăiau beduinii şi în capetele oilor şi ale cămilelor.

Locuitorii din Mecca primiră ploaia cu bucurie. Copiii, urlând de fericire, dansau în şuvoaiele de noroi care se formau deja. Cu palmele ridicate spre nori, adunau această apă minunată, o sorbeau până la îndoitura coatelor, lacomi ca nişte mici animale. În curţile caselor, ca să strângă apa atât de aşteptată, toată lumea punea pe pământ urcioare cu gâtul larg, ciubere din lemn de cedru sau burdufuri fără capac, folosite de obicei ca să bată laptele de cămilă.

Cu zâmbetul pe buze, înfruntând vârtejurile grele de apă, cei bogaţi deopotrivă cu săracii îi mulţumeau lui Hobal pentru acest preţios dar. În sfârşit, izvorul Zamzam avea să ajungă la nivelul de dinainte de caniculă! Şi puţurile din parte de sus a oraşului, aproape secate, aveau să fie pline ca pe vremuri! În asta consta miracolul din Mecca. Niciodată zeii nu lăsau izvorul sfânt de la Kaaba să sece; în fiecare iarnă, furtuni lungi şi minunate veneau să îl umple din nou.

Înainte de căderea nopţii, furtuna încetă cu o ultimă ropotire de tunete. Un noroc. Pământul atât de uscat şi de tare al străzilor din Mecca nu mai înghiţea apa. Pâraiele transformate în torente se prăvăleau din înaltul oraşului până la cartierele Al-Layt şi Jarul, în sud şi în vest. Praful drumului şi al ţarcurilor din jurul depozitelor se transformase în mocirlă. Cămilele se afundau până la încheieturi, catârii alunecau. Pantele abrupte ale uedului, uscate de luni întregi, erau pline de valuri de noroi şi pietre care dezgropau arbuştii subţiri şi, uneori, oasele celor ucişi de moartea neagră, care fuseseră părăsite în mod necugetat.

În seara aceea, la apusul soarelui, pe un cer ce se vedea atât de jos, încât părea că e cu putinţă să-l atingi cu vârful degetelor, fumul ofrandelor pentru Hobal

se înalţă de la Kaaba, precum şi ici şi colo în curţile din cartierele de pe înălţimi.

La miezul nopţii însă, ploaia se porni din nou. O ploaie cu totul altfel decât vârtejurile furtunii. O ploaie blândă şi liniştită, care părea că mângâie pământul. Totuşi, în dimineaţa următoare, întunecată şi tulbure, toată lumea descoperi, de la un cap la altul al orizontului, un cer învolburat. În vreme ce nici o adiere nu se strecura printre colinele Safa şi Marwa, o mişcare neîncetată sfâşia norii într-o învălmăşeală de beznă şi scântei de oţel. Ploaia cădea drept, subţire şi regulată. Peste tot spălase praful, pe acoperişurile şi zidurile din Mecca, precum şi pe pereţii de stâncă din jur, atât de roşii sub cenuşiul furtunos al cerului, încât păreau că şiroiau de sânge.

După-amiază, totul se schimbă din nou. Norii care răscoleau cerul de mai multe zile dispăruseră. Bolta devenise netedă, senină, luminoasă. Apoi, dintr-odată, totul se întunecă. Ploaia de dimineaţă lăsă locul un ţăcănit rece, greu şi des, înspăimântător de regulat. La asfinţit, străduţele din Mecca se transformaseră deja în torente. Peste tot valuri de noroi, ieşite din matcă, smulgeau bucăţi de stâncă, amestecându-le într-o rostogolire fără sfârşit. Cadavre descompuse apăreau repede şi imediat dispăreau, înghiţite de noroi. Când nu erau luate, corturile beduinilor cedau sub greutatea apei. Copiii plângeau. Femeile îi acopereau cu mantii şi tremurau atât de frig, cât şi de groază sub tunicile ude. Bărbaţii năuci, care încercau să-şi adune animalele în întuneric, să le ducă spre locuri mai înalte, deveneau repede prizonieri ai şuvoaielor care îi înconjurau din toate părţile.

Vuietul apei care se zdrobea de stânci, de ziduri şi porţi ţinu toată noaptea. Se auzi zgomotul surd al avalanşelor. Peste tot unde cărămizile uscate la soare fuseseră prost îmbinate, prea puţin legate sau acoperite cu un strat prea subţire de var, se strecura apa. Umfla zidurile, transformându-le în noroi. Acoperişurile cele mai vechi se prăbuşiră. În noaptea aceea, nimeni nu avu somn, stăpâni şi servitori deopotrivă.

Ploaia ţinu două zile. În a treia dimineaţă, toate curţile erau inundate. Noroiul se scurgea în cămări şi în camerele construite la nivelul solului. Peste tot, servitorii încercau să salveze proviziile de grâne şi de făină, sacii de lână, seminţele.

În bucătării, sub umbrarele de alfa, focurile erau stinse, înecate de mută vreme. Cărămizile vetrelor se înmuiau într-un nămol amestecat cu pietriş. Nu se mai putu găti nici cea mai simplă mâncare.

În casa Khadijei, haniful Waraqa se arăta foarte îngrijorat. Conform instrucţiunilor lui, Abdonai şi Mahomed închiseseră preţioasele sale suluri în cufere acoperite în grabă cu piei de capră şi oaie, ca să nu pătrundă umezeala. Continuând să le supravegheze la lumina lămpii, chiar în plină zi, atât de întunecat era cerul, Waraqa bătea pământul cu bastonul. În mantia lui lungă, neagră, grea de nămol, ţopăia pe picioarele nesigure, pândind tavanul camerei, căutând spărturile, picăturile care să-i anunţe prăbuşirea. Khadijei, care ceruse să i se aducă taburetul şi nişte lapte, îi zise, arătând cu degetul curtea inundată, unde pământul nu mai înghiţea bălţile:

– Este lucrarea lui Noe! Este lucrarea lui Noe!

Cum ea îl privea fără să înţeleagă, o apucă de mână şi o lipi de el, arătând spre cuferele pe care Mahomed şi Abdonai le legaseră cu piele. Furios, sufocat, bolborosi pe un ton de taină:

– Stă scris pe unul dintre papirusuri. Apa din cer vine peste noi şi ne alege. Spală mizeria. Trebuie să ne aşteptăm la ce e mai rău.

Khadija se gândi la ce auzise din gura slujnicelor: leşurile părăsite sau prost îngropate fuseseră cărate până la porţile caselor de noroiul care curgea în torente din ued. Fără îndoială, Waraqa aflase şi el.

– Cine este Noe? îl întrebă.

Waraqa făcu un gest de nerăbdare. Un gest care însemna că ea nu putea înţelege, pentru că era femeie. Khadija nu se lăsă impresionată.

– Ce femeie nu ştie că apa purifică şi ia cu ea tot ce este stricat? Şi cine mai bine decât mine, *saida* Bint

Khowaylid, știe că Mecca nu este încă spălată de răul care i s-a întipărit în ziduri?

De data asta Waraqa o studie mirat. Khadija se uită fix la chipul bătrân pe care flacăra tremurândă îl făcea grotesc și amenințător.

- Ceea ce îi povestești și îi citești soțului meu, vere Waraqa, crezi că mă lasă surdă și indiferentă?

Fără să ridice vocea, dar pe un ton aspru, haniful reluă:

- În sulurile mele stă scris că la începuturile vieții oamenilor, zeul fără chip a spălat rodul creației sale de marile lui păcate printr-un potop care a acoperit lumea. Dar, înainte, a ales un om dintre oameni pentru a-i preveni pe semenii săi de ce-i aștepta. Se numea Noe. Aici, în Mecca, cine va ști să spună în fața celor puternici și a uitucilor că ploaia asta e mai mult decât o ploaie?

În realitate, nimic nu mai părea firesc în ultima vreme. Șirul dezastrelor care se abătuseră peste Mecca și locuitorii ei marcaseră profund spiritele. Moartea neagră, apoi arșița nemaiîntâlnită, urmate de un potop atât de rar în regiune, îi făcură pe unii să creadă că zeii voiau să-i pună pe oameni la încercare. Să-i pregătească pentru un eveniment care avea să le schimbe viața și, cine știe, să însemne ceva important pentru omenire. Mecca se puse pe așteptat.

Următorii zori se iviră sub un cer la fel de cenușiu și de apăsător ca în ajun. Ploaia continua. Din nou animalele fură luate de torente, corturile se prăbușiră, zidurile se dărâmară și acoperișurile lăsară apa să treacă prin găuri. Toată ziua valurile săpară străduțele din Mecca, ca și cum, dintr-odată, prea plinul unei mări se scurgea din înaltul orașului. Nimeni nu îndrăznea să se aventureze afară, de frică să nu fie luat și zdrobit ca un pai. Apoi, brusc, soarele sângeriu apăru la orizont, mătură deșertul Hidjaz și îl învălui într-o ultimă lumină.

Doar în dimineața următoare, sub un cer de un albastru ca sticla, locuitorii din Mecca reușiră să descopere distrugerile și pagubele. Cadavrele care le bântuiseră

coşmarurile cât ţinuse ploaia dispăruseră, aşa cum apăruseră, purtate de furia valurilor. Fără îndoială că apa care le scosese din pământ le îngropase la loc departe, sub noroiul căruia de-acum înainte îi aparţineau.

Abu Bakr fu cel care aduse vestea proastă în casa Khadijei.

Ploaia distrusese zidurile noi din jurul sfintei Kaaba. Şi mai rău, distrusese edificiul, aruncând la pământ statuia lui Hobal şi rostogolind Piatra Neagră la mai mult de cincizeci de paşi.

O femeie mândră

Erau cu toţii acolo. Mai-marii din *mala* şi ceilalţi, locuitorii din Mecca, copiii precum şi străinii în trecere, negustorii şi pelerinii pe care ploaia îşi ţinuse pe loc. Grupaţi într-un cerc larg, contemplau dezastrul: Kaaba nu mai semăna cu Kaaba.

Pe locul unde, atâţia ani, mii de bărbaţi şi de femei se învârtiseră şi se tot învârtiseră ca să intre în voia zeilor, nu mai era decât o întindere de noroi şi de ruine. Cărămizi pe jumătate distruse, amestec de pietre şi lemn zdrobit. Între grămezile de idoli se săpaseră şanţuri prin care curgeau pâraie de apă tulbure.

În mijlocul acestui haos, văzură cum pereţii sfintei Kaaba se prăbuşiseră sub puterea clocotului care ţâşnea din izvorul Zamzam. Şiroaiele de apă luaseră dalele de bazalt de la temelia construcţiei din lemn ce susţinea statuia lui Hobal. Efigia zeului se prăbuşise cu faţa la pământ, ca şi cum o forţă misterioasă o aruncase jos de pe piedestal, rupând colierele de cornalină şi risipind perlele. În cădere, idolul spărsese colţul de est al casei sfinte.

Ţipetele şi gemetele răsunară pe esplanada în ruină. Toţi tremurau din cap până-n picioare, îngroziţi de dezastrul care li se întindea în faţa ochilor.

Brusc, nobilul Abu Sufyan se depărtă de cei din clanul lui, îşi sumese poalele mantiei şi îşi cufundă

sandalele în noroi. Înaintând cu greu, trecu de grămada de pietre şi se apropie de resturile sfintei Kaaba, apoi se înclină în faţa statuii doborâte a lui Hobal.

Toţi îşi ţinură răsuflarea. Abu Sufyan se ridică şi îşi adună poalele mantiei pe umăr, oferind privirilor mânerul hangerului binecuvântat de zeul Meccăi, din fildeş încrustat cu cornalină. Teaca din piele a sabiei, împodobită cu aur şi argint, îi traversa pieptul. În spatele lui, izvorul sfânt scotea un murmur lin, aproape vesel.

Abu Sufyan, repetând gestul ritual al pelerinilor, adună în palmă puţină apă şi îşi udă fruntea şi buzele. Apoi se îndreptă, şi ochii conturaţi cu khol scrutară mulţimea.

– Oameni din Mecca! exclamă el cu voce sonoră. Vă citesc teama pe feţe. Vedeţi statuia lui Hobal răsturnată, Piatra Neagră în noroi, preasfânta noastră Kaaba în ruină, şi frica vă îngheaţă măruntaiele. Vă întrebaţi: Ce rău a lovit Mecca? Eu, Abu Sufyan al-Sakhr, vă răspund: Nici unul. Ba, dimpotrivă. Schiţând un zâmbet, se întrerupse, ca să aprecieze efectul vorbelor sale. Arătă cu degetul izvorul care îi susura la picioare. Preasfântul Hobal a trimis apa vieţii la Mecca. Puternică şi tare, pentru ca izvorul Zamzam să hrănească un ued veşnic. Atât de puternică, încât ne-a dărâmat zidurile şi casele. Construcţiile oamenilor nu sunt construcţiile zeilor. Sub mâna zeilor, suntem nişte copii. Şi voi, în timp ce apa stinge setea pământului de sub picioarele noastre, voi vă plângeţi? Plângeţi nenorocirea câtorva cărămizi înmuiate, a câtorva corturi distruse şi a idolilor care trebuie ridicaţi? Hobal ştie ce face. Asigură viaţa în Mecca. Pământul se întărise sub arşiţă. Hobal l-a făcut moale şi mlădios.

Ridicând o mână foarte sus, nobilul adăugă: Îi vedeţi statuia cu faţa în noroi şi vă este frică. Nu vă lăsaţi înşelaţi: se curăţă şi el în izvorul nostru sfânt, precum călătorii care se grăbesc să traverseze deşertul Hidjaz şi colinele aride din Kabsi ca să-şi ude fruntea şi buzele în apa izvorului Zamzam.

Abu Sufyan tăcu, măsurând din ochi mulţimea şi pândind semne de aprobare. Apoi, cu mâna dreaptă, arătă soarele de iarnă, cald şi liniştit, care alunga umbrele.

– Marele Hobal şi-a împlinit lucrarea. Ne aduce din nou soarele. Mâine, pământul din Kaaba va fi uscat şi tare. Iubirea zeilor poate fi aspră, aşa cum poate fi iubirea unui părinte pentru copiii lui. Nu e pentru prima oară. Întrebaţi-i pe învăţaţi. Vă vor spune de câte ori zidurile noastre au cedat în faţa apei lui Zamzam. Dar eu, Abu Sufyan al-Sakhr, vă zic: Noi, cei din clanurile Al-Sakhr, Abd Manaf, Banu Makhzum, Abd Sham, noi vom ridica din nou zidurile de la Kaaba. Piatra Neagră îşi va regăsi locul, la fel şi marele Hobal. Mecca va străluci din nou în inima pelerinilor. În seara asta, aprindeţi focurile pentru ofrande. Fie ca teama să vă părăsească. Mâna lui Hobal ne-a mângâiat pe ceafă, a venit furtuna, furtuna a trecut. Ocrotirea lui Hobal pluteşte deasupra Meccăi!

Dintr-odată ţâşni vocea Khadijei, plină de mânie:

– „Furtuna a venit, furtuna a trecut. Ocrotirea lui Hobal pluteşte deasupra Meccăi". Iată ce rosteşte gura celui care a părăsit oraşul când moartea punea stăpânire pe vieţile noastre!

Ridicându-şi poala tunicii, înaintă la rândul ei prin noroi şi merse până la izvorul Zamzam. Sub privirea uimită a lui Abu Sufyan, îşi cufundă picioarele goale în mocirlă pentru a ajunge la clocotul izvorului Zamzam. La fel ca el puţin mai devreme, luă o mână de apă ca să-şi ude fruntea şi buzele. Apoi, îndreptându-se, îl cercetă cu un aer mândru şi repetă cu o voce plină de ironie: „Fie care teama să vă părăsească!"

Enervat, Abu Sufyan ridică o mână.

– *Saida* Bint Khowaylid...

Dar Khadija nu-l lăsă să continue.

– Puternice văr Abu Sufyan. Mare păcat că nu ţi-ai urmat propriul sfat când teama de moartea neagră te-a făcut să părăseşti Mecca şi sfântul nostru izvor!

– Verişoară Bint Khowaylid...

– Vere Abu Sufyan, ai vorbit în fața noastră. Acum sunt eu cea care vorbește înaintea acelorași ochi și pentru aceleași urechi. Nu suntem în *mala*, suntem la ruinele sfintei Kaaba, în fața izvorului sfânt din Mecca. Aici femeile vorbesc la fel cum vorbesc și bărbații.

Cuvintele aveau violența unor lovituri de sabie. Abu Sufyan strânse din buze, cu fața lividă de umilință. Khadija îl ignoră și se întoarse spre mulțime.

– Vă întreb: Cine a păstrat Kaaba, zidurile și idolii în picioare când nobilul Abu Sufyan și atâția alții alergau să-și ascundă laşitatea în deșert? Unde era mâna lui Hobal când putrezeau și mureau atâția nevinovați, femei curate, copii abia născuți, fii și fiice mult prea tinere ca să cunoască răul și pedeapsa? Unde era dreptatea atotputernicului din Mecca? La fel ca Abu Sufyan înaintea ei, tăcu pentru a lăsa cuvintele să ajungă la inimi și în minți. Fixă câteva fețe cunoscute, ici și acolo, înainte de a relua cu o voce mai joasă, vibrantă și plină de furie: Adevărul o să vi-l spună cei care au rămas între zidurile Meccăi, în curțile și casele infectate de duhoare. Mâna lui Hobal ne-a alungat. Ne-a părăsit cu iuțeala arătată de dromaderii nobilului Abu Sufyan pe drumurile din Taif.

La aceste vorbe, mârâielile crescură în rândurile tovarășilor lui Abu Sufyan și ale celor din clanurile care îl însoțiseră în fuga lui. Cineva strigă:

– Rușine, Bint Khowaylid! Cum îndrăznești să ne insulți?

Alte strigăte se auziră. Pumni se întindeau spre Khadija. Mâinile unora se strângeau pe hangere. Cu coada ochiului, Khadija îl pândea pe Abu Sufyan. Părea indiferent. Crezu că ghicește umbra unui zâmbet pe buzele lui, o sclipire ironică în privire. Abu Sufyan se credea mai presus de toți ceilalți și conta pe puterea lui pentru a evita să le dea socoteală locuitorilor din Mecca. Până una, alta, reacția apropiaților săi îi întărea trufia.

Aici era slăbiciunea lui. Aroganța îl împiedica să priceapă că orașul pe care îl părăsise nu mai era același. Nu se mai prosterna în fața îngâmfării și a bogăției lui.

Obrăzniciei oamenilor săi le răspundea acum indignarea supraviețuitorilor: femeile, săracii, meșteșugarii și negustorii mărunți care nu avuseseră nici cămile, nici catâri pentru a fugi de moartea neagră, și care o văzuseră mistuindu-le copiii, nevestele, surorile și frații. Aceștia putuseră cântări valoarea și curajul *saidei* Bint Khowaylid. În furia ei regăseau puțin din furia lor, prea multă vreme stăpânită și întețită de acele zile de ploaie și de noile distrugeri.

– Rușine, vouă! urlară la rândul lor, agitând pumnul în direcția lui Abu Sufyan și a oamenilor lui. Cuvintele *saidei* nu sunt decât adevărul. Vă insultă? Pentru că mâna lui Hobal este deasupra voastră, fie să vă apere! Adevărul este cel care vă insultă!

Într-o clipă, locul sfânt de la Kaaba, de obicei liniștit, se transformă într-o învălmășeală de strigăte. Un gest în plus, și, cu siguranță, ar fi avut loc un măcel.

Încremenirea prefăcut senină a lui Abu Sufyan îi dezvălui Khadijei că exact asta aștepta. Își căută din priviri bărbatul. Îl zări puțin mai în spate, lângă Piatra Neagră. Era înconjurat de Abu Talib, Abu Bakr și alți bărbați din clanurile prietene. Aceștia o observau îngrijorați. Dar fața lui Mahomed rămânea liniștită, cu privirea calmă fixată asupra ei, dându-i încurajarea de care avea nevoie. Buzele lui rostiră câteva cuvinte de neauzit printre urlete, însă era destul pentru ca ea să-i țină piept lui Abu Sufyan.

Făcu câțiva pași prin noroi și, spre surprinderea tuturor, se așeză între cele două grupuri care se înfruntau. Fu destul să înalțe mâinile, că țipetele încetară. Vorbi pe un ton domol:

– Eu, Khadija bint Khowaylid, din clanul Assad și al strămoșilor noștri Al-Quraysh care au pus primele cărămizi la Kaaba, vă spun: nobilul Abu Sufyan, vărul meu, se înșală. Ploaia a venit asupra noastră cu adevărat ca să ne cureță de mizerie.

Întinse brațul către Piatra Neagră, lângă care stăteau Abu Bakr, Abu Talib și Mahomed. Una dintre fețetele ei, acoperită de o undă fină, transparentă, venită

dinspre izvorul Zamzam, scânteia sub razele soarelui ca un diamant negru.

Khadija se apropie şi se înclină cu smerenie, cu palmele unite, făcând gestul ancestral de salut al pelerinilor.

– Vedeţi Piatra noastră sfântă, reluă ea, din nou cu faţa la mulţime. Vedeţi cum se spală în apa cea mai pură. Adăugă ceea ce îi spusese lui Waraqa: Ce femeie nu ştie că apa purifică şi ia cu sine ce este stricat? Zamzam clocoteşte la picioarele nobilului Abu Sufyan, aşa cum sângele se scurge din rană. Acest sânge este cel al oraşului nostru. Iese din ruinele de la Kaaba. Orice ar zice Abu Sufyan, Hobal este la pământ, cu faţa ascunsă în noroi. Nu se adapă din izvor. Se ascunde aşa cum s-au ascuns cei care au fugit din Mecca. Eu, care am rămas aici, cu pântecul plin de viaţă, eu vă zic: să reconstruim sfânta noastră Kaaba nu înseamnă numai să ridicăm din nou zidurile şi idolii din lemn sau din piatră. Pentru a o face trebuie să avem degetele fel de curate ca ale celui dintâi om care a aşezat în colţul de răsărit sfânta Piatră Neagră a sfintei noastre case. Aceste degete pot fi cele ale vărului Abu Sufyan, el care s-a temut atâta să nu şi le vadă înnegrindu-se ieri, şi care astăzi vine să ne spună: „Nu vă temeţi de nimic"?

Înţelepciunea lui Mahomed

La întoarcerea acasă, Khadija îl găsi pe înţeleptul Waraqa agitându-se pe lângă cufere în tovărăşia lui Zayd. Cu grijă, aşeza sulurile străvechi pe nişte şervete ca să vadă în ce stare erau şi să le usuce.

Zayd, care vorbea mult, se întrerupse la sosirea Khadijei, adresându-i o privire plină de admiraţie. Haniful, dimpotrivă, se făcu a nu-i observa prezenţa. Umbla de colo, colo, şchiopătând, mormăind, cântărind şi examinând sulurile. Khadija îi cunoştea prea bine purtările ca să nu ştie că îşi arăta astfel dezaprobarea.

În partea opusă a curții răsunară țipete vesele. Mahomed își regăsea fiul și fiicele. Khadija profită de faptul că Waraqa se uită în direcția lor ca să întrebe:

- Trebuie să aștept să fie de față soțul meu ca să te întreb ce te supără, vere Waraqa?

- Lista ar fi prea lungă pentru răbdarea ta, bombăni haniful sprijinindu-și mai bine șoldul strâmb în cârjă. Cu bărbia ascuțită, acoperită de o barbă albă ca laptele, arătă spre Zayd. Băiatul ăsta s-a întors acum o clipă de la Kaaba, cu capul doldora de vorbele tale. Mi-a povestit afrontul pe care i l-ai adus nobilului Abu Sufyan.

- Afrontul adus nobilului Abu Sufyan?

Waraqa își răsuci buzele a batjocură.

- Doi țapi în noroiul de la Kaaba, dacă am înțeles bine ce mi-a povestit Zayd.

Tânărul sclav roși până la rădăcina părului lung și lăsă capul în jos, bătând nervos cu degetele în sulurile hanifului. Khadija alungă dintr-o fluturare a mâinii reproșul bătrânului înțelept.

- Cuvintele mele nu ți-au plăcut, vere Waraqa? Totuși, știi la fel de bine ca mine că Abu Sufyan și ai lui sunt niște mincinoși, ipocriți, câini fără suflet care nu visează decât să mă ruineze. Îmi vorbești de afront când lașul ăla se duce să-și ude fruntea în sfântul Zamzam ca și cum ar fi regele Meccăi? Tu, care te declari atât de puțin devotat lui Hobal, ar fi trebuit să-l vezi îndoind genunchiul în fața idolului său. Și explicându-ne că, dacă ploaia a îngropat fața de piatră a puternicului Hobal în noroi, era ca să-și potolească setea!

Zeflemeaua Khadijei irită orgoliul hanifului, care străbătu cei cinci pași care îi despărțeau încruntând amenințător din sprâncene. Când ajunse aproape de ea, închise pleoapele pe jumătate.

- Ce cred eu despre zei și idoli? Cui îi pasă? Sunt un hanif dintre cei pentru care zeul nu este decât unul. Unul singur și unic: zeul care i-a condus pe Ibrahim, Hagar și Ismael până aici, la marginea Arabiei. Dacă idolii din Kaaba cad în noroi, nu eu sunt cel care îi va ridica! Dar tu, da, tu vrei. Tu care te numeri printre

puternicii Meccăi, la fel ca Abu Sufyan. Este treaba voastră. Eu, unul, spun: Apa asta, aceste ruine își împlinesc lucrarea purificatoare. Spun: Asta s-a mai întâmplat. Acum multă vreme, o apă uriașă a acoperit lumea oamenilor, înecând necurățenia și josnicia pentru ca viața să renască neprihănită. Spun: În zilele potopului, Noe i-a prevenit pe oameni despre ce îi aștepta. Spun: Noe a respectat cuvântul profetului. Noe și-a ținut cuvântul de beduin în fața turmei sale slabe. Dar tu, verișoară Bint Khowaylid, cuvântul tău de unde vine? Spui: purificare. Spui: murdărie. Cuvinte asemenea celor rostite de gura mea, dar care nu au același înțeles. M-ai auzit întrebând: „Aici, la Mecca, cine va spune în fața celor puternici și a uitucilor că această ploaie nu este numai o ploaie?" Ai oare vanitatea de a crede că tu trebuie să fii cea care s-o spună? Tu, care te duci în fața izvorului Zamzam ca să ridici jumătate din locuitorii Meccăi împotriva celorlalți? Crezi tu că, pentru că ai rămas singură la cârmă pe vremea morții negre, poți să uiți modestia care se cuvine soțiilor și fiicelor? Războiul care va izbucni mâine va fi rodul vanității tale. Ai vrea să mă bucur pentru asta?

Cu inima arzând de violența vorbelor hanifului, Khadija voi să-i întoarcă spatele cu dispreț. Dar nu putu rezista nevoii de a-i răspunde:

– Modestia mea, vere Waraqa, este în întregime în mâinile soțului meu. Dacă este cineva care să mă înțeleagă și să mă judece, el este. Înțelepciunea ta, mi se pare, nu ajunge așa de departe.

Tot restul dimineții Khadija rămase tulburată de cuvintele lui Waraqa. Cu siguranță, ultimele vorbe pe care le lăsase să-i scape aveau să-l oblige pe hanif să i se adreseze lui Mahomed. Și se putea ca Mahomed să nu fie indiferent la argumentele sale. De când bătrânul înțelept îi încredințase conținutul sulurilor străvechi, părea să aibă o influență tot mai mare asupra lui.

Dar avea dreptate? Și ea greșise înfruntându-l atât de dur pe Abu Sufyan?

Nu, nu putea crede. Prea multă vreme făcuse compromisuri acceptând aroganţa şi ipocrizia vărului Al-Sakhr. Ani întregi dovedise că avea spinarea prea mlădioasă în faţa insolenţei şi a mediocrităţii tovarăşilor săi. Vremea asta se sfârşise. Încercările prin care trecuse Mecca îi tociseră răbdarea şi îngăduinţa.

În plus, judecata lui Waraqa era deformată de faptul că detesta femeile care nu se purtau după gustul lui. Mult timp o mustrase pentru că nu-şi găsea alt soţ, punând capăt văduviei. Acum se enerva că, măritată fiind, rămânea o femeie care se exprima, gândea şi hotăra de capul ei. Că rămânea *saida* Bint Khowaylid şi nu se mulţumea să-i fie supusă lui Mahomed ibn Abdallah.

Se liniştea cu această explicaţie, însă, numai după o clipă, o cuprindeau iar îndoielile. Ceea ce nu-i scăpă verişoarei Muhavija.

Imediat după cearta publică din faţa sfintei Kaaba, la care asistase, Muhavija se repezise acasă la verişoara ei. Ajunsă în curte, nu îndrăznise să întrerupă mustrările hanifului. I se alătură Khadijei abia după aceea, în camera ei, unde aceasta îşi scotea tunica plină de noroi. În tăcere, o ajută să aleagă o rochie curată. În timp ce ridica braţele ca să scoată veşmântul, Khadija exclamă:

- Nu te uita la mine goală! Acum sunt bătrână şi urâtă.

- Ai cu zece ani mai puţin decât mine, şi astăzi mi-ar plăcea grozav să am corpul tău atât de urât, replică veselă Muhavija.

Khadija îşi aranjă tunica fără să răspundă şi fără să-i întâlnească privirea. Verişoara insistă:

- Şi mi-ar plăcea grozav să am un Mahomed ibn Abdallah, care să vină încă în aşternutul meu pentru a mângâia acest corp atât de urât.

Khadija se pregătea să replice indignată, dar Muhavija îi acoperi gura cu palma sa blândă.

- Nu te supăra. Ştiu bine că inima ta bubuie. Am fost şi eu în faţa ruinelor de la Kaaba. Am auzit minciunile lui Abu Sufyan şi te-am înţeles. Şi adineaori, în curte, am avut impresia că haniful...

– Nu mă găseşte îndeajuns de modestă. Spune că tărăsc Mecca în război.

– Război cu clanul Al-Sakhr, se poate. Dar se ştie că nobilul Abu Sufyan este un laş. În rest...

Muhavija se strâmbă şi imită cum putu mai bine tonul lui Waraqa. Nu-i aşa că a spus: „Cum îndrăzneşti tu, o femeie, să te certi cu un bărbat şi să vorbeşti despre război în faţa sfintei Kaaba şi a idolilor ăia caraghioşi?"

Imitaţia era atât de comică, încât Khadija nu se putu abţine să nu râdă.

– Aproape.

– Faptul că n-a găsit niciodată o femeie care să-i încălzească aşternutul explică şi firea lui acră, şi părerea pe care o are despre noi.

– Cunosc de când mă ştiu scornelile lui despre femei. Dar poate că spune un adevăr.

– Da?

– Nu m-am gândit. M-am ridicat în faţa lui Abu Sufyan, uitând că am un soţ. Era treaba lui să vorbească. Ce am pe inimă, ştie. Reproşurile mele sunt şi ale lui. Trebuia să vorbească în locul meu. Acum, îşi vor bate joc de el în Mecca.

– Te înşeli, nimeni nu-l va umili. Muhavija îi apucă mâinile, obligând-o să se aşeze. Te-am văzut şi te-am auzit la fel ca şi ceilalţi. În momentul ăsta, toată Mecca repetă cuvintele *saidei* Bint Khowaylid în faţa puternicului Abu Sufyan. Cuvintele tale le avem toţi pe limbă de multă vreme, fără să cutezăm să le rostim. De asta lui Waraqa nu-i pasă deloc.

– Dar am vorbit în locul soţului meu.

– Dacă este aşa, o să-ţi spună... Muhavija tăcu. Un zâmbet subţire îi rămase pe buzele zbârcite. Privind ţintă în ochii verişoarei sale, continuă: Adevărul este că, în fond, îţi pasă mai mult de tine decât de Abu Sufyan. Eşti preocupată că nu-i mai poţi oferi lui Mahomed trupul tău de amantă frumoasă, şi rănită că n-ai ştiut să-i dai un al doilea fiu. Împotriva acestui lucru nu ai ce face. Dar nu te pierde, nu lăsa rana să te orbească. Crede-mă, Mahomed te admiră şi te iubeşte. Adineaori,

când stăteai în faţa izvorului Zamzam, era mândru de tine! Cuvintele pe care le rosteai, ştia că trebuiau spuse. Chiar de gura ta. Ai făcut ceea ce trebuia să faci. Acum, ai încredere în soţul tău.

Întoarcerea Pietrei sfinte

La ora mesei se vădi că înţelepciunea verişoarei Muhavija nu era cu nimic mai prejos decât cea a hanifului.

Pentru prima oară de la începutul ploilor, curtea se usca. Fumul se ridica din nou din vatra bucătăriei. Mirosul bine cunoscut de plăcinte şi supă de bob plutea în aer. Slujnicele aduseră din nou taburetele sub tamarix. Mahomed veni să se aşeze lângă Khadija, în timp ce Ashemu avea grijă de copii. Scaunul hanifului rămase gol.

– Ai zice că înţeleptul Waraqa are multă treabă cu sulurile lui, observă Mahomed cu un zâmbet.

– Nu este de acord cu ce am spus şi am făcut de dimineaţă în faţa sfintei Kaaba.

– Nu este de acord cu toate cuvintele dure care nu vin din partea lui, preciză Mahomed amuzat.

– Nu este de acord că nevasta vorbeşte în locul bărbatului.

– Ştiu.

– Sigur ţi-a spus: „Cum îi permiţi nevestei tale să-i ţină piept nobilului Abu Sufyan?"

– Aşa e. Khadija îşi ridică spre soţul ei ochii mari, negri, subliniaţi cu khol, fără să spună un cuvânt. După o clipă de gândire, rosti: Şi dacă avea dreptate?

– Dreptate? Nu. Vrei să ştii ce i-am răspuns?

– Da.

– I-am spus: „Soţia mea îi ţinea deja piept nobilului Abu Sufyan de pe vremea când eram servitorul ei. De ce ar trebui să iau locul pe care a ştiut să-l păstreze fără mine?" Mahomed mestecă o bucată de plăcintă şi adăugă: Nu-i aşa că ai spus în faţa lui Abu Sufyan: „În *mala*, bărbaţii au cuvântul, dar în faţa izvorului Zamzam

şi a Pietrei Negre, fiecare, bărbat sau femeie, poate vorbi"? I-am amintit şi hanifului. Nu m-a contrazis, cu toate că ideea nu-i place.

Khadija zâmbi. Liniştită de cuvintele preaiubitului ei, întrebă:

– Nu eşti împotriva spuselor mele?

– Astăzi, eu, soţul *saidei* Bint Khowaylid, sunt bărbatul cel mai mândru din Mecca.

Tăcură un timp, fiecare cufundat în gânduri. Apoi Khadija vorbi din nou.

– Şi despre Abu Sufyan ce părere ai? Waraqa crede că o să ne declare război.

– Nu cred. Abu Sufyan este lipsit de orice curaj. Chiar în acest moment, unchiul meu vorbeşte cu cei din *mala* care ne susţin. Curând ni se vor alătura. Părerea lor ne va călăuzi.

Abu Talib sosi, cu respiraţia tăiată, la sfârşitul zilei. Îşi recăpătase toată ardoarea şi siguranţa de dinainte de fuga din Mecca. Era o ocazie bună de a-şi răscumpăra greşeala arătându-se cel mai încrâncenat apărător al nepotului său şi al soţiei lui, Khadija. Sub tamarix, vorbi scurt şi misterios.

– Nici gând ca Abu Sufyan să îndrăznească să se bată cu noi. Este un om viclean, nu un luptător. Dar dacă trebuie să se întâmple, suntem gata. Cuvintele *saidei* Khadija i-au trezit pe cei asupra cărora apasă de multă vreme înfumurarea clanurilor Al-Sakhr, Abd Harb şi Banu Makhzum. Bău un pahar de chefir, apoi continuă: Lucrările la Kaaba trebuie să înceapă neîntârziat. Pelerinii vor veni în valuri ca să-şi venereze idolii. Străzile se usucă. Negoţul trebuie să se reia. Mâine, în zori, vom merge în *mala* pentru a-l desemna pe cel care va pune din nou Piatra Neagră în colţul de răsărit al Kaabei. Asta trebuie să se întâmple înainte de asfinţit. Făcându-i vesel cu ochiul Khadijei, adăugă: Pentru a putea susţine sfânta noastră Piatră Neagră, Abu Sufyan contează pe aliaţii săi. Dar s-ar putea să aibă ceva surprize.

Iar noi, eu şi nepotul meu, soţul tău, nu vom merge în *mala* cu mâna goală.

Iată cum se petrecură lucrurile.

A doua zi, chiar la ivirea zorilor, mai-marii oraşului, sosiră unul după altul în *mala*. Mulţimea se aduna tot mai numeroasă pe străduţele din jur.

În sala mare de consiliu, toată lumea îl cerceta pe ascuns pe soţul *saidei* Bint Khowaylid. Învăluit în mantia lui de om al deşertului, la care nu renunţa, Mahomed impresiona prin calm. Abu Talib era într-o cu totul altă dispoziţie. Înaintea dezbaterilor fusese văzut mergând de la un grup la altul, vorbind aprins când cu unii, când cu alţii. Spre mirarea tuturor, strângea la pieptul slab o *nimcha* mare şi frumoasă. Nimeni nu-şi amintea să-l fi văzut vreodată pe Abu Talib purtând o armă. Or, acum o arăta tuturor, trăgea lama din teacă pentru a se putea vedea mai bine genele lui Abu Sufyan gravate în oţel.

Dintr-odată toţi îşi amintiră. Un murmur străbătu sala. Îl revăzură pe Mahomed venind să se aşeze pentru prima oară printre mai-marii Meccăi, purtând aceeaşi sabie, a cărei poveste, la vremea ei, făcuse înconjurul oraşului: lângă Tabuk, mercenarii lui Abu Sufyan atacaseră o caravană a *saidei* Bint Khowaylid. Nu urmăreau să fure: cămilele mergeau spre Sham, cu samarele şi coşurile goale. Tâlharii voiau să omoare.

Foarte tânărul Ibn Abdallah nu era încă soţul *saidei*. Abu Nurbel şi Al-Saib ibn Abid conduceau caravana, dar el, Mahomed, era cel care îi pusese pe fugă pe jefuitori printr-o viclenie. Reuşise să-l omoare pe unul dintre ei, de la care luase această *nimcha*, dovadă a înşelătoriei lui Abu Sufyan. Acesta nu respectase regula stabilită în *mala* care interzicea celor din Mecca să atace caravanele bogaţilor din oraş.

Astfel, când nobilul Abu Sufyan sosi, însoţit de cei devotaţi lui, fu întâmpinat cu o tăcere apăsătoare.

Niciodată Mahomed ibn Abdallah şi *saida* Bint Khowaylid nu încercaseră să pedepsească ofensa acestei razii sau să ceară dreptate în faţa celor din *mala*. Trecuseră

mai mult de cincisprezece ani. Boala răvășise Mecca. Ploaia distrusese Kaaba. Însă acum venise ziua să-l înfrunte pe Abu Sufyan al-Sakhr pentru samavolniciile lui.

Atunci urmă adevărata surpriză.

Cel mai în vârstă dintre notabili luă cuvântul pentru a deschide adunarea.

– Ne-am adunat astăzi ca să hotărâm care sunt mâinile care vor scoate sfânta noastră Piatră Neagră din noroi, spuse el.

Vacarm, agitație, scandal: toată lumea voia să vorbească în același timp. În primul rând cei care nu aveau un cuvânt de spus în *mala*. Când calmul fu în cele din urmă restabilit, Abu Sufyan avu ocazia să zărească *nimcha* cu emblema clanului său pe genunchii lui Abu Talib. Era livid de furie. În jurul lui, prietenii încercau să-l liniștească.

Când Abu Talib se ridică, înălțând *nimcha*, Mahomed se ridică și el și puse o mână pe umărul unchiului său.

– De ce să vrem ca cele zece degetele ale noastre să apuce Piatra Neagră? întrebă el în fața adunării uimite. Această Piatră sfântă nu ne aparține tuturor? Un singur deget de-al nostru ar murdări-o. Urma mâinilor noastre ar șterge urma pe care a lăsat-o cel care a pus Piatra Neagră în Kaaba. Hobal pentru unii, Ibrahim pentru alții. Vorbesc despre tatăl lui Ismael. Mahomed tăcu și, dintr-o privire, făcu ocolul tuturor celor de față. Apoi îl fixă pe Abu Sufyan. Cine cunoaște mai bine decât noi greșelile pe care le-am făcut? Și cine știe mai bine decât noi, care am fost dezbinați în fața morții negre, că Mecca are nevoie de noi toți? Dacă ploaia a venit să purifice ceea ce era murdărit de greșelile noastre, o să ne reparăm zidurile înfruntându-ne? Ce folos aduc războiul și umilința? Sfânta Kaaba are patru laturi și patru colțuri, dar o singură Piatră sfântă. Asta înseamnă că fiecare, din cel mai îndepărtat ungher al Hidjazului până la colinele din Kabsi, poate găsi zidul care îi convine pentru a-și venera zeul. Zeii sunt mulți. Dar nu există

decât o Piatră Neagră care să ne unească. Şi pentru a ne arăta această unire ne învârtim de şapte ori în jurul ei.

Abu Sufyan păru uşurat.

– Cum te gândeşti să punem Piatra Neagră la locul ei fără s-o atingem? întrebă cu un strop de ironie.

Fără să se lase descurajat, Mahomed răspunse:

– Propun s-o purtăm la locul ei aşa cum ea ne-o cere: ţinând de cele patru colţuri ale sale.

Cuvintele soţului Khadijei se răspândiră repede în oraş şi îi liniştiră pe locuitorii care se pregăteau să-l înfrunte.

Când Mahomed se întoarse acasă, înconjurat de Abu Talib, de Zayd şi de reprezentanţii clanurilor prietene, fu întâmpinat cu admiraţie. Khadija totuşi părea îngrijorată. Aşteptă să fie singuri ca să-i mărturisească temerile sale.

– Mi s-a povestit despre cuvintele pe care le-ai rostit în *mala*. Nu crezi că promiţi o lume care încă nu este a noastră? Cum ar putea înţelege ce spui tu Abu Sufyan, omul care se scaldă în sânge şi viclenie?

Mahomed o strânse la piept şi o sărută pe frunte, pe ochi şi pe buze înainte de a răspunde:

– Cum poţi şti ce este înăuntrul unui om dacă nu încerci să-i deschizi inima?

Accidentul

Înainte de asfinţit, esplanada de la Kaaba era plină. Spre deosebire de ziua precedentă, mulţimea era tăcută. Sub picioare oamenilor, soarele îşi împlinise menirea. Noroiul se întărea şi bălţile se prefăceau în abur. Dar apa izvorului Zamzam continua să curgă în valuri mari, săpându-şi albia şi coborând spre partea din jos a oraşului, şiroind pe Piatra neagră.

Cei din *mala* sosiră unii după alţii. Patriarhul purta un covor pe braţe. În spatele lui mergeau Abu Sufyan

şi Mahomed ibn Abdallah, fiecare ţinând în mână un baston gros cu capătul turtit.

Când se apropiară de sfântul izvor şi de Piatra Neagră, trâmbiţele din corn de berbec răsunară. Sunetul lor grav făcu trupurile să se înfioare şi capetele să se încline.

Patriarhul *malei* se opri în faţa Pietrei Negre, desfăşură covorul şi îl ridică deasupra capului. Era făcut din patru bucăţi de ţesătură pe care încă de dimineaţă femeile le cususeră bine laolaltă. Puteau fi recunoscute pe ele însemnele celor patru clanuri puternice din Mecca, Abd Harb, Al-Sakhr al lui Abu Sufyan, Khowaylid al Khadijei şi Hashim al lui Mahomed şi Abu Talib: copaci, romburi, creneluri şi cercuri împletite.

Patriarhul îi întinse un colţ al covorului lui Mahomed, al doilea unchiului său, Abu Talib, al treilea lui Abu Sufyan şi al patrulea unchiului său, Al-Acr. Trâmbiţele sunară a doua oară. Mulţimea îi văzu pe cei patru bărbaţi, fiecare ţinând un colţ al covorului deasupra Pietrei Negre, cum se învârteau de şapte ori în jurul ei.

Puseră apoi covorul la baza Pietrei sfinte, în noroiul creat de apa izvorului Zamzam. Spre marea mirare a tuturor, Abu Sufyan şi Mahomed apucară bastoanele pe care le aduseseră şi, fără ca vreodată s-o atingă cu mâna, reuşiră să ridice Piatra Neagră din mâl şi s-o rostogolească în mijlocul covorului.

Strigătele de admiraţie încetară atunci când bărbaţii din cele patru clanuri apucară colţurile covorului şi, cu o singură mişcare, îl ridicară. Greutatea Pietrei Negre îi luă pe nepregătite pe Abu Talib şi pe unchiul lui Abu Sufyan, aşa că nu lipsi mult să le alunece covorul printre degete. Femeile urlară. Abu Talib şi Al-Acr îl prinseră mai bine. Încet, într-o linişte perfectă, cei patru bărbaţi se îndreptară spre vestigiile sfintei Kaaba.

Mulţimea îşi ţinu răsuflarea când trecură peste statuia încă prăbuşită a lui Hobal, la fel şi când intrară în apa izvorului Zamzam. Aşezară în sfârşit covorul cu Piatra Neagră la vechiul ei loc, în colţul de răsărit al sfintei Kaaba.

Lăsară apoi colţurile covorului, care căzu greu, încărcat de apă. Fără să mai aştepte, aruncându-şi poalele mantiei pline de noroi pe umărul drept, Mahomed lăsă la vedere banduliera care îi străbătea pieptul.

Urmă o clipă de îngrijorare când trase *nimcha* de la Tabuk din teacă. Dar n-o făcu decât ca să taie unul dintre colţurile covorului prins sub Piatra Neagră. Gest pe care îl repetă de trei ori, tăind astfel covorul pe cele patru laturi ale Pietrei Negre, cu mână sigură, fără ca vreodată s-o atingă.

Numai atunci pricepură cu toţii planul lui Ibn Abdallah. Acum, sfânta Piatră Neagră de la Kaaba odihnea pe stemele puternicelor clanuri din Mecca, ca şi cum s-ar fi sprijinit pe uniunea fiilor săi.

Sunetul aspru al trâmbiţelor acoperi ţipetele gloatei. Toţi se grăbiră să depună o ofrandă în faţa sfintei Kaaba, apoi, cu lacrimi în ochi, începură să se învârtească, aşa cum cerea tradiţia, în jurul construcţiei sacre.

Mahomed şi Abu Talib se depărtară fără un cuvânt, lăsându-i pe Abu Sufyan şi Al-Acr, care îi îndemnau pe ai lor să ridice statuia lui Hobal. Abia atunci văzu Mahomed faţa albă de groază a lui Abdonai, care se apropia de Khadija.

Auzi un ţipăt. Apoi un altul. O luă la goană, îmbrâncind în drumul lui câţiva credincioşi. Abdonai întinse mâna sănătoasă spre el.

-Al-Qasim! Fiul tău, Al-Qasim! repetă el într-un hohot lung. Fiul tău, Al-Qasim!

Înmormântarea lui Al-Qasim

În agitaţia şi bucuria care cuprinsese mulţimea de lângă Kaaba, nimeni nu auzi strigătul persanului. Ca şi cum vorbele nu se adresau decât celor doi: mama şi tatăl lui Al-Qasim.

Khadija ridică braţele spre cer. Genunchii i se înmuiară. Mai era puţin şi cădea. Mahomed o prinse de mijloc, strângând-o la piept. Khadija îşi îngropă faţa

în barba lui şi, ca să-şi înăbuşe urletul care îi urca în piept, muşcă poala mantiei. Sub dezmierdarea soţului ei îşi regăsi puterea, se smulse de lângă el şi porni în fugă spre casă. Mahomed o luă pe urmele ei. Îşi căutară mâinile şi se agăţară unul de altul. Persanul le deschidea drumul, dar, dincolo de Kaaba, străduţele erau goale. Toată Mecca era cufundată în rugăciune.

Zayd şi Bilal alergară în urma lor; simţeau că se petrecuse o nenorocire, însă nu ştiau despre ce era vorba. O susţineau de bine, de rău pe bătrâna verişoară Muhavija, care părea să se sufoce.

Când ajunse gâfâind la poarta albastră a casei, Khadija văzu adunătura de slujnice în faţa cămării unde locuise multă vreme Ashemu. Un vaier îi zgâlţâi trupul. La apropierea ei, slujnicele, în lacrimi, se dădură deoparte. Atunci, Khadija şi Mahomed văzură.

Al-Qasim era culcat pe nişte bucăţi de cărămizi sparte şi fâşii din piele acoperite de praf umed. Tunica murdară, ridicată peste coapse, lăsa la vedere picioarele goale, îndoite ciudat. Genunchiul stâng era rupt şi sângera. Avea capul întors într-o parte, aplecat în faţă. Fruntea i se sprijinea de o bucată de cărămidă. Ochii erau larg deschişi. Pe piept, pânza tunicii nu era decât o baltă de sânge. De un roşu ca noaptea, se întindea până la umeri, în cercuri mai pale, desenate ca nişte petale.

Un vârf conic din fier, lucind de sânge, cu bucăţi de pânză sfâşiată din loc în loc, ieşea din pieptul copilului.

În faţa lui, chircită pe o grămadă de moloz şi piei puturoase încă acoperite de blană, cu mâinile înnodate în jurul mâinii stângi a micului trup fără viaţă, Ashemu stătea prosternată, cu faţa şi pieptul mânjite de sângele lui Al-Qasim.

Numai după ce văzuse toate astea Khadija ridică ochii. Imensitatea cerului albastru şi gol căzu peste ea: doar atunci înţelese că acoperişul cămării se prăbuşise.

Ceea ce se petrecuse în realitate află mai târziu, după ce corpul ei se învăţă să fie numai durere şi lacrimi nevăzute.

Încă din zori, Al-Qasim dorise să-l însoţească pe Mahomed în *mala*, apoi la marea procesiune de la Kaaba.

La cei opt ani ai săi, Al-Qasim îşi adora tatăl. Gesturile şi vorbele lui îl umpleau de mândrie.

Ghicise cu uşurinţă că acea zi nu era ca oricare alta. Voia să-şi vadă părintele cărând sfânta Piatră Neagră. Voia să-l admire, puternic între puternici. I se refuzase această fericire.

Mai întâi slujnicele, apoi Ashemu spuseseră nu. În fine, chiar Khadija:

– Nu, nu poţi, Al-Qasim. Nu astăzi. Nu este locul unui copil. Creşti, şi curând îţi vei putea însoţi tatăl. Ai răbdare.

Plânsese, ţipase, urlase. Mahomed însuşi intervenise:

– Nu astăzi. Nu e locul copiilor, ci al bătrânilor şi al celor foarte bătrâni. Mama ta are dreptate, ai tot timpul. Va veni şi rândul tău.

– Vreau să te văd când porţi Piatra Neagră! gemuse copilul.

– Potoleşte-te, fiule. Nu cred că o voi purta singur. Nici măcar n-o voi purta. Voi ţine pur şi simplu un colţ al covorului. Diseară, îţi promit, îţi voi povesti totul. Doar ţie. Toate amănuntele le vei afla ca şi cum le-ai fi văzut cu ochii tăi.

Mahomed pusese o mână pe capul fiului său şi îi sărutase tâmplele.

Dar Al-Qasim nu avusese răbdare să aştepte. Când sunetul grav al trâmbiţelor vibrase în aerul limpede din Mecca, anunţând începerea ceremoniei pe esplanada sfintei Kaaba, era deja pe acoperiş. De acolo, de sus, vedea puţin din partea inferioară a oraşului. Nu destul. Alergase atunci de la un acoperiş la altul, sărind pe deasupra zidurilor care despărţeau camerele.

Slujnicele şi Ashemu încercaseră la început să-l oprească, dar încăpăţânarea lui Al-Qasim le înduioşase. Să alerge pe acoperişurile unde adesea se uscau rufele sau tulpinile de alfa, cu siguranţă nu reprezenta un mare pericol. Şi, apoi, fiul *saidei* era sprinten ca o maimuţă...

Îl sfătuiseră să fie prudent şi îl lăsaseră să guste plăcerea de a-şi zări tatăl.

Până la urmă, Al-Qasim rămăsese nemişcat deasupra cămării ocupate odinioară de Ashemu. De când aceasta se instalase în fosta cameră a Barrirei, Abdonai făcuse acolo un atelier de pielărie unde se făceau curele, burdufuri, saci, şei, sandale şi tocuri. Tot ce puteau obţine nişte mâini îndemânatice prin prelucrarea şi coaserea pieilor. Acoperişul cămării, mai boltit decât celelalte, îi permisese lui al-Qasim să urce mai sus ca să poată scruta cu privirea mulţimea adunată în jurul sfintei Kaaba.

Fără îndoială, nu văzuse cât şi-ar fi dorit. Copilul se apucase să sară, încercând să distingă mantia tatălui său în mulţimea imensă. Nu era decât un copil. Nu se gândea prea mult. Dintr-odată, cu un bubuit surd, acoperişul plin de apă cedase.

Slujnicele auziseră ţipătul lui de mirare, apoi vaietul îngrozitor când vârful de fier care folosea la găurirea pieilor îi străpunsese pieptul. După aceea, în curte nu mai răsunaseră decât urletele lor de spaimă.

Mahomed şi Abdonai smulseră vârful de fier din trupul lui Al-Qasim şi duseră copilul în camera Khadijei. Mama nu lăsă nimănui grija de a-l spăla de sânge şi de praf, ci făcu totul singură. Cu gesturi mărunte. Respirând adânc după fiecare mângâiere. Privirea i se înceţoşa. I se părea că trupul auriu al fiului său exploda în mii de perle de lacrimi. Curând, mâinile sale nu aveau să mai fie destul de puternice ca să le adune pe toate pe acelaşi fir. Închise pleoapele, lăsând să se îndepărteze furia care o rupea în bucăţi, şi se rugă lui Allat ca durerea să-i sfâşie inima.

– Dacă ai milă, puternică zeiţă, ia-mi suflarea din piept, şopti ea trecând cu cârpa peste trupul fiului mort. O, Allat! Nu mă lăsa să trăiesc mai mult decât el!

Dar, nu. Zeiţa îi ignora rugăciunea. Inima Khadijei continua să bată, sfâşiind sânii care îl hrăniseră pe cel care nu mai era. Deschise din nou ochii. Corpul mic şi frumos al lui Al-Qasim era tot în faţa ei. Cu pielea lui

ca de fată, cu genele atât de lungi, cu fruntea înaltă, umerii deja musculoşi, mâinile care promiteau să fie elegante şi gaura mare de sub sfârcul stâng, unde se vedeau oasele zdrobite, palide şi delicate.

Se înclină ca să sărute încetişor acel trup de copil care devenea, cu fiecare atingere, mai călduţ, aproape rece, şi care, în mod ciudat, se întărea sub buzele ei, ca şi cum le-ar fi respins.

Muhavija aduse trei fâşii de in alb pentru linţoliu şi veni să se aşeze lângă ea. Tăcute, înfăşurară împreună corpul lui Al-Qasim. Întrebările deja o chinuiau pe Khadija. De ce se prăbuşise acoperişul cămării tocmai în acea zi? De ce?

Abdonai explicase:

– În zilele de ploaie, apa s-a infiltrat între cărămizile bolţii. Săriturile mărunte ale lui Al-Qasim au fost îndeajuns ca s-o dărâme. Fără blestemata asta de ploaie, nimic nu s-ar fi întâmplat. Încă o zi cu soare, şi acoperişul s-ar fi întărit.

Abdonai căuta orice argument care o putea linişti pe stăpâna lui. Alături de Ashemu, era singurul care ştia despre zeiţa Al-Uzza. Nu săpase el groapa în pământul cămării ca să îngroape statuia? Nu ştia că Ashemu şi Khadija spărseseră idolul oferit de Abu Sufyan de grohotişul din Arafa, dar asta nu l-ar fi mirat defel.

Ashemu era distrusă. Nu mai vorbea. Nu se clintea din aşternut. Nu mai mânca. Nu ridica ochii spre nimeni. Slujitoarele spuneau că-şi pierduse minţile.

Khadija nu-şi găsea curajul să se ducă până la ea şi nici să-i dezvăluie secretul lui Al-Uzza soţului ei. Nu-i vorbise niciodată despre darul lui Abu Sufyan, îşi dădea seama acum. De ce păstrase acest secret care îi sfâşia pieptul asemenea fierului care îl străpunsese pe cel al fiului ei?

În acea zi, înainte de asfinţitul soarelui, corpul lui Al-Qasim, înfăşat în trei linţolii legate cu patru fâşii de pânză, fu învelit într-un cearşaf imaculat şi purtat până la cimitirul din partea de sus a oraşului. Mulţi fură

localnicii, cunoscuţi şi necunoscuţi, care veniră să depună ofrande pe altarul lui Allat şi, uneori, şi pe cel al lui Hobal, ridicat în mijlocul mormintelor.

În momentul când sunară trâmbiţele, Mahomed, Abu Bakr, Abu Talib şi Abdonai, care ţineau fiecare un colţ al cearşafului, lăsară să alunece trupul lui Al-Qasim în mormânt. Avuseseră grijă să-i îndrepte capul spre Kaaba. Murmurul rugăciunilor acoperi gemetele şi lacrimile. În mulţime erau numeroase femei care văzuseră moartea neagră mistuindu-le fiii şi fiicele.

Khadija nu plângea. Simţea că se uscase la fel ca deşertul. Fără cel mai mic izvor de lacrimi în ea. Fără cel mai mic izvor care să dea naştere unui nou fiu pentru soţul ei. Acest vis era acum la fel de mort cum era Al-Qasim.

Se gândea la ţesăturile fine care despărţeau carnea atât de dulce a fiului ei de praful pământului, şi gândul îi era de nesuportat.

Simţea nevoia să urle, dar se stăpâni. Trebuia să se gândească la soţul ei. Şi la oamenii care, numai cu două zile înainte, îl văzuseră pe Mahomed ibn Abdallah ridicând cu acelaşi gest covorul pe care se afla Piatra Neagră.

Fără fiu

După înmormântare, Khadija înţelese că Mahomed era chinuit de aceleaşi întrebări care o bântuiau pe ea. „De ce? De ce în acea zi? De ce chiar în acel moment?"

Dar, pentru prima oară de la căsătoria lor, îi despărţea o groapă. Li se părea cu neputinţă să facă până şi gesturile cele mai fireşti între soţi. Mahomed îi evita corpul, ea îl evita pe al lui. Nu se mai priveau. Nu-şi mai vorbeau. Dacă li se făcea foame, nu mâncau împreună, sub tamarix.

Se îndepărtaseră brusc în toate privinţele, chiar şi în felul de a gândi.

Noaptea, Khadija ţinea ochii larg deschişi în întuneric. Revedea acea zi nefastă încă din prima clipă. Faţa

şi strigătul lui Abdonai. Chipul ei în mantia lui Mahomed. Îi simţea mâna pe gât. Se revedea alergând spre casă, cu mâna lui Mahomed agăţată de a ei.

Atunci se atingeau. Şi cu putere. Se atingeau cu o dragoste la fel de intensă ca dorinţa care îl adusese pe lume pe Al-Qasim. Pustiul cerului nu se prăvălise încă peste ei.

Pustiul lui Al-Qasim. Acel neant care o împiedica pe Khadija să se întoarcă la Kaaba.

Zayd, pe care îl iscodi, îi spuse că Mahomed se ducea în fiecare zi să supravegheze munca oamenilor care ridicau din nou pereţii sanctuarului. Se purta ca de obicei, calculat şi neclintit.

– Viitoarea construcţie va fi mai înaltă decât prima şi mai spaţioasă, povesti Zayd. Uşa de la intrare va fi mai largă. Şi Kaaba va avea un acoperiş care va apăra zidurile de ploaie. Aşa a hotărât stăpânul.

– Stai alături de el, nu-l lăsa singur în timpul zilei, îi ceru Khadija. Seara vino să-mi povesteşti ce a făcut şi ce a spus.

Zayd şovăi, plecându-şi ochii. Îşi dădu deoparte părul lung şi, brusc, sărută mâna *saidei*.

– Ştiu că-l iubeşti. Lipsa lui Al-Qasim s-a pus între mine şi soţul meu. Nu suntem încă în stare să ne vorbim. Abu Sufyan ştie că suntem la pământ. Este un şarpe. Nu atacă decât când îi vine bine. Nu-l lăsa să-ţi muşte stăpânul.

Nu greşea. Abu Sufyan mai avea puţin până să-şi scuipe veninul. La numai şapte zile de la înmormântarea lui Al-Qasim, când se începeau lucrările la acoperişul sfintei Kaaba, Abu Sufyan şi cei din tribul Banu Makhzum veniră în *mala* să protesteze.

– Un acoperiş deasupra capului lui Hobal ? Cu neputinţă! Puternicul Hobal nu poate avea decât infinitul stelelor deasupra lui.

– Un acoperiş deasupra zidurilor ce ocrotesc sfânta Kaaba este absolut necesar, replică sec Mahomed ibn Abdallah. Cine vrea ca ploaia şi furtunile să o distrugă încă o dată? Cine vrea să vadă Piatra Neagră

rostogolindu-se iar în noroi? Dacă acest acoperiş nu e potrivit pentru statuia lui Hobal, de ce să-l lăsăm deasupra izvorului Zamzam? Nu-şi potoleşte setea decât căzând! De ce să nu o punem afară din Kaaba, printre ceilalţi idoli? Atunci Hobal ar avea tot cerul pentru el.

Vocea lui Mahomed era atât de dură, atât de batjocoritoare, încât unii din clanul Banu Makhzum îşi traseră hangerele. *Mala* răsună de strigăte, de insulte. Mahomed cercetă vacarmul fără să clipească, fără să desfacă buzele. În cele din urmă, Abu Sufyan fu cel care depuse armele.

– Ibn Abdallah are dreptate. Kaaba noastră trebuie să aibă un acoperiş care să apere zeii de apă. De ce l-ar umili asta pe Hobal ? În templele din Ghassan şi Sham, şi chiar în cele din Marib şi Saba, acoperişurile apără idolii şi le ţin în umbră. Totuşi, primesc ofrande, şi nimeni nu le pune la îndoială puterea.

Cuvintele acestea împăciuitoare nu erau decât un vicleşug. Abia ieşit din *mala,* Abu Sufyan porni prin oraş, spunând cui voia să-l asculte:

– Să lăsăm să treacă supărarea soţului *saidei* Bint Khowaylid. Cine ar vrea să fie în locul lui Mahomed ibn Abdallah, şi să nu mai aibă un fiu care să-i ducă mai departe numele? Hobal i-a dat această pedeapsă când ţinea împreună cu noi covorul Pietrei Negre! Acum ar vrea să-i ia zeului nostru şi bolta cerească şi stelele!

Credinciosul Zayd îi repetă cuvintele Khadijei. *Saida* fu tulburată. Dar cum să lupte împotriva perfidiei lui Al-Sakhr? Unde să-i sape puterea?

Lui Abu Talib, venit în goană, se mulţumi să-i arate părul. De la moartea lui Al-Qasim, rădăcinile îi încărunţiseră.

– Iată ce-am ajuns: o catârcă bătrână care nu mai ştie să-şi poarte samarul. Abu Sufyan ne insultă, şi eu nu mai ştiu cum să-mi apăr bărbatul.

– Te înşeli, Khadija. Nepotul meu nu are nevoie de nimeni care să-l apere de cei din clanul Al-Sakhr şi aliaţii lor. Ba, dimpotrivă, el este cel care te va apăra când va fi nevoie, aşa cum un soţ îşi apără soţia. Fără tine,

Mahomed ibn Abdallah nu ar fi devenit niciodată cel care ridică zidurile de la Kaaba. Astăzi, trebuie să înveți să-ți sprijini durerea de brațul lui.

Khadijei nu-i plăcură vorbele bătrânului Abu Talib. Ce știa el, egoistul, despre ce se întâmpla între doi soți care-și fuseseră atâta vreme amanți ca-n prima noapte? Totuși, trebui să admită că măcar în parte avea dreptate.

Cuvintele ipocrite ale lui Abu Sufyan nu influențară cu nimic lucrările de la Kaaba. Când zidurile și acoperișul fură gata, sute de credincioși din Mecca, precum și pelerini din clanurile risipite prin Hidjaz, veniră să-i mulțumească lui Mahomed cu un respect pe care nu-l arătaseră nimănui altcuiva.

Într-o seară, în culmea bucuriei, Zayd o anunță pe Khadija:

- Oamenii îl strigă „Mahomed al-Amin", „Mahomed Omul Adevărului". Îi aduc ofrande pentru fiul vostru. În dimineața asta, după sfatul celor puternici, tânărul nobil Othman ibn Affan a venit în fața soțului tău și i-a zis: „Dă-mi-o pe fiica ta Ruqayyah de nevastă, puternice Mahomed, și voi fi pentru tine ca un fiu. Ruqayyah este cea mai frumoasă dintre fetele din Mecca. Depinde numai de tine."

Vestea surprinzătoare înviora privirea Khadijei.

- Othman, din casa Omayya! exclamă ea, parcă nevenindu-i să creadă.

- Da, da, chiar el. Bogatul Othman, își permise să precizeze Zayd.

Othman nu era numai bogat. Aparținea unui clan influent care, până în acea zi, îl urmase mereu pe Abu Sufyan.

- Ce a răspuns soțul meu?

- A spus: „Gura mea este încă plină de pământul în care l-am pus peste unicul meu fiu. Este mult prea devreme să mă gândesc la soțul fiicei mele, Ruqayyah. Dacă peste un an o vei găsi la fel de frumoasă, vino să mă vezi".

În noaptea aceea, ca în toate celelalte nopți în culcușul ei singuratic, Khadija rămase multă vreme cu ochii deschiși. Împotriva oricărei așteptări, lacrimile o potopiră.

A doua zi, Mahomed se așeză în fața ei sub tamarix. Se cercetară. Khadija bănuia ce vedea soțul ei la ea: părul cărunt, cearcănele de sub ochii lipsiți de somn, ridurile care îi brăzdau chipul. În timp ce ea îl vedea pe el mai zvelt și mai puternic ca niciodată. O clipă, se gândi că avea atitudinea unui străin. Dar totul se șterse când, brusc, Mahomed întinse mâinile ca să le ia pe ale ei. Tremură ca în ziua aproape uitată când el îi dăduse să bea laptele îndulcit sub același tamarix.

– Mi-ai dăruit un fiu minunat și este mereu în mine, spuse el cu un zâmbet trist. De ce ne-a fost luat, nu știu. Tu nici atât. Dacă crezi că este vina ta, te înșeli. Poți multe, dar asta nu poți.

La fel ca în timpul nopții, lacrimile urcară în ochii Khadijei. Lacrimi adevărate. Mahomed tăcu. Rămaseră un moment așa, față în față, cu mâinile înlănțuite. Reînnodau foarte încet ce se mai putea din legăturile care se rupseseră de la moartea lui Al-Qasim. În sfârșit, Mahomed zise:

– Mâine plec cu o caravană în ținuturile Sham și Ghassan, împreună cu Abu Bakr. Nu-ți face gânduri negre pentru drumul ăsta. Plec însoțit de toată iubirea ta pentru zilele și nopțile mele, și mă voi întoarce cu ea.

Nebunia lui Ashemu

Ca de obicei, o mulțime numeroasă veni să salute caravana. Khadija se simți ușurată să-și vadă soțul înconjurat de credincioșii săi tovarăși de drum, Abu Bakr, uriașul Bilal și Zayd. Dar abia ajunse acasă, că și primi vizita verișoarei sale.

– Ashemu își dă sufletul și tu tot n-o bagi în seamă, strigă dintr-odată Muhavija, pe un ton de reproș.

Era adevărat. Ashemu refuza să mănânce de aproape o lună şi nu bea decât obligată. De când sângele lui Al-Qasim îi înmuiase tunica, nu mai scosese un cuvânt.

Khadija ştia motivul, dar nu avea curajul să dea ochii cu ea. În mai multe rânduri se gândise să-i spună: „Tu n-ai nici o vină. Ce s-a împlinit a fost doar din voinţa mea. Mie mi-a oferit Abu Sufyan zeiţa Al-Uzza din alabastru. Eu sunt cea care a vrut s-o spargă. Fiul era al meu. Eu am ales să-l iau de bărbat pe Mahomed când eram deja bătrână, dar a fost dorinţa mea. Dacă n-am putut să-i dăruiesc al doilea fiu este vina mea. Şi dacă nu te-a luat drept concubină este pentru că a vrut să-şi ţină promisiunea ca eu să fiu singura femeie din aşternutul lui. Eram prea fericită şi prea încrezătoare. Totuşi, din prima noapte cu Mahomed ştiam că era posibil să se întâmple ce s-a petrecut astăzi. Tu, tu nu eşti decât frumuseţea pe care nu l-am lăsat s-o aibă. Nevinovăţia ta nu trebuie dovedită". Dar n-o făcuse.

– N-o lăsa aşa. Numai tu îi poţi reda viaţa.

Verişoara avea dreptate. Khadija simţi cum o năpădea un val de ruşine. Dar ce să facă? Ceru o cană cu supă limpede şi intră în camera lui Ashemu. Cea care fusese cea mai frumoasă femeie din casă, şi poate chiar din Mecca, era înspăimântătoare. Cu părul ciufulit, cu tunica murdară pe un corp atât de slab, încât era de minune că mai trăia, cu braţele descărnate. Pe pomeţi şi pe genunchi pielea era atât de întinsă, că te temeai să nu se rupă. Din chipul de altădată nu mai rămânea frumoasă decât gura, dar părea atât de mare, că te speria. La fiecare răsuflare a lui Ashemu se răsfrângea peste dinţi, ca buzele unei fiare în agonie.

Vederea lui Ashemu cea de Departe o îngrozi pe Khadija. Într-o strălucire, veselia şi imensa frumuseţe a tinerei slujnice de odinioară îi reveniră în minte. Cât îi plăcuse s-o ţină în braţe! Cum o admirase şi o invidiase. Şi câtă gelozie simţise!

Ochii imenşi ai lui Ashemu o fixau, mistuiţi de fierbinţeală şi nebunie. Nişte ochi care nu spuneau nimic, întunecaţi, tulburi ca nişte pietre preţioase zgâriate

de nisip. Dar care, din când în când, păreau s-o recunoască, şi atunci un fir de viaţă se întrezărea din adâncurile lor.

Khadija îngenunche lângă aşternutul lui Ashemu şi îi trase încetişor capul în poală. Se aplecă, sărută fruntea udă şi cenuşie. Sărută ochii ca să închidă pleoapele. Îşi înmuie degetele în supă şi atinse cu ele buzele tinerei fete. Acesta tresări, dar nu deschise ochii. Fu nevoie de ceva timp pentru ca vârful limbii ei să adune supa. Când termină, Khadija repetă gestul. Ashemu deschise gura şi supse degetul mânjit cu supă al stăpânei, ca un mic animal.

Dură parcă o veşnicie. Când în sfârşit Ashemu adormi, Khadija părăsi încăperea, îndurerată de starea ei. În curte umbrele se lungiseră deja. Waraqa era aşezat sub tamarix. O scruta cu privirea, învârtind uşor cârja. Fără să spună nimic.

Khadija se apropie şi se aşeză pe un taburet. Îşi privi mâinile, degetele pe care Ashemu tocmai le linsese ca să revină la viaţă. Strânse pumnul, ascunzându-l în pliurile tunicii, lipit de pântec.

– Am ceva să-ţi mărturisesc, vere Waraqa.

Dintr-o suflare, îi povesti cum Abu Sufyan îi oferise statueta de alabastru a lui Al-Uzza, şi ce făcuseră ea şi Ashemu. Trecu din nou ceva vreme; venise asfinţitul când luă iarăşi cuvântul.

– Pe vremea morţii negre, i-ai spus soţului meu că Ibrahim, tată lui Ismael, înainte de a veni aici şi de a găsi izvorul Zamzam, zdrobise idolii făcuţi de tatăl lui. Ai spus că nu primise nici o pedeapsă de la zei. De ce să ne pedepsească pe noi, pe mine şi pe soţul meu, şi acum pe Ashemu, pentru ce am făcut eu? De ce l-au ucis pe Al-Qasim?

Waraqa rămase tăcut atât de mult timp, încât Khadija crezu că n-avea să răspundă. Cârja continua să i se învârtească între mâini. Dar în ochii lui era o căldură pe care ea credea că n-o mai văzuse niciodată. Sau era efectul ultimelor raze de lumină care se reflectau în pupilele înguste?

Nu. Waraqa arăta foarte limpede că o studiase cu mirare și tandrețe. El, bătrânul arțăgos și pătruns de știința lui! Fără îndoială, îl emoționase și-l tulburase vestea că, după atâta timp, trecuse pe la Ashemu. Ashemu care era bolnavă. Ashemu pe jumătate moartă, din cauza greșelilor ei.

Dintr-odată, ridicând capul, o întrebă:

– Zeița Al-Uzza este zeița ta, verișoară?

Ea făcu o grimasă și se mulțumi să ridice din umeri.

– Crezi în puterea ei asupra ta, verișoară? insistă Waraqa.

– Nu știu.

Waraqa pufni enervat. În alte împrejurări, Khadija ar fi zâmbit: bătrânul hanif devenea din nou el însuși.

– Nu știi?

– Nu. Dar cred în puterea de a face rău a lui Abu Sufyan.

Waraqa respinse categoric ideea.

– Abu Sufyan este un om, nu un zeu. N-are decât puterea să omoare muște.

Brusc, se sprijini în cârjă, se ridică de pe taburet și o luă spre bucătărie, șchiopătând. Năucită, Khadija se întreba dacă trebuia să-l urmeze. Cum haniful nu se întoarse, rămase așezată. Peste o clipă îl văzu îndreptându-se spre altarele lui Hobal și Allat. De la fiecare luă ceva și, punând cârja sub braț, târându-și cu greu piciorul mai scurt, se întoarse spre tamarix.

Se așeză anevoie, apoi deschise mâinile. În dreapta avea mici bucăți de cornalină: amuletele lui Hobal. Stânga era acoperită de cenușă călduță și de resturi ale ofrandelor pe care slujnicele, în zori, le arseseră pe altarul lui Allat. Scrâșnind din dinți, întrebă:

– Hobal este zeul tău?

Încă o dată, Khadija se mulțumi cu o grimasă și o ridicare din umeri, fără să-l scape pe hanif din ochi.

– Răspunde! o îmboldi el.

– A fost. Multă vreme. Nu mai este de pe vremea molimei.

Waraqa întoarse mâna dreaptă şi lăsă să cadă bucăţile de cornalină pe pământ. Cu vârful sandalei, le zdrobi, îngropându-le în praf. Apoi o fixă pe Khadija preţ de o clipă, fără o vorbă.

- Auzi furia lui Hobal ?

- Nu.

- Nu, şi cu toate astea cei care se învârt în jurul sfintei Kaaba rugându-se la Hobal mi-ar scoate ochii dacă m-ar vedea călcând în picioare aceste amulete. Şi ar geme aşteptând răzbunarea zeului lor.

Întinse palma stângă, plină de cenuşa de pe altarul lui Allat.

- Şi Allat? Atotputernica Allat? Nu crezi în puterea ei?

- Nu ştiu.

- Cum aşa, nu ştii? Când este vorba despre credinţa în zei, nu există decât un răspuns: da sau nu.

- O iubeam. O simţeam lângă mine. Dar asta a fost demult. S-au întâmplat atâtea lucruri şi nu mi-a venit în ajutor.

- Atunci, e nu, conchise Waraqa, lăsând cenuşa să se scurgă din palmă. Cenuşa nu este decât cenuşă. Poţi s-o calci în picioare. Nu vei auzi furia lui Allat, căci zeiţa nu este în inima ta. Idolii, verişoară Khadija, nu sunt decât ceea ce au făcut mâinile omului. Adică nu prea mult.

Haniful tăcu, lăsând cuvintele să pătrundă în inima Khadijei.

- Iar tu, tu eşti la fel ca oamenii ăia trufaşi. Vii în faţa mea şi spui: „Am spart idolul Al-Uzza, aşa cum Ibrahim a spart idolul tatălui său". Spui: „Zeii se răzbună pe mine! Mi l-au luat pe micul Al-Qasim". Despre ce zei vorbeşti, dacă nu crezi în nici unul? Tu nu eşti Ibrahim. Tu spargi idoli, dar nu ştii de ce. Spui: „Nu sunt alături de mine". Totuşi, te temi de furia lor. Gemi: „Mă pedepsesc pentru greşeala mea". Dar unde este greşeala, dacă zeii nu sunt în inima ta? Zeul tău, verişoară Khadija, nu e altul decât trufia. Este atât de mare, că vrei să fii tu însăţi o zeiţă. Vrei ca toate lucrurile să se întâmple din voia sau din greşeala ta. Şi dacă acoperişul

care îl ţinea pe fiul tău s-a prăbuşit, trebuie să fie tot greşeala ta!

Acum Waraqa o privea zâmbind.

– Trebuie să înveţi modestia, *saida* Bint Khowaylid. Când Ibrahim a distrus idolii tatălui său, a făcut-o aşa cum cureţi cu o mătură o cameră prea murdară. Nimic altceva decât un simplu gest. Soţul tău, Mahomed, a înţeles deja asta. N-a plecat în ţinuturile Sham şi Ghassan doar pentru negoţ. Poate o să vadă mormântul lui Ibrahim, şi asta îi va lumina mintea. Poate el va aduce răspunsurile la întrebările tale. Răbdare şi umilinţă, iată ce trebuie să îngădui acum, verişoară. Şi aceste altare care nu servesc la nimic, poţi fără teamă să le faci să dispară din curtea ta. Fetele tale vor rămâne în viaţă.

Durerea lui Al-Qasim

Khadija nu urmă sfaturile lui Waraqa decât în parte. Nu îndrăzni să distrugă altarele lui Hobal şi Allat din curte: slujnicele se duceau acolo ca să se roage şi să ardă ofrande în fiecare zi. De ce să le pedepsească pentru că stăpâna lor nu simţea mâna zeilor asupra ei? Făcu însă tot ce-i stătea în putinţă ca să fie răbdătoare şi să trăiască în acea umilinţă lăudată de hanif.

– Waraqa are dreptate, s-a terminat cu viaţa mea, îi spuse într-o zi Muhavijei. Am părul cărunt şi nu voi mai putea îndrepta greşelile pe care le-am făcut. Trebuie să încetez să cred că locuitorii din Mecca respectă puterea *saidei* Bint Khowaylid. Dacă este cineva care o va respecta şi o va admira, acela va fi Mahomed, soţul meu.

– Nu asta a fost dorinţa ta când l-ai chemat în aşternutul tău? Să ajungă unul dintre cei puternici în Mecca? Asta este acum, în ochii tuturor. Ţi-ai împlinit voia. Nu te *simţi foarte mândră?*

Khadija încuviinţă fără convingere. La fel ca şi haniful, Muhavija, deşi se arăta încurajatoare şi afectuoasă, nu era departe de a-i reproşa orgoliul. Şi totuşi, adevărul rămânea adevăr: Al-Qasim era mort. Mahomed nu avea

nici un fiu, şi nici nu mai putea primi vreunul de la soţia lui. Cum putea să nu se gândească în zori, când se trezea, că nu-i oferise soţului ei tot ce merita?

- Nu-mi rămâne decât să fiu înţeleaptă şi răbdătoare, acceptă ea. Poate Waraqa are dreptate. Poate Mahomed se va întoarce din ţinutul Sham cu răspunsuri la întrebările mele.

Muhavija, care îi înţelegea durerea, spuse:

- Nu ţi-ai terminat treaba. Nu trebuie să-ţi uiţi fetele. Nu soţul tău va face din ele femei.

Verişoara nu greşea, dar Khadija nu se simţea apropiată de Zaynab şi Ruqayyah, fetele mai mari. Focul tinereţii ardea în ele. La câteva luni după moartea lui Al-Qasim, nu-i mai pomeneau numele. Râdeau, cu mâna la gură, întorcând capul când întâlneau privirile şi auzeau complimentele bărbaţilor din familiile de vază ale Meccăi. Se făceau tot mai frumoase de la un an la altul. Se destăinuiau mai mult slujnicelor decât mamei lor. Curtea Khadijei era mult prea tristă pentru dorinţa lor de a se distra, şi aşteptau întoarcerea tatălui. În fiecare seară, înainte de a adormi, repetau în şoaptă ce îi vor cere imediat ce va trece pragul.

Umm Kulthum, încă prea mică pentru a se amesteca în secretele lor, le admira ca pe nişte zeiţe. Fatima, care nu avea decât şase ani, îşi observa surorile, învinuindu-le. Ea nu-şi uita fratele, primul fiu al tatălui ei. Simţea tristeţea mamei sale la fel de profund ca în ziua când vârful de fier străpunsese pieptul lui Al-Qasim.

Dintre fetele Khadijei, Fatima era singura care o vizita pe Ashemu şi-i purta de grijă, în vreme ce slujnicele se temeau de ea şi o evitau pentru că nu-i mai suportau tăcerea şi slăbiciunea.

Într-o zi, ieşind din camera fostei sclave, Fatima veni să se aşeze sub tamarix, alături de mama ei.

- Crezi că într-o zi Ashemu o să vorbească din nou?

- Poate.

Fatima rămase tăcută o clipă, bucurându-se de mângâierea mamei pe frunte, pe gât, apoi se retrase.

– Dacă Al-Qasim s-ar întoarce, Ashemu ar vorbi şi ar fi din nou frumoasă. Nu-i aşa? Şi slujnicele nu şi-ar mai bate joc de ea.

Khadija deschise gura, însă nu ieşi nici un sunet. Cuvintele fiicei sale îi ardeau inima. Cu siguranţa vârstei sale, Fatima continuă:

– Tu, tata, toţi cei din casă, aţi vrea ca Al-Qasim să fie încă aici. Surorile mele sunt proaste. Nu-şi dau seama de nimic, nu se gândesc decât la ele.

Cu ochii umezi, Khadija se aplecă pentru a-şi săruta fiica pe cap. Şopti:

– Al-Qasim nu se mai poate întoarce, iubita mea. Nu trebuie să-l aştepţi.

Fatima se depărtă brusc. Se răsuci pentru a fi faţă în faţă cu mama ei, cu o figură aspră şi bosumflată.

– Ştiu că nu se poate întoarce. Dar Al-Qasim îmi spunea „micul meu frate". Şi tata îmi spune: „Al doilea fiu al meu"! Nu vreau să fiu o fată la fel de proastă ca Zaynab şi Ruqayyah. Vreau să fiu băiat. Băieţii sunt mult mai deştepţi". Când tata se va întoarce o să-i spun că nu mai sunt fată. O să-i spun: „Trebuie să te porţi cu mine cum te purtai cu Al-Qasim".

În noaptea aceea, în aşternutul ei, cu ochii deschişi în întuneric, Khadija auzea vorbele Fatimei. Nu ştia dacă trebuiau s-o bucure sau s-o întristeze.

Waraqa spunea: „Înfrânge-ţi orgoliul, fii modestă". Muhavija spunea: „Nu te considera răspunzătoare pentru tot!"

Şi totuşi, nu era ea, Khadija, cea care sădise aceste gânduri în inima Fatimei, sperând într-un fiu, adresându-i-se ca unui fiu înainte ca ea să fie, în pântecul ei rotund, doar o viaţă care se pregătea să vină pe lume?

Era însă adevărat şi că Mahomed îşi aruncase în sus fiica, pe Fatima, care era încă un bebeluş, strigând: „Iată-l pe al doilea fiu al meu!" Era o greşeală? Era cu putinţă ca o fată să-l înlocuiască pe lângă tatăl ei pe fiul pe care nu-l primise?

În faţa ochilor deschişi ai Khadijei, întunericul era mai plin de mistere decât de răspunsuri.

Chiar în acea noapte, pe când medita, Khadija simţi pentru prima oară o durere ascuţită, fulgerătoare, care părea să pornească din şale şi îi sfâşia pieptul.

Asta se întâmplă când luna era sus, albind cerul. Apoi, a doua oară, puţin înainte de zori. Khadija făcu o grimasă şi scoase un geamăt, dar la următorul junghi i se ivi pe buze un zâmbet neaşteptat i se ivi pe buze. Se gândi că era fără îndoială o durere asemănătoare celei pe care o simţise Al-Qasim înainte de moarte.

Poate că fiul ei, de-acolo de unde se afla, îi dădea un semn, trimiţându-i ultima durere care îl purtase în acea grădină luminoasă unde erau primiţi, după cum spunea haniful, copiii dispăruţi? Astfel, în loc să se teamă de întoarcerea durerii, Khadija se simţi ciudat de uşurată.

– Ah, şopti ea în întuneric. În sfârşit, bun venit durerii lui Al-Qasim!

O fată cu inimă de băiat

Mahomed, în fruntea caravanei, se întoarse odată cu primele zile calde. Aşa cum cerea tradiţia, Khadija şi fiicele ei alergară să-l aştepte nerăbdătoare încă de la poarta de la nord, pe drumul spre Jarul. Beduinii îşi strigară bucuria, femeile îşi înălţară uralele de bun venit. Abu Talib şi mai-marii clanurilor prietene îi ieşiră în întâmpinare şi îl însoţiră până la intrarea în oraş.

Zayd şi servitorii conduseră cămilele împovărate până la ţarcuri. Mahomed o luă înainte spre Kaaba, trecu de zidurile noi şi îşi înmuie fruntea şi buzele în izvorul Zamzam. Apoi se apropie de Piatra Neagră, se prosternă şi ocoli de şapte ori locul sfânt, în tovărăşia lui Abu Bakr şi a unchiului său, Abu Talib.

Când se înclină pentru ultima oară în faţa Pietrei Negre, locuitorii Meccăi veniră să-l salute cu respectul datorat celor puternici şi să se bucure de întoarcerea lui.

În acest timp, Khadija şi fetele ei îmbrăcară haine de sărbătoare. Numai Fatima refuză să poarte altceva decât rochia ei obişnuită. Acum, aşezată sub tamarixul din curte, Khadija îşi simţea inima bătând în coaste, ca şi cum pieptul îi devenise prea mic pentru a o cuprinde. Vârsta îi încărunţise părul, dar, sub sânii din care într-o zi preaiubitul ei supsese ca un copil, inima bătea la fel de tare.

De câte ori îşi aşteptase soţul să se întoarcă din locuri pe care niciodată nu le văzuse? De câte ori nerăbdarea îi făcuse capul să se învârtească?

Astăzi, totuşi, imediat ce-l văzu trecând de poarta mare, albastră, ghici că Mahomed nu mai era acelaşi bărbat care părăsise Mecca în urmă cu patru luni.

Zărind-o, grăbi pasul şi întinse braţele spre ea.

– Khadija, soţia mea!

Îşi zâmbiră. Pe faţa lui citi iubirea pe care i-o purta ca şi cum ar fi rostit vorbele unui amant. Totuşi, nu mai era acelaşi bărbat. Khadija n-ar fi ştiut să spună de ce.

Enervată de fetele mai mari care trăncăneau foarte agitate şi umpleau curtea cu piuitul lor, le mustră:

– Tăceţi! Credeţi că tatăl vostru, abia întors acasă, are chef să vă audă prostiile?

Zaynab, Ruqayyah şi Umm Kulthum pufniră, apoi tăcură. Nu fără să facă mutre. Fatima le întoarse spatele şi îi aruncă o privire severă mamei sale.

O clipă mai târziu, Khadija îşi muşca buzele, tremurând. Durerea pe care i-o trimitea Al-Qasim din grădina unde se afla semăna din ce în ce mai mult cu vârful unei săgeţi care îi răscolea măruntaiele.

Ca de obicei, nu dură mai mult decât răstimpul unui fulger. Cu răsuflarea tăiată, îşi şterse fruntea, apoi zâmbi uşor: de câte ori aşteptase întoarcerea soţul ei simţind cum viaţa copiilor lor îi lovea vintrele?

În sfârşit, Mahomed o luă în braţe. Se arătă blând şi vesel, aşa cum ştia el să fie. Fetelor mai mari le oferi darurile aduse de departe, brăţări de argint şi coliere. Un nou prilej pentru ele de a scoate alte ţipete, de a-şi

petrece braţele pe după gâtul lui şi de a-l acoperi cu sărutări. O clipă le lăsă s-o facă, apoi le îndepărtă.

– Ştiu că aveţi multe lucruri grabnice să mă întrebaţi. Dar vor trebui să aştepte. Fixând-o pe Ruqayyah, adăugă: Nobilului Othman i-am spus: un an. E departe de a se fi scurs.

Bucuria exagerată a celor mari se stinse imediat, ceea ce-i plăcu Fatimei. Se instală în faţa tatălui ei, care se aşezase sub tamarix, alături de Khadija.

– Eu am să-ţi cer un lucru pentru care nu trebuie să aştepţi un an.

– Ah? făcu Mahomed. Ce să fie?

Fatima surprinse privirea amuzată a Khadijei.

– De ce îţi râzi de mine când nu ştii ce am să-ţi spun? strigă la mama ei.

– Eu nu râd, se grăbi să intervină Mahomed. De tine nu râd niciodată.

– Vreau să mă tratezi ca pe fiul tău. Pentru tine, nu vreau să mai fiu o fată. Vreau să fiu fiul tău, ca Al-Qasim.

Mirarea îl lăsă pe Mahomed fără glas. Khadija îl văzu pălind, cu privirea dintr-odată serioasă. Se întoarse spre ea ca pentru a-i cere sfatul, însă ea se feri să deschidă gura. Atunci, el întinse mâinile şi o apucă pe Fatima de mijloc, ca s-o tragă mai aproape.

– Cea pe care o strâng la pieptul meu este o fată, îi şopti la ureche. Dar ştiu că are inima şi curajul unui băiat.

– Nu, protestă Fatima, respingând îmbrăţişarea. Asta nu este destul. Trebuie să mă tratezi ca pe fiul tău.

Mahomed îi înfruntă privirea furioasă, înainte de a o săruta pe frunte.

– Astăzi eşti încă fiica mea cu inimă de băiat. Mâine, cine poate şti?

Sfârşitul idolilor

În noaptea aceea, Khadija rămase singură în aşternutul ei, la fel ca în toate celelalte nopţi. Nu era o surpriză

că soţul ei nu i se alătura. Ce-ar fi putut face cu un trup de bătrână ca al ei un bărbat care avea încă vigoarea vârstei sale?

Cu toate astea, ca dar de întoarcere, Mahomed îi oferise un sac de *sukar*. Zahărul nunţii lor! Toată noaptea, Khadija ţinu sacul deschis lângă ea. Din când în când lua cu vârful degetelor bobiţe brune pe care le punea între buze, unde se topeau încet. Dulceaţa care i se răspândea în trup îi aminti de nopţile când Mahomed îi fusese alături şi când dorinţa li se topea între buze.

A fost o noapte frumoasă. O noapte cum Khadija nu mai petrecuse de foarte mult timp. În mod ciudat, durerea pe care i-o trimitea Al-Qasim din grădină deveni tot mai rară şi mai puţin violentă. Ca şi cum zahărul lui Mahomed reuşea s-o aline.

La primele raze ale zorilor, când fu în picioare, bucuroasă şi aproape întinerită, dornică să-i pregătească soţului ei masa, Khadija găsi curtea în plină agitaţie.

- Nu-l căuta pe Mahomed, *saida*, o anunţă Zayd. A plecat înainte să se lumineze de ziuă.

- A plecat? Unde?

- Nu ştiu. N-a spus. A anunţat doar că se va întoarce la apusul soarelui.

Khadija îşi ascunse dezamăgirea cum putu mai bine. Îşi stăpâni toate întrebările care deja îi mistuiau inima.

Slujnicele se duseră să aprindă focul, dar în scurtă vreme se auziră ţipete dinspre umbrar. Khadija se duse într-acolo. Nu avu nevoie de mult timp ca să înţeleagă ce stârnea o astfel de agitaţie: altarele lui Hobal şi Allat fuseseră răsturnate, iar cenuşa ofrandelor risipită şi călcată în picioare. Se vedeau şi amuletele zdrobite.

Cu o mină încurcată, Zayd explică încet:

- Imediat ce s-a trezit, stăpânul Mahomed a venit în faţa altarelor şi le-a răsturnat. A spus că nu mai trebuie să existe în casă. Mi-a poruncit: „Ai grijă să nu se depună ofrande, şi nici un fum să nu se ridice de pe cărămizile astea".

Abdonai sosi şi cercetă şi el rămăşiţele altarelor. În privirea pe care i-o adresă, Khadija avu impresia că se citea

o sclipire batjocoritoare. Se apropie şi Waraqa, lovind pământul cu cârja de parcă ar fi vrut s-o îndese în el. Un zâmbet ciudat îi dezveli gingiile.

– Ah, n-a întârziat, verişoară Khadija! Imediat ce s-a întors, soţul tău a făcut ce ar fi trebuit să faci tu de multă vreme.

Khadija nu protestă. Abdonai încuviinţă, adăugând pentru Waraqa:

– N-o să ne ia mult să curăţăm resturile.

Mirată de aprobarea credinciosului ei persan, Khadija le strigă slujnicelor:

– Încetaţi cu gemetele! Haniful Waraqa are dreptate. Am întârziat să înlătur altarele pentru că le sunteţi devotate. Soţul meu a făcut ce trebuia să facă. Începând de astăzi, casa asta va fi o casă fără idoli. Dacă vă temeţi de zeii voştri şi vreţi să vă duceţi în altă parte, puteţi s-o faceţi. Dacă vreţi să aduceţi ofrande idolilor voştri în sanctuarul Kaaba, şi asta puteţi. Altfel, grăbiţi-vă să coaceţi plăcintele şi aduceţi-ne laptele de dimineaţă.

Abia rosti aceste cuvinte, că Abu Talib intră în curte, foarte agitat. Ochii lui strălucitori se plimbau de la o faţă la alta.

– Unde este Mahomed?

Nimeni nu-i răspunse.

– Trebuia să fie în *mala!* exclamă el cu o voce ascuţită de nerăbdare. Nobilii îl aşteaptă acolo! Am fost întrebat: „Unde este nepotul tău? Unde este nepotul tău?" Şi nu ştiu ce să răspund.

– Atunci, nu răspunde, rânji Waraqa, îndreptând cârja spre el.

Cu inima şi tâmplele zvâcnind, Khadija făcu un gest liniştitor.

– Soţul meu a ieşit devreme dimineaţă. Nu se va întoarce până la apusul soarelui.

– A ieşit? Unde s-a dus? se indignă Abu Talib.

– Nu mi-a spus, răspunse blând Khadija. Dormeam când aplecat. Nu sunt o nevastă care să-şi urmărească bărbatul.

*

Toată dimineața, din orgoliu, cum ar fi spus Waraqa, Khadija își ținu răbdarea în frâu. Așteptă căldura după-amiezii, când toată lumea se retrăgea la umbră, ca să-l iscodească pe Zayd.

Înainte de a pleca, Mahomed se arătase îngrijorat sau supărat? Nu, răspunse Zayd. Stăpânul era așa cum îi e firea, calm și binevoitor. Oare nu spusese ce avea se gând să facă toată ziua fără ca Zayd să-și dea seama? Sigur, nu! se supără tânărul. Culesese ca roua în deșert fiecare dintre cuvintele stăpânului.

Poate avea de rezolvat o mare problemă de negoț? mai sugeră Khadija. Făcuse cumpărături speciale în ținuturile Sham și Ghassan?

Nimic ce nu se vinde și nu se cumpără în Mecca de multă vreme, răspunse Zayd. Oricum, de data asta încărcătura de *sukar* a fost mai mare decât de obicei. Stăpânul Mahomed era sigur că va fi bine primită de negustorii cu pielea neagră veniți din Sawakin și Adulis.

Khadija puse încă vreo zece întrebări la care Zayd răspunse mereu cu nu, pe un ton din ce în ce mai plictisit. În cele din urmă, *saida* tăcu. Când văzu că tânărul sclav se moleșise de la căldură, îl întrebă dintr-odată:

– Și soțul meu a vizitat oare vreo femeie din Sham și Ghassan, pe când se afla în frumoasele orașe de la miazănoapte?

Zayd tresări și o fixă cu gura căscată.

– *Saida!* Nu, nu!

– Nu roși. Crezi că nevestele nu știu despre viața pe care o duc bărbații lor când conduc caravane în deșert? Răspunde-mi. Și spune adevărul. Fii fără teamă, nu te întreb din gelozie.

– Nu, *saida!* Stăpânul Mahomed nu e ca alții. Să se ducă la femeile din piață... El, niciodată!

– Niciodată... Și slujnicele frumoase din caravană?

– *Saida!* Nici ele, nici altele.

– Ești foarte sigur pe tine.

– Am fost tot timpul alături de stăpânul meu.

– Poate e mai viclean decât tine.

– *Saida!* Când stăteam umăr la umăr toată ziua, cum ar fi putut să ascundă ceva?

– Mergând noaptea, în timp ce voi dormeaţi, băiete, răspunse Khadija cu un zâmbet şi o simplitate care îl şocară pe Zayd.

– Nu, *saida*. Noaptea nici atât, stăpânul Mahomed nu mergea la femei. Dacă mint, fie ca zeul Hristos să mă pedepsească.

Cu o seriozitate comică, Zayd închise ochii şi îşi oferi faţa şi palmele cerului, ca şi cum s-ar fi putut ca o sabie să-l lovească pe loc. Khadija schiţă un zâmbet de duioşie. Aşteptă ca tânărul să deschidă din nou ochii pentru a-l întreba mai blând:

– Îl supravegheai şi noaptea?

– Nu, bineînţeles că nu. Dar, când putea, stăpânul Mahomed cumpăra tot felul de papirusuri ca să i le dăruiască lui Waraqa. Îmi cerea să-i citesc până târziu. Am ars mult ulei de lampă, *saida*, poţi să mă crezi. Uneori, stăpânul îmi cerea să citesc de zece ori acelaşi pasaj, până ce-l ştia pe dinafară. Adevărul, şi nu mă plâng, este că aproape n-am dormit toată călătoria.

– Atunci dormeai ziua pe cămilă?

– S-a întâmplat.

– Şi stăpânul tău dormea şi el?

– Nu! El nu avea nevoie de somn ca mine.

Khadija schiţă un zâmbet care se transformă brusc într-un geamăt violent de durere. Îşi apucă pântecul cu amândouă mâinile, cu gura larg deschisă, ca să tragă puţin aer. Zayd era în picioare, strigând:

– *Saida! Saida!*

Khadija găsi forţa să dea din mână pentru a-i porunci să tacă. Atunci când respiraţia îi reveni, spuse cu voce ştearsă şi privirea aspră:

– Nu e nimic. Absolut nimic. Treburi femeieşti care nu sunt făcute pentru urechile tale. Du-te să dormi, băiete, pentru că ai nevoie de odihnă. Şi, mai ales, ţine-ţi gura. Nu pălăvrăgi faţă de Waraqa sau de soţul meu despre lucruri pe care nu le ştii.

Întrebările Khadijei

Aşa cum promisese, Mahomed se întoarse înainte de căderea nopţii.

Khadija se abţinu să-i pună întrebări. Fericirea de a-şi vedea soţul râzând cu fetele mai mari şi jucând arşice cu Fatima, atât cât îi mai lăsa lumina amurgului, era prea mare ca să-şi dorească să-l întrerupă. În plus, avusese toată ziua să reflecteze şi să se liniştească.

Cine ar fi putut să pună la îndoială faptul că Mahomed nu fusese la o femeie? Îl cunoştea de prea multă vreme ca să ştie că-şi ţinea promisiunile. Prefera adevărul în faţa minciunii, şi curajul de a vorbi în faţa ascunzişurilor. Dacă se purta în felul acesta ciudat, fără îndoială că avea motive serioase. Avea să le afle la momentul potrivit. Acum însă trebuia să urmeze sfaturile lui Waraqa şi să se arate umilă şi răbdătoare.

În noaptea aceea ciuguli din nou din sacul de *sukar*. Din nou, i se păru că durerea de la Qasim devenea astfel mai blândă.

Fu în picioare înaintea zorilor, dar nu aprinse lampa. Îşi puse taburetul în pragul camerei. Cerul abia se albea când ghici silueta soţului ei. Se apropie de bucătărie, unde scotoci după câteva curmale şi nişte plăcinte din ajun.

Rămase nemişcată, cu ochii aţintiţi asupra lui. Mahomed împinsese deja uşa casei când se întoarse şi, de parcă i-ar fi bănuit prezenţa în umbră, o salută.

Pe la mijlocul dimineţii, Abu Talib se arătă din nou şi, la fel ca în ajun, întrebă de Mahomed. În faţa neştiinţei demonstrate de Khadija, se enervă.

– Soţul tău părăseşte curtea fără să-şi îndeplinească îndatoririle, şi tu nu ştii unde se duce?

– Nu.

– Se ocupă de afacerile tale şi ţie nu-ţi pasă?

– Sunt şi afacerile lui, la fel ca şi ale mele.

– Atunci, ar trebui să te arăţi mai atentă. În *mala*, scaunul lui liber stârneşte bârfe. Pe deasupra, slujnicele

tale s-au dus să jelească în sanctuarul de la Kaaba. În Mecca toată lumea ştie că Mahomed a distrus altarele lui Hobal şi Allat, care-ţi apărau curtea. Servitorii caravanei povestesc că, în timpul călătoriei în ţinuturile Sham şi Ghassan, soţul tău a devenit la fel ca locuitorii de la miazănoapte. Unul dintre adepţii lui Hristos sau ai zeului iudeilor! Tocmai m-am întâlnit cu vărul Abu Lahab. Avea o mină ciudată. M-a întrebat: „Nepotul tău a pus să se ridice zidurile la Kaaba insultându-l pe Abu Sufyan, şi acum îi răstoarnă pe Hobal şi Allat, la fel ca nebunii de la miazănoapte? Drept cine se crede?" Abu Lahad ne este duşman. Ne detestă. El şi Abu Sufyan sunt mână-n mână. Soţul tău nu reacţionează, iar mâinile lor unite vor fi mai puternice decât ale noastre.

Cuvintele lui Abu Talib n-o mirară pe Khadija. I se părea chiar că le aştepta de multă vreme. De când Mahomed pusese din nou Piatra Neagră în colţul sanctuarului şi poruncise să se ridice un acoperiş.

Fără să ţină cont de enervarea lui, se mulţumi să-l întrebe:

– Crezi că e adevărat? Că soţul meu a devenit adeptul lui Hristos sau al zeului celor din Iudeea?

– Nu-mi pune întrebarea asta. Întreabă-i pe sclavul tău, Zayd, şi pe vărul Waraqa. Ei vor şti să-ţi răspundă.

– Atunci te întreb pe tine: Dacă soţul meu ar fi dintre aceia, şi s-ar îndrepta împotriva zeilor din Mecca, l-ai susţine?

Faţa de pasăre a lui Abu Talib se încreţi. Privirea lui vicleană o cercetă pe Khadija.

– Ştiu ce-ţi datorez, *saida* Bint Khowaylid. Ştiu şi greşeala pe care am făcut-o părăsind Mecca în faţa bolii. La vârsta mea, a comite o mare greşeală e destul. Nu-mi mai rămâne destul timp ca să mă fac iertat a doua oară. Abu Talib zâmbi, părând foarte mulţumit de cuvintele pe care le rostea. Acolo unde tu vei merge să-ţi susţii soţul, nepotul meu, voi merge şi eu. Să mă audă Allat dacă mint, adăugă el cu un râs scurt. Ea îşi are mereu altarul în sufletul meu.

Khadija încuviinţă. Dar, în loc de zâmbetul pe care voia să i-l înapoieze, strânse din buze, stăpânindu-şi un strigăt de durere. Abu Talib făcu ochii mari.

- *Saida! Saida*, am spus ceva care te-a supărat?

Khadija scutură din cap respirând des, ca să-şi recapete suflarea.

- Nu, şopti ea, abia auzit.

- Eşti bolnavă? Suferi! exclamă Abu Talib, pălind.

- Nu...

- Te văd, tremuri...

- Nu vezi nimic, ripostă Khadija pe un ton hotărât. Este durerea gândului la fiul meu, Al-Qasim, care mă apucă din când în când.

Abu Talib care n-o scăpa din ochi, îi vedea sudoarea de pe frunte, sângele care pulsa repede la gât. Tăcu, aşteptând-o să-şi recapete aplombul.

- Nu vezi nimic, repetă ea. Şi nu spui nimic, nimănui, din ce-ai văzut.

Bătrânul o mai studie o vreme. Pentru prima oară, Khadija citi în ochii lui o tristeţe imensă. Îşi plecă ochii, stânjenită.

- Depozitele noastre sunt pline. Cine va vinde mărfurile dacă soţul tău nu se arată? o întrebă el în cele din urmă.

- Eu.

- Tu?

Vocea Khadijei îşi recăpăta siguranţa.

- Ai memoria atât de scurtă? Ai uitat că acum câţiva ani *saida* Bint Khowaylid vindea de trei ori cât vindeai tu?

Abu Talib se ridică şi îşi îndreptă mâna spre cer.

- Atunci ai face bine să te grăbeşti.

Toţi fură uimiţi s-o vadă pe Khadija sosind la depozite pe catârca albă, însoţită de Zayd şi de Abdonai. Fără întârziere, zvonul zbură spre casele din Mecca. Dar la amiază, când negoţul zilei încetă, toţi aflaseră că *saida* Bint Khowaylid era mult mai neînduplecată în afaceri decât soţul ei, Ibn Abdallah.

Poate, într-un fel sau altul, Mahomed aflase şi el. În seara aceea, după ce se jucase cu fetele, se apropie de soţia lui şi îi sărută mâinile.

La fel ca în ajun, ea nu deschise gura să-i pună întrebări. Totuşi, când se ridică, se lipi de el şi îl îmbrăţişă, muşcând mantia în dreptul umărului, aşa cum făcuse în ziua morţii lui Al-Qasim.

Mahomed pricepu. Îi puse mâna pe gât, strângând-o toată la pieptul lui, pentru o clipă.

La ivirea zorilor, când se apropie de bucătărie ca să găsească ceva de mâncare pentru ziua care urma, dădu peste un săculeţ pregătit cu tot ce avea nevoie. Se întoarse zâmbind spre camera nevestei. Un singur semn le fu de-ajuns ca să se salute.

Grotele de la Hira

Totul dură o lună. La apusul soarelui, Mahomed împingea poarta albastră a curţii. Afla noutăţi de la fete, asculta puţin flecăreala celor mari şi păstra în mâna lui, cât timp voia ea, mâna Fatimei. Nu mai jucau arşice. Fetiţei cu inimă de băiat îi era de-ajuns să fie lângă tatăl ei şi să-i simtă căldura palmei.

Mahomed se aşeza apoi în faţa Khadijei, ca să mănânce o plăcintă, puţină brânză şi nişte curmale. În sfârşit, înainte de a dispărea în întunericul curţii luând-o spre camera lui, îi săruta buzele şi ochii. Adesea ea se întreba dacă se ducea să se întâlnească cu Waraqa. Nu îndrăzni niciodată să-i întrebe, nici pe soţul ei, nici pe hanif.

În zori, îl privea pe Mahomed părăsind curtea. Fatima nu întârzie să i se alăture în acest ritual. În faţa camerei servitorilor, mama şi fiica ghiceau umbrele lui Zayd şi Abdonai. Mahomed trecea de poarta albastră fără să-i pese de ei, fără să se întoarcă să-i salute.

După ce Khadija vându toate mărfurile caravanei, Abu Talib deveni foarte agitat. Venea sub tamarix şi repeta:

– În *mala*, Abu Sufyan şi Abu Lahab îi ridică pe toţi împotriva noastră. În felul lor: niciodată pe faţă, dar cu veninul celor care lovesc pe neaşteptate.

Sau mormăia şi blestema, fără ca *saida* Khadija să ştie cui îi era adresată indignarea:

– Chiar şi cei mai fideli s-au săturat să vadă că Mahomed nu vine alături de noi să răspundă la toate minciunile.

Uneori se arăta îngrijorat pe faţă:

– L-am auzit pe Abu Sufyan dând asigurări negustorilor din Saba că nu mai puteau conta pe caravanele noastre. „De ce?" a întrebat unul dintre ei. „Ibn Abdallah nu se mai interesează de comerţ. Preferă să se plimbe prin munţi", a răspuns Abu Sufyan, rânjind. Abu Bakr l-a auzit la fel ca mine. S-a înfuriat.

Sau:

– Abu Lahab îşi petrece timpul pe lângă Kaaba, unde povesteşte că soţul tău va veni ca un nebun să distrugă idolii. Şi ce să răspunzi, când toată lumea ştie că a distrus altarele lui Hobal şi Allat din curtea ta?

Cu cât trecea timpul, cu atât Abu Talib se arăta mai copleşit.

– Răul e făcut. Cei care îi spuneau soţului tău Mahomed al-Amin, „Omul Adevărului", cu nici cinci, şase luni în urmă, ridică acum din umeri când i se rosteşte numele. La ce le mai foloseşte acum?

Khadija răspundea scâncetelor şi suspinelor bătrânului unchi doar cu o privire şi cu un zâmbet. Abu Talib sfârşea de fiecare dată pocnindu-şi palmele de coapse şi dând din cap.

– Da, mormăia el, nu există altă soluţie decât să aşteptăm să termine... Dar să termine cu ce, te întreb? Ce-o să ne aducă toate astea?

Khadija zâmbea, se străduia să risipească îndoiala şi nerăbdarea care o chinuiau la fel de mult ca pe unchiul lui Mahomed. La fiecare dintre vizitele lui, Abu Talib pândea pe faţa Khadijei semnele durerii trimise de Al-Qasim. În zadar. Era foarte pricepută în arta disimulării. Totuşi, durerea n-o părăsea, ba, dimpotrivă.

Cum vara se termina, Abu Talib anunță că el și Abu Bakr aveau să pregătească în curând o caravană. Îi spuse Khadijei:

– N-o lua în nume de rău. Va fi o caravană fără cămilele tale. Vreau să le arăt lui Abu Lahab și Abu Sufyan că afacerile mele prosperă și fără ajutorul soțului tău.

– Atunci, nu ai nevoie nici de Abu Bakr, obiectă Khadija.

Abu Talib șovăi, iar Khadija îl convinse cu ușurință pe Abu Bakr să renunțe.

– Mahomed n-a plecat niciodată fără tine. Și cine știe dacă mâine, când caravana lui Abu Talib va fi pe drumuri, nu va fi nevoie de tine aici, în Mecca? Rămâi. Nu e în orașul ăsta un om pentru care nutrește mai multă prietenie. Când va ieși din tăcere, cui i se va putea adresa, dacă nu ție?

Abu Bakr era de aceeași părere. Îi spuse lui Abu Talib:

– Mai așteaptă. Caravana ta poate pleca peste două luni la fel de bine ca și astăzi. Până atunci, poate că Mahomed se va întoarce printre noi. Vom merge împreună la Saba.

Abu Talib nu acceptă. Era încăpățânat de felul lui, și umilința pe care o îndura în *mala* în lipsa lui Mahomed îl făcuse să-și piardă răbdarea.

Când se apropia luna nouă a ramadanului, în cele din urmă obosi și răbdarea Khadijei. Îi ceru lui Zayd să vină sub tamarix și îl întrebă:

– Tu, cel căruia îi plac numerele, știi oare de cât timp stăpânul Mahomed părăsește curtea ca să se ducă nu se știe unde?

– Patruzeci și una de zile, răspunse Zayd, fără să stea pe gânduri.

– Dacă soțul meu nu era stăpânul, ci tatăl tău, ce ai fi făcut văzându-l cum părăsește curtea în toate aceste patruzeci și una de dimineți?

Zayd nu prinse imediat sensul întrebării. Apoi fața i se lumină.

– Dacă eram fiul lui? De mult l-aş fi urmărit ca să aflu unde îşi petrece zilele.

– Atunci, nu mai eşti sclav în casa asta. Eşti fiul adoptiv al nobilului Mahomed ibn Abdallah.

– *Saida!*

– Am zis. Îmi aparţineai, dar nu-mi mai aparţii. Waraqa va scrie asta în papirusurile lui. Acum, ca fiu, trebuie să te supui şi să-mi aperi bărbatul.

– *Saida,* poate stăpânul Mahomed n-o să mă vrea de fiu.

– Să fii oare atât de rău încât să te refuze?

Khadija mai avu de aşteptat încă două zile înainte ca Zayd să se prezinte în faţa ei. Cu inima cât un purice , îl ascultă povestind cum Mahomed se strecura pe străduţele cele mai înguste ca să iasă din Mecca.

– Aproape aleargă şi îşi trage gluga mantiei mult peste ochi, ca nimeni să nu-l recunoască. O ia pe o cărare care duce la stâncile din muntele Hira, cele care sunt străbătute de grote. Urcă repede, ai zice că îşi cunoaşte drumul. Mi-a fost greu să-l urmăresc. Când ajunge la grote, soarele abia aureşte cerul.

Cu fruntea plecată, Zayd se întrerupse. Khadija încruntă din sprâncene.

– Şi apoi?

– Apoi... intră într-o grotă.

– Şi...

– Se roagă.

– Se roagă? Asta este tot?

Zayd încuviinţă cu un gest din cap.

– Toată ziua? insistă Khadija.

– Toată ziua.

– Ce-mi ascunzi, fiu al lui Mahomed ibn Abdallah?

Zayd îşi ridică faţa.

– Se roagă aşa cum se ruga tatăl meu din Kalb. În genunchi, cu palmele deschise, apoi coborând fruntea până la pământ. De o sută de ori pe zi.

Fu dezamăgită. La ce altceva se aşteptase? Nu ştia. Dar era dezamăgită.

– Cel puţin, nu te-a văzut? Când băiatul scutură din cap, îi ceru: Nu-l lăsa niciodată singur când străbate Mecca. Unii ar fi foarte mulţumiţi să-l surprindă şi să născocească minciuni despre ce face şi ce nu face.

Se duse apoi în faţa lui Waraqa şi, înghiţindu-şi orgoliul, îi povesti tot ceea ce tocmai aflase. Haniful o fixă cu o privire ironică.

– N-ai spus tu că nu e rolul unei neveste să supravegheze paşii bărbatului său?

– Nu te juca cu mine, vere Waraqa! se enervă Khadija. Orice-ar face soţul meu, face bine. Ceea ce vreau să ştiu este dacă acum se roagă la zeul Hristos. Ştim cu toţii că este zeul tău...

– Nu vorbi despre ce nu ştii, femeie!

– Într-un fel sau altul este zeul tău, vere Waraqa. Chiar şi femeile au urechi, ţi-am mai spus. Şi, astăzi, zeul tău poate a devenit zeul soţului meu.

– E treaba lui să-ţi spună.

– A mea este să-l apăr când puternicii din Mecca o vor afla. Ştii ce gândesc despre zeul fără chip din Sham şi Ghassan. Nu aşteaptă decât o ocazie ca să-l distrugă pe Mahomed ibn Abdallah.

Lovind pământul cu cârja, ca de fiecare dată când îl cuprindea emoţia, Waraqa se plimbă şchiopătând, în lung şi lat, înainte de a spune:

– Dacă tu crezi că am o influenţă rea asupra soţului tău vorbindu-i despre zeul unic şi citindu-i din papirusurile străvechi, te înşeli. Mahomed ibn Abdallah al tău este destul de puternic ca să-şi urmeze drumul după alegerea lui, şi nimeni nu poate face nimic împotriva acestui fapt. Când va ajunge unde trebuie să ajungă, vei şti. Dacă vrea să-ţi mărturisească.

Revelaţia

Şase zile mai târziu, Waraqa fu primul mirat de felul în care Mahomed i se destăinui soţiei sale.

Era pe la mijlocul după-amiezii, cea mai caldă parte a zilei. Toată lumea moţăia la umbră. Ceva mai devreme, Khadija fusese trezită de durerea lui Al-Qasim. Tăişul intrase adânc. Trebuise să îngenuncheze ca să suporte fără să urle, cu pumnii strânşi pe burtă.

Ca de fiecare dată, durerea trecu la fel de repede cum venise. Khadija se ridică, se duse până la un urcior şi înmuie în el o cârpă ca să-şi ude fruntea şi ceafa. Mâinile încă îi tremurau. Rămase puţin, sprijinindu-se pe marginea vasului, ca să respire mai bine. Avea pleoapele închise când auzi canatul porţii albastre lovindu-se cu zgomot de zid. Ridică faţa. Cu mantia fluturând în urma lui, cu gura căscată şi ochii larg deschişi, soţul ei traversă curtea în fugă.

- Mahomed?

El intră în camera lui, scoţând vaiere ascuţite pe care cu greu le înţelegea.

- Salvează-mă! Salvează-mă!

Încă urlând, se aruncă în spatele patului, în timp ce ea îl striga din nou:

- Mahomed! Mahomed!

- Vai! Salvează-mă!

Smulse cu amândouă mâinile păturile şi se înfăşură ca un animal îngrozit. Khadija se apropie de el, îl dezveli şi încercă să-l ia în braţe.

- Ce se întâmplă, Mahomed? Ce-ai păţit?

El îşi ridică speriat faţa schimonosită spre ea, cu gura tremurând.

- Un demon! Un demon! M-a înşfăcat!

Şiroia de sudoare. Khadija dădu să se ridice ca să ia cârpa de pe marginea urciorului, însă Mahomed o prinse de picioare.

- Rămâi! Rămâi, nu pleca!

- Vreau...

- Rămâi! Îi prinse pulpele cu toate puterile. Rostogolindu-se ca un ghem pe pământ, îşi ascundea faţa în tunica ei, bolborosind: M-a înhăţat! M-a înhăţat!

Khadija se aşează pe marginea patului, îl luă de umeri şi îl ridică puţin ca să-i poată lipi faţa de pântecul ei.

– Hai, hai, liniştește-te.

Vorbe de mamă. Își dădu singură seama. Cuvinte care făcură să se strecoare în ea o pace ciudată. Simți respirația și inima lui Mahomed liniștindu-se. Tremura. Îl mai strânse o dată la pântecul pe care durerea lui Al-Qasim îl sfâșiase cu o clipă înainte. Totuși, cât de bine se simțea! Îi veni să râdă. Soțul ei înhățat de un demon? Ce idee nebunească! Sărută tâmpla lui Mahomed, îi sărută gura fierbinte.

– Povestește-mi, șopti ea.

– În grotă. A început să se facă noapte. Noapte în plină zi. M-am ridicat. M-am gândit îndată: „Asta este lucrarea unui demon!" A venit în spatele meu, m-a înșfăcat de umeri și m-a scuturat. Scuturat, scuturat, așa cum scuturi măslinii în timpul recoltei! Eu nu-l vedeam. Dar ce putere! Nu era o putere de om. A spus: „Recită!" Vocea îi răsuna în grotă. „Recită." Și eu: „Ce? Ce? Ce vrei să recit?" Și el: „Recită!" Și mă înhață încă o dată, mă chinuie încă o dată! „Recită! Recită!" Și eu: „Dar ce? O, Stăpâne! Eu nu știu nimic! Ce aș putea să știu?" Atunci mă strânge și mai tare. Eu gândesc: „O să mor! Un demon mă înhață!" Dar el, el mă ține. În fața mea strălucesc litere asemenea celor din papirusuri. El spune: „Citește!" Eu gem: „Nu știu să citesc, stăpâne!" El repetă, scuturându-mă: „Citește!" Și aud cuvintele de citit: „În numele Domnului tău ce a creat! Cel ce a creat omul dintr-un cheag de sânge". Mă scutură încă o dată: „Citește! Citește, căci Domnul tău este mult-dăruitorul, El l-a învățat pe om cu condeiul, l-a învățat ceea ce nu știa".[1] O, Khadija, apără-mă, îmi pierd mințile! Demonul m-a făcut să rostesc ce nu știam! Khadija! Te implor, apără-mă!

Fu nevoie de timp ca să-l liniștească. Mângâieri. Și iarăși timp. Când tremurul bărbatului încetă în cele din

[1] Coran 96, 1-5. Pentru versiunea în limba română, a se vedea ediția Coranul, traducere din limba arabă, introducere și note de George Grigore, Editura Herald, București, 2006 (n.red.)

urmă, când reuşi să-l facă să închidă ochii pentru puţină odihnă, Khadija alergă să-i spun hanifului.

– Vere Waraqa, Mahomed s-a întors. Spune că a fost înhăţat de un demon. Dar nu simt demonul nicăieri în el.

De data asta, vărul Waraqa o ascultă atent, clocotind de nerăbdare.

– Ce-a spus? Ce demon?

Cum se pricepu mai bine, Khadija repetă fiecare cuvânt al soţului ei. Când tăcu, ai fi zis că haniful uitase de piciorul bolnav, aşa ţopăia de emoţie.

– Sfânt! Sfânt! strigă el, aproape cu aceeaşi voce ca Mahomed. În numele stăpânului sufletului meu, Khadija, marele Namus este cel care a venit la el! Cel care a venit şi la Moise! Khadija, soţul tău este Marele nostru Profet. Nu-l lăsa să-şi piardă forţele!

Profetul

În noaptea aceea totul se schimbă.

Când Khadija se întoarse la soţul ei, îl găsi tremurând, întins în aşternut. La apropierea ei, se ridică dintr-odată, gata să atingă flacăra lămpii.

– Ce a spus haniful? A simţit şi el demonii?

Khadija îl luă în braţe şi îl acoperi de sărutări şi mângâieri.

– Waraqa spune: „Sfânt! Sfânt!" Strigă de bucurie. Spune că Legea Divină s-a pogorât asupra ta, soţul meu. Spune: „Mahomed ibn Abdallah este profetul nostru aşa cum Moise a fost profetul evreilor. Să reziste! Să fie plin de curaj. Nu ei sunt demonii de care trebuie să se teamă, ci aceia din rândurile poporului nostru care sunt surzi la vorbele pe care le va rosti gura lui".

Cu toate râsetele de bucurie şi cuvintele Khadijei, Mahomed întrebă încă o dată, cu fruntea acoperită de riduri:

– Deci, nu sunt nebun? Cei necuraţi nu-mi tulbură mintea?

Khadija răspunse sărutându-i mâinile şi fruntea:

– Nu. Waraqa spune: „Cel care a venit să bată din aripi pe lângă soţul tău şi să sufle harul divin în ceafa lui este Djibril[1]".

– Poate, dar cine mă va crede?

– Eu. Eu te cred.

Mahomed încetă să mai tremure. Bătăile inimii, care răsunau cu putere sub palma Khadijei, deveniră mai regulate. Cu mâna pe pieptul lui, ea spuse:

– Mâine, în zori, te vei întoarce în grotă. Poate îl vei găsi din nou pe cel care ţi s-a arătat. Iar eu, imediat ce vei fi pregătit, îţi voi trimite scribi. Le vei repeta ce-ţi va spune îngerul, şi ei vor scrie cuvintele tale cu condeiul din tulpină de trestie pe frunze de palmier şi pe tăbliţe de lut. Astfel vom avea şi noi, la fel cum au creştinii şi evreii, cartea noastră.

Mahomed nu răspunse. Khadija se lungi lângă el şi stinse opaiţul. În întuneric, îşi împletiră degetele. Khadija se gândi că trecuse multă vreme, atât de multă, de când nu mai admirase noaptea alături de soţul ei. Acum totul era altfel.

Cum erau răsplătite lunga ei aşteptare, singurătatea ei, frigul de a nu se mai afla ocrotită de mâna lui Allat şi Hobal ! Câtă dreptate avusese să se lase îmbătată de iubire pentru acest bărbat care îi ţinea mâna, şi care era ca nimeni altul!

Fusese copleşită de fericire. Apoi venise nenorocirea care păruse să acopere totul. Urmase tăcerea groaznică a zeilor de piatră, de lemn, de cornalină, a zeilor de fum şi cenuşă. Îndoiala şi nerăbdarea o roseseră. Şi iată că o viaţă nouă ţâşnea din gura soţului ei, în cuvinte tremurătoare şi temătoare, dar care deja făceau întunericul mai blând decât o mângâiere.

Şi totuşi, cu toată fericirea care o invada, când pacea nopţii în fine se aşternea în culcuşul ei, Khadija nu se putu stăpâni să nu se gândească la Al-Qasim. „Cât de mândru ar fi astăzi fiul de tatăl lui."

[1] Arhanghelul Gabriel (n.tr.)

Aproape imediat, un cuțit îi țâșni din șale, sfâșiindu-i măruntaiele și stârnindu-i un strigăt de durere, odată cu un tremur care îi smulse mâna din cea a soțului ei. Mahomed tresări.

- Khadija!

În întuneric, simți spasmele care îi scuturau trupul. O auzi gâfâind și gemând. O luă în brațe și o strânse, șoptind:

- Femeie, femeie! Ce ai?

Lipită de urechea lui, simți respirația fierbinte a soției sale.

- Ți-e rău? strigă el. Ce te doare?

Khadija rosti câteva cuvinte abia auzite, răspunzând că nu avea nimic. Apoi, pe măsură ce durerea, ca de obicei, se potolea, îi explică lui Mahomed cum, de luni întregi, Al-Qasim exista în ea. Cum, din când în când, fiul lor se descărca în corpul mamei lui de durerea care îl omorâse, ca să fie mai ușor în grădina care primea copiii.

În beznă, obrajii lui Mahomed se umplură de lacrimi. Khadija voi să protesteze, dar, cu delicatețe, el îi ridică tunica și își puse buzele și fruntea pe pântecul îmbătrânit, ca și cum voia, la rândul lui, să soarbă durerea lui Al-Qasim.

Ea zâmbi, căci i se părea că o dulceață asemenea unei măsuri nesfârșite de *sukar* se topea în ea.

În zori, Mahomed se pregătea să se întoarcă la grota de unde fugise atât de îngrozit în ajun. Khadija mai citi încă puțină teamă pe chipul lui, dar și grabă și curaj. Îi făcu un semn lui Zayd și îi spuse soțului ei:

- Începând de astăzi, privește-l pe Zayd ca pe fiul tău și acceptă să te urmeze de departe.

Mahomed nu dădu nici o atenție cuvintelor. Se grăbi spre poarta albastră, fără să-i pese de cine îl urma. Se întoarse seara, când asfințitul își așternea umbrele.

Waraqa și Khadija erau acolo, așteptându-l. După cum arăta, își dădură seama imediat că îngerul Djibril întipărise în mintea lui Mahomed cuvinte coborâte din cer. Frica i se risipise. Apropiindu-se de soția lui și de hanif, avea fața senină și odihnită. În loc de salut, le spuse:

- Domnul meu a creat omul dintr-o picătură. Dintr-un cheag de sânge! El l-a învăţat pe om cu condeiul, l-a învăţat ceea ce nu ştia[1].

Se întrerupse, cu privirea pierdută, ca şi cum ar fi contemplat în zare toate aceste cuvinte înscrise de îngerul Djibril. Apoi râse, se aşeză pe taburetul lui alături de Khadija şi se arătă plin de viaţă.

- A venit din nou în spatele meu, continuă el, susţinând privirea strălucitoare a lui Waraqa. Mi-a poruncit: „Citeşte! Citeşte!" Şi eu am citit ce nu ştiam citi, eu care n-am învăţat nimic!

Waraqa, foarte emoţionat, strigă:

- Te cheamă! Te cheamă aşa cum l-a chemat pe Moise!

Mahomed nu protestă. Dând repede din mâini, povesti din nou cum se pogorâseră cuvintele peste el. Când tăcu, Waraqa exclamă:

- Ah, ce veste! O, ce zi mare! Trebuie să te pregăteşti să rezişti. Dacă măcar eram tânăr, dacă aş putea să mai fiu în viaţă când poporul din Mecca te va alunga!

- Ce tot spui? şuieră Khadija, îngrijorată.

- Ceea ce spun şi ştiu, rosti Waraqa, alungând întrebarea cu un gest.

Mahomed era la fel de mirat.

- Crezi că cei din Mecca mă vor alunga din oraşul nostru?

- Spun: Niciodată un om n-a adus aceste de cuvinte pe care tu le rosteşti fără ca furia să se aprindă peste tot. Pregăteşte-te şi găseşte tovarăşi mai zdraveni decât mine. Aş vrea s-o văd, o, da! Dar vremea ta va veni mult după vremea mea.

Se anunţă vremuri grele

În lunile care urmară acestor zile de ramadan, cu toată fericirea ei nesfârşită, Khadija nu reuşea să uite

[1] Vezi Coran 96, 1-5 (n.red.)

prevestirea lui Waraqa. La început, totuşi, situaţia păru calmă.

Fără să atragă atenţia, Mahomed continua să se ducă să adune nenumăratele cuvinte pe care Rabb, Domnul său Atotputernic, le revărsa asupra lui. Zayd îl însoţea şi veghea asupra liniştii sale. Şi în fiecare seară Mahomed se întorcea în curte, obosit şi cu chipul destins. Uneori repeta unele cuvinte învăţate în timpul zilei. Alteori le şoptea în miez de noapte, şi Khadija le auzea limpede, căci acum soţul ei rămânea lungit alături de ea în întuneric, cu mâinile strâns împletite cu ale sale.

În primele nopţi pândi cu îngrijorare întoarcerea durerilor trimise de Al-Qasim. Oricât părea de necrezut, de când Mahomed îi sărutase pântecul, fie zi sau noapte, nici un rău n-o mai cuprinsese. Atunci, cu ochii larg deschişi, putea şi mai bine să audă şoaptele soţului ei, chiar dacă nu le înţelegea întotdeauna.

El spunea:

Nu ţi-am deschis Noi oare pieptul? Nu ţi-am luat povara care-ţi frângea spatele?[1]

Sau:

– Ea va fi ziua când oamenii vor fi ca fluturii împrăştiaţi, iar munţii precum lâna scărmănaţi.[2]

Sau şi:

– Noi te vom pune să citeşti şi nu vei uita![3]

În zori, când Mahomed pleca din nou spre grotă, Khadija zâmbea uimită, căci cuvintele îi reveneau pe buze ca un cântec de mii de ori intonat.

Aşa zâmbea într-o dimineaţă, când Fatima veni în faţa ei cu un aer revoltat şi un ton gata de ceartă.

– Zayd se laudă peste tot că este fiul tatălui meu. Spune: „*Saida* este cea care a hotărât". Eu îl întreb: „Şi tata? El ce-a zis?" Zayd îmi răspunde lăsând capul în jos, pentru că tata ştie că are un sigur fiu: pe mine.

– Fatima!

[1] Coran 94, 1-3 (n.red.)
[2] Coran 101, 4-5 (n.red.)
[3] Coran 87, 6 (n.red.)

– De ce ai făcut asta împotriva mea?

– N-am făcut nimic împotriva ta. Tatăl tău are nevoie de cineva care să-l apere.

– El e de zece ori mai puternic decât Zayd. Crezi că slăbănogul ăla cu păr de femeie, care își petrece timpul citind papirusurile lui Waraqa, va putea să-l apere?

– Da. Mai mult decât tine, pe care te poate lua în palmă dacă are chef!

– Ar trebui să-l trimiți pe Abdonai.

– E prea bătrân ca să urce în fiecare zi până la grotă.

– Pot eu.

Lacrimile străluceau în ochii Fatimei, la fel cum ardea sfidarea. Cu o mișcare iute, își strecură mâna dreaptă la spate și făcu să apară lama unui hanger.

– Fatima!

– Abdonai mi-a făcut teaca. Tot el m-a învățat să lovesc. Uite, așa! Cu un gest furios, fetița tăie aerul din fața ei de jos în sus. Hangerul era aproape la fel de lung ca mâna ei, dar ar fi putut să taie și altceva decât aerul. Dacă sclavul tău Zayd îl poate urma pe tata lăsând să se creadă că este fiul lui, și eu îl pot urma pe tata, declară ea.

– Zayd nu mai este un sclav. Tata l-a luat drept fiu după legea din Mecca.

Fatima făcu să șuiere lama încă o dată.

– Eu sunt fiul lui de suflet. El a spus. Și știu că are nevoie de mine.

Khadija fu cât pe ce să protesteze, dar tăcu. De ce n-ar fi avut Fatima dreptate? Dacă n-ar fi fost o femeie bătrână, nu s-ar fi dus ea să vegheze asupra liniștii soțului ei în locul lui Zayd?

– Trebuie să te trezești devreme și să ai răbdare toată ziua, îi spuse. Zayd ar putea să te ajute să-ți mai treacă timpul.

Și astfel, din acea zi, locuitorii care observau drumurile zilnice, dus-întors, ale lui Mahomed îl văzură mereu urmat de cei doi, Fatima și Zayd, care își spuneau „fii".

Iarna era pe sfârșite. Khadija pricepu că lupta despre care vorbise Waraqa începea. Abu Talib intră în curte,

cu faţa palidă şi ochii goi. Înainte de a se pune la umbra tamarixului, gemu:

– M-au nenorocit. Abu Talib este terminat!

Înainte de a-i pune întrebări, Khadija porunci să i se aducă ceva de băut, dar el nu aşteptă.

– Caravana mea, caravana mea mare din sud! Jefuită! O razie care a luat tot.

– E mult, dar nu e vorba decât despre o singură caravană, răspunse Khadija.

– Nu. Nu înţelegi. Pusesem în ea toată averea mea. O sută douăzeci de cămile! Şi toate se întorceau încărcate până în cel mai mic dintre samare. Totul jefuit! S-a terminat! Nu mă certa, *saida*. Ştiu ce vrei să zici: De ce o caravană aşa de mare numai pentru tine? Cunoşti răspunsul. Soţului tău nu-i mai pasă de negoţ, şi eu am crezut că puteam fi puternic fără tine.

Abu Talib tăcu, plecând capul.

– Nu eşti singur, zise Khadija. Indiferent dacă animalele tale au plecat la drum sau nu cu ale mele, nu eşti singur.

Abu Talib, nepărând să înţeleagă, se sumeţi furios.

– Ştiu de unde a venit lovitura: Abu Lahab! Ce zâmbet avea astăzi în *mala*, când mă privea! Abu Sufyan este un şarpe. Scorpionul de sub piatră este Lahab, crede-mă. Ai grijă. Au început să înţepe şi să muşte. Au înţeles că soţul tău nu se va mai duce niciodată să se aşeze în *mala*. Ei spun: „Ibn Abdallah s-a îndrăgostit de muntele Hira! Să ridice zidurile de la Kaaba şi să-i pună acoperiş a fost o treabă prea grea pentru el. Acum trebuie să se ascundă într-o grotă, ca un liliac. Foarte bine face, pentru că are o nevastă destul de bogată ca să-l întreţină fără să mai facă nimic". Îţi spun, *saida:* se bucură să-l vadă pe unchiul lui Mahomed ibn Abdallah în mizerie. Şi te pot împinge acolo şi pe tine, iar fericirea lor va fi şi mai mare!

În seara aceea Khadija aşteptă ca Mahomed să-şi termine abluţiunile, să vorbească cu fetele sale, să-şi murmure cuvintele învăţate de la Djibril şi, în cele din urmă,

să se lungească liniştit lângă ea. Abia atunci îi repetă cuvintele lui Abu Talib.

Mahomed rămase multă vreme tăcut. În cele din urmă, spuse cu voce înceată:

- Mâine liliacul va ieşi din grotă. Se va duce să spună ce trebuie spus în faţa sanctuarului Kaaba, celor care vor avea urechi de auzit.

- Mahomed... şopti Khadija.

Nimic mai mult. Nu avea rost. Soţul ei ştia la ce se gândea. Îi strânse mâna puţin mai tare şi adăugă:

- Trebuie să înceapă.

Sfârşitul Khadijei

Era ciudat. La aceste cuvinte, Khadija simţi cum o străbătu un tremur lung, ca şi cum un curent de aer rece o învăluia mai strâns decât tunica. Îşi aminti de vorbele lui Waraqa din noaptea din ramadan. Îi spusese lui Mahomed: „Pregăteşte-te şi găseşte tovarăşi mai zdraveni decât mine. Aş vrea s-o văd, o, da! Dar vremea ta va veni mult după vremea mea".

Ca şi cum cuvintele fuseseră făcute pentru ea!

„Trebuie să înceapă", spusese soţul ei. Da, totul avea să fie nou. Vremea lui Mahomed ibn Abdallah, preaiubitul ei, avea să fie altfel decât oricare alta. O vreme care avea să existe cu mult după cea a Khadijei bint Khowaylid.

Şi se putea plânge de asta? Pentru prima oară de luni întregi, era împăcată cu ea şi nu se mai considera vinovată. Îşi susţinuse soţul ca să ajungă puternicul Ibn Abdallah din Mecca, iar el devenise un om de vază al cetăţii. Şi o părăsise pentru o grotă de unde avea să deschidă lumea, aşa cum o uşă se deschide pe un prag însorit.

Luptase împotriva trupului ei ca să-i dea fii. Dar vremurile noi îi dădeau acum doi. Câţi alţii îi vor mai fi promişi?

Şi oare nu fusese ea destul de puternică pentru ca Mahomed să vină în fugă şi să se ascundă în tunica ei când Marea Putere a lui Rabb i se arătase? Ce putea

face mai mult pentru cel pe care îl alesese pe când era un om fără căpătâi?

În întuneric, râse uşor. Un râs mulţumit, fără acel orgoliu pe care Waraqa i-l reproşa atât.

Alături de ea, soţul ei, de mii de ori iubit, n-o întrebă de ce râdea. Cu o voce plină de blândeţe şi la fel de caldă ca mâinile lor înlănţuite, spuse:

– Preaiubita mea, m-ai ridicat până acolo unde trebuia să fiu, aşa cum o mamă îşi poartă pruncul la sânul plin de lapte.

Nici nu auzi bine cuvintele, că ascuţişul durerii lui Al-Qasim îi sfâşie şalele şi izbucni în piept. Apoi, ca o străfulgerare, înainte de a-şi pierde suflarea, văzu sclipind hangerul Fatimei. Bineînţeles, fiica ei avea dreptate! Vremurile noi aveau să fie şi vremurile hangerelor.

Apoi o cuprinse durerea de a părăsi lumea soţului ei, şi timpul Khadijei bint Khowaylid se termină.

Curând avea să vină timpul Fatimei.

Personaje

Din partea Khadijei bint Khowaylid. Clanul Khowaylid

Umm Saada: mama Khadijei
Abu Assad: fratele bunicului Khadijei. Patriarhul clanului
Ammar al-Khattab: soţul defunct al Khadijei.
Muhavija bint Assad al-Quraysh: verişoara Khadijei
Waraqa ibn Nawfal: vărul Khadijei, înţelept şi învăţat
Barrira bint Judhaz: doica
Ashemu bint Shir al-Dhat, zisă „Ashemu cea de Departe": sclavă tânără
Abdonai: sclav persan eliberat, intendent şi om de încredere al Khadijei

Din partea lui Mahomed ibn Abdallah. Clanul Hashim

Abu Talib: tată adoptiv şi unchi al lui Mahomed. Şef al clanului Abdul-Muttalib
Kawla bint Hakim: tânăra mătuşă a lui Mahomed

Copiii Khadijei şi ai lui Mahomed:

Zaynab: fiica mai mare
Ruqayyah, „Cea care se ţine dreaptă": a doua fiică
Al-Qasim, „Cel care împarte": unicul fiu
Umm Kulthum, „Mămica bucălată": a treia fiică
Fatima Zahra: ultima născută
Copil adoptat: Zayd ibn Harita al-Kalb: tânăr sclav din ţinutul Kalb, care va fi adoptat ca fiu al lui Mahomed ibn Abdallah

Tovarăşi şi aliaţi

Abu Nurbel al-Illih ibn Hamda: negustor aliat al Khadijei bint Khowaylid
Lahla bint Salih: verişoară îndepărtată şi de condiţie modestă a lui Abu Nurbel. Amantă a lui Mahomed înainte de căsătoria cu Khadija

Abu Bakr al-Siddiq: unul dintre verii lui Abu Nurbel. Prieten şi tovarăş al lui Mahomed ibn Abdallah.
Al-Saib ibn Abid: negustor aliat al Khadijei bint Khowaylid
Bilal: sclav etiopian, foarte devotat lui Mahomed

Duşmani

Abu Sufyan al-Sakhr
Yakut al-Makhr: mercenar
Abu Lahab

Clanuri aliate clanului Khadijei (Khowaylid) şi Mohamed (Hasim)	**Clanuri aliate cu clanul lui Abu Sufyan (al-Sakhr)**
Al-Khattab	Banu Ommaya
Al-Quraysh	Abd Harb
Abdul-Muttalib	Abd Kilab
Banu Awamm	Abd Sham
Banu Assad	
Assad	Banu Makhzum
Banu Makhzum	

Abd Manaf

O trilogie a iubirii şi destinului:
Khadija, cea îndrăgostită.
Fatima, războinica. Aïcha, confidenta.

Khadija, o prosperă femeie de afaceri, este văduvă. Pentru a-şi păstra locul în comunitatea negustorilor bogaţi din Mecca, ea trebuie să se recăsătorească şi, contrar aşteptărilor, alege un bărbat sărac, necunoscut şi neştiutor de carte: Mahomed ibn Abdallah. Deşi el este cu 12 ani mai tânăr decât ea, Khadija este foarte îndrăgostită, iar Mahomed, la rândul său, nu vede vârsta Khadijei, ci frumuseţea şi inteligenţa ei. Ştie că este femeia pe care o va putea îndrăgi şi respecta, şi care îi va oferi dragoste şi consideraţie. În zece ani minunaţi, Khadija se impune drept o femeie de excepţie, în timp ce moderaţia şi înţelepciunea lui Mahomed îi cuceresc pe mai-marii din Mecca. Brusc însă, soarta lor se schimbă, căci o mare nenorocire se abate asupra oraşului, anunţând vremuri noi: Mahomed se izolează în deşert, unde primeşte învăţăturile ce vor constitui fundamentele uneia dintre cele mai formidabile aventuri religioase din lume.

Marek Halter a debutat în 1976 cu *Le Fou et Les Rois*, recompensat cu *Prix d'aujourd'hui*. Continuă să scrie romane pe teme biblice, distinse cu numeroase premii, printre care *Prix du Livre Inter*, şi aflate pe lista de bestselleruri a *New York Times*.

Află mai mult pe:
www.lirabooks.ro
ISBN 978-606-33-0242-8
9 786063 302428
Lira®